

SZEPES MÁRIA

A VÖRÖS OROSZLÁN

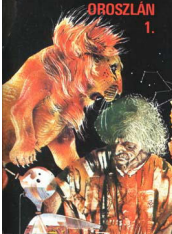
*AZ ÖRÖK ÉLET
ITALA*

KÖZMOSZ FANTASZTIKUS KÖNYVEK

SZEPES MÁRIA

A VÖRÖS OROSZLÁN

1.

NNCL307-2EA v1.1

Szepes Mária

A VÖRÖS OROZSLÁN

Misztikus regény

Háttér Lap- és Könyvkiadó Kft., 1989

© Szepes Mária

ISSN 0238-5457
ISBN 963 7403 38 8

Felelős kiadó: Erdei Grünwald Mihály

Felelős szerkesztő: Gálvölgyi Judit

A borítót tervezte: Konecsni György

Műszaki vezető: Lantos Kálmán

Műszaki szerkesztő: Gregor László

Kiadványszám: 89/5

Terjedelem: 15 (A/5) ív

Szikra Lapnyomda, Budapest (89-0539)

Felelős vezető: Dr. Csöndes Zoltán vezérigazgató

ADAM CADMON

Adam Cadmon levele sok évvel ezelőtt, 1940 nyarán érkezett el hozzám a kis házba, amelyről néhány bizalmas barátomon kívül senki sem tudott. Alacsony parasztház volt, vadszőlővel futtatolt verandával, zöld zsalus ablakokkal és meszelt falakkal. Szelíden lejtő domb oldalába ágyazva állott, öreg, illatos hársak sátra alatt. Sem vonaton, sem autón nem lehetett megközelíteni; a legközelebbi vasútállomástól egyórás, dombokon áthaladó út vezetett hozzá, A posta is csak hetenként egyszer cserkészett fel "Noé bárkájába", ahogy tanyámat elneveztem. A ház szobáit belül kényelmes, modern lakóhelyiségekké alakítottam át, de a vizet kézzel pumpáltam fel a kútból a tartályba, este pedig petróleumlámpával és gyertyákkal világítottam, de 1940-ben mi, érzékenyebb emberek általában már szívesen emigráltunk a "primitív" múltba a "kultúra" dühöngő áldásai elől.

Ablakaimból s verandámról szőlővel beültetett, széles dombhátakra, s lábuknál a Duna tükrös felszínére láttam.

Házamat gondos kereséssel, szándékosan választottam ilyen hozzáférhetetlen helyen. Éreztem, ha nem tépem ki magamat a város zaklató légköréből, sohasem jutok el munkám befejezéséhez.

Foglalkozásom a városhoz köt. Mint egy nagy kórház idegosztályának vezetője, teljességgel lehetetlennek látszott, hogy függetleníteni tudjam magamat egy csomó kötelezettség alól. A különféle pályák között talán az orvos leginkább rabszolgája mesterségének, mert olyan területen áll poszton, ahol nincsenek szabályozható dolgok; minden esemény sürgető, ijesztő váratlansággal tör elő, és nem tűr halasztást.

Az irány, amellyel pionírként foglalkozom, súlyos dilemma elé állított. Mesterségem és könyvem is – amelyhez éveken át gyűlt az anyag – egész embert kívánt. Bizonyos részletkérdések tisztázásához nagy olvasási restanciám volt. Megkísértem az éjszaka egy részét feláldozni, de egészségem sínylette meg, s ami még rosszabb, maga a munka is. Olyan problémákat tárgyaltam, amelyek összpontosított erő kifejtést követeltek, különben tételei meggyengültek, és kitűnő támadási felületet nyújtottak. Én pedig nem kockáztathattam azt, hogy félreérthető, silány, rossz érvekkel védjek egy döntő fontosságú, igaz ügyet. Sok halasztás, megalkuvás után végül négy hónapi betegszabadságot kértem. Úgy vettem magamat az ügybe, mint a szakadékba ugró: zavart lélekkel, hangos lelkiismeret-furdalással, amelyet elnyomott a mindenén áthangzó, belső sürgetés. Legügyesebb asszisztensem helyettesül állítottam a kórházban, és kísértéltem a világból.

A magány és a munka varázslatos békessége nem rögtön fogadott magába.

Az első héten még bennem nyüzsögtek nyugtalanító torzókként a félbehagyott esetek, de azután kíméletlenül megöltem őket magamban az egészséges szkepszissel, hogy az emberek általában nem nélkülözhetetlenek, mert ha azok volnának, nem cserélgetné őket szüntelenül, forgalomból kivont pénzek gyanánt, a halál. A folyamatosság görcsös fenntartásánál, néhány ember izolált kezelésénél sokkal fontosabb, hogy az általam megismert, kikísérletezett és bevált módszer általánossá váljék, és megfékezze magát a betegséget. Mivel e könyvben szerepem úgyszólván személytelen, csak annyiban térek ki munkára természetére, amennyiben az Adam Cadmon alakját és megjelenését érthetőbbé teszi, s hozzátartozik az ő csodálatos történetéhez.

Huszonöt éve foglalkozom az idegbajokkal, s körülbelül tíz éve annak, hogy teljesen új útra tértem a tekintély zsákutcáiból – anélkül, hogy kísérleteimet és eredményeimet eddig nyilvánosságra hoztam volna. Ismerem és tiszteltem a tudomány óvatosságát, sokszor túlhajtott védekezését az úttörőkkel szemben, s elkészültem rá, hogy munkám nevétségességbe fullad, támadások pergőtüzébe kerül, vagy egyszerűen agyonhallgatják, de mindez nem érint. Néhány tehetséges tanítványom, akiket nem lehet majd kirekeszteni a gyógyászat területéről, alaposan “fertőzött” már: az én módszereim szerint gyógyít. Statisztikánk figyelemre méltó számokat mutat, s főleg betegek, a senki földjén bolyongó élőhalottak váltak kísértetekből újra emberekké.

Rendszeremet metapszichoanalízisnek neveztem el, Psiché alatt én a halhatatlan intelligenciát, minden élet transzcendens lényegét értem, amely a földön az ember öntudatában érte el csúcspontját. E csúcspont azonban úgy viszonylik a szellem határtalanságának dimenzióihoz, mint porszem a kozmoszhoz. A lélek betegsége a híd valamiféle megrongálódását, a közvetítő szervek zavarát jelenti test és szellem között. A lélek orvosának ezt a hibát kell a klinikai módszer alaposságával megközelítenie, diagnosztizálnia és kijavítania. Ha csak tüneteket kezel, őrzöngő élőhalottakkal tömheti tele az ideggyógyintézeteket és a – világot. Persze nem sorolom ide az agy alkati zavarait, amelyek egy egész emberi életet súlyosan determinálnak. A lélek betegségeiről beszélek, amelyek eleinte láthatatlanok és felfedezhetetlenek a testben, s a gátlásos, rossz mederbe ömlő képzelőerő csak lassanként vájja ki kóros elváltozásait a szervezetben.

A szellemnek s így a gyógyászatnak is ezt az általános forradalmát már nem sokáig lehet hosszú latin szavak ráolvasásával palackba kényszeríteni, mint a mesebeli óriást, mert az idők terhesek vele, szívhangjai benne lüktetnek a világban, nemsokára meg kell születnie akkor is, ha a bábákat elégetik érte. Hogy a tudománnyal szemben való eretnkségem még inkább nyilvánvalóvá legyen, nyíltan bevallom irányomnak okkult vonatkozásait. Hiszek Hermes

Trismegistosban, az analógiák tanának kinyilatkoztatójában, az ősi hagyományokban, amelyek gyökerei egy, csak most előderengő, történelem előtti, hatalmas múlt ködébe vesznek. Az igazság a későbbi idők folyamán is mindig megjelent, de az emberek gonosz kis törpék voltak hozzá. Gondoljunk csak Paracelsusra, kollégái gyilkos irigységére, amely végül is bezúzta koponyáját, egy olyan koponyát, amelyért hiába kínáltak volna fel néhány ezer fejet a magukéból: sárért akkor sem lehet aranyat venni, ha tonnaszám mérik.

Adam Cadmon levele csak néhány sort tartalmazott:

"Mélyen Tisztelt Tanár Úr!

Remélem, személyes látogatással sikerül majd kibékítenem azért, hogy munkájában megzavarom. Mind össze két napon át kívánom vendégszeretetét igénybe venni. Érkezésem pontos idejét még nem tudom, mert néhány ügy elintézésétől függ, de úgy gondolom még e héten utazhatom.

A viszontlátásig szívélyesen üdvözli

híve:

Adam Cadmon"

Így írta alá: Adam Cadmon. A levelet Budapesten adták postára.

Első gondolatom az volt, hogy valamelyik barátom megréfélt. Címemet hárman ismerték. Az asszisztensem, pesti házvezetőnőm és szórakozott agglegény kollégám, akivel végtelen sakkcsatákat hadakoztam végig, s aki kórházban feküdt súlyos epekő-operációval. Megbízhatóságukban nem kételkedtem. Tudtam, hogy címemet nem árulták el senkinek – sem ismerősnek, sem idegennek. Akkor hát honnan szerezte meg mégis ez az "Adam Cadmon", miért nevez! magát ezen a kabalisztikus néven, amely a kozmoszt jelenti – és mit akar tőlem?

A zavarástól való bosszús félelmemet elnyomta növekvő kíváncsiságom. A levélből és a névből mágia szállt fel. Újra és újra visszatértem hozzá, foglalkoztatott. Vizsgáltam a keskeny, egyenes dőlésszögű, hasonlíthatatlanul eredeti írást. Volt benne valami hieroglifaszzerű. A borítékon nemcsak nevem állt ott világosan, hanem a többi részletes utasítás mellett a ház elnevezése is, amelyet sehová nem írtam fel, és csak baráti körben emlegettem: Noé bárkája. Megfejtethetlen volt. Szinte izgalommal vártam Adam Cadmon megjelenését.

Azon vettem észre magamat, hogy reggel, ébredéskor első gondolatom az, vajon ma megjön-e? Harmadnap már nem bírtam a tétlen bizonytalanságot; önmagamát áltatva, hogy csak gyufáért, gyertyáért meg némi élelmiszerért igyekszem a faluba, lesétáltam a vonathoz. Az állomáson nem szállt le senki.

Csalódást éreztem. Otthon megtudtam azonban, hogy távollétemben megérkezett.

*

A verandán ült, mikor beléptem. Felállt, hozzám lépett, és a kezét nyújtotta.

Korát nem tudtam volna megállapítani. Nem volt öreg. Arca keskeny, finom vágású és teljesen ráncatlan. De fiatal sem volt. Nem tudom meghatározni, miért, ez a szó egyáltalában nem fejezte ki őt. Inkább időtlen, jelenben lévő állandóság tükröződött róla. Vonásai enyhén mongolosak voltak, arcbőre kreol, bár csak annyira, amennyire Európában is előfordul. Világítóan zöldeskék, mandulametszésű, nagy szemétől nehéz volt elvonni a tekintetet. Széles, magas homloka nemes domborulataival, finoman homorú halántékával a természet mesterművének tűnt a képzett frenológus előtt. Fekete, simán hátrafésült, tompa fényű haja mélyen a nyakába simult. Kényelmes, fehér nyári öltönyt viselt. Szavaim elöl elsiklik a lényeg, amely őt megjeleníthetné. Hogyan fejezzem ki például szemének derűs, átható, ismerős, a szellem legmélyéről visszhangot idéző pillantását?! Egy másodpercig sem volt idegen, anélkül, hogy kapcsolatunk keletkezését és mibenlétét ismertem volna.

Halk, egyenletes hangján legelőször munkám iránt érdeklődött. Mialatt beszélgetésbe mélyedtünk, nem éreztem meglepődést, mennyire tájékozott felőle. Készülő könyvemből részleteket idézett, s én ezt magamban futólagosan elintéztem azzal, hogy biztosan az orvosi közlönyben írt cikkeimet olvasta – de hirtelen, szó közben rádöbbsentem: éppen ezekről a dolgokról sehol nem tettem említést. Csak a papír tud róla íróasztalomon, a töltőtoll, meg én. Illetve... rábámultam, s ő elmosolyodott.

– Nem boszorkányság! Csak egy lépés előre, azon a területen, amelyen ön is munkálkodik. Az egész komplexum készen van a tudatában, és én leolvastam. Ez a képesség minden emberben benne szunnyad, csak ki kell fejleszteni.

Ez a magyarázat hirtelen egy olyan síkra zökkenett át, ahol a világkép néhány dimenzióval gazdagabb.

Beszélgetésünk a háborúra terelődött. Azt mondta, Lublinból érkezett egyenesen azért, hogy meglátogasson, s holnapután már indul is vissza. E kijelentése különféle kérdések tömegét kavarta fel bennem. Mit keres Lublinban, ahol a legkegyetlenebb háború pusztított, s ma is szörnyű elnyomás uralkodik. Lengyel talán? Tökéletesen beszélt magyarul, bár egy alig érezhető idegenszerű akcentussal. Budapesten csak egyetlen napot töltött,

nem ismer ott senkit, egyenesen hozzám jött... de hát akkor ki adta fel Budapestről a levelet négy nap előtt, honnan tud rólam és egyáltalában, hogyan utazhat magánember a háborús zónákon át?!

– Nem vagyok lengyel – felelte gondolatomra. – 1939 júliusában költöztem Lublinba.

– Német! – ötlött fel bennem a szorongó gyanú árnyékával együtt. – Csak nem...

– Tibetből jöttem – mondotta egyszerűen. – Ezt a látogatást már ott elhatároztam. Ha eltakarítja lelkében a pillanatéletű tudat gondolatlepkéit, megtalálja alatta a bizonyosságot, hogy várt rám. Persze a kijelölt ember nemcsak az értelmével várakozik, hanem a sejtelmeivel, előérzeteivel, nyugtalanságaival, s a kimeríthetetlen hitével abban, hogy a kifejezhetetlen, a háromdimenziós élet szigorú törvényeivel megközelíthetetlen lényeg jelentkezik s megmutatkozik egyszer. Kettőnk között csak annyi a különbség, hogy ön sejt valamit, én meg emlékezem. De közös munkánkra nézve ennek nincsen jelentősége. Fontos, hogy tud a dolgokról, szilárdan véghezviszi azt, amivel megbízták, és ismertetőjeleit hiánytalanul megőrizte.

– Mi az, amivel megbíztak... kik azok, akik megbíztak és... micsoda ismertetőjeleket őriztem meg?! – szakadtak ki belőlem a kérdések.

– A szavaknak nagy hibájuk, hogy mindenki mást ért alattuk. Először egyeztetni kell őket, mint a különféle órákat. Emlékezés alatt én az előző életekre való emlékezést értem. Ön tudja és hiszi, hogy az újrászületés valóság, vannak ismeretei és saját sejtelmei róla. Én emlékezem, ön érzi, hogy nem először találkoztunk ma, én tudom. Ön egy belső parancsra elvonult ide, Noé bárkájába, hogy befejezze munkáját, amelyre a jövőnek szüksége van, én tudom, hogy ez a belső parancs megbízás onnan, ahol az új Eont készítik elő a szellem forradalmárai, a megújult lélek összeesküvőin át. Ön közéjük tartozik, anélkül, hogy ez életében tudna róla, de biztosíthatom, tudatosan esküdött fel valamikor. Világos, ugye?

Önkéntelenül igent bólintottam, noha ez a "világosság" inkább elvakított, mint látóvá tett. Furcsa, emelkedett állapot tartott hatalmában, míg Adam Cadmon házamban tartózkodott. Jelenlétében nem tudtam vitázni, analizálni, ellenszegülni. Egy-egy pillanatra felmerült bennem, hogy talán szuggesztív áldozataul estem, mert minden szava a megismerttel, az érvekkel alátámasztható tényekkel szemben olyan meggyőző erővel zuhan belém, hogy a kétely csíráját is összezúzza. A szuggesztívóval azonban éppen eleget kísérleteztem ahhoz, hogy tudjam, mennyire más természetű dologgal kerültem most szembe. Semmiféle áthangolás! szándék, erőszakos áram nem indult ki belőle. Csak önmaga volt, a megismerésnek, uralt szellemi erőknek és képességeknek hatalmas töltésével, s megnyilatkozásait nem tétova, emberi

bizonytalansággal, hanem átütő, súlyos bizonyossággal telítette.

*

Este, vacsora után a kertben üldögéltünk. Sötét, csillagokkal teletűzdelt égbolt feszült fölöttünk. A csillagképek láthatatlan üvegburára festett ábrái körül ragyogtak bennünket. Sápadt, titokzatos folyamként ömlött át a horizonton a Tejút. Közel a nagy teleholdhoz két, éles fényű csillag szolarizált: a Szaturnusz és a Jupiter szoros közelállásban, konjunkcióban egymással. Szemem e két csillagon kötött ki, s eltűnődtem hatalmukon, egymásnak ellentmondó s egymást mégis kiegészítő erőiken. Jupiter a nagy jótevő; tüzes, lendületes, építő – Szaturnusz az akadályemelő, dermesztő, szenvedést hozó s transzcendens lényegében a szenvedésen át tanító bolygó. Jupiter a Nap barátja, Szaturnusz a nagy magányos. Egyik veszélye a tűz, a másiké a dermedés. Vajon micsoda hatásokkal telíti a világot e két óriás küzdelme?

– A Messiások konstellációja – mondotta mellettem Adam Cadmon halkán.

Megrezzentem. Egyszerre felzúgott bennem e hasonlíthatatlan éjszaka varázslata. Adam Cadmon megint a gondolatomra felelt.

– A Jupiter és a Szaturnusz konstellációja előzte meg Krisztus születését is – folytatta csendesen. – Akkor a Halak jegyében állt a nagy konjunkció. Most a Bikában áll. Amaz a kereszténységet hozta el a világnak, ez pedig majd a filozófiai és társadalmi forradalmat, a szellem megváltását hozza az anyag rabságából. A Messiás, aki most születik, az új Eon kapunyitója lesz.

– Egy új Messiás születik... Hol? Mikor? – kérdeztem értetlenül.

– Lublinban. 1941 áprilisában. A lublini gettóban, ott, ahol legsúlyosabb a teher és legnagyobb a sötétség. A megalázottak és megnyomorítottak között. Árnyéka messze előrenyúlt: a Bűn Embere, a Törvénytaposó, a hazugságnak minden hatalmával és jelével megjelent már. S ahol az árnyéka a földre vetődött, ott megjelenik fénylő mása is – a káprázat mellett a valóság. Az Antikrisztussal szemben a Szabadító. S hogy az írás beteljék, s az idő örök hullámverésének visszatérő ritmusa hallhatóvá váljék, egy zsidó leány törvénytelen fiaként jön a világra; egy fajtájának bánatával, szenvedéseinek félelmetes okosságával, üldöztetésének rémült gyöngeségével terhelt zsidó lány fia lesz. Ez a szelíd leányanya mása annak az ősi anyának, aki ezerkilencszáznegyven év előtt megszülte fiát egy istállóban.

Hangja halkán, egyszerűen csengett, bennem mégis tűz gyúlt tőle. Lenyűgözött a határtalan, értelmén túli bizonyosság, hogy minden szava megrázóbban igaz, mint a látható dolgok körülöttem.

– És ön... Miért van ön Lublinban?! – ez volt az első kérdés, amelyet személyéről nekiszegeztem.

– Ha majd az emberi gyűlölet és esztelenség istállójában megszületik a Bölcsesség, a csillagot követve felkeresik Őt azok, akiket meghívtak a keresztelőre. Hozzám már eljutott a hívás. Azért jöttem vissza a névtelenségből, hogy helyet készítek Neki, és megjelentsen út. Azért jöttem, hogy az Igazaknak tudtára adjam: ezek azok az idők, amelyekről a jövőndölések szólnak. Olyan napok következnek, amelyek malmai gyorsan örölnek, és összezúznak minden emberi támasztékot. Tüzek támadnak, amelyek fölégetik az anyag utolsó menedékeit is. Nem lesz talpalatnyi föld, tenyérnyi tető, ahol a menekülő megállhatna, ahol az üldözött elbújhatna. Utoljára omlik le talapatzáról az annyszor felállított aranyborjú. Könnyek áradata nem lágyítja meg a könyörtelenség démonainak szívét. A vér tengerré dagad és elönti az országokat, városokat, utcákat, házakat, termőföldeket kerteket, tavakat és folyókat; mert a Vízöntő hűvös óceánja előtt mindig vér mossa tisztára a földet.

A szenttelenül pergetett apokaliptikus szavak értelme hosszú ideig nem tudott agyamba, idegeimbe törni. Kábultan néztem a tücsökciripeléstől zúgó táj sötét, szelíd körvonalait. Üde, hús szagok simogatták arcomat, akác- és bodzaillat. Egy messze tanyáról kutyaugatás hangzott. A folyóparton békák rekedt, lány hangja kérte az esőt. A vér, halál, aljas durvaság fogalmi meghátráltak az éj tiszta békessége elől... hirtelen rámtört azonban valahonnan a jövő misztikus dimenziójából s az *Akasából** az eljövendő évek borzalmainak sejtelve, a minden elbírhatót és elképzelhető meghaladó pusztítás és pusztulás, a gyűlölet őrzöngése, védtelen tömegek kiszolgáltatottsága, a démoni vitustánc félbeszakíthatatlan, öngyilkos rángatózása – s a csendes táj is megelevenedett egyszerre. Baljós hangok, félelem, lapuló nyugtalanság csak idegekkel érezhető, állandó remegése lüktetett benne, s szívszorító, verejtékes várakozás a hirtelen felvijjogó szörnyűségre – olyan tömény és annyira valóságos volt ez az érzés, hogy fulladoztam tőle, s szívem rohanó lüktetésbe kezdett.

[* A hinduk szerint a világeternél sokkal finomabb, ősbibb anyag, éppen olyan ősi, mint maga a szellem. Az Akasa tartalmazza a Kozmosz eseményeinek minden ideáját. Nincsen kauzalitásnak alávetve, csak a belőle alkotott formák tartoznak az okság törvénye alá.]

– Nem! – törtem ki elhárítón. – Ilyen mélységek nincsenek az emberben! Ezt nem bírhatja el egyetlen lélek sem!

– A lélek természetében isteni is, démoni is. Aszerint, hogy a Fény vagy a Sötétség erői jutnak a fogantyúkhöz, amelyekkel mozgatják. A lélek a lét változó, szubtilis nyersanyaga. Azok a hatások, amelyek ráömlenek majd, olyan elementárisak, hogy ellenállhatatlanul áttörnek minden védtelen, gyöngye ponton. A gyűlölet ereje ez; s akiben a legkisebb készség van rá, aki nem küzd ellene szellemének minden képességével és megismerésével, azt a gyűlölet démonai seregükbe sorozzák, az elveszett. A gyűlölet a legfélelmetesebb,

legmágikusabb hatalom, amely eddig a földön megjelent. Túlszárnyal és lebír minden más emberi gyöngeséget; az egyéni önzést, kényelemvágyat, halálfélelmet. Fehérizzásig korbácsolja a fanatizmust, tömeggé olvasztja az embert, s az a saját pusztulása árán is csak pusztítani akar.

– És miért kell, hogy ez megtörténjék?! – kérdeztem szinte kiáltva, hogy hangom végigömlött az alvó fák között. – Ha a látható dolgok mögött Tervező és terv van, hogyan engedheti útjára a rombolás erőit?!

– Mert a látható dolgok mögött terv van – hangzott a higgadt felelet. – A föld nagy transzmutációja ez, Lényege átváltozik. A fertőzötteket kiveti magából, s a kevesek, akik megmaradnak, vele finomulnak ólomból nemesfémmé. Ami történik majd, az a provokáló injekció hatása. Csak azokban veti felszínre a kórt, akikben benne lappang.

– Az emberek gyengék, tudatlanok és felelőtlenek. Vezetőik azonban tudatosak és lelkiismeretlenek. A propaganda fekete varázslatával való visszaélés az ő bűnük, nem az emberé. A rosszfajta, szűk koponyákat eszmemérgekkel töltött verzécikk- és rádiószónoklat-bombák ostromolják – hogyan védekezzenek ellene? Nincsenek önálló fogalmaik, erkölcsi erődvonalaik, csak hiányérzeteik vannak. Gyermekük ők, s a hammelni patkány fogó fuvolájának hangjára tolonganak megigézetten a vesztükbe. Miért sújtja őket a büntetés?!

– Helyes a kép. Az emberek gyermekek, s ezek a gyermekek nagyon kegyetlen játékokat játszanak. Kegyetlenek egymáshoz, minden élőlényhez és önmagukhoz. A föld azonban ezentúl nem gyermekek játszótere lesz, hanem gondolkodó felnőttek lakhelye.

Egy ideig hallgattunk. Ezekkel a szavakkal nem lehetett vitába szállni. Tétélei kinyilatkoztatások voltak, mint Henoch, Baruch, Ezra és János látomásai és a próféták tanításai. Hinni kellett, vagy kereken tagadni őket.

– Szeretném tudni – mondtam kis idő múlva csendesen –, miért jött el hozzám... éppen hozzám Tibetből, Lublinon át a Noé bárkájába?

Ahogy kimondtam ezt, az utolsó szavak szeszélyből, ötletből fakadt játékossága elröppent: Noé bárkája! Micsoda súlyos tartalommal telt meg hirtelen ez az elnevezés! Különös sejtelmemet Adam Cadmon hangja erősítette fel:

– Elhoztam valamit, aminek meg kell maradnia... át kell vészelnie az új... vérözönt. Később már nem jöhettek volna.

Zsibbasztó, esztelen öröm vett erőt rajtam. Nem házamra, hanem egész Magyarországra vonatkoztattam azt, amit mondott.

– Csak erről a kis házról van szó – mondotta feleletképp. – Noé bárkájáról. S ebben is erősen meg kell majd kapaszkodnia, ha elborul az ég, és közel rohannak a viharok.

– Úgy gondolja, hogy ezt az országot sem kíméli meg a...
– Igen!
– Nos hát... mindenképpen rendelkezésére állok.
– Tudom – mondotta egyszerűen. – Egy kéziratot hoztam. Szeretném, ha megőrizné addig, amíg utasítást küldhetek, mi történjen vele. Nálam most és a következő években nem lenne biztos helyen. Persze úgy értem, ha érdekli, el is olvashatja,

*

Másnap délután elbúcsúzott.

*

Így került hozzám Adam Cadmon kézírata. Az ő írásban közölt utasításai szerint járok el, mikor azok elé tárom, akik a vérözönből megmaradtak, és támolyogva keresik az élethez visszavezető utat.

Személyesen nem találkoztam vele többé.

ADAM CADMON KÉZIRATA

Első könyv

A prima matéria

"A titkos tudományok útjára senki se lépjen rá vakmerően, mert ha egyszer elindult rajta, célhoz kell jutnia, különben elveszett.

Ezen az úton kételkedni annyi, mint eszelőssé válni, megállni annyi, mint elbukni, visszahőkölni annyi, mint feneketlen mélységbe zuhanni.

Te, aki e könyv olvasásába kezdél, ha végigolvasod és megérted, uralkodóvá vagy örültté leszel. Ám tégy vele, amit akarsz – se megvetni, se elfelejteni nem fogod. Ha tiszta vagy, fáklya lesz előtted, ha erős vagy, fegyverré válik kezvedben, ha bölcs vagy, bölcsőbbé leszel. Ha azonban romlott vagy, akkor ez a könyv a pokol tüzévé lesz benned; éles törként hatol át lelkedben, s lelkiismeretedet a megbánás és örök nyugtalanság súlyával terheli meg."

(Eliphas Levy: Rituel de la Haute Magié)

Sebastian, aki nem érkezett meg sehová

Hans Burgner ma már olyan idegen nekem, mint testem elhalt, kicserélődött sejtjei. Néhány évszázaddal ezelőtt mégis ő volt az, akire örömök, szorongások, sejtelmek izgatott elfogultságával rámondtam: ez vagyok én! Hans Burgner hitvány volt, mohó és zavaros fejű, de benne indult el az erjedés, amely életemet kiemelte a szüntelen ismétlődés körpályájáról. Ezért kezdem történetemet vele. Az orfikus misztériumok papjaként felkínálom kezemet a noviciusnak, aki követni akar az éjszaka sötétségébe, holdtalan erdők mélyébe, születésen, halálon, az alvilág ösvényein át Hadesz kapui felé. Kezemben fáklya van, és ismerem az utat. Aki velem tart, nem téved el. Hajnalra a felkelő nap templomához érkezünk.

*

Swandorfban születtem 1535-ben. Gyanítom, hogy apámnak nem sok köze volt ehhez, tagbaszakadt, szemtelen segédének annál inkább. Apám molnár

volt; kövér, lilásfehér húsú, nehéz légzésű, jámbor és szórakozott ember, akivel anyám annyit sem törődött, mint egy liszteszsákkal. Az ő tűrhetetlen, szeszélyes, hangos, pillanatonként színét változtató egyénisége azonban megtöltötte a házat. A legállhatatlanabb asszony volt, akit ismertem. Sohasem tudhatta senki, hogy egy negyedóra múlva kihez lesz szerencséje; ábrándosan fuvolázó, gyöngéd várkisasszonyhoz-e, puritán, éles szentenciákat kilövellő aszkétanőhöz, kinek teste köré láthatatlan szőrcsuha csavarodik – nedves alsóajakkal, csillogó szemmel vihogó, részeg kurtizánhoz-e vagy rikácsoló kofához, aki mosdatlan szájjal káromkodik és agyba-főbe szid mindenkit. Véleményei ugyanegy dolgról percnként ellentmondtak egymásnak, s mivel erős, – tevékeny, fáradhatatlan és zsarnoki természetű volt, még egy bolha se maradhatott nyugton tőle. Mindenkit megmozgatott, ellentmondó parancsokkal összevissza hajszolt, és mikor a dolgok végképpen zűrzavarba fűltak és sikerült az embereket és állatokat az örülethez közel sodornia, izgatottan és szinte elégedetten tekintgetett maga körül.

– Csupa hülyével vagyok körülvéve! – jelentette ki vércsehangon, majd váratlanul, inkább a jóleső izgalom hatása alatt sírni kezdett. Önmagát siratta. Erre mindig készen állott. Rémületében izzadó apámnak felröptetett áldozatait, amelyeket érte hozott, eltemetett ifjúságát, véka alá rejtett szépségét... s itt mindig beleszótt egy átutazó nemesember iránta érzett halálos szerelmét. – Selyemben, bíborban járhatnék! – zokogta hamis, patetikus hangszállal – és elrothadok egy bűdös fészekben, ahol mindenki kihasznál! Még életemben nem kaptam egyetlen jó szót tőletek! A belemet kidolgozom értetek, s egyiknek sem jutna eszébe legalább annyit mondani: köszönöm, Theresa!

Saját szépségéről úgy beszélt, mint a természet jelenségeiről, mint a Napról, Holdról vagy csillagokról, s rögeszméje volt, hogy ellenállhatatlan. Ha nadrágos ember ráemelte a szemét, az már "rabja" volt. A nyápic kis inástól kezdve az egykedvű, öreg zsákhordóig, mindenki érte epekedett. Félszegen topogó parasztasszonyok, akik lisztjük őrlésére vártak, megrökönyödve, értetlenül meredtek rá, amikor egy-egy segéd háta mögött kacintgatással, integetéssel hívta fel figyelmüket rá, hogy a mit sem sejtő legény milyen pillantással falta őt, vagy hogyan ért hozzá szándékosan reszkető kívánságában. Magas, két vastag cölöplábon álló, durva csontú asszony volt. Körte alakban kiszélesedő, hatalmas csípőjéhez képest válla keskenynek hatott. Arca szép volt. Bőre tiszta, hamvas, vonásai szabályosak, csak orrában lappangott valami nyugtalanító hegyesség. Sötét, egymáshoz kissé közel lévő, domború szemhéjú szeméből hideg keménység nézett ki. Nevetése bádogcsörgéshez hasonlított. Eszmélésem első pillanatától kezdve taszítást éreztem iránta. Mindenbe beletúró, minden elkülönülésbe betolakodó hangos erőszakossága zárkózottá, hallgataggá, elkülönülővé tett.

Alkalmazottaink úgy változtak, mint égen a felhőjárás. A legény is, akivel viharzó, epés, féltékeny viszonyt folytatott, születésem után hamarosan továbbállt. Apám és én azonban nehezebben szökhettünk meg előle. Apám már túl kövér, beteges és kényelmes volt, én meg még gyámoltalan gyermek, akit tehetetlenségem szolgáltatott ki neki. Ellentmondást nem tűró szeretetkitörései, vaskos, nedves, harsány csókjai még elviselhetlenebbek voltak, mint gyors, csípős, szapora pofonjai, amelyeket minden előzmény nélkül arcomra kent. Ha valamilyen okból el kellett mennem mellette a szobában, pofonra vagy csókra biztosan elkészülhettem. Igyekeztem mindkettőt elkerülni. Rettentően fukar volt, és mindenkitől sajnálta az ételt. Ő maga csak titokban ingyencedett; apámnak és nekem nem győzte prédikálni, hogy a sok evés mennyire ártalmas, és a vallás parancsai is tiltják. A böjtöket könyörtelenül betartatta velünk. Segédeink és inasaink "poklosbélűek" voltak neki. Apám reszketett az ételért, én meg gyors növekedésemben falánk voltam, mint egy fiatal állat, tehát loptam az éléskamrából, és megettem mindent, ami kezem ügyébe került. Szánalmas és humoros élmény volt valahányszor szegény apámat rajtakaptam saját éléskamrájában, ahogy büntudatos tolvajként tömködté magába a lekvárt. Mikor meglátott, sóhajtván és fuldokolva, a szemérmes cinkostárs alázatával nyújtott felém egy hosszú szál kolbászt vagy egy darab sült húst:

– Itt van, Hans... én már az édességnél tartok... csak anyád meg ne tudja! – mondotta suttogva. – Nagyon fájna szegénynek, hogy megtörtük a böjtöt... hiába magyaráznám neki, hogy Isten oltotta belém az undort a vízben főtt hal iránt... vallási kérdésekben ő olyan... dogmatikus.

– Azt hiszi, apám, ő koplal?! – kérdeztem tele szájjal. – Esze ágában sincs! Gesztenyével töltött kacsát evett az árnyékszékben. Láttam!

– Kilested anyádat az árnyékszéken?! – megbotránkozva nézett rám, de a megbotránkozáshoz sem volt sokáig ereje. Legyintett. – Nem érted őt, Hans. Neki fontosabb a mi lelki üdvösségünk... Hagytam neked egy kis lekvárt... Utána dobd az üveget a patakba.

Apám hamarabb menekült meg, mint én. Ebéd közben megállt a kanál a kezében, feje előbb piros, majd sötétlila lett – lefordult a székről, és meghalt.

Anyám meglepő változatokban siratta meg. Először csodálatos, drámai özvegyé magasztosult. "Szegény, jó drágámnak" nevezte. Érzelmes jeleneteket költött utolsó óráiról, azokról a szavakról, amelyeket az elhunyt halálának előérzetében hozzá intézett: "Te voltál a legnagyobb asszony a világon, Theresa!... Ha száz életem volna, akkor sem tudnám meghálálni, amit értem tétél... Mi lett volna belőlem nélküled?!" Az igazság az, hogy halála előtt néhány órával rettenetesen összeszidta a megboldogultat egy vászonnadrág miatt, amely szélesen felrepedt a fenekén, amikor lehajolt.

Később hallottam, hogy epésen azt mondta valakinek: "Halálra zabálta magát. Tudtam, hogy ez lesz a vége!"

A malom élete egyébként érdekes volt és változatos. A környező falvakból parasztok érkeztek szekereken, örölni való búzát és híreket hoztak. A malomtól nem messze széles országút húzódott, amelyen a szekereken kívül néha előkelő hintók is átutaztak. Nem sok időt töltöttem otthon. Az országúton vándorlegények meneteltek, szabad, dalos kedvű fickók, akiket Nürnberg nagy mágnese vonzott magához. Gyakran hozzájuk szegődtem, és addig kísértem őket, míg a fáradtság, éhség és az alkonyat haza nem kergetett. Hallgattam meséjüket, magamba szívtam vidám gyökértelenségüket és az ismeretlen, a távoli, a csodálatos légkört, amely körülöngte őket. Álmomban végtelenné nyúlt lábam alatt az országút. Almomban nem fordultam vissza.

*

Anyámnak volt egy nagybátyja, aki időközönként beállított hozzánk. Sebastiannak hívták. Anyám mélységesen szégyenlet te őt, de megmagyarázhatatlan módon félt is tőle. Nem merte kiutasítani, és ellátta mindennel. Sötét arcú, magas, sovány, kopasz ember volt, keselyűorral és táskás, vérekes szemmel. Ha vékony, gúnyos száját széthúzta, láthatóvá lettek hosszú, sárga fogai. Egyik füle hiányzott. Meglehetősen piszkos volt, és erősen ivott. Tudott írni, olvasni, és ha beszélni kezdett, mindenki elnémult körülötte. Anyám azt mondta, rengeteget hazudik, de ő is odahallgatott, mikor idegen országokról, sötét bőrű szigetlakókról, óriásokról és törpékről, egyszemű, egylábú szörnyekről, repülő emberekről mesélt, és úgy tüntette fel, mintha ezeket személyesen látta volna. Értett az amulettek, szerelmi báj italok készítéséhez, jósláshoz, ráolvasáshoz. Szóval "boszorkánymester" volt. És nekem hallatlanul imponált. Őt tartottam a legkülönb embernek mindazok között, akiket ismertem.

Lassanként azt is megértettem, anyám miért fél Sebastiantól. Attól tartott, hogy "megrontja" őt. Magábevéve az is, hogy akadt a világon egy ember, aki anyám borzalmas természetét megfékezte, határtalan tiszteletet ébresztett bennem. Hozzászegődtem Sebastianhoz, és nem tágitottam mellőle. Követtem hosszú sétáin, és csodálattal vegyes borzadással figyeltem, ahogy részegen beszélt és gesztikulált magában.

– Nem! – mondotta. – Aki nem Szaturnusz jelében született, az hiába töri magát... – hirtelen megtorpant, és gúnyos hangon nyekeregni kezdett:

"Quide virgis fecit aurum
Gemmae de lapidibus..."

Nevetésben tört ki, amely keserves kecskemekegéshez hasonlított, azután továbbrohant. Rövid gyereklábam alig bírta követni.

– Marhák! Marhák! – tört ki időnként.

Eleinte nem vett tudomást rólam, keresztülnézett rajtam. Azután lassanként feltűnt neki, hogy mindig körülötte vagyok.

– Mit akarsz... he?! – förmedt rám.

Annyira megijedtem, hogy izzadni kezelttem. Nem tudtam, hogyan fejezzem ki azt, amit érzek iránta, hiszen magam sem voltam tisztában vele.

– Én... – nyögtem ki nagy nehezen – olyan akarok lenni... mint... mint maga...

Kicsit meghökkent:

– Úgy... he...? Aztán miért?!

– Mert... maga... más. Magától félnek. Anya is fél.

Jól megnézett. Arcáról először tűnt el a fanyar, rosszindulatú kifejezés. Egészen más volt így: öreg, fáradt és reménytelen.

– Eredj csak játszani, kisfiam... Eredj szépen – hangja is másképpen csengett. Fakó volt és szomorú. – Ne járj az én nyomomban. Vess magadra keresztet, és mondd azt: távozz tőlem! Én elátkozott vagyok. Ez a malom a tiéd lesz majd. Öröld a lisztet, és ne gondolj másra. Azt mondom, verd ki a fejedből az egészset. Ne higgy nekem. Én csak beszélek összevissza, különben ordítanom kellene és fejemet a falba vernem. Semmit se tudok. Semmit! Elindultam az otthonomból, nincs feleségem, nincsen gyermekem, és nem érkeztem meg sehová. Megmérgezett az aranylidérc. Három világ fölött akartam úrrá lenni, és nemsokára megdőglöm az árok szélén. – Szemébe szenilis könnyek gyűltek, s az én szívem végtelen szájalommal telt meg iránta.

– Ne mondja ezt... ne... – kértem, és én is elsírtam magamat.

– Miért sírsz? – mondta nyersen. – Jobb dolgokat sirass meg! Remélem, most már nem akarsz hozzám hasonlítani? – kabátja új javai dühösen kitörölte a szemét.

– De... igen – mondtam állhatatosan. – Meg akarom tanulni a varázslatokat. Varázsolni akarok. Meg hogy féljenek tőlem. És az emberek azt tegyék, amit parancsolok, meg...

Elnevette magát.

– Makacs egy kölyök vagy! Keményfejű, mint én voltam. – Megfogta két vállamat:

– Ha én nem veszek kézbe, elbolondít más. Én legalább vigyázok, hogy egészen el ne menjen az eszed. Attól még nem lesz semmi bajod, ha írni, olvasni megtanítlak...

Ebben is tévedett szegény.

*

Így barátkoztunk össze. Sebastian tanítani kezdett. Egyre jobban ragaszkodott hozzám; annyira, hogy nem tudott elmenni tőlünk. Azelőtt néhány hónapnál tovább sohasem maradt egyfolytában. Továbbüzte nyughatatlan természete. Most azonban, anyám nagy bosszúságára, ott maradt, hogy velem lehessen. Beavatott minden titkába, bánatába. Én is úgy megszerettem, mintha apám lett volna. Tanítási módszere rendkívül érdekes és mulattató volt, és ezért játszva tanultam meg írni, olvasni, számolni, sőt némi latin is rámragadt, mert beszédét gyakran tűzdelte meg latin idézetekkel, amelyeket azután lefordított nekem. Volt egy pár könyve az alchimiáról, ezekre rávettem magamat, és annyiszor átolvastam, hogy kívülről tudtam őket. A betűk, attól a pillanattól kezdve, hogy értelmükbe behatoltam, megrészesgítettek. Legnagyobb hatást egy Flamel Miklósról, a híres francia alkhimistáról írott könyv tette rám. Arról szólt, hogyan jutott Flamel a Philosophorum Lapide, a Bölcsék Köve birtokába. Flamel 1330-ban született Pontois-ban. Párizsban élt igen szűkös viszonyok között. Azután 1382-ben egyszerre mint dúsgazdag ember tűnt fel ugyancsak Párizsban. Vagyona kifogyhatatlannak látszott. Hihetetlen összegű alapítványokat tett, tizennégy kórházat alapított, három kápolnát építtetett. Gazdagsága a királynak is szemet szűrt, sőt a parlament is vizsgálat tárgyává tette, de csak annyit tudott kideríteni, hogy Flamel a Bölcsék Kövének birtokában, a nem nemesfémek arannyá változtatásával szerezte vagyonát. Flamel, saját leírása szerint, 1357-ben olcsó áron vett valakitől egy kéziratot, mely fakéregre volt írva. Huszonegy évig hiába próbálta kibetűzni. Végül is útra kelt, hogy megfejtse. Spanyolországban, St. Jago de Compostellában ráakadt egy tudós orvosra, akinek sikerült a kéziratot kibetűzni és lefordítani. Kiderült, hogy egy Ábrahám nevű zsidó írta testvéreinek. A Bölcsék Kövének előállításáról szólt. Flamel azt állítja, hogy ez a csodatevő anyag nemcsak a higanyt változtatja át arannyá, hanem az életet is meghosszabbítja...

“Az életet is meghosszabbítja...” Az arany maga nem nagyon érdekelt, de a haláltól való menekülés lehetősége lázba hozott, felkavart lelkem mélyéig. Sebastian látta, mi megy végbe bennem, és megijedt.

– Hallgass rám, Hans! Hallgass rám, az Istenért! Az én fejemet is az alchimia csavarta el. Jobb, ha egy szót sem hiszel belőle! Én utánajártam... és mindent megpróbáltam. Dolgoztam egy ilyen sarlatánnál, aki azt híresztelte, hogy birtokában van az Aurum Potabilének. Közöséges szemfényvesztés

volt. Egy bárót akart megkopsztani... rájöttek. Az életével fizetett érte. Nem mentette meg az elixír. Nekem a fél fülembe került.

– Azért nem biztos, hogy minden alchymista csaló! – tartottam ki makacsul.

– Be tudod nekem bizonyítani, hogy Bölcsek Köve nincsen?!

Hallgatott. Félrenézett.

– Azt... nem mondom, hogy nincsen, Hans. Van. De magunkfajta ember sohasem juthat hozzá. Nekünk csak az életünket teszi tönkre. Tűzbe repülő bogarak leszünk tőle. Az alchimia fejedelmek kedvtelése. Koldusokat, akiken rajta ragyog a sárga láng visszfénye, kízókamrákba juttat. Elég besúgni valamelyik kóbor szemfényvesztőről, hogy birtokában van a “Vörös Oroszlán”, s egy király, uralkodóherceg, tartományi gróf vagy főpap máris foglyul ejti. A szamar azután kövérre falja a hasát, félelmében inni kezd, mert tudja, amit nem tud, ötl-hatol, míg ráunnak, és elválasztják fejét a testétől. Persze, hogy nem mindegyik csaló. Eszelős némelyik. Azt hiszi, csak egy lépés, egyetlen kísérlet választja el a sikertől, s magától sétál a hálóba, hogy felszerelt műhelyhez, fontos anyagokhoz jusson...

– És az igaziak... hol vannak az igaziak?! – kérdeztem mohón.

– Sehol, fiam. Nem látod őket. Bujkálnak. Tudják, hogy miért. Mindenütt felőlük a környezet formáját és színét. Alámerülnek a tömegben. Alakoskodnak. Jársz utánuk faluról falura, városról városra, és mindenütt éppen előtted járt egy. Végrehajtotta vagy valakivel végrehajtatta a transzmutációt, hogy a misztikus tűz ki ne aludjék, hogy az emberek szívében el ne üljön a kízó nyugtalanság... azután nyomtalanul eltűnt.

– De miért kell alakoskodniok és eltűnniük?! Hatalmasabbak lehetnének a királyoknál is és...

– Éppen ezért. Nem szeretik a kínpadot. A király csak szolgákat tőr meg maga körül. Az Adeptus pedig uralkodó. Legyőzte a legfélelmetesebb zsarnokot, a halált. Nem azért él, hogy telhetetlen hódítók és kicsapongó életű fejedelmek üres kincstárát arannyal töltsse meg. Az alchimiának csak a felületét jelenti az aranycsinálás. Az alchimia mély-mély tenger, Hans, de egyedül a kiválasztottnak tárja fel igazi tartalmát. Mi pedig nem tartozunk a kiválasztottak közé. Ezt ma már biztosan tudom. Az Adeptusok, akik tudnak aranyat csinálni, nem csinálnak maguknak aranyat, és az életet, amelyet megnyertek, semmire sem becsülik. Nincsenek vágyaik. Én reszketek, ha az aranyra gondolok, és azért szeretnék évszázadokig élni, hogy a föld minden nagy pocsolyájában meghemperegjek. Ezért... tudod... ezért nem jutottam sehova, és te sem jutnál, Hans! Hozzám hasonlítasz. Ugyanabban a jelben születél. Verd ki a fejedből az alchimiát, mert boldogtalan csavargó lesz belőled, és örökélet helyett ezt az egyetlen életedet is elveszíted.

Beszélhetett nekem. Fertőzött voltam lelkem mélyéig. Semmi mást nem

hallottam Sebastian szavaiból, csak a bizonyosságát annak, hogy az elixír – valóság! Van. S ha van, én meg fogom szerezni. Mi tarthatna vissza tőle? Azért, mert Sebastiannak nem sikerült? Nekem sikerülni fog. Én nem halhatok meg. Élnem kell. Sokáig, örökké! Nem válhatok puffedt, bűdös hullává, mint szegény apám, aki a nyári hőségben órák alatt rothadni kezdett. Ez a gondolat elviselhetetlen, dühítő és aljas!

Sebastian egyre többet ivott.

– Most már miattad is iszom, Hans – mondotta, amikor szemrehányásokkal halmoztam el. – Eddig csak magam miatt ittam. Látom, hogy véged van. Legalább téged válhatalak volna meg saját nyomorult sorsommal!

Próbáltam visszatartani. Kérleltem, ne tegye tönkre magát; nélküle egy pillanatig sem bírnám ki az életet anyám mellett. Sírt – gyakran sírt már –, fogadkozott, megígérte, hogy rá se néz többé italtra. Másnap hajnalban talicskán toltam haza a kocsmából az inasok gúnyolódása, a segédek durva röheje közben, szégyentől égő arccal, de összeszorított foggal, konokul. – Akkor is, ha tökrészeg – gondoltam –, akkor is többet ér a kisujja körme, mint a ti vastag, kongó fejetek! Hülyék! Barmok!

Egy ilyen részeg önkívületében érte utol a halál. Mikor ott feküdt mozdulatlanul, szőrös, leesett állal, szürkén és aszottan, mikor nem remélhettem többé, hogy krákogva, cudar fejfájással előkászálódik ágyából, vérekes, könnyben úszó szemét alázatos kutyapillantással rámemeli, és fogadkozik: “Ne szólj semmit, kérlek, ne szólj semmit, Hans, miért is hinnél nekem?! Szemétrevaló, rohadt állat vagyok. De idehallgass... utoljára történt! Köpj szembe, ha még egyszer leiszom magam... majd meglátod!” –, akkor megértettem, mit jelent a világon egyedül maradni. Elbújtam a magtárak háta mögé, és keservesen, dühösen, toporzékolva sirattam Sebastiant. – Miért hagyott itt?! – Szükségem volt rá, mint a kenyérre és vízre. Az egyetlen szálát tartotta, amelybe kapaszkodhattam, amely céloom felé vezetett. Másodszor láttam közelről a halált, és tudtam, sohasem fogok beletörődni. Egy pillanattal előbb még él, mosolyog, érez, a meleg, édes kék tengerek szigeteire gondol valaki, amelyeken ősrégi, kincsektől roskadozó paloták emelkednek, azon töpreng, miféle lények élnek a többi csillagon, a Hold merev arcát kutatja, ciklopszokról, szörnyekről mesél... s azután hirtelen elfekszik holtan. Körmei lilák, teste fakeménységűre merevszik, arcán idegen mosoly, és néma, mint a kövek. Nem! Ez túl gonosz és értelmetlen! Sebastiannak annyi mindenért kellett volna még élnie... és nekem... egyáltalában nem szabad meghalnom!

Anyám, ahogy öregedett, egyre elviselhetetlenebbé vált. Indulatai, szenvedélyei gáttalanul törtek ki belőle. Segédeink nyíltan gúnyolódtak mesterkedésein, amelyekkel ágyukba akart bújni, és fehérmájúnak csúfolták. Amelyik hajlandó volt viszonyt kezdeni velem, az rögtön a ház urának képzelte magát, és még nekem is parancsolgatott, Anyám az egyik ilyen szőrös mellű, lapát tenyerű gorillába halálosan beleszeretett, s noha húsz évvel idősebb volt nála, feleségül akart menni hozzám. Én persze sehogy sem egyeztem jövendő mostohaapámmal. Tudtam, hogy anyámat csak a malom miatt bolondítja, de hiába beszéltem az érzéki hevületektől megszállott asszonnyal. Kirobbanó ellentéteinknél mindig szeretőjének adott igazat. Nagy kamasz voltam már, "rossz szájú és kémlelő szemű", aki "féltékeny anyja boldogságára". Irigynek, önzőnek nevezett. Egész életében nem volt egyetlen jó perce sem, apám mellett csak robotolt, engem "a szíve vérével táplált" és most, mikor elérkezett hozzám az "igazi", keresztbe fekszem a lába előtt. Elegem volt. A ház, a táj, a zúgó patak sem tartott vissza, idegenné vált, mintha Sebastian elköltözött lelke belőlük is kivont volna minden hőt és fényt. Az országút pora pedig arany színűen szállt fel a napban minden szekér, hintó és vándor után. Lázás türelmetlenség fogott el. Mire várok itt? Úgy éreztem, minden nappal, minden órával elmulasztok valamit valahol, távol innen, új vidékeken, új emberek között. Nürnberg forró szívének lüktetése hozzánk is elhatolt. Jöttek és mentek a vándorlegények; híreket hoztak, énekeltek, meséltek. Nem volt maradásom többé.

Anyámat és gyermekkorom színhelyét búcsú nélkül hagytam el. Tarisznyámat megtömtem élelemmel, és magammal vittem Flamel Miklós történetét.

Tizennyolc éves voltam, amikor elindultam Nürnberg, a szabad város felé.

Eduard Anselmus Rochard

Fél évbe telt, míg elérkeztem oda, ahová indultam. Pénzt kellett szereznem előbb. Testi munkával próbálkoztam. Fát vágtam, vizet hordtam a tanyákon, ástam, kapáltam, de a bér nyomorúságos volt, s este úgy zuhantam fekhelyemre, mint a fatönc. Nem. Ez állatnak való, nem embernek; főképpen nekem nem, aki egészen más dolgok felé törekedtem.

Ambergben hozzászegődtem egy vásári szemfényvesztőhöz. Olasz származású, hadaró, apró emberke volt; fűrge, simulékony, mint a gyík. Messer Vincenzo Giacomininek nevezte magát. Egyetlen tudományt ismert, de azt azután alaposan; hogyan kell a butaságot és hiszékenységet megvámolni. Tenyéréből jószót, különféle csodaszereket készített termékétlen

asszonyok, hanyatló erejű férfiak számára, szerelmes leveleket, alkalmi verseket gyártott, de ha kellett, fogat is húzott és eret vágott. Kitűnően értett záruk, lakatok kinyitásához, apró tárgyak eltüntetéséhez és idegen zsebekből való elővarázsolásához olyannyira, hogy az olasz hatóságok jobbnak látták, ha működését az ország határain túlra helyezik át. Önmagát és ...művészetét" határtalanul tisztelte.

– Komoly dolog ez, Hans – mondotta a cinizmusnak és nagyképűségnek humoros vegyülékével. – Burokban születtem, hogy találkoztál velem. Figyelj és tanulj. Ez a tudomány aranyat ér. Ha tenyeret nyújtanak feléd, tégy úgy, mintha elmerülten figyelnéd, de közben nézd meg az embert, aki előtted áll. Nem nehéz ráismerned, melyik csoporthoz tartozik. Tizenkét sémát kell megtanulnod; valamelyik biztosan ráillik. Fontos, hogy sokat beszélj. Keverd, fond, öntsd a szavakat, áldozatod majd talál bennük szemet magának, amelyet hálásan lenyalkal, és utána szédült kukorékolásba kezd, milyen nagy dolog történt veled. A csodaszerek alapanyaga pedig a víz, ne felejtse el! Varázserő mindig a ráragasztott címkében van. Pontos analógiája ez az embernek. Belül víz, kívül név és rang. Minél rosszabb íze van az esszenciának, annál inkább hisznek benne: ezért sózd, borsozd meg alaposan, tégy bele ecetet, hogy ünnepélyes rémület fogja el azt, akinek nyelvéhez ér, beleit pedig égesse át, akár a pokol tüze. Érezze, hogy lenyelt valamit. Sok kiégett kráterből csalogattam így bengálitüzet elő. Egész légió keresztfiam van. Betegeim mind azt hitték, boldog kínjukban ők nemzették a fiaikat, s az asszonyok szerencsére nem árulkodó természetűek, ha saját méhük gyömolcséről van szó. Ezért maradhatott fenn a szeplőtlen fogantatás legendája annyi ideig.

Egy gyógyíthatatlan baja volt Messer Vincenzónak. Nem szeretett fizetni. Csak a bevétel jogosságát ismerte el. A kiadásokét szenvedélyesen tagadta.

– Ne légy hálátlan, Hans – mondta sértődötten, mikor a béremet sürgettem. – Én nem pénzzel fizetek neked. A művészettel, amelynek titkába beavattalak, vagyont kereshetsz majd. Én már öreg vagyok, nyugalomba vonulok! nemsokára, és átengedem neked a terepet. Légy türelmes.!

Éppen mert beavatott "művésze titkába", nem voltam hajlandó túrni, hogy engem is becsapjon. Teherhordói állat, csodaszerárus, kikiáltó, pénzbeszedő, mosónő, szakács, szállás csináló, famulus voltam egy személyben, és nem láttam érte egy lyukas garast sem. Néhány hónapi dicsőség után faképnél hagytam a vén szélhámost, zsebemben pontosan azzal az összeggel, amelyet előre kialkudtam szolgálatom fejében. Egy ideig elmélkedhetett rajta, micsoda ügyes tanítványt veszített bennem. Párnája alól vettem el a pénzt, és ő még csak fel sem ébredt rá.

Nürnberg, mióta először hallottam róla, a határtalan lehetőségek mesevárosa volt képzeletemben, amelynek körvonalai színes ködbe veszttek, tágultak és változtak szüntelenül. Bármilyen sokat vártam a sorsának drámai tetőpontján forrongó várostól, mikor megpillantottam, nem éreztem csalódást. Szépsége elragadott. Varázslatos ékszerdobozként csillogott a vadregényes, smaragderdős, hegyes táj ölébe ágyazva. Templomainak, kápolnáinak, vártornyainak gótikus csúcsai áhítatos és zenei hatást keltettek, mint egy zoltár égre szárnyaló hangjai. Lejtős, macskaköves utcáin a derűs mézeskalácsházak között megtorlódott és tömeggé vált a sok embertöredék, amelyeket vándorlásom alatt láttam. A különféle német tartományok tájszólásai mellett gyakran hallottam cseh, francia és olasz szót is, ahogy szédülten, tág szemmel és nyitott lélekkel végigsodródtam a városon, a céhek utcáinak szűk csatornáin, a templomtér, a piactér kiszélesedő öblein át lármás diákcsoportok, természetes kofák, bársonyzekés vándorlegények, leszorított mellű szüzek, alvajáró pillantású apácák, barnapiros képű, nagy hasú, vidám szerzetesek, aszkéta arcú papok, ijesztő sebekkel borított koldusok, vörös foltos teheneket vezető, trágya szagú parasztok, nagy kurjongatással utat követelő lovasok, árut szállító, trágárságokat kiáltozó, lökdösődő inasok között.

Néhány héten át boldog elveszettséggel ödöngtem a városban, s mikor utolsó fillérem is elfogyott, munkát vállaltam egy kis vendégfogadóban a Sebaldus-templom közelében. Fát vágtam, vizet és málhát hordtam a szobákba. Nem árultam el, hogy tudok írni, olvasni, mert akkor egész nap a konyha mellett, a sötét irodában gubbaszthattam volna, én pedig nem akartam kiállni az események sodrából. Látni, hallani, figyelni kívántam minden érzékemmel; résen állni, hátha a sors elémdobja ebből a folyamként hömpölygő tömegből azt az embert vagy lehetőséget, amely céлом felé segít.

A víz- és málhahordás érdekes tapasztalatokhoz juttatott. Rájöttem, hogy hálósobájukban az előkelő, átutazó dámák vagy tisztességes polgárasszonyok, ha szolgálójukat vagy öreg, álmos kísérőjüket lerázták valami ürüggyel, teljesen hasonlóak a dörgölődző konyhalányokhoz. Izmos, jóképű fickó voltam, és szerettem mosakodni. A csendes, sötét, zárt szobák, s a helyzet átmenetisége ellenállhatatlan alkalomként hatott ezekre a nőkre is. Csodálkoztam, mennyire egyképűvé válnak alig leplezett gerjedelmükben, arcuk, kis esztelen hangjaik, mozdulataik, magakelletésük azonosságában. Ha éppen futó étvágyam támadt rá, belekóstoltam a tudás fájának felkínált gyümölcsébe, de ebben a formában nem sokat jelentett nekem. Túl szenvedélyes, töprengő, transzcendens nyugtalanságoktól terhelt voltam ahhoz, hogy az életet Boccaccio szemével nézzem. Minden gondolatomat, egész valómat a rögeszmévé erősödött idea

töltötte be, hogy a halál íze megrontja az életet. Az élet gyönyörű, de mit ér, ha az ember néhány évig él csak; ha pár futó öröm után kiégett ronccsá válik, izmai elpetyhüdnek, fogai kihullanak, és élete ellobban, mint a gyertyaláng?! Nem értettem, az emberek hogyan tudnak meggyőződéssel tülekedni, cifrálni, nagyképűen címet, rangot viselni, nősülni, gyermeket nemzeni, mesterséget folytatni, mulatozni, utazni, misékre járni, prédikálni, könyveket írni, olvasni, gyógyítani, tanulni és tanítani, mikor életük bármelyik pillanatban véget érhet, de jó esetben néhány évtized múlva biztosan véget ér. Ha temetésre mennek, és a halott arcában szembenéznek saját halálos ítéletükkel, miért nem rohannak el a temetőből, házukból, családjuktól, munkájuktól, hogy megkeressék valahol az örök életet, az Elixírt; a végtelen gyönyört és végtelen ifjúságot?! Ez az elixír van valahol. Akármilyen nehéz hozzájutni, ha nehezebb hozzájutni, mint a föld legnagyobb kincseihez és a legkorlátlanabb hatalomhoz – mégis van! És mit ér mindaz, amit a föld nyújthat, mit ér az egész föld maga, ha meg kell halni? Néztam az utcákon hullámzó tömeget, ahogy fecsegve, nevetgélve sütkérezett a napon; néztam a karomban fekvő asszony kéjtől eltorzult arcát, s ugyanazt a megrendülést éreztem: hát nem tudják? Nem gondolnak rá? Azt hiszik, őket elkerüli? Nem néz vissza rájuk a tükörből, amelybe belemosolyognak, merev, hullafoltos, nyitott szemű, leesett állú arcuk? Miért foglalkoznak mással? Nem érzik, hogy minden pillanat drága; hogy a következő pillanatban késő lehet?!

*

Egy hűvösödő októberi napon szerény vendég érkezett a fogadóba. Első pillanatban fel sem figyeltem rá. Olyan alak volt, akiről elsiklott a szem: sötét ruhás, tömegbe vesző, színtelen, háttérbe húzódó. Kékre festett, vasfogantyús faladában maga cipelte holmiját. Olcsó, udvari szobát bérelt. Mikor a fogadóssal beszélni hallottam, futólag megállapítottam, hogy jó, de idegen akcentussal beszél németül. Mivel néhány franciával akadt már dolgom, kiejtéséről és nevééről azt gondoltam, francia lehet. Eduard Anselmus Rochard-nak hívták.

Estefelé meleg vizet vittem a szobájába. Az asztalnál ült, és különös ábrákat rajzolgatott. Körző hevert mellette, könyökénél nyitott könyv, előtte tus és papír. A tussal húzott, több átlóval cikkekre osztott körbe számomra értelmetlen jeleket rajzolt. Ez a furcsa tevékenység rögtön felkeltette érdeklődésemet. Gyorsan, lopva körülnéztem. Az éjjeliszekrényen néhány könyv hevert, "De Alchymia" – olvastam el hirtelen a legfelső címét, és torkom kiszáradt, szívem örülten dobogni kezdett. Felindulásomban megfeledkeztem magamról, és földbegyökerezett lábbal állva maradtam.

Mikor felpillantottam, szemem Rochard rajtam nyugodó, érdeklődő, de hűvös pillantásával találkozott.

– Vársz valamire? – kérdezte nyugodtan.

Kínos, ostoba zavar öntött el. Talpraesett ravaszságom, hetyke fellépésem, amelyet az egy év óta tartó, tapasztalatokban gazdag kóborlásom alatt szereztem, egyszerre félszeg kölyökijedelemmé omlott össze a reám szegeződő, kékeszöld, átható szem hideg fényében.

– Nem... – dadogtam. – Bocsánat, uralom... – és iszkoltam kifelé.

– Mi volt ez?! – kérdeztem magamtól, mikor kamrámban egyedül maradtam. Egy könyv megpillantása hozott volna ki a sodromból? Más utasoknál is láttam alchimiáról szóló könyvet. Az akkori időket átítatta ez a gondolat. Az emberek még elég tudatlanok és mohók voltak hozzá, hogy divatot csináljanak belőle, és eléggé felületeseek, hogy csak piszkossárga habját halásszák le az alchimia mély óceánjának: az aranycsinálás lehetőségét. Nem. Eduard Anselmus Rochard légköre... szeme... szeme és arca, egyéniségének villanásszerű megnyilatkozása dúlt fel ennyire. Olyan volt, amikor szembenéztünk, mintha egy bűvész a kalapjából óriási várkastélyt varázsolt volna elő. Csendes, sötét alak, rejtőző, szerény, jelentéktelen... azután hirtelen kiárad belőle valami... mi is? Hatalom. Igen. Sok emberrel találkoztam már, ostobákkal és műveltekkel, hencegőkkel és megalázottakkal, urakkal és pórokkal, különcökkel és szélhámossokkal, de egyikben sem volt meg ez az erő. Vajon... s erre a gondolatra tűz ömlött át testemen... vajon ő volna az, akire várok?!

Az éjszakát álmatlanul töltöttem. Ha percekre nyugtalan alvás nyűgözött le, szúró ijedségre riadtam, hátha reggelre hűlt helyét találom. Annyira kínozott ez az érzés, hogy csendben kilopóztam kamrámból, mezítláb végigsurrantam a mély álomba merült fogadó kőkockás folyosóján, és Rochard ajtajához lapultam, hogy halljam lélegzésének nesztét.

Reggel alig vártam, hogy szobájába jussak. Már nem találtam bent. Fehérneműje a szekrényben volt, de könyvei hiányoztak az éjjeliszekrényről. Kék ládája az ágy alatt állott lelakatozva.

Később, délelőtt, mikor valamiért át kellett mennem az ivón, ott láttam Rochard-t egy csomó berúgott diák és vándorlegény között, ahogy széles kedvvel mesélt nekik. Mulatságos, borsos história lehetett, mert hallgatói ajkáról vastag, kéjes, zsíros nevetés buffant fel minduntalan. Behúzódtam a lépcsőfeljárt kacatokkal tömött ürege alá, és onnan figyeltem ezt a sokarcú, érthetetlen idegent, akiben tegnap a kiválasztottak rendkívüliségét véltem látni, s aki ma úgy viselkedik, mint egy részeg kókler, mint... Sebastian. Szíven ütött ez a hasonlóság. Hányszor láttam őt is a kocsmaszalánál kipirultán a csillogó szemmel, leesett, bamba szájjal figyelő hallgatói között,

akik önfeledten szívlak magukba a szavakkal üzött varázslatot. Szinte hallottam múltból hangzó hangját egy-egy ilyen "orgia" után. Keserű volt és fanyar. "Láttad a mai produkciót?!" kérdezte epés öngúnnal. – "Sikerem volt, mi?! Ugyanígy egy csomó juhnak is előadást tarthattam volna. Bámultak, nevettek, szörnyülködtek, s utána legeltek tovább. Gyűlölöm és mennyire irigylem őket! Sötétfejű állatnyáj... de soha sincsenek egyedül Egymás meleg, bűdös testéhez bújnak, és egyforma gondolatköd kavargog tompa agyukban ételről, italról, szeretkezésről. Én rettenetesen egyedül vagyok közöttük, Hans. A lelkemben belül már elpusztultam az egyedüllétől. Halott vagyok. Azért beszélek, ágálok, kiáltozom sokszor, mert félek ettől a hullától a lelkemben... Ha te nem volnál nekem, Hans, régen felakasztottam volna magamat..."

Talán ez a szikár, sápadt, zöldeskék szemű férfi is menekül valami elől, mikor a tömegbe, "a nyáj" közé veti magát, és nevetésbe takarózik? Talán álruha rajta is, mint Sebastianon volt?... Tegnap esti arca és ez a mai... túl nagy a szakadék... titok van itt.

Rochard mélyebben érdekelt és vonzott, mint egy nappal előbb. Figyeltem. Nem vesztettem szem elől. Este újra meleg vizet vittem a szobájába. Megint az asztalnál ült; olvasott. Elmélyedt én nézett fel egy pillanatra, azután újra könyvébe merült. Ez a rámvillantott arc más volt, mint a három, amelyet ismertem. Komoly, de átfűtött, feszült, mégis határtalanul szelíd, mint egy naptól ragyogó, eget tükröző, sima víztükör. Lassan matattam a szobájában, néhány csepp vizet töröltem fel a padlóról, hogy könyve alá lesve elolvashassam a címét. Csak Albertus Magnus nevét sikerült kibetűznöm. Már éppen menni készültem, mert feltűnés nélkül nem húzhattam tovább az időt, amikor nyugodt hangja lecsapott rám:

– Tulajdonképpen mit akarsz tőlem?!

Hirtelen szembenéztünk. Kérdése annyira váratlanul ért, hogy csak dadogni tudtam:

– Én... én... nem...

– Lesel utánam. Tegnap az ivóban a lépcső alól több mint egy órán át figyeltél. A könyveimet kémleled. Tudsz olvasni?

– Igen... – mintha meztelenül, de teljesen bénultan álltam volna átható pillantása előtt.

– Ki tanított? Ki vagy?

Önmagam előtt is váratlanul, hatalmas, belső erő lendített meg. Térdre roskadtam előtte. Forrón, sóvárgó könyörgéssel, szaggatott összevisszaságban buktak ki szájamból a szavak:

– Szolgálni szeretném önt, uram. Fizetés nélkül... Csak azért, hogy tanulhassak... Azért jöttem el hazulról... Hans Burgner a nevem. Egy öreg rokonom, az egyetlen barátom... foglalkozott velem. Sebastian Dornernek

hívták... Alchimista volt... meghalt. Neki nem sikerült... de én tovább fogok jutni... nekem tovább kell jutnom, mert...

– Aranyat akarsz csinálni, ugye? – Hangja inkább szomorú volt, mint gúnyos.

– Nem. Az aranycsinálás nem érdekel! – mondtam hevesen.

– Hanem?

– Az... Elixír – hangom megremegett és elfulladt a szenvedélyes izgalomtól.

– És... miért akarsz te tovább élni, mint a többi ember? – kérdezte csendesen. Szeme fürkészőn pihent rajtam. Latolgatott magában.

– Ön bele tud nyugodni abba, hogy meghal? Látott már halottat, uram?! Láta azokat, akiket szeretett, akiknek szavában gyönyörködött, akikhez menekült, akiknél melegegett, romlott hússá oszlani? Önnek nem háta mögött járó, sarkára taposó, gonosz szavakat sugdosó, egyetlen ellensége a halál?

Félrenézett.

– Furcsa egy fickó vagy – mondta színtelenül. – Állj fel, kérlek, mert nem szoktam meg, hogy oltárnak nézzenek.

Mikor szégyenkezve felkászálódtam, ő is felállt. Arca megmerevedett,

– Csak azt nem tudom, miért fordultál éppen hozzám ezzel a kívánságoddal? Szegény, tanulmányúton lévő orvos vagyok. Gyalogosan utazom, és nincs szükségem szolgálra.

Rábámultam. Törődött, öreg embernek láttam hirtelen. Mit is akarok tőle? Annyira meggyőző volt így, hogy mindaz, amit előzőleg gondoltam róla, lázalomnak tűnt. Szégyenkezésem is nőttön-nőtt bolond viselkedésem miatt. Bocsánatkérést hebegtem, és alig vártam, hogy kívül kerüljek az ajtón. – Eszelős leszek lassan! – háborogtam magamban zavarodottan. – Minden jöttmentben Adeptust látok, aki köpenye alatt a Bölcsék Kövét sétáltatja a világon át.

De különös módon, ahogy távolabb kerültem Rochard-tól, és visszagondoltam rá, összezsugorodott a hatás, amelyet legutoljára keltett, és előtérbe tolult a titokzatos ábrákat rajzoló, Albertus Magnus könyvét olvasó, s az ivóban alakoskodó, sokarcú idegen, aki most is álarc alá rejtőzött előlem. Mert – egyszerre világosan megéreztem – álarc volt ez is. De miért alakoskodik annyit? Valami bűnt követett el, és most menekül a következmények elől? Nem. Rochard nem követhetett el bűnt. A bűnöző fél... és Rochard-ban nyoma sincsen félelemnek. Miért akar mégis másnak látszani; az italos, aljas csőcselék előtt velük egyképűnek, előttem szürkének, jelentéktelennek és... megint Sebastian szavai csendültek meg bennem. Arra kérdésekre felelt, hol vannak az igazi Adeptusok: “Sehol, fiam. Nem látod őket. Bujkálnak. Tudják, miért. Mindenütt felőlük a környezet színét.

Alámerülnek a tömegbe. Alakoskodnak... "

Miért utazik Rochard gyalogosan, egyedül?

"Szegény orvos vagyok, nincs szükségem szolgára!"

S abban a pillanatban megszületett bennem a bizonyosság, hogy Eduard Anselmus Rochard nem lehet más, csak egy ilyen bujkáló Adeptus.

*

Másnap délelőtt, mikor nem volt a szobájában, Messer Vincenzo Giacomini avatott keze alatt szerzett ügyességemmel kinyitottam aládát. Könyvek, csillagászati műszerek, írószerek voltak benne és egy csomó francia aranypénz. Nem szépítem a dolgot. Betörtem hozzá. Hans Burgner nem válogatott az eszközökben. Primitív indulatokkal telített nyersanyag volt belül, s erre a veszedelmes lávaforrongásra még nem vetődött rá az erkölcsi meggondolások csitító, lehűtő, esti árnyéka. A ládában megtaláltam Albertus Magnus két munkáját, Arnoldus Villanovarus: Testamentum duobis libris universam artem chymicam complectensét, három csillagászati szakkönyvet, s alattuk egy vörös szattyánbőrbe kötött, zárral ellátott jegyzőfüzetet. Mondanom sem kell, hogy ez a zár sem képezett akadályt előttem, annál is inkább, mivel úgy éreztem, Rochard titkának kulcsát tartalmazza.

"Secretorum tractatus" – állott az első oldalon kézírással. Tehát nem tévedtem. Igen ám, de a nagyrészt latin szöveg francia és német beszúrásoktól hemzsegett, én pedig csak a rövid német szövegeket értettem meg, a latint igen kevésbé és a franciát egyáltalán nem. Reszkető kézzel, izgatottan, minden neszre fülelve lapoztam a füzetben. Rochard útinaplószerűen, dátumokkal vezette feljegyzéseit. Egy német szöveg hirtelen a szemembe ötlött.

"Az én titkomra hiába lesel. Kikiálthatnám a háztetőkről, akkor is titok maradna..."

Megrettentem, mintha hangosan rámszóltak volna. Verejtékezve, vad szívdobogással tovább olvastam:

"Hirdethetném ezt a titkot, mint a Nap, a Hold, a csillagok az égről, mint a föld az emberek lába alatt, mint a víz, a tűz, a szél, a növények és állatok – nem értenék.

Miért értenék meg a nagyvilágot, mikor a kisvilág – saját testük és lelkük – hét pecséttel lezárt titok előttük" – ezután francia szöveg következett, majd újra egy mondat németül, amely latinul folytatódott:

"Arany és Elixír. Egyikkel hullát ékesítenek, a másikat, ha hozzájutnának, a rothadás férgeinek szájába tömnék, hogy hízzanak tőle... Raris haec ut hominibus est ars, ita raro in lucem prodit. Laudetur Deus in aeternum qui

partem suac infinitae potentiae nobis suis objectissimis creaturis communcial.*

[* Miként kevés embernek tulajdona ez a művészet, úgy ritkán kerül napvilágra is. Dicsértessék Isten mindörökké, aki a maga mérhetetlen hatalmának egy részét velünk, legalacsonyabb teremtményeivel közli.]

Később megint németül: "Aki sokáig él, változtasson nevet. Flamel nevét például túl sokan ismerik..."

Nem lehetett kételyem többé. A dátumokat követve, izgatottan a feljegyzések végére lapoztam és megtaláltam, amit kerestem.

"1555. október 12. napján... Hans Burgnernek hívják. Vad, csiszolatlan, veszedelmes és megható... Talán az érdekel benne, hogy emlékeztet valakire, akinek arcát tükörben néztem valamikor a Chaos idején. A láda nehéz, és én eléggé kényelmes vagyok. Vigyáznom kell, hogy a testemben lévő gyengeségek le ne győzzenek. A szájalom például. Letérdelt, és az elixírről beszélt. Értelmes, de olyanformán, mint egy fiatal állat. Ijesztő reflexek szunnyadnak benne. Ő maga sem tudja. Szeme követ mindenüvé... Sajnos a kutyák mindig meghatottak..."

Kezemben volt a fonál, amelyet követve beosonhattam hozzá a zárkózottságának jégfalán nyíló titkos kis kapun: sajnált, és érdekelttem őt.

Nem volt tanácsos tovább a szobában időznöm. Helyrekattintottam a jegyzőkönyv zárát, mindent visszarendeztem a ládába, lelakoltam, és az ágy alá toltam.

*

Ha rétegekre bontom azt a sok összeszövődő áramlatot, amely Hans Burgner belsejében kavargóit, miután elhagyta Rochard szobáját, még ma is ámulnom kell a hatalmas ellentmondásokon, a sötétség és fény, tűz és víz elemeinek egy időben való jelenlétén. Ugyanaz a káosz ez, mint amely születő naprendszerek és bolygók égő, erjedő, gázokra bomló, robbanásoktól szagztatott spirálködeiben forrong. A boldogság, hogy rábukkant a "Magister"-re, együtt lángolt benne a szinte bálványimádó csodálattal és vágygal, hogy minden erejével, alázatosan szolgálhassa őt. De a lelkesedésnek ünnepi fehérizzása megfért benne az alattomos tervezgetéssel, hogyan fogja bekeríteni és arra kényszeríteni a Mestert, hogy akarata ellenére mégis szolgálatába fogadja őt. Betörése, hazugsága egy pillanatig nem zavarta, s nem töltötte el büntudattal. Természetes, hogy meg kellett győződnie – s az is érthető, hogy Rochard-nak nem szabad tudnia róla, mert... mert akkor szoba sem állna vele. Szerencsére nem tud róla. S a tett, amelyről nem tudnak... nem is történt meg.

Este bekopogtam a szobájába. Izgatott voltam, de elszánt.

Pillantása nem volt barátságatlan, ahogy felnézett rám. Jegyzőkönyve becsukva pihent előtte. Kopogásomra csukhatta össze, mert az asztalra fektetett, hosszú szárú nádtoll vége még nedvesen csillogott. Szótlanul megálltam előtte. Az alázatos, tiszteletteljes, félénk sóvárgás, amely szememben ült, valódi volt, csak éppen töredéke azoknak a másfajta dolgoknak, amelyekkel még telítve voltam.

– Nos... mi kell, Hans? – kérdezte.

Biztató jelnek vettem, hogy keresztneveemen szólított

– Szeretném megkérni a... Magistert, vállaljon el tanítványának. Szépen keresek itt a Sebaldusban, fizetnék érte. Esténként venném az órákat, ha...

– De mire tanítsalak?

– Érték egy keveset latinul, azt szeretném jól megtanulni. Az orvosok tudománya is érdekelt mindig... nem akarok egész életemben málhát hordani. Talán... sikerül kiverekednem magamat úrnak... tudósnek. Könnyen tanulok, nem lesz sok baja velem...

Elgondolkodva nézett rám. Ajka összezárult, szeme elsiklott rólam. Éreztem, távolodik; újra a megfoghatatlanba tűnik előlem.

– Ne utasítson vissza... kérem... könyörgöm uram! – hangom megremegett a forró aggodalomtól és kétségbeeséstől.

– Tanulni akarok! Úgy sóvárgok a tudásért, mint más férfi az asszonyok teste után. Szegény vagyok. Nincs senkim a világon, aki támogatna. Sebastian, a barátom, az egyetlen, aki foglalkozott velem, meghalt... Ne taszítson el ön is... Ez az élet elviselhetetlen nekem! Segítsen rajtam!

Szeme hirtelen visszafordult rám. Pillantása némán, hosszan pihent rajtam, s úgy éreztem, átjár, átéget, lelkem, legtítkosabb gondolatom mélyéig.

– Tudom, hogy félig hazudsz, félig igazat mondasz. Tudom, miért kapaszkodsz belém. Éles, ravasz eszed ellenére éretlen vagy még, mint a vackor. A tudás fegyverre lenne kezében vagy tolvajkulccsá. El kellene, hogy küldjelek... de... nem tudlak elküldeni. Valami köt, amit nem értek, mert szorosan rám vonatkozik. Talán jobb, ha szem előtt tartlak, különben a hátam mögött settenkedsz. Felfogadlak, és tanítani foglak... de ennek a világnak a tudományára. Hiába vársz tőlem egyebet. Kiszegítelek a szolgasorsból. Ha szorgalmas leszel, módot nyújtok rá, hogy vizsgákat tégy, és diplomát szerezz magadnak. Családot alapíthatsz, megbecsült polgárrá lehetsz, pénzt, hírnevet szerezhetsz magadnak, törekvésed szerint... de ismétlem, csak erről a világról és egyetlen rövid emberi életről van szó, Hans... megértettél?

– Igen, uram.

– Ezek után is hozzám akarsz szegődni? Várj... fizetést nem kapsz. Néhány hét múlva elindulunk innen Pádua felé. Neked kell a ládámat vinned, bevásárolnod, az utazás, szállás körül mindent elintézned. Szállásodat, kosztodat én fizetem, ha a ruha vagy a cipő leszakad rólad a szolgálatomban, újat veszek helyette.

– Köszönöm, uram... ez több, mint amit reméltem... boldog vagyok! Boldog vagyok! Majd meglátja... meglátja, hogyan hálálom meg önnek... megszolgálom. Isten engem úgy segítjen!

És akkor egész szívemmel hittem is, amit mondtam.

*

Így lettem szolgálja és tanítványa Eduard Anselmus Rochard-nak, az alchimistának. Azt hittem, saját ravaszágomnak köszönhetem a sikert, s ő, bár sokat tudott és keresztüllátott rajtam, saját sorsát mégsem látta meg bennem. Csak érezte. Azért nem tudott elutasítani. Az én mohó tudásvágyam és elixírrögeszmém, az ő mély emberi jósága, szánalma, türelme irántam, noha világosan felismerte éretlenségemet. – A Nagy Tervező pontos előkép után egymásba fonódó mintáját szőtték tovább a hatalmas sorsszövevényben. Kerestük egymást, vártunk egymásra, és találkozniuk kellett a XVI. század Nürnbergjében, hogy én egy új tapasztalati szakasz kiindulásáról nekilendüljek egy különös körívnek, ő pedig befejezhesse földi életének körforgását.

*

Rochard-nak sok futó ismerőse volt Nürnbergben, akikkel néha összeült és elbeszélgetett a Sebalduš ivójában, de barátja csak egy: Amadeus Bahr, a zollerni gróf könyvtárosa. Csaknem naponta meglátogatta őt a kastélyparkban lévő kis vályogházban, ahova a göthös emberke kiszorult a vendégekkel zsúfolt zollerni palotából. Úgy látszott, csöppet sem volt terhére ez az elkülönülés. Rengeteg por, könyv és kézirat vette körül, mintha betűn aludt, betűvel táplálkozott, betűt lélegzett volna. Nagy, súlyos könyveket kölcsönzött Rochard-nak, amelyeket nekem kellett szállásunkra cipelnem, ezért néha elkísérhettem őt Bahrhoz. Egy ilyen alkalommal – Rochard akarata ellenére – tanúja lehettem izgalmas vitájuknak, amelyet az alchimiáról folytattak. Miután lettem az ólomsúlyú könyvet, amelyet visszahoztam, és Rochard kiválasztott helyette egy másikat, hazaküldött tanulni. Nekem azonban más szándékaim voltak. Megkerültem a házat, a nagy, sűrű fák között visszalopódtam nyitott

hátsó ablakához, és lehasaltam egy csomó burjánzó gaz, szúrós egresbokor közé. Amadeus Bahr bolondja és zsenije volt a vitatkozásnak. Rochard csak beszélgetett, de szelíd, mosolygó nyugalma lenyűgözte lassan a lángoló karddal ríposztózó apró kis Lucifert. Én ösztönösen megéreztem Rochard felsőbbiségét, ő, aki sokat tanult és tudott – felismerte.

Amadeus Bahr világos, analitikus koponya volt, s míg Rochard-ral össze nem került, heves tagadója, harcos ellenzője az alchimiának. Erős, kitűnő és mulatságos érvei voltak ellene. Nem tájékozatlanul rontott neki, hanem alapos tapasztalatok után. Most is Bahr indította el az ütközetet néhány kategorikus kijelentéssel. – Az univerzális gyógyszer meséje népbolondítás – mondotta –, és a nagydobbal hirdetett transzmutációkról később mindig kiderült, hogy értéktelen fémsárgítás volt a fajsúly megváltoztatása nélkül.

Rochard csendesen azt kérdezte erre, vajon Flamel Miklós esetében is kiderült-e ilyesmi?

Flamel nevének említése, érthetően, még éberebbé tett, noha a téma, amelyet megpendítettek, amúgy is részegítő italként hatott rám.

– Nem! – Bahr hangján hallottam, hogy csúfondárosan mosolyog. – Nem derült ki. A tartós felhőzetről nyilván az emberi ostobaság gondoskodott. Flamel ügyesebb csirkefogó volt, mint a többi.

– Lehet – mondotta Rochard. – Félek, hogy engem is az ostobák közé sorol, tehát alig merem bevallani, hogy nemrég, mikor beszéltem vele, rám határozottan becsületes és szerény ember benyomását tette.

– Kivel beszélt?! – kérdezte Bahr elképedve.

– Flamel Miklóssal.

– Mikor?

– Két év előtt Egyiptomban. Kereskedő karavánnal utaztam, hogy bizonyosfajta növényt megszerezsek, amelynek főzete a gennyedő szembetegség ellen kitűnően alkalmazható. Egy dúsgazdag betegem szívesen vállalta az út költségeit. Kis csoport, mintegy öt ember haladt előttünk a szikkadtán égő homoktengeren át. A déli hőségben utolértük őket. Az ősi temetkezőhelyek hűvösébe húzódtak be; egy francia házaspár három szolgájával, s ni követtük példájukat. Mivel honfitársaim voltak, hozzájuk léptem, és üdvözöltem őket. Mondhatom, érdekes találkozás volt.

– Bocsásson meg... ez nagyon homályos! A maga honfitársa azt állította, hogy ő... Flamel Miklós?!

– Nem. Egyetlen szóval sem állította. Én jöttem rá, hogy az. Flamel Miklós volt és a felesége.

– De miből jött rá, hogy...

– Számomra teljesen meggyőző jelekből.

– Tréfál... bolondját járhatja velem! Flamel, ha jól emlékszem 1330-ban

született. Most pedig 1555-öt írunk. Tehát maga, állítása szerint, egy 225 éves emberrel találkozott.

– Igen.

– Remélem, nem kívánja, hogy ezt elhiggyem? Nem vagyok hívő természet. Láttam már százéves aggastyánt, de az szopta az ujját, és törölgetni kellett az orrát. 225 éves emberek csak akkor élhetnének, ha előbb leitták volna magukat a mesebeli elixírrrel.

– Igen. Csak akkor.

– De ilyen elixír nincsen!

– Nincsen?

– Biztosítom, Flamelt éppen úgy elrágta a férgek halála után, mint engem vagy magát fogják!

– Ki látta Flamelt meghalni? – kérdezte Rochard szelíden. – Gazdag, tekintélyes, híres ember volt. Rengeteg hálás híve, csodálója, barátja vette körül. Melyik volt ott a temetésén? Ki tud a sírjáról? Ki ad egyetlen híradást róla?

– Senki. De ez nem bizonyíték!

– Nem. Csak érdekes. Sok utazó és régi feljegyzés szerint a világnak hol ezen, hol azon a pontján látták felbukkanni.

– Ez még csak nem is érdekes. Flamel eltűnt Párizsból, és nevet változtatott, mert hiú volt halálontúli hírnevűre, és miután álnéven bevégezte valahol, legendává lett. Nem szokatlan dolog ez a mi szánalmas korszakunkban. Nézzen csak körül! Az alchimia elevebb, dühöngőbb valóság, mint egy pestisjárvány. Még magát is megfertőzte. Az a tény, hogy Flamel Miklós halálának történetét senki sem ismeri, elegendő ok rá, hogy minden francia szélhámosban őt véljék látni.

Ritkán hallottam Rochard-t nevetni, de most nevetett. Szívből.

– Mit nevet? – kérdezte Bahr idegesen.

– Ne haragudjék – mondta Rochard, nevetéssel küzdve. – Nem magát nevetem ki, hanem a helyzetet. Egy tréfás történetet juttat eszembe. Megengedi, hogy elmeséljem?

– Tessék! – Bahr csupa gyanakvás volt.

– Huang-Ho, a Sárga Folyam mellett San-si tartományban élt egyszer egy Hui-sen nevű okos, írástudó kínai. Annyira okos és fűfingos volt, hogy messze földről eljártak gyékénye köré hallgatni végeláthatatlan szócsatáját egy szelíd, öreg pappal. Évek óta folyt a vita közöttük arról, hogy vannak-e szellemek. A pap azt állította, hogy vannak, s nem volt hatásosabb érve rá, mint az, hogy látja őket és beszél velük. Hui-sen viszont éppen 777 változatban bizonyította, hogy szellemek nincsenek. Aki látja őket, az beteg vagy mámoros, aki beszél velük, saját magával motyog esztelen párbeszédet.

Üres a levegő, üres az ég, csak a sírok vannak tele porladó testekkel. A szellem: az ember, s ha meghal, befejezett mindent. Az öreg pap szelíd érveit tojáshéjként roppantotta össze, ha mások álltak elő támogatására, azokat is kivégezte. Nem hagyott egyetlen rést, egyetlen lehetőséget, amelyen át egy porszemnyi, apró szellem világra bújhatott volna. Legyőzhetetlen volt. Az öreg pap megsokallta végre a meddő vitát, és egy napon otthagya Hui-sent azzal, hogy ő már nem elég erős és egészséges a vitakozáshoz, majd küld valakit, aki jobb érveket tud nála.

Hui-sen pedig egyedül maradt egy csomó kibeszéletlen szóval, mert ahogy kinyitotta a száját, az emberek meghátráltak, annyira félték tőle.

Egy este, mikor lefekvéshez készülődött – kielégületlenül és nyugtalanul, hiszen napok óta nem volt kivel vitakoznia –, észrevette, hogy szobájának másik gyékényén ül valaki. Sötét bőrű, sovány, kopasz ember volt, fehér lepelbe burkolva. Elcsodálkozott. Nem hallotta és nem látta bejönni. Bosszankodni kezdett az idegen nevetlenségén, de mielőtt rendreutasíthatta volna, az mély, rekedt hangján megszólalt:

– Én vagyok az, akit várt. Egy barátom küldött, hogy meggyőzzem az igazáról. Hallom, nem hisz a szellemekben...

– De nem ám! – tört ki Hui-senből felszabadultan, mohó örömmel. Minden egyebet elfelejtett. Már szerette ezt a fehér köntösű, hórihorgas lényt a másik gyékényen, és a világ minden kincséért el nem engedte volna. Beszélni kezdett; elsöprő erővel, megállíthatatlanul, csúfondárosan, mulatságosan. Cáfolt és állított, bizonyított és leszögezett anélkül, hogy a másik szóra nyithatta volna a száját. Valahányszor lélegzetet vett, hogy mondjon valamit, Hui-sen tiltón felemelte a kezét: “Várjon, tudom mit akar mondani! Ne fáradjon!”, és gyorsan, emelt hangon elsorolta a másik minden lehetséges érvét, azután ízekre szedte, és megölte. A jövevény egyre komorabb, nyugtalanabb lett. Egyre gyakrabban nyitotta ki száját, de Hui-sen mindig legázolta, mielőtt egyetlen hangot kinyöghetett volna, így érkezett el a hajnal. Az ablakon át gyöngéd, ezüstös fények nyúltak be a szobába, s kívül, az udvaron megszólalt egy kakas. Az idegen türelmét vesztve felugrott, és félbeszakította Hui-sen szóáradatát:

– Hallgasson el végre, szerencsétlen! – hangja mélyen dongott és morajlott, hogy Hui-sen apró háza alapjában megreszketett tőle. – Persze, hogy nem tudom megcáfolni a maga átkozott okoskodását! Amit mond, az úgy hangzik, mintha igaz volna, mégis hazugság, mert igenis vannak szellemek, a mindenit neki, hiszen én magam is szellem vagyok! – Azzal dühösen szétoszlott, és eltűnt Hui-sen sértődött szeme előtt.

Mikor Rochard befejezte a történetet, Bahr önkéntelenül hangosan felnevetett a csattanón, de azután, ahogy a történet jelképes értelme agyához

jutott – láttam, mert a külső sötétből belestem a gyertya fénykörében ülő két alakra –, hirtelen elkomolyodott, és rábámult Rochard-ra.

– Miért akar mindenáron összezavarni?! – tört ki belőle elégedetlenül. – Valami bosszantó és megfoghatatlan van magában, Anselmus! Pokolba a célásaival és sejtéseivel! Még az ördögűzők kezére juttat!

– Nem értem – mondotta Rochard ártatlanul. – Csak egy kínai mesét mondtam el, és maga igazán nem hívő természet, Amadeus...

– Nem – dohogott Bahr. – De akárhogy küzdök ellene, hatással van rám, amit mond. Először életemben. Megcáfolni tudom, de egészen elvetni nem. Foglalkoztat. Valóban nem tréfált, mikor azt állította, hogy Flamel Miklós két évvel ezelőtt még életben volt?

– Nem tréfáltam. Ma is él.

– Az elixír tartja életben?

– Igen.

– Megáll az eszem! Ismerem szellemi képességeit, műveltségét, becsületességét. Hogyan lehet ebben... ebben az örültségben?!

– Téved, Amadeus. Én nem hiszek. Én sem vagyok hívő természet. *Tudom*, hogy így van.

Bahr elvörösödött, felugrott, azután visszaült a helyére. Nagyot fűjt.

– Nna! Látja, ez az. Most mit kezdjek magával?! Főképpen, mit kezdjek önmagammal azután, hogy itthagytam ezekkel a levegőben lógó állításokkal? Már aludni sem tudok tőlük.

– Miért?

– Miért?! Mert van bennem valami, ami szövetségesül szegődött magához, valami értelmén túli, legyőzhetetlen varázslat... nem tudom, minek nevezzem. Sokat töprengtem rajta. A legképtelenebb állításaiból meggyőző erő árad. Nem vagyok tekintélytisztelő... inkább passzionátus bálványromboló. Az elvont sejtelmek és a transzcendens köd ingerültté tesznek. Magának megbocsátom. Rejtély előttem, miért. Felszámoltam mindent, és megnyugodtam benne. A teljes nihil is békességet ad. Maga azonban megzavarta az én külön vallásom nyugalma, és arra ösztönöz, hogy eretnekké legyek. Kételyt támasztott bennem a kétely iránt. És a legelképesztőbb az, hogy nem érvekké tette, hanem pusztán létével. Nem azzal, amit mond, hanem azzal, amit elhallgat. Mintha olyan tapasztalatai, ismeretei lennének, amelyek közlés nélkül bizonyosságot sugároznának... Mint mondjuk, nem jutna eszembe egy tölgyfa előtt állva kétségbe vonni, hogy az egy tölgyfa...

– Bevallom, Amadeus, egy csepp megbánást nem érzek afölött, hogy megzavartam vallása nyugalma. Sőt. Azon leszek, hogy egészen elkárhozzék.

– A világ tele van jámbor barmokkal, akik tálcán kínálják vakhitüket. Miért éppen engem választott ki? Kemény dió vagyok én még eretnekségemben is. Lázadozó, legyűrhetetlen, visszaeső, vén bűnös.

– Nem fogom most elmondani a tékozló fiú példázatát, mert a fejemhez vág valamit. Saulra, akiből Pál lett, célozni sem merek. Maradjunk a tényéknél. A jámbor barmok vakhite langyos, mint a pocsolyavíz, és olyan formát vesz fel, amilyen meder kínálkozik neki. Értéktelen, maga mindent felbontó és összezúzó Skorpió-egyéniisége bókkal jobban vonz engem. Azt mondhatnám: gyöngém. Ugyanazt az ösvényt járja, amelyet én: az értelem ösvényét. Ezekon a fordulókön én is átküzdöttem magamat. Miért ne rövidítsem és könnyítsen! meg egy barátom... egy régi-régi társam útját, akinek sokkal tartozom?

– Egyetlen kérdésemre feleljen, Anselmus.

– Többre is felelek.

– Hajlandó velem leülni egyszer és világosan, réveteg célzások, okkult utalások nélkül kifejtteni, mi a meggyőződése, micsoda tapasztalatok juttatták ehhez a meggyőződéshez és mik a bizonyítékai rá?

– Hajlandó vagyok.

– Rendben van. Mikor?

– Hamarosan. Még mielőtt elindulok Páduába...

Ideje volt, hogy eltűnjek az ablaktól. Lélekszakadva futottam haza a fogadóba. Kamrámban magam elé terítettem könyvemet, füzetemet és lihegve, verejtékezve rábámultam az üres papírra. A gondolat, amely megragadott, annyira lenyűgöző volt, hogy reszkettem tőle.

“Aki sokáig él, változtasson nevet. Flamel nevét például túl sokan ismerik...” – ezek a szavak, amelyeket) naplójában olvastam, most Amadeus Bahrral való beszélgetése után nyertek igazi háttérrel.

“Ki látta meghalni Flamelt?”

“Valóban nem tréfált, mikor azt állította, hogy Flamel Miklós még két év előtt életben volt?”

“Nem tréfáltam, ma is él.”

Ma is él!

Flamel francia, és Rochard is francia. “Aki sokáig él, változtasson nevet.” Flamel... Eduard Anselmus Rochard.

És felesége? A Bölcsek Kövét együtt hozták létre, és az asszony is részesült az elixír csodatévő hatásában. De miért ne váltak volna széjjel egy rövid időre? Évszázadot szédítő távlata nyílik mögöttük és előttük... nem kel görcsösen összekapaszkodniok. Ráérnek. Mindenre var idejük.

Rochard Bahrral szemben nem tagadott semmit. Nyíltsága valósággal megrendítette a kis betűmolyt. Miért olyan közlékeny vele? Miért pazarolja rá,

a tagadóra, bölcsességének kincseit és engem, aki egész lelkemmel sóvárgok az okkult tudásért, könyörtelenül kirekeszt belőle? Tanulok, akár egy megszállott, előre elkészülök feladataimmal, s ő úgy dicsér meg, mint egy jámbor kutyát: "Jól van, Hans! Derék dolog, Hans!" Ha azonban a beszélgetést óvatosan, bátortalanul az alchimiára terelem, rögtön elzárkózik, s mikor folytatom, szavamba vág:

"Ez nem a te utad. Verd ki a fejedből. Csak éppen annyit kóstolhattál a tudásból, amennyi bajba döntene. Az elixírben való hited veszélyes hit. Mohó, sötét, alacsonyrendű vágyból fakad. Sohasem foglak támogatni abban, hogy a vesztedbe rohanj!"

Ez este azonban, Bahrral való vitája után, amelynek hatása alatt megszületett bennem a gondolat, hogy Rochard talán Flamellel azonos, olyan feszültség támadt bennem, amelyet le kellett vezetnem valamiképpen. Mikor Rochard szobámba lépett, hogy megkérdezze, kihallgasson-e valamiből, nem sokat kerteltem. Megmondtam, hogy nem készültem el, annyira foglalkoztatott a néhány szó, melyet Bahrtól elmenőben véletlenül meghallottam. Az elixírről és Flamel Miklósról beszéltek...

– Óh... tehát hallgatóztál. Nos... ez nem lep meg. Gondolhattam volna... – csodálkozásomra szemében most nem jelent meg a rideg elutasítás kifejezése. Inkább tűnődő volt és szánakozó. Leült asztalom mellé.

– Sajnálak – mondotta csendesesen. – Sajnálak, mert megkedveltelek. Tehetséges, okos gyermek vagy, Hans, gyermek még. Tele gyöngédséggel, kiszámíthatatlan indulattal, veszélyes kíváncsisággal. Ne gondold, hogy lebecsüllek ezért. A magad fokozatában kitűnően megállód helyedet. A természetet azonban nem lehet sürgetni. Egy teljesen fejletlen, gyermeki anyaméhben nem foganat élet. Ha én távol tartalak ezektől a dolgoktól, az csak te védelmedben történik. Értsd meg és hidd el nekem, hogy a te részedre nincsen elixír. A felnőttek elixírje a te lelkedben méreggé válnék, és megmérgeznék a testedet is. Szavaiból csak két dologra figyeltem. Az egyik az volt, hogy az elixírről most végre előttem is mint valóságról beszélt. A másik, hogy Bahrt, a gúnyos kételkedőt egyenrangú félként kezelte, míg engem gyermekké alacsonyított. Miért? Kirobbant belőlem az elkeseredés. Megkérdeztem, miért tartja többre a zollerni gróf savanyú könyvtárosát nálam, aki rajongó, szorgalmas tanítványa lennék a misztikus ösvényen?!

– Ő felnőtt, Hans – mondotta szelíden. – öreg már. Belül is. Sok minden kitért belőle. Csak fel kell nyitni! a szemét.

– De mi történhetik velem, ha megkísérlem?! – kérdeztem hevesen. – Én nem félek semmitől.

– Pedig... neked még van mitől félned. A félelem, a megismerés bizonyos fokozatán túl, valóban fölösleges teher, amelyet le kell vetni, hogy a lélek

fölszárnyalhat. Addig azonban szükséges nehezek. Aki súlytalan belül, azt minden ösztönszélrohám elsodorhatja. Azt kérdezted, mi bajod történhetik, ha megkísérted magadhoz zsákmányolni az okkult erőket... az elixírt... Olyan állapotba kerülhetsz, amely rosszabb a halálnál. Az elixír titkos hatásáról a könyvek nem írnak semmit. Én most figyelmeztetlek rá, Hans! Akinek a lelke alacsony indulatokkal van tele, azt az elixír meg is ölheti. Ha teste mégis legyőzi szörnyű megrázkódtatást, olyanná válik, mint a pestises vagy bélpoklos, akit állandóan gennyedő, fájdalmas fekélyeivel balzsamoztak örök életre. A halandó ember szemére jótékony fátyol borul, amely elrejtje előle az éteri megtöltő démoni lények asztrálbírodalmát. Az elixír azonban áttöri a fizikai lét védőgátjait. Ez még az Adeptusoknál is így történik. Ők azonban előkészültek rá; kiöltél; lelkükből a démoni tulajdonságokat, s így hatalmat nyertek az asztrállények fölött. De akiben élő lánggal lobog az indulatok máglyája, arra rárontanak, és foglyul ejtik. Saját félelméből, gyöngeségéből fonnak hurkot köréje. Az erőszakkal megszerzett elixír szörnyű kórral oltja be az engedetlen tanítványt, amely krízisből krízisbe hajszolja. Többé soha nem juthat vissza a fejlődés lassan hömpölygő, természetes folyamába. Élete hosszú kínlódás lesz; vágyai égőbbek, szomjúsága kielégíthetlenebb, magányossága gyógyíthatatlanabb, mint a halandóké. S gyötrelmei elől hiába remél elmenekülni mindenki vészkijáratán: az öngyilkosságon át. Ez a kapu zárva van lelőtte. Halála csak erőszakos, más kéz által okozott halál lehet. De nincs olyan bárd, tör, kard, kötél, tűz vagy víz, amely megfojthatná, eltompíthatná égő öntudatát és emlékezetét. Ennyi az, amit elmondhattam neked. Hans. Elégedj meg velem, és ne firtasd tovább a kérdést, különben jel kell válnunk egymástól... megértettél végre?

Megértettem. De egy pillanatig sem hittem a sötét fenyegetésekben, és nem nyugodtam bele az elutasításba. Szolgájaként sem akart felfogadni, s mégis szolgálja, sőt tanítványa lettem. Csak várnom kell; várnom és figyelnem törhetetlen akarattal, legyűrhetetlen szívóssággal. Eduard Anselmus Rochard magánál hordja az élet egyetlen értelmét: az Isteni Anyagot. Nem tágíthatok mellőle. Ki kell tartanom határtalan türelemmel és határtalan alakoskodással, mindent vállalva, minden mást feláldozva érte.

*

A Sebaldus ivójában ültünk. Kora délután volt, de az esős őszt már sötét estére felhőzte be az eget. Rochard-t nagy társaság vette körül. Sebhelyes arcú, éjszakázástól duzzadt szemhéjú diákok lármáztak asztalánál. Elhúzódtam tőlük a tűz közelébe, és a könyvbe mélyedtem, amelyet mesterem parancsára hoztam magammal, hogy később majd visszavigyük Amadeus Bahrnak.

Egyik kormos gerendáról pislogó olajméc s függött. Csaknem belevakultam az olvasásba, abba kellett hagynom. Lopva Rochard-t kezdtem figyelni, újra és mindig csak őt, gondolataim, terveim, rögeszmés vágyam középpontját. A mécs fénye megcsillant gyérülő, sötétszőke haján, kirajzolta homlokának dudorait, finom halántékát, amelyen erek rajza lüktetett. A részeg kurjongatások, bortól savanyú, forró leheletek párájában hűvösen, józanul ült ott... de ezt csak én láttam így. A diákokban minden szava nevetéssé robbant. Egy, a városban ismert nőszemélyről tartott előadást, aki csak úgy engedett magához férfit, ha az előbb minden testrészére aranypénzt helyezett. Egyszer rongyos, öreg alchimistát csalogatott magához csak azért, mert arany szagát érezte rajta. Megetette, megitatta, majd ágyasházába vezette... Anyaszült meztelenre vetkőzött előtte, végig nyújtózott az ágyon és úgy kínálta magát. Hófehér, puha, meleg testén nagy ólomdarabokat hengergetett, azokat kellett a hemmegő öregnek arannyá változtatnia ölelkezés előtt. Szegény öreg el is követett mindent a siker érdekében, de száradt, ráncos keze reszketett szépségtől megrészegült izalmában, és a drága vörös por nem oda hullott, ahová kellett volna, így ólom helyett a nőszemélynek olyan testrészei változtak arannyá, amelyek csak vérből és húsból érnek aranyat.

A táskás szemek kidülledtek a nevetésbe menekülő, titkos izgalomtól. Egy himlőhelyes, torz szájú diák rekedt nótába kezdett. Hangja kibicsaklott, el-elfulladt a részegségtől.

Most már nem zavart meg Rochard egyéniségének látszólagos sok ellentmondása. Megértettem, hogy a bölcsnek elrejtőzni csak a bolondság bástyája mögött lehet. Ezért öltötte magára a kókler álruháját.

A nyitott tűz fölött himbálódzó vaskondérban buzogva felforrnt a víz. Egy viaszos arcú öregasszony karmos kezével nagy gombócokat hengergetett, és beledobálta őket a párolgó vízbe.

Rochard felállt, és asztalom felé tartott.

– Menjünk! – mondta röviden.

Felálltam, és követtem.

*

Sűrű, hideg eső verte a keskeny, lejtős utcát. Siettünk. Hosszú léptekkel végigloholtunk a piactéren, végig la városfal mentén, és befordultunk a ruhakészítők utcajába. Csuumvizesre áztunk mindketten, mire a szabómester házához érteztünk, ahol most Amadeus Bahr lakott. A kastélyt vendégsereg töltötte meg, és Bahr nyomorúságos, apró vályogháza is kellett a szolgálknak, akik uraikat tömegesen elkísérték.

Mikor bekopogtunk, a kis ember vad krákogással szabadította ki hangját a hosszú hallgatás rekedtségéből:

– Tessék!

Benyitottunk. Az ablaktalan, nyirkos odút, amelyet bérelt, a kora reggeltől késő éjszakáig égő faggyúgyertya avas szaga és maró hagymabűz töltötte meg. Nagy, fekete kötésű könyv széttárt lapjai közül kiemelkedve, Bahr aszott, töprengéstől révült madárcarca fordult felénk. Hosszú koponyájáról szürkészöld haj csapzott a nyakába. Keskeny ajka, csörszerű orra fölött, petyhüdt, ráncos szemhéj keretéből villogó, okos, fekete szem derült felénk.

– Jókor jön, Anselmus! Éppen a maga híres Tabula Smaragdinájával vesződöm!

– Isteni időtöltés! – mondta Rochard, köpenyéről leázogatva a vizet, majd egy csomó könyvet, számfűles papírlapot óvatosan félretolva, a nyirkorgó faágyszélére telepedett, – Kutyaiddó van odakint! Átáztál, Hans?

– Bőrig! – mondtam dideregve, és a tűz közelébe húzódtam, amely egy kis vaskályhában parázslóit. Rochard nem tudta megtenni, hogy hazazavarjon a szakadói esőben. Helyet kerestem magamnak egy ládán a kályha mellett, a gyertya fénykörén kívül. Mint zsákmányára leselkedő vadállat, a homály fedezékébe húzódtam mindig.

– Őkegyelmessége a Tabula Smaragdina pontos értelmét kívánja tőlem, hogy vendégeinek feltalálja a tüzdelt vaddisznócomb mellé csemegének. – A vézna emberkében titkos lázadó háborgott. Szánalmas teste, elnyomott helyzete és nagy szellemi fölénye szerencsétlenné, félszeggé és egyben gögőssé tette. Éles, okos szemének fekete tőrére feltűzött minden visszásságot, kegyetlenséget, ostobaságot, amelyet gazdája udvarában tapasztalt, és maró pamfleteket írt róla; ellenállhatatlan humorú jellemzésekkel teletűzdelt, gúnyos remekműveket, amelyeket! verejtékes félelemmel rejtegetett ládájában. Tudta, hal egyet is megtalálnának nála, közelről ismerné meg a Pogánytorony kínpadját, mégsem tudott lemondani nyomorúságos élete egyetlen elégtételéről.

– Ez nem nehéz feladat magának, Amadeus – mosolygott Rochard. – A Smaragd-tábláról éppen elég zavaros fordítás és magyarázat került köztudatba, legfeljebb megtoldja számukat eggyel. Fő, hogy izgató legyen, és elősegítse az urak emésztését.

– Nagyon sok disznóságot kellene összehordanom ahhoz, hogy izgassam őket, jó emésztésük érdekében pedig egy csomó hazugságot arról, hogy piszkos, buta életük után miképpen kerülnek mégis a mennyországba!

Nevettek, ami a kis, vézna ember mellében ugató hurutos köhögésbe fulladt. Egész testét összerázta, aszott fejét lilászöröstre gyújtotta, szeme sarkába könnyeket vert ki a köhögés. Rochard elkomolyodva nézte. Mikor a

roham elcsendesült, és Bahr ottmaradt összelappadva, fáradtan, szörcsögő lélegzettel, megszólalt:

– És legalább talált már valamit a magas vendégek mulattatására?

– Nem! – felelte Bahr mogorván, – De ami igazán bosszant, magamnak sem tudok egyetlen értelmes mondatot kihámozni belőle. Gyanítom, hogy ez a szöveg itt az emberi gondolkodás történetének egyik legnagyobb csalása, s csak azért zseniális, mert annyi évszázadon át tudja a sok ostoba között az okos embereket is foglalkoztatni.

– Mindenesetre ez is egyik értelmezése a Smaragd táblának – bólintott Rochard. Ajkára különös, nyugtalanító mosolya derült, amely úgy tűnt előttem, Bahr-ra sem maradt hatástalan. – Azon mégis csodálkozom, Amadeus, hogy magát ott kell látnom a szellemi erőtlenség, küzdelemtől visszariadó megalkuvók között, akik, hogy főlényüket megőrizték, cáfolják azt, amit nem sikerült megismerniük.

– Téved! – pattant fel Bahr idegesen. Arcsontjára beteg pír ült ki. – De Krisztusra, csak nem állítja azt, hogy maga megértette ezt a dodonai zagyvaságot?

– Hogy megértettem? Nem... azt nem állítom. Be kell ismernem, hogy mindhárom síkra vonatkozó értelmét maradéktalanul nem sikerült kifürkészni. De valamit tudok róla, teljes bizonyossággal; azt ugyanis, hogy az ember testi, lelki és szellemi életére nézve magában foglal minden megoldást.

Bahr hangtalanul, fürkészszerűen nézte egy ideig, azután csöndesen, szinte alázatosan mondta:

– A kutatónak, aki nem saját személyiségének akar százalmas öröm- és nyugalom-alamizsnát összeharácsolni, lehetnek előítéletei. A megismerés fontosabb nekem saját beteg testemnél, gyűlölt sorsomnál és hiúságomnál. Kérem, beszéljen nekem a Smaragd-tábláról!

– Szívesen. Mi az, amit tud róla? Nem akarom, hogy ismétléseket kelljen hallania.

– Nem sokat. Tudom, hogy Hermes Trismegistos sírját Nagy Sándor egyik hadjárata alkalmával fedezte fel. Írójának görög hangzású neve körülbelül Krisztus után a IV. században merült fel, de alakját kétségtelenül már a keresztény idősámítás előtt vallásos tisztelet övezte. Az egyiptomiak, a rómaiak idejében oszlopokat állítottak tiszteletére, amelyeket gazdagon televészték alchimista receptekkel. Vannak, akik Thot vagy Theut egyiptomi királyt sejtik e név mögött, akiről Plató írt több helyütt. Thot, szerinte, jó néhány évezreddel Krisztus előtt élt, számos tudomány megalapítója és művészet kezdeményezője volt. Többek között az aritmetika, asztronómia, kockajáték is tőle származnának, sőt az egyiptomiak neki tulajdonítják a

magán- és mássalhangzók megkülönböztetését. Sokan úgy hiszik, hogy ez a név nem is élő személyre vonatkozik, hanem egy fogalom megszemélyesítőjére. A régi egyiptomiaknak volt egy istenük, aki Thot néven a bölcsességet, ügyességet és gyorsaságot képviselte, és akit kígyós bottal ábrázoltak, mint a görögök Hermest. Körülbelül ennyire jutottam Hermes-Thot lényegének megismerésében.

– Ez is szép teljesítmény, Amadeus. A Hermes Trismegistosra vonatkozó dokumentumok legnagyobb részét titkos értelműek, és csak beavatottnak hozzáférhetőek. Nem akarom, hogy e meghatározás: "beavatott" alatt gögös, szándékosan rejtélyeskedő nagyképűséget sejtjen. Az igáid beavatott mögött kemény testi erőfeszítések, akaratpróbák és ernyedetlen szellemi fáradozások vannak. Az ezotéria korántsem kapzsi rejtegetése bárki által megkaparintható anyagi kincseknek. Aki akarja, aki szívós kitartással feltornássa magát a magasságig, ahol a Tudás Temploma tárt ajtókkal várakozik, az szabadon beszélhet a szentélybe.

Moccanni sem mertem, nehogy tudomást vegyenek jelenlétemről. Meggémberedve ültem a ládán, nedvességtől párolgó ruhámban. Friss agyam följegyezte a szavakat, amelyeket Rochard mondott, de az értelem magja csak később, sok évvel és szenvedéssel később született meg a betűk üres héjában.

– Hermes-Thot kétségtelenül egyiptomi pap, orvos és csillagász volt – folytatta Rochard. – Azt, hogy pontosan mikor élt, még nem sikerült megállapítani, de valószínű, hogy régebben, mint Plató feltételezi. Könnyen lehetséges, hogy mint pap egyúttal fáraó is volt. E kettőt az antik világ nem választotta ketté. Akkor még a fáraó, gyökeresen különbözvén a későbbi idők és fajták vérszomjas, hódító zsarnokaitól, a megkoronázott, legmagasabb Intuáció és Intellektus volt. Beavatott. Mert e törvény alkotói, a bölcsék szerint, csak az lehetett alkalmas uralkodásra, aki önmaga fölött is uralkodott, és aki szellemében fölszabadult. Hermes, a név, általános, mint Manu vagy Buddha, de háromféle jelentősége van. Megjelölése egy embernek, egy kasztnak és egy istenségnek. Mint ember, Hermes, az első nagy Iniciált, de az egész papi kasztot is értik alatta. Mint istenség a Merkúr bolygót jelenti, azt a szellemi szférái, amelybe az isteni beavatottak tartoznak: tehát Merkúr tulajdonképpen vezetője az isteni beavatás föld feletti régiójának. Magát a személyt, akitől jórészt az egész egyiptomi vallás ered, a görögök, az egyiptomiak tanítványai nevezték el Hermes Trismegistosnak...minden természettudományok háromszor legnagyobb mesterének". Sok ezer műve közül, amelyet neki tulajdonítanak, s amelyek legnagyobb részét tanítványai vagy hálásától átírt követői írták, legmélyebb és leghitelesebb a Smaragd-tábla. Ha kéznél van, olvassa fel a szövegét. Amadeus!

Bahr feje a nagy, széttárt könyv fölé bukott újra. Bütykös ujja a

Smaragd-tábla bekezdésére bökött:

*“Valóságos, hazugság nélkül való, biztos és teljességgel igaz!
hogy ami lent van, ugyanolyan, mint ami fent van
és ami fent van, ugyanolyan, mint ami lent van
az Egyedülálló Dolog csodájának véghezvitelére.*

*És amint minden dolog Egyből lett az
Egyedülálló közvetítésével: úgy minden dolog egy
dologból születik az alkalmazkodás által.*

*Szülőatyja a Nap, szülőanyja a Hold; a szél
hordozta mellében; bölcsője a Föld.*

Az egész világ minden tökéletességének a atya ez.

Ereje fogyatkozás nélküli azután is, hogy azt a földbe betöltötte.

*Válaszd el a földet a tüztől, a finomat a durvától,
gondosan és nagy művészettel.*

*Felszállt a földről az égbe és újból aláereszkedik a
földre és egyesíti így a felső és alsó szférák erejét.*

*Így juthatsz az egész világ halalmához.
A sötétség menekülni fog előled.*

*Ez az erők ereje, mert éppen úgy áthat minden
finom dolgot, mint a durvát.*

*Amint a Nagyvilág, úgy születik a Kisvilág.
Ebből csodálatos összefüggések válnak lehetségessé,
amelyeknek kulcsa ez.*

*Azért neveztek engem Hermes Trismegistosnak,
háromszorosan bölcsnek, mert az egész világ
filozófiájának mindhárom értelme birtokomban van.
Amit a nap művéről mondtam, elvégeztetett!”*

Bahr szikkadt keselyűarca feszült mozdulatlan figyeléssel fordult újra

Rochard felé. Hajlott orrú arcéle furcsán lobogott a falon, ahogy a gyertya táncoló lángja odavetítette.

– A Tabula Smaragdina értelme három síkra vonatkozik, mint ahogyan az egyiptomi hieroglif aknák általában három értelmük van – mondotta Rochard. – Egy fizikai, egy asztrális és egy mentális értelme. Hermes Trismegistos kinyilatkoztatása éppúgy magában foglalja a legmélyebb teremtéstítkokat, mint a transzcendens világok, úgynevezett asztrálrégiók formaalkotó erőinek mibenlétét. De jelenti ezenkívül a szó szoros értelmében vett alchimiát is, az alchimia rejtett mélyét, a nagy Életelixír elkészítésének, az Aurum Potabilének szellemi receptjét, amely minden betegséget meggyógyít, fiatalít, az ereket megtisztítja a méstől, és felfrissíti a nedveket. Közbe kell vetnem, hogy ez az úgynevezett "iható arany" nem tesz halhatatlanná, mint a fanatikusok és tudatlanok hiszik, csak meghosszabbítja az életet. Kiküszöböli az öregedés okait. De vonatkozik egyúttal az alchimia másik, nagy és külsőségesebb céljára, a fémek átváltoztatására is. Megértheti ezután, miért rejtette Trismegistos bonyolult szellemi útvesztő mélyére mondanivalójának valódi értelmét. Az egyiptomi vallás legmélyebb misztériumaira sóvárgó fiatal papot súlyos próbáknak vetették alá minden újabb tétel felfedése előtt. Minél mélyebbre hatolt a megismerésben, annál szörnyűbbek lettek a próbák, s a végső titok felragyogása előtt magát a testi halált kellett elszenvednie. Trismegistos úgy alkotta meg a Tabula Smaragdinát, hogy az ne csak tartalmazza, de avatatlan, gyöngé és szellemileg alacsonyrendű emberek előtt el is rejtse tanainak magvát, mert ez az igazság erőt ad az erősnek, de a gyengét megsebzí, mint a vigyázatlanul kezelt kard éle. A Smaragd-tábla ezért nemcsak tartalmában lenyűgöző, hanem szerkezetében is, mert magában rejtí azt a próbát, amelynek leküzdése a szellemet éretté csiszolja a megfejtés befogadására. Még egy alapvető törvénye Trismegistos tanának, hogy a Nagy Magisteriumot egyedül az hozhatja létre, aki nemcsak a fizikai síkon, hanem azzal párhuzamosan, asztrálisan és mentálisan is végrehajtja magában a transzmutációt.

– Az értelemről mondjon végre valamit! – tört ki Bahrból. – Felvitt egy magas hegyre, és eltakarta a szememet!

– Majd legközelebb, Amadeus. Most már késő van, és magának le kell feküdnie.

Tudtam, hogy miattam nem bocsátkozik a Smaragdtábla értelmének fejtegetésébe, és keserűség fogott el. Bahr is elégedetlen és éber volt, akár egy bagoly.

– Nem mehet el most! Nem hagyhat itt! – tiltakozott hevesen. Hangja újabb köhögési rohamba fűlt. Ijesztő és szánalmas módon dobálta törékeny testét. Rochard felállt. Arcán nyugtalanság tükröződött.

– Kímélje magát, barátom...

Bahr fuldokolva, rákvörösen rázta a fejét, majd mikor nagy nehezen megnyugodott, legyintett egyet:

– Előbb kellett volna hozzákezdenem. Most már nincs mit kímélnem magamon. Akkor érzem jól magam, ha erről a hitvány testkoporsóról megfeledkezhetem.

– Amit maga koporsónak nevez, értékes burkolat, ha szellemet borít be. Óvatosságot érdemel.

– Maga mondja ezt?! Előadása idáig az anyagtól való szabadulásról szólott, csupa szublimáció, csupa elvontság volt...

– Félreértett. Hermes Trismegistos munkásságához, amely évezredek szellemi életének alapköve lett, erő, egészség kellett. A beteg test hamis képzeteket termel, indulatokkal, fojtó szorongással torlaszolja el a szellemi fényt közvetítő szerveket. Akinek mondanivalója van, annak tisztán kell tartania a Szó edényét.

– De hát van-e mondanivalóm... nekem?! – mondta Bahr keserű öngúnyal. – És... kinek kell a Szó, ma?! – Fejét lehajtotta, s töprengve folytatta: – Talán egymásnak. Nekünk, akik amúgy is betűtől meggyőződtek és megszállottak vagyunk. Betegek. Megrövidítettünk a húsban, és éhségünket képzelt táplálékkal elégitjük ki. Hatalomvágyunkat meg elméletekkel, amelyek igazolnak bennünket, és árnyékkirályá emelnek egy látszatbirodalomban. Fegyvert faragtunk hitvány madártollból, és méregbe mártva az erősekre lövöldözünk vele, akik kézzelfogható javakban dúskálhatnak.

– Ez is alchimia, Amadeus... ami ilyenkor végbemegy a lelkében. Van egy sav, amely az aranyat különválasztja a salaktól. Az emberi lélekben kételynek hívják. Mindaddig szükség van rá, míg a színarany el nem különül minden más anyagtól. A két királyság között, amelyet említett, valóban nagy a különbség. Egyik a halál, másik az élet királysága. A hús, bármilyen pompázó és kívánatos, tehetetlenül omlik a rothadás karjába. A hús csak a szellem játéka, vagy ha úgy tetszik, izgalmas kísérlete, hogy általa kifejezzen valamit önmagából. Sivatag homokjába rajzolt ábra. Csodálatos és mélyértelmű kifejezés mód ez is, akár a zene, a szobrok, képek, könyvek, templomok, amelyekben szintén a szellem alkotókedve időzik; de múlandó, mint a mozgó időtalajon épült minden anyagi forma. A szellem azonban örök és változhatatlan. Gondolkozzék, melyik a kettő közül az árnyékkirályság. – Magára terítette köpenyét, – Hadakozzék tovább, Amadeus. A megjelöltnek szolgálnia kell minden képességével; keserűségével, kételyeivel éppúgy, mint meddő vágyakozásával!

– Sohasem voltam ennyire éber! Maga olyan sejtelmeket oltott belém,

amelyek esztelenek, és elbizakodottá tehetnének. Ahhoz pedig emberféregnek nincs joga. Majd tükörbe nézek...

– Befelé nézzen. A külső tükörkép csak árnyéka a valóságnak.

*

Némán baktattam Rochard mellett az álom mély csendjébe merült, keskeny, alacsony kis házak között. Az eső elállt. Vad szél tépdeste rongyokká a súlyos felhőzetet. A réseken már a sápadó égbolt derengett. Rochard útja nem vezetett szállásunk felé.

– Én még sétálok egyet, Hans – mondta. – Te csak eredj haza.

A kíváncsiság nyomába sarkallt. Miután elváltunk, távolról követni kezdtem. A városfalon túl nekivágott az erdős hegyoldalnak. Bő, sötét köpenyét hordószerűvé dagasztotta a szél, azután felkapta, és denevérszárnyként lobogtatta teste körül. Hirtelen érthetetlen félelem vett erőt rajtam, amely szinte elbírhatatlan rettegéssé fokozódott. Úgy éreztem, vad, pánikszerű futással menekülnöm kellene, el – el tőle. Szörnyű dolgok alakatlan előérzete fojtogatott. Megfordultam, reszkető térdel visszabotorkáltam szállásunkra, ágyamra vettem magamat, és zavaros, nyugtalan álomba merültem.

Másnap estefelé éppen befejeztük leckeóránkat Rochard szobájában, amikor Amadeus Bahr szállásadójának felesége kopogás nélkül berontott az ajtón. Feldúlt volt, és futástól lihegett. Hangja sírósan zihált. Elmondta, hogy Bahr vért hányt, a kastély orvosa szerint halódik, és mindenáron beszélni akar Rochard-ral.

Azonnal elindultunk. Rochard ezúttal nem törődött vele, követem-e. Csípős hideg volt kint. Éles, szűrő fénnel ragyogtak a csillagok.

*

A gyertya az ágy fejénél lobogott egy háromlábú asztalon. Ez a bizonytalan fény a párnába süppedt árnyékos, sárga arcra a halál jegyét rajzolta. Mikor lábujjhegyen besurrantam Rochard után, és pillantásom a mozdulatlanul fekvő alakra esett, azt hittem, későn érkeztünk. A sarokban a szabómester felesége züppögött kíváncsi részvétellel. Rochard hozzá, fordult hirtelen:

– Egy mézáróst láttam a szomszéd utcában. Menjen át, kérem, és hozzon a verméből egy dézsa jeget! Siessen!

Az asszony rábámult, nem értette, vagy nem akarta érteni; de a pénzdarab, amely a lába elé csörrent, már az ő nyelvén beszélt. Mikor kiment, Rochard a beesett halántékú homlok fölé hajolt, és rátette tenyerét. Arca, ahogy a gyertya

fény kör ebe hajolt, komoly és feszülten figyelő volt. Tenyeréből mintha életerő sugárzott volna át a mozdulatlan testbe. A szemgödör szakadékában eleven fény villant. Bahr felnézett barátjára, és ráncos, beesett ajkán egy mosoly kísérlete jelent meg.

– Sajnálom... – lihegte alig hallhatóan. – Anyyira szerettem volna... a Tabula Smaragdina...

– Egyetlen szót sem beszélhet most! – mondta halkan, de erélyesen Rochard. – Anélkül is tudom, mire gondol. Itt vagyok, jókor jöttem, és maga élni fog! – csöndes hangjából szilárd meggyőződés áradt. Széket húzott az ágy mellé, és szorosán Bahr fejéhez ült, mindkét kezét föléje nyújtotta, és amennyire láthattam, különös, simogató mozgásokat végzett teste fölött fejtől le a gyomorszájáig. A beteg szaggatott, kínos zihálása nyugodtabb lélegzetvétellé csendesült.

A szabómester felesége becsörömpölt az ajtón a dézsa jéggel Vaskos teste a hús durva valóságával tört a szobába, és felriasztotta a halál rémületét. Bahr szeme tágra meredt.

– Csak hinnék! Hinnék! Új tüdőt maga sem növeszthet nekem! – nyöszörögte.

– Csendben kell maradnia! – parancsolta Rochard. A jeget törülközőbe csavarta, azután felfedte a nyomorúságos testet. Mialatt elhelyezte rajta a jeges borogatást, megenyhült, gyöngéd hangon beszélt a kórtól legyőzött emberhez:

– Ha a gyík kinövesztheti letépett farkát reggeltől napnyugtáig, miért ne lehetnénk el mi is a természettől a megújulás titkát?... Isten értelmet adott nekünk a kutatásra. Nemcsak azt mondta, higgyünk, hanem megengedte, hogy hitünket tudássá, meggyőződéssé transzmutáljuk nagy erőfeszítések árán... – Hirtelen hátrafordult, oda, ahol én álltam csendben a szabómester száját tátó felesége mellett:

– Szeretnék egyedül maradni a beteggel! Ha szükségem lesz valamire, kiszólok.

*

A sűrű levegőjű szabóműhelyben várakoztam Rochard-ra. Hárman dolgoztak az elképzelhetetlenül szűk helyen. Az asszony nyitott tűzhelyen káposztát kotyvasztott a sarokban, amely orrfacsaró bűzt árasztott. Gyomrom émelygett a szörnyű levegőben, de nem mozdultam. Füleml ideges éberséggel figyelt minden neszre, amely a rozoga ajtó mögül kihangzott. Tekintetem találkozott néha a mesterné pillantásával, amelyben éhes, alattomos kíváncsiság égett. Ő is figyelt. Magában valószínűen átkozott engem, hogy ottlétem meggátolta a hallgatózásban. A betegszobából csak Rochard

hangjának elmosódó, halk mormogása hallatszott. Egyszer kinyitotta az ajtót, és az egyik segédet vörösborért küldte. A bort azután bevette az ajtón, és újra csend lett. A kese bajuszú, süppedt mellű szabómester suttogva faggatni kezdett, kiféle a gazdám. Orvos?

– Igen – feleltem.

– A városban egészen mást beszélnek róla! – vágott közbe az asszony.

– Mit? – kérdeztem éledő szorongással.

– Hogy ördögös... Sokszor külön járnak, ő meg az árnyéka... Eladta a lelkét a gonosznak az aranycsinálásért... Minden jótét lélek dicséri az Urat! – vetett egy fürge keresztet kövér mellére.

Rossz érzésem elhatalmasodott a veszedelmes hírtől, de arcomra mosolyt erőltettem:

– Ha nem volnék haldokló közelében, nevetnék most. Én aztán tudom, milyen nagy szükségünk lenne néhány aranyra, eléggé szorongatnak bennünket pénzért a fogadóban. Micsoda arany csináló, ördög cimborája az olyan, aki nyakig úszik adósságban?!

– Okosságból vezet mindenkit az orránál! – nyelvelt az asszony. – Nem volna maradása, ha kitudódnék róla. Rögtön akadna ingyenszállása az ötszögű toronyban. Finom ketrec az egy aranytojó tyúknak!

Összerázkódtam. Sebastian szavaira és a borzasztó történetekre gondoltam, amelyek a kocsmák ivójának asztalai között keringtek halálra kínozott vagy szökés közben megölt szerencsétlenekről, akik fogságba kerültek az aranycsinálás titka miatt.

– Rochard szegény, vándorló orvos – mondtam száraz torokkal. – Rendesen jár templomba, és nem vét a légynek sem. Mit akarnak tőle?!

– Aranyat... hi, hi... – vihogott az asszony. – Ilyet ni... szakajtószámra! – nyitott tenyerét mutatta, amelyben a gyertya egy francia arany sárga fényét villantotta meg. Úgy meredtem rá, mintha viperát láttam volna. Ezt dobta oda Rochard, mikor jégért küldte az asszonyt, s én teljesen megfelelkeztem róla. Hazugságom adósságokról, szegénységről nyilvánvalóvá lett. Tudtam, ennek a pénzdarabnak a csillogása még a kelő nap fényénél is hamarabb szétárad a városban, csak az kell hozzá, hogy Bahr, akiről a kastélyorvos lemondott már, megélje a holnapi napot. Aggodalmamat nem annyira a Rochard iránti ragaszkodás táplálta. Attól féltem, fegyveres erőszak sodorja el mellőlem a Nagy Magisterium letéteményesét, mielőtt titkát kileshetném és megszerezhetném.

Nemcsak én éreztem veszélyt, Rochard is tudta, hogy menekülnie kell – még napkelte előtt.

Ahogy elhagytuk a szabómester házát, a fogadóba siettünk, holminkat összecsomagoltuk – én egy szerelmes konyhalány segítségével némi ennivalót is szereztem –, és a hajnal zordul szép, szürke-vérvörös színjátéka már az országúton talált bennünket. A völgyből nyirkos hűvösség szállt fel, és a fák ágai között felhőfoszlányok lógtak. Nem mentünk messzire. A városon túl gaztól felvert, elhagyott tanya maradványaira találtunk. Málló vakolatú, roskadozó csűrben húztuk meg magunkat. A tetőn nagy rések tátongtak, alattuk a földön bűzös tócsákban meggyűlt az esővíz. Rochard egész idő alatt komoly és szótlan maradt. Hallgatásában volt valami elutasító és megtörhetetlen, amely leszerelte izgatott kíváncsiságomat. A ládáinak száraz helyet kerestem egy sarokban. Rochard leült rá. Én néhány téglából és szalmából készítettem magamnak ülőhelyet. A lassan múló percek emésztő nyugtalansággá forrtak fel bennem. – Mire várunk itt? Túl közel vagyunk veszélyhez, semhogy békésen üldögélhetnénk. A por fojtogató, és a rothadó szalma között undok bogarak nyüzsögnek.

– Egyél! – fordult hozzám Rochard, és felém nyújtotta bőrszakját, amelybe az ennivalót csomagoltuk. Ő maga nem nyúlt ételhez. Kivette ládájából csillagászati műszereit, könyveit: a tust, a papírt és a tollat, és egy térdére támasztott könyvön számításokba merült. Akkor már tudtam, mi az, amit csinál. Meghúzta a kört, tizenkét részre osztotta, berajzolta az állatöv tizenkét jelét, és felírt egy dátumot. Bizonyára útirányunkat és utunk kimeneteit számította ki a bolygók állásából, amelyeket szintén berajzolt a kör egyes "házaiba". Hűvös volt. Vékony, szitáló eső eredt meg, és halk suhogással verni kezdte a tócsák felszínét a csűr lyukas tetején át. A magasan fekvő ablaknyílás és a telő között rossz huzat süvített. A komor, borús fényben Rochard arca is komornak, gondterhesnek tűnt. Alakjáról szorongás sugárzott belém. Úgy éreztem, nem bírom tovább mozdulatlanul az éber lidércnyomást ebben a nyirkos, huzatos derengésben: fel kell ugranom, szólnom, kiáltanom, kérdezniem kell. Egyszerre Rochard pillantását éreztem magamon, valósággal úgy, mint egy érintést. Talán már régebben nézett, de csak akkor szólalt meg, amikor visszanéztem rá.

– Félsz? – kérdezte különös hangon.

– Mitől félnék? – kérdeztem szívembe szűrő rettegéssel, amely bizonytalanná telte hangomat.

Nem felelt mindjárt, de továbbra is nézett. Szerettem volna eltakarni magamat pillantása elől; reszketni kezdtem, és kivert a verejték.

– Sajnálalak – mondta azután rövid sóhajjal. Igazi részvét zengett meg ebben a szóban. – Nem segíthetek rajtad.

Rettegésem egy gondolatban öltött testet hirtelen:

– Az én sorsomat nézte meg a csillagokban, Magister? – kérdeztem elfulladva,

– A tiédet is.

– Meghalok?!

– Egyszer...

– De mikor? Ne kíméljen... most?! Erőszakosan?

– Nem. Most még nem. Előbb félni fogsz. Sokáig félni fogsz, és megátkozod az életedet. Szabadulni akarsz tőle, és az élet beléd kapaszkodik majd, mint egy harapógörcsbe merevült szörnyeteg. Hiába menekülsz előle, hiába akarod megfojtani, eltompítani, lerázni, szívós lesz és eleven, égő és végtelen kínig fokozódó... Nem segíthetek rajtad, szegény fiam... te élni fogsz... – hangja tompán, halkán csengett.

Egész valómban eláradó boldogsággal dőltem hátra. Szavainak sötét tónusa elsiklott fülem mellett, csak az Életre vonatkozó ígéret csendült ki abból, amit mondott – az elpusztíthatatlan élet szédítő perspektívája. Felhagyott sokszor elbírhatatlan megvetésével és zárkózottságával. Azt mondta: "Élni fogsz!" Mi mást jelenthet ez, mint Trismegistos anyagi esszenciává sűrített titkát, az Aurum Potabilét?

Térdre borultam előtte, és homlokomat a bogaraktól nyüzsgő, rothadt szalmára hajtottam lába elé:

– Uram, uram! – tört ki belőlem túláradó szívvel, könnyezve. – Nem vagyok méltó a kincsre, amellyel megajándékoz, de hozzáemelkedem... Isten engem úgy segéljen! Hűséges szolgája, tanítványa maradok egy örökkévalóságon át... kisimítom az utat a lába előtt... magamra veszem terheit és gondjait. Minden veszély elé, amely fenyegeti, saját testemet vetem... Apámnak, bátyámnak, Krisztus után élő eszményemnek tekintem... A bűnnek csíráját is kipusztítom lelkemből, nem hazudok, nem lopok többé, azért, mert ön él... Azért mert...

– Hallgass! Szerencsétlen!

Szívembe hidegség futott. Felegyenesedtem görnyedésemből, hogy arcába kémleljek, és leolvassam róla e változás okát; de arca megint zárt fal volt előttem. A homály árnyékba vonta, árkokkal rajzolta tele, és ijesztően öreggétette. – Miért taszított el megint?! – Olyan kétségbeesés fogott el, hogy lélegzetem nehéz, belső zokogástól zihált. Rochard hangja fakón tört elő a félhomályból.

– Érzések... – mondta halkán. – Sötét zűrzavar a szellem napkeltéje nélkül... Ma emésztő sóvárgás, túláradó hűség, holnap vak indulat, pusztító gyűlölet... halál...

– Nem értem! – kiáltottam remegve.

– Miért is értenéd?... Elhajított kő vagy. Anyag, amely anyagot rombol. Adonáj visszaveszi általad a múlandóság kísértetvarát... Hálás vagyok érte. Ámen.

Felállt, kikémlelt a szűk ablakrésen.

– Nemsokára besötétedik, szerencsére borult az ég... Megtennél nekem valamit utoljára, fiam? – kérdezte.

– Mindent... amit kíván!

– Visszamégy Amadeus Bahr szállására... ne félj... neked nem lesz bántódásod... A szabómester és a felesége biztosan a hatodik házban fecsegnek azóta, ha nem a kastélyba hívták fel őket. A segédek pedig nem őrzik a tüzet olyankor, ha nincs aki hajszolja a munkát. A nyomukat sem látod majd: észrevétlenül bejuthatsz a betegszobába.

– De hátha Amadeus Bahr már...

– Él – mondta egyszerűen; – Egy levelet kell átadnod neki.

Csodálkoztam, miért állítja ilyen határozottan, mi történik a városban, mikor velem együtt itt töltötte a napot. Rochard pergamenlapot vett elő, lassan, gondolkozva sorokat rótt rá, majd megszáritotta, és vékony tekerccsé göngyölte össze. Hogy a tekercs szét ne ugorjon, ráhúzta nehéz, vert ezüstből készült gyűrűjét, amelynek nagy, vörös rubinkövébe zártan ezüst főnixmadár repült kiterjesztett szárnyal.

*

Félelemmel és kíváncsisággal eltelve indultam veszedelmes utamra. Tudtam, ha elkapnak, nem szabadulok addig, míg Rochard rejtkehelyéhez el nem vezetem azokat, akik meg akarják találni őt. Az eszközöket jól ismertem, amelyekkel szóra lehet nyitni a legzártabb ajkat is. A posztózekém alá rejtett tekercs égette mellemet. Mikor Rochard átadta nekem, már tudtam, hogy amint lehet, el fogom olvasni. Ő is tudta, mégis rám bízta. Mindegy volt neki, elolvasom-e vagy nem. Ismert. Úgy szövegezte a levelet, hogy kíváncsi szemem lezárt szavak kemény héjába ütközött, amelyek feltöréséhez szellemem puha és gyenge volt még. Előre gondoltam rá, hogy nem mehetek be lakott helyre, ahol világosság van, ezért csomagomból előkapartam és magammal vittem tűzszerszámomat is. Az erdő szuroksötét, sűrű védelmében néhány gallyat halmoztam száraz levelekre, és a meggyújtott tűz fényénél elolvastam Rochard üzenetét. Annyiszor olvastam el tagoltan és erőlködve, hogy minden szavát kívülről megtanultam, mégis úgy hatott rám, mint valami egzotikus szöveg. Néha egy-egy szó értelme felbukkant előttem, de a mondattal való összefüggésében megint elveszett. Különös módon – bár a zord környezet és a szokatlan helyzet is hozzájárult –, belső izgalomtól

reszkettem, amely újra és újra arra sarkallt, hogy elolvassam a makacsul ellenálló szavakat:

“Az, aki elmegy, üdvözli a visszaküldöttet, aki barátja és társa volt az úton. Régen támadt ez a kötés. Most feloldódik. A távozó minden tartozását kifizette, kivéve egyet, amelyet utoljára behajtanak rajta. A törvényben alázatosan megnyugodva, az Egyetlen Igazságban való feltámadás előtt néhány szót szól régi barátjához az, aki emberi nyelven ezután nem szól többé.

Az Élet Házának három kulcsa van. Ezért a három kulcsért küldték vissza sírjából a haldoklót. Két keze a kereséshez a Skorpió és a Vízöntő. A házba be kell jutnia, hogy azok, akik keresik, meglássák ablakában a Fényt. Az Apokalypsis chemica megtörtént. A magból, amely koporsóba vettetett, az Élet hármasság gyümölcsének kell megteremnie: egyik a mindenre emlékező, a másik a mindent megismerő, harmadik a mindent feloldó gyógyszert tartalmazza; s a három együtt az egyetlen nagy Arkánus. Ez a telel, az út és a magyarázat.

E. A. R.”

A szabómester házánál mindent úgy találtam, ahogy Rochard előre megmondta. Még zörgetnem sem kellett, az ajtót gondatlanul nyitva felejtették. A műhely üresen, sötétben hallgatott. Szívdobogva surrantam Bahr ajtajához, és félelemmel küzdve, hátha kiterített halottként látom viszont, benyitottam. Akit láttam, nem volt halott és nem volt kísértet. Bahr roskadozó asztalánál ült kopott varjúköpenyében, hajlottan, sárgán – de elevenen! Mikor meglátott, arcán ijedt öröm gyulladt. Elém sietett. Járásában nyoma sem volt beteges fáradtságnak, melle nem hörgött a tüdőbetegek szaggatott, nehéz légzésével. Ez a ruganyos, fürge mozgás rázott meg lelke mélyéig. Ez hozta tapintható, szédítő közelségbe a csodát.

Bahr gondosan berendezte az ajtót, azután hozzám lépett, és megragadta mindkét vállamat. Ujjai, amelyeknek izmos szorítását alaposan megéreztem, tegnap még egy halálra sebzett pók utolsókat rángó csápjaiként kaparásztak a takarón.

– Hol van Ő?! – tört ki belőle súgva, nagy izgalommal.

– Biztonságban – feleltem halkán.

Keze lehanyatlott.

– Rettenetesen aggódtam érte! – mondta megkönnyebbülten. – Olyan a város, mint a hangyaboly, amelynek közepébe mézet cseppentettek. A gróf már kétszer itt járt... személyesen! Azelőtt félholtan sem volt kíváncsi rám, most meg is tapogatott. – Arcán megjelent gúnyos, okos mosolya. – Hülyének tettem magamat. Azt mondtam, ér pattant meg a torkomban, abból hánytam vért. Pedig a tudóm volt. Hans... tudod... darabokban szakadt ki, fekete, sűrű

csomókban a piros vér között... éreztem. – Hangja lázasan remegett, majd lehalkult. – Mondd meg Rochard-nak, hogy a gróf tőlem nem tudott meg semmit! Ki akart vallatni, kaptam-e valami orvosságot. Letagadtam. A mendemondák elülnek majd... addig jobb, ha nem mutatkozik ezen a környéken... – Dőlt belőle a szó. – Mondd meg neki, Hans, mennyire fáj nekem, hogy meg kell fosztanom magamat attól, hogy lássam, de még csak keresni sem merem a találkozást vele... inkább az én új életem vesszen el, mintsem bajba döntsem őt, akinek köszönhetem... Majd!... Mindenre számat tartok, amit ígért! Mondd meg neki, hogy nemcsak élővé, hanem más emberré tett! Vak éji denevérként repdeső lelkem meghalt, és fehér, szabad, fény felé szálló madárnak támadott fel. Mondd meg neki, hogy gondolkodásom alá olyan fundamentumot adott, amelyre pusztulhatatlan épületet fogok emelni. Szavai idegen, valószínűtlen papirostételek voltak eddig, de most élő aranyban nyertek fedezetet bennem!... Mondd meg Rochardnak, hogy hiszek... és tudni fogok! – Sovány kis arca könnyekben úszott. Elragadtatásának tüze az én gyúlékony lelkembe is átcsapott. Vele sírtam, remegtem, ujjongtam a megélt csoda hatása alatt. Keblemből elő vontam a pergament. Bahr mohó kézzel kapott utána. A gyűrűt, amely összefogta, áhítattal nézte a gyertyavéghez közel hajolva, azután ujjára húzta. A fény beteg erővel lobogni kezdett, majd kihunytt. Sötét éj helyett már piszkosszürke, borús hajnal osont a szobába. Sietnem kellett. Bahr új gyertyát kotort elő valahonnan az ágya alól. Búcsút vettem tőle. Már alig figyelt rám, a levélbe mélyedt.

*

Késő délelőtt érkeztem meg a csűrhez teljesen kimerülten. Már csaknem elértem a város határát, mikor néhány Sebaldus-beli részeg diák felismert, és utánam eredt. Vad futással próbáltam kitérni a veszélyes, hangos örömrivalgás elől, de a vidám fickók utánam botladoztak, s egy közülük kis híján utolért. A sűrűsödő erdő egyik gödrében rejtőztem el, míg elcsörtettek mellettem, és nyomomat vesztették.

Rochard türelmesen várt rám. Hála és boldogság öntött el, mikor megláttam vékony, szelíd és annyira különleges alakját. Megint öregnek tűnt előttem; törődöttnek, komolynak, de a kor most földöntúli, ezüstös békességbe vonta. A felsőbbrendű ember, a bölcs aggsága volt ez. Lehet, hogy a teljes bizonyosság színezte át látásomat, de lőtt, abban a mocskos csűrben lefoszlott róla minden emberi fortély, gyarlóság, hétköznapi álarc. A Mágus volt ő, az Isteni Tudomány művelője, a Nagy Magisterium birtokosa.

Elismételtem előtte Amadeus Bahr szavait, s az emlékezés újra felidézte belső lázamat, könnyeimet. Az ő arca mozdulatlan, komoly maradt.

– Sírás, rajongás, láz... ahogy a mérleg felbillen, úgy le is zuhan, és halált egyensúlyoz... – mondta csendesen.

Agyamat megfeszítve figyeltem rá, és nem értettem.

– Amadeus Bahr is csak akkor értette meg Önt, Magister, mikor meggyógyította őt... – mondtam ravaszul.

– Amadeus Bahr saját maga orvosa volt. Én csak felébresztettem benne ezt az orvost.

– Ha bennem is felébresztené... ahogy ígérte... – súgtam remegve.

– Én nem ígértem neked semmit... Te ígértél magadnak, szegény fiam.

– De hiszen azt mondta, élni fogok! – kiáltottam megdöbbenve. – Mi más jelenthetett ez, mint...

– Egészen mást jelent – mondta szilárdan.

– Nem! Ne mondja ezt! – rimáncodtam. – Ha ön akarja... önnek hatalmában áll... Tudom! Láttam! Láttam a holtat megelevenedni! Uram! Krisztusra kérem... én nem akarok meghalni! Nekem annyi élnivalóm van! Olyan kevés volt, amit megismertem... olyan kevés ez a pár esztendő... Az egész földet be kell járnom még... Tanulni szeretnék... Olvasni és tapasztalni... Követni az elültetett mag fává növekedését... Követni, mivé lesz az ember... de tudni és érezni közben, hogy én vagyok... én, Hans Burgner... az ön szolgája... meg nem szűnő öntudattal... Én! Miért bűn ez a kívánság?! Isten, Krisztus, a szentek és a próféták, a mágusok és a varázslók nem örökéletűek-e?!

– Te is örökéletű vagy!

– De nem úgy... nem úgy! Az csupa köd, megfoghatatlanság. Álom és szédület... Vannak az erdőben fák, amelyek öregebbek, mint a legöregebb ember, ön generációk születését és pusztulását élte át... A csillagok már akkor lenéztek a földre, mikor a föld pusztá és néma volt... Én a fák, a csillagok szemével akarok nézni... Az ön szemével, Magister! Nincs más gondolatom, nincs más imádságom: élni! Élni! Könyörüljön rajtam!

Lába elé csúsztam, térdét átkulesoltam, arcom lángolt, ajkam remegett az őrzöngő kívánczástól. Akaratom és erőszakos sóvárgásom olyan heves volt, hogy magával sodort volna minden tömegembert, de Rochard-t nem ingatta meg. Hűvös szeme két kékeszöld jégkristályként nézett le lávaháborgásomra.

– Gyermek vagy, aki a felnőttől csillagot követel az égről. Hogyan oltsam el az esztelen tüzet benned?!

– Életet adjon!

– Azt egyedül te magad szerezhetsz. Én legfeljebb tetszhalottá tehetnék, aki befalazott kriptában ébred életre. Imádkozz, hogy soha meg ne tudd, mit mondtam ezzel.

– Ezek csak... szavak, Magister! – törtem ki önuralmamot veszve. –

Amadeus Bahrnak nem szavakat juttatott. Ő vajon mivel érdemelte meg a szent italt, amely holtból élővé tette egyetlen éjszaka alatt?! Rochard csüggedt mozdulatot tett:

– Vakkal vitázok színekről. Mit tegyek veled? Életről beszélsz, és a halált érted alatta. Örökkévalóságot követelsz tőlem, és minden gondolatod a föld sarában vánszorog. Érts meg, Hans! Az emberek, akik a múlandóság farsangján összeakadnak egymással, maskarát viselnek, és az álarc alatt sokszor nem ismernek rá saját testvérükre sem. Aki azonban tudja, hogy legjobb barátja, rokona, szellemének kedves, régóta nélkülözött társa az, akivel egy idegen test rövid időre felöltött jelmezében találkozott, nem törődik a külsőséggel, és csak a lényegét, az ősi valóságot szolgálja a másikban.

– Úgy érti... hogy Amadeus Bahr önnek ilyen... rokona volt?

– Igen.

– Azért gyógyította meg őt?

– Nem gyógyíthattam volna meg, ha szelleme nincs készen a gyógyulásra.

Ugyanez a gyógyszer más valakiben méreggé vált volna.

– És ha én kérem rá... az én felelősségemre...

– Ez csak az én felelősségem lehet, Hans.

– Nem akar megértem! Ön nem lehet ennyire kegyetlen! Nem tudok így tovább élni! Nem tudok! Halálraítélt vagyok, és minden pillanatban értem jöhetnek a hóhérok. Időre van szükségem, hosszú, végtelenül hosszú időre, hogy megtanuljam az életet, és beletörődjem az elmúlásba. Mit tudja ön, aki évszázadok passzióiba fáradt bele, milyen félelmetes, lazító és megalázó büntett ez; értelmes agyú, égő képzeletű embereket férgektől nyüzsgő sírokba lökni! Ön könnyen beszél és könnyen megtagad, de én nem tágítok! Az én vágyam, könnyörgésem, követelésem... igen... eszeveszett, őrjöngő követelésem át kell hogy törje önző sükettségét! Vagy pusztuljak el inkább most. Végezzen velem, mert nem alkuszom! Nem tengődöm tovább leületésére váró bárgyú háziállatként... Mindent akarok vagy semmit! – Remegtem az indulattól és kétségbeeséstől. Tehetetlenségem egyre fokozódó dühöt gyújtott bennem Rochard elem tornyosuló testbarikádja iránt, amely elválasztott rögeszmés céloimtól.

– Csak egy mozdulatába, egy ellágyulásába kerülne, Magister – súgtam fojtottan, és közelebb nyomultam hozzá. Kezem térdéről a vállára csúszott görcsös markolással. – Amit megtagad tőlem... itt van a testén... tudom... Ide kell adnia... csak egy keveset belőle... Kezemet nyugodt szorítással levette válláról.

– Nincs mit adnom neked – mondta szilárdan. Nyugodt hangja szinte eszelőssé tett. Hangom rekedt rikácsolássá változott.

– Oh... látom már... látom már, kivel kerültem össze, én szerencsétlen! Inkább egy kődarabnak rimánkodnék, mint egy lelkehagyott, üres emberhénak! A kő megmozdulna, a kő áttüzesedne, és velem sírna a szánalomtól, de ön... ön szívtelen ördögmotollája... ön... – Szeme megállított hirtelen. Két könny csepp futott le belőle.

– Miért sír?! – jajdultam fel. – Nekem kellene sírnom!

– Téged siratlak – mondta halkán.

Föltérdeltem, arcomat közel emeltem arcához szemtől szembe, mintha pillantásommal akartam volna kivájni belőle kívánságom teljesítését:

– Ideadja? – kérdeztem sűgva, fojtottan, szörnyű belső feszültségtől kihagyó lélegzettel.

– Soha. Amíg én élek, nem kapod meg! – mondta indulat nélkül, de fellebbezhetetlen végső ítéletképp.

Összecsuklottam, mintha leütöttek volna. Minden erő akarat elhagyott hirtelen. Ott feküdtem a szalmán kiszikkadt aggyal, mozdulásra képtelenül. Az egyenlőtlen arc Rochard-ral halálosan kimerített. Elhasználtam minién érvemet, és vesztes maradtam. Nyugodt, köszikla mélye rendíthetetlen erődítésként meredt le rám. Játékfegyvereim törötten heverték lábánál.

Kábultságom észrevétlenül mély álommá változott, két álmatlan éjszaka, hosszú gyaloglások és emésztő izgalmak voltak mögöttem, aludnom kellett. Mikor felébredtem, nem tudtam, hol vagyok. A csűr lyukas tetején át már szürkülő ég nézett be hozzám a piszkos, fojtó bizonytalanságba. Szemem még álomittasan, tétován kutatta végig a sivár környezetet, és megpihent egy sötét, mozdulatlan tömegben a sarokban. Akkor nyilalt testembe él vakított értelmembe mindaz, ami történt. A sarokban Rochard aludt sötét köpenyébe burkolódzva. Gépiesen arra gondoltam, biztosan az éjszakát akarta megvárni, hogy bujtató feketeségben továbbmehessünk. Néztem testénél mozdulatlan körvonalait. Néztem ezt a rothadt szalma közt tehetetlenül fekvő testet, amely nem volt egyéb vérrel töltött, törékeny edénynél; s amely mégis olyan le küzdhetetlenül tudott akarni ellenem. Nevetségesnek, dühítőnek tűnt, menyire hatalmában volt ez a puha, sebezhető tilalomfa, amelyet csak láthatatlan erők vagy talán a bennem lévő babona védelmeztek attól, hogy...

... mert... mert mi akadályozhat meg abban, hogy elvegyem tőle azt, amit szépszerivel nem akar ideadni?

... Nála van... Testére rejtve hordja valahol... Ég percre sem válik meg tőle... Akkor is nála volt, Eahrnak adott belőle... Tehát...

... Itt van. Alig karhossznyira tőlem, és én itt ülök az üdvösség előtt nyomorultan, fogcsikorgatva, tehetetlenül...

Egy nekilendülés kellene csak...

Rochard... Öreg, kiszikkadt rongycsomó a sarokban... Testéből kihűlt az

életkedv... Semmi ereje nincs... Ha vékony ajka bezárul, eltűnik a varázslat amelyet szavakkal űz, és nem marad más belőle, mint egy sovány, kegyetlen aggastyán...

Közelebb csúsztam hozzá.

...Talán az övébe rejti vagy a mellére... Reszketi kezem már a testén tapogatódzott rögeszmétől megszállottan. Nem mozdult. Melle fölé hajoltam, hogy óvatosan szétnyissam az ingét. Hirtelen rémület szúrt belém. Rochard szeme tágra nyíltan, rebbenés nélkül nézett a székiembe. Ébren volt egész idő alatt. Csupa verejték lettem. Visszahúzódtam tőle. Kezem tapogatva támaszt keresett földön, és kikötött egy nyirkos tégladarabon. Anélkül, hogy agyam tudatos parancsot adott volna rá, megmarkoltam a téglát, és teljes erőmből a két tágra nyílt szem közé sújtottam vele. Arcomba sűrű, meleg nedvesség fröccsent.

Egy perccel előbb még nem sejtettem, mit fogok tenni, és mikor elkövettem, nem volt világos előttem, hogy ez a szörnyű mozdulat mit jelent. Csak azt éreztem, el teli oltanom a két merev fénypontot, amely két démonként őrzi a kaput. Meg kell szüntetnem az ellenállást... kell tépném Rochard konok, makacsul ellenszegülő testéből saját életemet.

*

A mellén találtam meg a szelencét, bőrzacskóba varrta. Magamhoz vettem. Agyam, a tény kihagyásával, pontosan, ravaszul dolgozott. Összeszedtem csomagjaimat. Gondosan ügyeltem rá, hogy semmit el ne vegyek Rochard holmijából. Aranyait is érintetlenül hagytam.

A már teljesen eluralkodó borús sötétség kedvezett menekülésemnek. Tudtam, ruhát kell váltanom, vizet kell béreznem valahol, még mielőtt emberszem elé kerülök, így csendesen alvó falu kútjánál sikerült megmosakodnom. Levetett, véres ruháimat elástam útközben egy fa alá.

A befalazott kripta

Egy gondolat hajszolt erőltetett iramban napokon, heteken át, csak annyi időt engedve világtól elzárt, bámész népű tanyákon, hogy egyem és igyam valamit: elkeli tűnöm a környékről! Szalmakazlakban, erdő árkanak avar ágján roskadtam le rövid pihenőre, de amint talpra tudtam állni, tovább űzött a félelem vak, mégis annyira ravasz ösztöne. Lerongyolódtam. Arcomat árkossá, koromnál jóval öregebbé nyűtte a szörnyű élmény, amelyet mint eleven sebet, érinteni sem mertem bensőmben. Mivel külsőm már semmiben

sem különbözött a koldusokétól, kéregetni kezdtem az országúton és falukban. Ha vásárra vagy lakodalomra érkeztem valahol, verses köszöntőt faragtam, jövendőt mondtam szerelmes fiataloknak. Pénz gyűlt lassan a mellemre rejtett zacskóba a szelence mellé, amelyet gyilkossággal, lelki üdvösségem árán szereztem. Minden lépésnél vad örömmel, rémült borzadással testemen éreztem érintését. Éjszaka könnyű nyomással mellemre nehezedett, és kábult, zavaros álmokat okozott. De ahhoz, hogy erejét kipróbáljam, még nem voltam eléggé biztonságban; ahhoz négy fal, zárt ajtó védelmét és magányát kellett megszereznem. Ez az alkalom Regensburgban következett el, ahol fetrengő koldusból újra emberré születtem.

A város elrejtette átváltozásomat. Senki sem ismert. Rongyaimat nyugodtan felcserélhettem rendes ruhával Pénzemből arra is futotta, hogy külön szobát béreljek magamnak egy fogadóban.

Végre egyedül voltam Vele, a csendes, megvasalt ajtajú, gerendás szobában, amelynek rozsdás, ciradás fejű kulcsát kétszer is megfordítottam a csikorgó zárban. Az ablakot köpenyemmel gondosan elfüggönyöztem.

Az asztalra, amelyet fehér damasztterítővel takartam le, két vastag, drága gyertyát állítottam. Állapotom leginkább részegséghez hasonlított. Hangos, beteg vidámság lármázott bennem, s alatta homályos szorongás lappangott. Idegpályámon érthetetlen remegések utaztak át, és táncot vertek ki verejtékes, hideg ujjammal az asztal lapján.

A két gyertya között, az asztalon, ott fénylett az öklömnyi arany szelence. Egy ezüst-, egy arany- és egy vaskorona díszítette, alattuk latin felírás: "Curso completo". Vigyázva felnyitottam a tetejét. Jáspisból kirakott oroszlánfej csillan a fényben. Ezt a tökéletes munkát különös módon a tető alsó részén rejtette el az ötvös. A szelencéiben ugyanilyen mélyvörös, drágakőfényű por izzott fel. Ez a szín és ragyogás olyan elragadtatással tört rám, hogy sírnom kellett, különben nem bírtam volna el a feszítő egzaltációt. Az odakészített korsó vörösborból megtöltöttem egy ezüstkelyhet, aztán néhány csipetnyit beleszórtam a színültig telt szelence tartalmából. A világos, híg bor sötét vérszínűvé s nekem úgy tűnt, vakítóan fénylővé változott. Gondosan megvártam, míg a por maradéktalanul feloldódott, fapálcikával felkavartam, aztán ajkamhoz emeltem a kelyhet. Könnyen, hűvösen siklott le torkomon az isteni ital. Izgató, kívánatos illata betöltötte orromat, édeskés, balzsamos íze kielégíthetetlen szomjúságot gyújtott bennem. A kelyhet újra színültig töltöttem, beleszórtam a porból, felkevertem, és ittam mohón, lázasan, mámorosan.

Olyan kábultság vett erőt rajtam, hogy a kehely a padlóra esett elernyedt ujjaim közül. Csörrenését csak egészen messziről hallottam már, vad zúgáson, zűrzavaron keresztül. A hús, könnyű ital sűrű, súlyos, folyékony tűzze

változott testemben; mart, feszített, de a fájdalom még a kiszakadó hang megkönnyebbülésében sem tudott feloldódni bennem. Bénán, tehetetlenül, elszörnyedve türtem ezt a kibírhátón túljutott fokozódást, amelynek nyomása alatt törekeny emberi szervezet régen szétpattant volna, mint egy vékony falú üvegedény. A belső feszültség folyton szélesedő crescendo sugarához egyre újabb hangok, áramlások, színek és formák szegődtek, mintha a legvadabb boszorkányéj közepébe sodródtam volna. Kín- és vágysikolyok, vészes fémkongás, sírás, trágár, forró sürgetés hangjai erősödtek fülemben. Szemem előtt csillogó idomok, fekete foszlányszerű, vonagló mértani ábrák úsztak el érthetetlen, vést sejtető jelképekként, aztán fénypontok izzottak fel, vad forgással felém rohantak, tűzgolyókká növekedtek, és az arcom szoros közelében pattantak szét dobhártyarepesztő sivitással. Mikor azt hittem, már nem jöhet újabb változat e pokolfarsang tombolásában, akkor kígyóztak elő a színörvények, amelyek tébolyult rángásokkal kavarogtak körül, szörnyarcukat minden villanásban változtatva, aszerint, melyiket akartam éppen megrögzíteni. Félig állati, félig emberi arcok voltak egy beteg képzelet torzításában és keresztezésében. Rendes, hatalmas elefántbőrrel borított, tojásdad tönkön kisebb és nagyobb szájak nyíltak, csámcsogtak, vonaglottak, egy másik arcszerű, kocsonyás tömeg tátongó szemüregeiből kígyók síkos teste lengett elő, fejük helyén lidércfényű, merev szemek lobogtak. Egy puffedt, fekete nyúl szájából óriási agyarak meredtek ki, szeme hályogos, véres lében úszott. Kutyák vaskos, hajlott madárcsőrrel, madarak tekergő elefántormánnyal, denevérfüllel, majom, amelynek két pofazacskója két súlyos, bimbós, kövér női mellként csüngött le, ábrándos szemű, ívelt ajkú asszonyarcok, orruk helyén ágaskodó phallusszal, hájas, széles, halhúsú férfiarc, amely szeme helyett mindkét nem szerveit viselte, polip, amelynek csápjai rózsás, gödrös csecsemőkezekben végződtek és e kezek között éhes, gonosz, eszelős emberarc lesett ki – s ezek az arcok nevettek! Senki, aki nem hallotta, elképzelni sem tudja, a nevetés milyen aljas, milyen dermesztő és pusztító lehet. A fülsiketítő zűrzavar fölé hirtelen tomboló erejű vihar vadállatmormogása emelkedett. Örjögő, perzselő szélroham rontott a dolgokra, és a vonagló szörnytesteket, ordító, átkozódó szájakat, összekapaszkodó végtagokat, egymásba fonódó csápokat, kocsonyás anyagtöredékeket, színpázmákat, ábrákat, hangokat söpört széjjel, dobált vagy sodort magával. A forró szélörvény engem is rángatott, tépett, szívott befelé. E forróság, ez az infernális erő fájdalmat, rémületet és kéjes vágyódást keltett bennem. Az örvény kavargó, sötét öle csábított, önpusztítás, vak beleveszés öngyilkos gyönyöre jajdult fel bennem, valahányszor átrohant rajtam piszkos tajtékjával a meztelen ösztönvihar. De újra és újra felbukkantam, kiemelkedtem belőle; karóhoz kötözött állatként rántott vissza

a test súlyos cövekje. Megmaradtam – de láttam és éreztem: "mint tetszhalott, aki befalazott kriptában ébred életre". Rochard figyelmeztetésének akkor üresnek tűnő szavai borzasztó tartalommal teltek meg. Nem sírban ébredtem-e fel az örök életre? Mélyen-mélyen, bent a földben nyílt ki látó szemem, a legaljasabb ösztönök, az elmúlás és rothadás alvilágában, amelyhez fokozatomnál fogva tartoztam, amelynek tehetetlen alattvalója voltam. Transzcendens törvények mély tengerébe ugrottam, veszélyes próbatételek közé anélkül, hogy lényemet kormányozni tudtam volna benne, anélkül, hogy ismertem volna a tévutakat, szörnyű buktatókat jelző ábrák jelentését. Félttem. Minden elbírható emberi érzésnél féktelenebbül rettegetem, s ezt az érzést képtelen voltam megszüntetni magamban. Nem volt szervem, nem volt ismeretem hozzá. "Félj!" – mondta Rochard – "Neked még van mitől félned." Most megértettem ezt is. Megértettem, hogy oda való vagyok, a kegyelemből megvakított, gyöngé pillanatlenyek közé, akiknek hitvány állaga anyaméhben óvott embrióhoz hasonlóan tehetetlen és fejletlen még az önálló életre. Megtagadtam a fejlődést, amely szellemi szerveket fejleszthetett volna ki bennem fokozatosan a nagy átváltozáshoz. Kiléptem a Rendből, a szükségszerűség medréből, amely egyetemes sodrással teli, csiszolja, szenvedtet, de védi is alattvalóit az időben – és betörtem egy másik létformába minden felkészülés nélkül. Testem erőssé, természetellenes módon ellenállóképessé vált, törhetetlen üvegekoporsóhoz hasonlóvá, amelyben egy elpusztulni, de szabadulni sem tudó, feleszmélt tetszhalott őrzöngött félelmében. Két világ fekélyes koldusa leltem egyszerre; mindkettőben boldogtalan és otthontalan. Mindkettőben üldözött: bűnös megszállott itt és súlytalan, tudatlan puhány amott.

*

Életem ettől az időtől kezdve ilyen réveteg lázálomban folytatódott. A fizikai események csak halvány kísértetei voltak a természetfeletti világ borzalmas valóságának. Álom nem pihentetett meg, magány, társaság, menekülő futás nem védett a dolgok megszüntethetetlen jelenlététől. Különösképpen ez a halandó test teherbírásán túlfokozott feszültség nem tört ki egy emberek előtt is megnyilvánuló téboly tüneteiben. Agyam képessé vált arra, hogy a félelem legmélyebb poklában is gondolkozzék, elviseljen, óvatosságra és önuralomra kényszerítsen mások előtt. Külsőleg megmaradt ugyan a fiatal, izmos, szálfá termetű fickó, aki egykor telt húsú asszonyokat ölelgetett a Sebaldusban; arckifejezésem azonban annyira dúlthá vált, szemem oly riadt tétovasággal került az emberek pillantását, hogy voltak, akik megéreztek lényemben a pokol kénbűzét, öreg asszonyok felém nyújtott két

ujjúkkal védekeztek tekintetem rontása ellen, és gyerekek riadtan elfutottak a közelemből.

Nem volt maradásom sehol. Faluról falura, városról városra vándoroltam és az emberek jótékonyaságából éltem igen szűkösen, mert sehol sem keltem rokonszenvet vagy bizalmat. Alamizsnát is csak azért adtak, hogy minél előbb eltűnjek házuk tájáról. A szorongásban, nyomasztó rossz érzésekben, amelyeket keltem, beteges, komor örömöm telt lassanként. Ez volt egyetlen hatalmam és elégtételem. Félttem, de másokat rémítettem, s ezzel anélkül hogy észrevettem volna, hasonlóná lettem a szörnyekhez, amelyek körülrajzoltak, s amelyek éppen olyan tehetetlen nyomorultak voltak, mint én.

Koldultam, éheztem, áztam, sokszor szabadban dideregtem éjszaka, mellemen a szelencével, amellyel megszerezhettem volna a föld legnagyobb gazdagságát és minden gyönyörét, de semmi vágyat nem éreztem rá. Érdektelen, szürke ködkép volt előttem félelmem, büntudatom heveny lázrohaim túl az egész világ.

A transzmutáció

Mit gondolsz, miért él az ember leeresztett idősorompók között, míg ki nem ég belőle sötét ostobasága? Mert minden gyengéje egy-egy rá leső orgyilkosa. Az ember vaksága önmagától, egyetlen igazi ellenségétől védi. Hiába orozta el a Nagy Arkánumot. Tökéletlen jelleme csapdába ejti, és odavész zsákmányával együtt.

Straubingba éppen a polgármester születésnapjára érkeztem. Házának kertjét megnyitották a város szegényei előtt is, mert a nap egybeesett hivatalba lépésének tizenötödik évfordulójával. Nyitott tűzhelyen nyársra húzott egész borjút, gyöngye húsú báránnyakat sütöttek a népnek, és hordószámra gurítottak elő a sört a pincéből. Az ilyen mámorban úszó, vidám tömeg kitűnő vadászterület volt nekem. Sűrű embergyűrűben nézegettem a felém nyújtott kezeket; szerelmet, gyermeket, lakodalmat, bő termést jószoltam a bambán vigyorgó vagy sikongva kacarászó asszonyoknak, közben hallgattam a polgármesterre vonatkozó fecsegésüket, amelyben több volt az irigy kíváncsiság, mint a rosszindulat. Megtudtam, hogy Anton Brüggendorfnak hívják, felesége halála után nemrég nősült másodszer, s bár felnőtt fiai vannak, egy szegény, de nagyon szép fiatal özvegyet vett feleségül.

Zsebemben halomra gyűlt az aprópénz, és már éppen azon voltam, hogy eltűnjek a fullasztó sokadalomból, amikor a sok kérges, fekete rajzú tenyér után fehér, hájas férfikéz puhult a tenyerembe. Felnéztem. A félénk tisztelettől meggyérült körben maga a polgármester mosolygott rám arcának hűspárnái közül. S ebben a pillanatban valami egészen különös dolog történt. Mintha varázsige hangzott volna el, a zűrzavar lecsendesült. Kikapcsolódott a túlvilági áramkör, s én a másik életre megvakult, megsiketült boldog ember voltam újra. Csak ember. A napfény forró arany színe, kihevült testek nehéz illata, a zsírban sistergő hús gyomoringerlő kéjes párái, a fák, az ég, a virágok, duzzadó mellű nők, almaarcú gyermekek, derűs, életörömös hangok... a világ közel tolult hozam. Felszabadultan, az élet visszanyert ajándékától ajándékozó kedvvel meghajoltam a polgármester előtt, azután úgy tettem, mintha tenyere szorgos vizsgálatába merültem volna.

– Érdekes... – mondtam meglepetést színelve. Néhány szóval elmondtam a nevét, családi körülményeit, amelyet a nép között észrevétlenül kihallgattam, megtoldottam néhány biztató jóslással; vagyona gyarapodását, magasabb helyről jövő elismerést, fiatal nejétől fiúgyermeket ígértem neki, azután hozzátettem, hogy nem ezek a dolgok leptek meg...

– Hanem? – kérdezte szorongó mosollyal. – Beszélj, jó ember... vagy várj! Sötét dolgokat nem akarok hallani ma... de a szerencsémét megfizetem.

Komoly, mozdulatlan arccal néztem az arcába, szemem meg sem rebbent, míg átható, jelentős pillantásom feszengően nyugtalanná tette, és lemosta ajkáról a mosoly árnyékát is. Rögtön megéreztem, miféle emberrel van dolgom. Tekintetének babonás elsötétedése árulkodott rá: hiú, gyöngö, szalmabáb. A félelem és becsvágy nagy harangjának nyelveként csapódik ide-oda, aszerint, ahogy a külső erők rángatják. Az én emberem, az én nyersanyagom tehát. Ideje, hogy valaki megnyissa előttem a kapukat.

– Valami egészen másról van itt szó, polgármester uram! – mondtam halkán, nyomatékkal. Habozva elhallgattam, mintha kényes fontossága miatt nem akarnám folytatni mondanivalómat.

– Oh... valami igen veszedelmes, baljós dologról, ahogy arcodról leolvasom – hajolt közelebb tréfás szemhunyorítással kísérletezve, amely alól kiszűkölt szálnalmas belső riadalma.

– Egészen fontos dologról – mondtam nyugodtan. – Itt – mutattam körül – nem szívesen beszélek róla.

– Nos... ha olyan válogatós vagy... a házba is bemehetünk! – Most már sápadt és egészen komoly volt ő is.

– Egyedül akarok beszélni önnel – mondtam szilárdan. – A vendégek jelenléte zavarna. Majd eljövök holnap.

Karon ragadott.

– A viláért sem! Nem fognak zavarni bennünket! Jöjjön! – A vállveregető tegezés észrevétlenül megilletődött magázásba olvadt át. Első célokat elértem: tartott tölem, és kíváncsi volt. Bennem még nem alakult ki teljesen, mivel fogom tovább bolondítani, de gondtalanul rábíztam magamat ötletességemre, tapasztaltságomra, minden helyzetben talpraeső macskaravaszágomra.

Megkerültük a nagy, rózsaszínű terméskövekkel alapozott, zöldre feslett faerkéllyel körülszegélyezett házat. Anton Brüggendorf a hátsó kertből nyíló pincelejárathoz vezetett. Megvasalt ajtaját derekáról gonddal és fontoskodással elővont rozsdás kulccsal nyitotta ki előttem. Azt hittem, borospincéje dohos magányát választotta ki, hogy dédelgetett, hájas személyét misztikus izgalmak gyönyörébe fűrössze; de tévedtem. Sötét, köves folyosóra jutottunk. Vastráncos, szűk ablaknyíláson alig derengett be valami a nyári kert harsány fényeiből. A falon vaskarikába fűzött fenyőfáklya sötétlett. Fölötte a mennyezetig csapódó korompázmából látszott, hogy használni szokták. Ősztönöm ekkor jelzett először veszélyt. Megálltam. Kérdően nézett rám.

– Tulajdonképpen... semmi olyan eszköz nincs velem, amellyel alapos számításokat végezhetek – mondtam száraz torokkal. – Az ön tenyere felébresztette bennem a legszebb tudomány izgalmát... Hiszen mindketten tudjuk, hogy a tenyérjóslás csak az igazság előszobája... a beavatottak belső terme, a múlt és jövő királyi csarnoka az asztrológia, amely fölé a csillaggyémántos ég végtelen mennyezete borul...

Arcáról olyan pontosan olvastam le szomjas kíváncsiságának és izgalmanak fokozódását, ahogy az ember a tűzre helyezett víz fölforrását észleli.

– Értem – mondta szuszogva, és belém karolt. – Mindjárt láttam, kit rejtenek kapzsi szemek elől az egyszerű ruhák. Eszközökre ne legyen gondja. Minden kéznél van itt – habozásomat félreértve egészen a fülemhez hajolt. – Ígérem, hogy sem vendégeim, sem a családom nem fogja sejteni kilétét. Tudom, van mit titkolnia... Boldog leszek, ha elfogadja meghívásomat... Egész házam rendelkezésére áll, Magister!

Ijedtség, de az ijedtségnél is erősebb hiú öröm szúrt belém a Magisler szóra, amelyet e gyarló pillanatban jogosnak éreztem. S a lidércek világa még jobban visszahúzódott, álomszerűen távolinak tűnt most, teljesen magamra hagyott a szakadék előtt, amelybe vakon beleugrani készültem. A kövér polgármester hódolata sohasem ízlelt, részegítő ital volt, s e hiú mámorban hihetőnek tündek a szálnalmas érvek, amelyekkel óvatosságomat elaltattam: néhány héten át jól élek, megrémítem, elszédítem a jámbort, azután továbbállok. Nem fogja merni kiszolgáltatni senkinek, mit tud rólam. Rongyosán, az országúton vagy az erdő árkában mégsem vehetek lendületet új

életemhez. Anton Brüggendorf barátságával semmit sem kockáztatok, de igen sokat nyerhetek.

– A csillagok sohasem hazudnak – mondtam jelentősen. – Ennek a meghívásnak ebben az órában kellett elhangzania. Sorsunkat a Nagy, Kozmikus Erők irányítják. Elfogadom a meghívást!

Vendéglátóm a homályos folyosón át gazdagon felszerelt alchimista műhelybe vezetett, Brüggendorf afféle megigézett bolond volt, aki hatalmas vagyont ölt a sárga lidérc kutatásába, de egy tapodtat sem jutott előbbre. Sem agya, sem igazi szorgalma nem volt hozzá. Ostobasága, kapzsisága és hiúsága örök dilettánsná tette. Hiába sorakoztak a műhely polcain a drága, bőrbe kötött súlyos kötetek. Ábrák és képletes nyelvük áttörhetetlen kőfal maradt számára. De a puszta tény, hogy birtokában voltak, boldoggá és fajankó módjára büszkévé tette. Pukkadásig önelégült és tetszelgően arcomba leső pillantásán láttam, hogy az egész terem minden tartozékával üres díszlet, úgy hordta össze, mint gyermek az építőjátékát, s mikor készen állt, nem tudta, mit kezdjen vele.

Az ólomkarikás, vastag fa ablaktáblákat erőlködve kinyitotta, hogy jobban gyönyörködhessem a mennyezetről lelógó, kitömött állatok, hullók, sárga szemű baglyok poros tetemében. A műhely közepén ott terpeszkedett lenyűgöző arányaival az olvasztókemence. Kényszerített, hogy minden részletét kívül-belül megvizsgáljam, latin kifejezésekkel dobálódzott, feltárta a "laterát", a kemence oldalfalát, fejemet csaknem beletaszította a "kamerába", vagyis a tűz szítására szolgáló belső üregbe és az "os"-ba, a nyílásba egy bába választékos szakértelmével dugta bele kövér ujjait. Amikor eredményei iránt érdeklődtem, zavarba jött.

– Hehe... hát... a fémsárgítás még csak menne valahogy, de a lényeg persze... ahhoz még sok hiányzik nálam. – Megragadta a karomat, vörös, verejtékes arcára leplezetlen kapzsi sóvárgás ült ki. – Ha tudná, mennyire epedtem egy ilyen látogatásért! – Ravaszul rám kacsintott. – Mindig a tömegből vártam az én emberemet... A tömeg olyan, mint a sűrű erdő éjszakája... Jól elrejtí a királyi vadat, amelyre annyian vadásznak.

Egész testem elhidegült. Önkéntelenül hátraléptem. Idegeimben és szemem előtt felvilljogott a másik világ örök boszorkányéjének ijesztő forgószele... aztán újra halálos csend lett. Az asztalra helyezett óriási homokóra sárgán csillogó homokszemei tülekedve omlottak le az alsó üvegbura idő-sírkamrájába.

– Szállásomra kell mennem a holmimért – nyögtem ki végre.

– Majd én elhozatom – karolta át vállamat. Hatalmas testtömegével szinte eltorlaszolta előlem a külvilágot. Sarokban álló csontváz elé vezetett, és úgy nézett rám mintha ő csinálta volna.

– Fertelmes, mi?! – nevetett rám kedélyesen. Meg kellett bámulnom a desztilláló fazekat, hordókat, tégelyeket, rostélyokat, fűjtatókat, a keverőkanalat, a cinóberrel, vaspórral, sáfránnyal telített edényeket, a nagy horganydarabokat, amelyeknek aranyá illet volna változniuk. Rossz érzésem növekedett.

– Sohasem láttam még ilyen tökéletes felszerelést – mondtam elragadtatást színelve. – Az én tudományomhoz mégsem találok itt eszközöket. A horoszkóp elkészítéséhez szükségem van asztrolábiumra és szeksztánsra.

Arcán nem tükröződött csalódottság, inkább ravasz cinkosság.

– Óh... a horoszkóp... persze! Azokat az eszközöket a toronyszobában tartom. Mellette lesz az ön szobája, de remélem, ezt a szerény kis műhelyt sem fogja elhanyagolni, Magister! Én minden szabad időmet benne töltöm. Nagyon megtisztelne, ha értékes tanácsaival útbaigazítana egy alázatos és tudásvágyó műkedvelőt...

– Boldogan tenném – mondtam buzgón. – De asztrológiai tanulmányaim annyira lefoglaltak eddig, hogy a legistenibb művészet gyakorlására kevés időm maradt. E műhelyben legfeljebb ügyetlen és tudatlan tanítvány lehetnek... Most már értem a mágikus háromszöget a tenyerében... Égek a vágytól, hogy kivallassam a csillagokat, mire jelölték ki önt a misztikus erők.

Sikerült figyelmemt elterelnem, ravasz mohóságát más mederbe öntenem egyelőre. De meddig tart ez? Éreztem, nem győztem meg alchimiai tudatlanságomról. Tagadásomat természetes védekezésnek tartotta, amit lassan fel akart őrölni. Szöknöm kellett tehát. Ez az általam annyira lebecsült kövér, puha ember kifogott rajtam. Kapzsi ösztöne érezte bennem az aranyadarat. Meg akart kötözni magának. Elhatároztam, résen leszek, és az első alkalmas pillanatban kisurranok a csapdából.

*

Anton Brüggendorf családjának és vendégeinek kedves, diákkori barátja fiaként mutatott be, akit titkárul fogadott apja kérésére. Hórihorgas, kamasz csemetéje ugyancsak gyanakodva nézte a patyolatfehér len vászon inggallért és a szilvakék bársonyzekét rajtam, amelyben tűnődve a magáéra vélt ráismerni. Ami igaz, igaz – vendéglátóm szívességéből alaposan kiöltöztem. Aggodalmamat a közeli szökés gondolata csillapította. Miért ne élvezzem hát önfeledten ezt a ritka estét, a gazdagság színeit, szagát, kényelmét és kínzóimtól való rejtélyes szabadságomat? A töprengést efölött babonás félelemmel elűztem magamtól, hátha fölidézem vele őket. Élveztem a nagy tálon körülhordott, ingyencül elkészített ételek ízét, fűszeres bort, illatos ruhafelhőkben hajladozó asszonyokat, a gyertyák csillogását – mindazt,

amiből kirekesztve éltem eddig. Ittam. Az olajosan nehéz, aranyárga bor kábult, megbékélt harmóniába oldotta fel belső disszonanciámat, a büntudatot és rémületet, amelyek két éhes sakálként szüntelenül tudatom küszöbénél lappangtak. Remény éledt bennem. Ami komor veszélynek tűnt mostanáig, játékosan könnyeddé, súlytalanná vált, testemmel együtt. Még a legmélyebbre ásott sötét sírkamrán is átsuhantam lelkemben, ahol Rochard széttúzott fejű holttestének emlékét őriztem. Lehet, hogy nem is halt meg. Csak elájult... hiszen... hiszen nem halhatott meg, mint ahogy én se... engem se lehetne... azután hogy... De ha Rochard nem halott... akkor él... akkor szembe jöhet velem az utcán egyszer valahol és... – rohanva, eszelős rémülettel menekültem ki az alvilági kriptából, amelyet még a részegség sűrű vattarétege se tett elviselhetőbbé.

A bor íze üde, hűvös volt, csak bensőmben vált eleven örömtüzzé. Semmit nem bántam meg. Az Aurum potabile élővé tett. Hatásának válságát legyűrtem. Már megjártam miatta a poklot – most a mennyországnak kell következnie. Szemben velem az asztalnál smaragdszemű, rézvörös hajú asszony ült ibolyalila ruhában: Charlotte Brüggendorf, a polgármester fiatal felesége. Szemében a számtalan gyertya fényénél csillogóbb lámpa égett. Borpárától ködös pillantásom minden földi szépségnél kívánatosabb szépségbe öltöztette ezt a kacarászó, vékony derekú polgármesternét, akinek aranyponos, kérdő tekintete sokszor megpihent rajtam. Tekintete kérdezett, és én feleltem. – Ki vagy? Honnan jöttél? Mit jelentesz nekem? – faggatott ez a sokat tudó szem. – Valaki vagyok. Több azoknál, akik körülvesznek. Megéheztem rád, és elveszlek magamnak. Nem tisztetek más törvényt, csak a természet törvényét; az erős hím és a szép nőstény összetartozásának igazságát! – Pillantásomat nem viselte el sokáig. Szemét lesütötte, és én a vágy szűrő nyilallásával láttam, mint borzong össze a derék selyemburkából meztelenül kiemelkedő válla. Nem nézett rám többé. Egy megolajozott beszédű, galambszürke ruhás ficsúr előadására figyelt, aki külföldről érkezhetett, és a messziről jött ember arcátlanságával hordott össze minden zagyvaságot. Az alchimiáról fecsegett divatos, hetvenkedő módon. Játszotta a felvilágosultat, a szellemesen hitelent. Mulatságos leleplezéseket sorolt fel, póruljárt csalók fűszeres históriáival bűvészkedett, és a társaság dőlt a nevetéstől. A polgármester hasa csak úgy zötykölődött, melle hörgött, feje pirosra gyült a jókedvtől, és Charlotte is önfeledt, Izgatott, apró kacajokra fakadt. Két meztelen karjával az asztalra könyökölt, gyöngyfényű vállát előre dűtötte, mellének két fehér dombja kiduzzadt a mély kivágásból. Nem bírtam elviselni ennek a testnek másféle nyújtózását, azt, hogy szeme egy üresfejű, tudatlan fajankóra tágul szomjas érdeklődéssel. Részeg voltam a bortól és az éhes testi vágyakozástól.

– Ön tehát azt állítja, fiatalember – fordultam a hetvenkedőhöz a nevetés viharzásának egyik szünetében –, hogy az alchimia minden eredménye szemfényvesztés, és a Nagy Arkánus csak a bolondok délibábja?!

Csend lett. Az arcok világos foltjai felém fordultak, de én egyedül Charlotte arcát láttam köztük, mosolygó, nedves száját, szétnyíló, fehér fogorát, szimatoló, fitos kis orrát és kérdő, kihívó pillantását.

– Azt állítom, igen! – csattant, fel a szürke ruhás. – Valódi transzmutációt eddig csak a szájjal hajtottak végre adeptusaink, s ha néha mégis akadt némi arany a tégelyben, az mindig valakinek az erszényéből tűnt el, higgye el, barátom!

– Értem... ön bizonyára utánajárt a dolgoknak. Egész irodalmát elolvasta ennek a tudománynak, és éveken át kísérletezett, míg értékes megállapításait leszűrte?! – kérdeztem ártatlan arccal.

Nevetés pukkadozott ki a társaságból. Egyesek, akik jól ismerték a fiút, közbekiáltottak:

– Az ám! A Heinz! Ő aztán kísérletezett! Az Aranykakasban, meg a vívóteremben... haha!

Heinz úgy érezte, önérzetét fenyegeti sérelem, és elfutotta a pulykaméreg:

– Hohó! Várjunk csak, hölgyek és urak! Szeretném tudni, hogy ez a tiszteletre méltó idegen itt valóban olyan nagy tudós-e, mint amilyen magas lóról beszél! Az én állításom ellenbizonyítékát még senki sem látta azok közül, akiket ismerek. Még Tóni bátyánk sem, aki ugyancsak régen kísérletezik, s legfeljebb aranyat sikerült ólomná változtatnia! Ön, ha nem tévedek, hisz az alchimiában?

– Igen – mondtam nyugodtan.

A válaszomat követő csendben Charlotte melléből kis, szaggatott sóhaj szakadt fel.

– Hisz a Nagy Arkánus valóságában?

– Igen!

Szembenéztünk.

A sűrű levegőben, visszafojtott lélegzetek mögött forró várakozás lüktetett.

– Kísérletezett vele és... eredményre jutott?

Nem feleltem, de kihívó, gőgös pillantásom hangosabb válasz volt minden szónál. Heinz felállt, az asztalon át felémhajolt, és úgy tagolta arcomba:

– Nos... látom, mire gondol! Én meg azt mondom önnek, ha eredményei vannak, nyújtson bizonyítékot! Mindnyájan készen vagyunk rá, hogy hívei legyünk... de kudarcát sem nézzük el!...

Fölém tornyosuló alakja mögött egy pillanatra Anton Brüggendorf leselkedő elefántfejét láttam, s ködös agyamban újra felvilljogott a vészharang:

– Mi volt ez? Összeesküvés?

Karomon könnyű érintést éreztem. Charlotte állt mellettem. Éreztem langyos leheletét és a melléből felszálló levendulaillatot, amint fülembe súgta:

– Csak bosszantani akarják... ne hallgasson rájuk!... Ki fogják nevetni...

– Engem?!

Szemének két nagy csillogó tavába néztem, iriszében szikrázó aranypontok úsztak.

– Engem nem! – mondtam rekedten. Megfogtam karomra fektetett, könnyű, fehér kezét, s a hüledező, megbotráncozott társaság szeme előtt ellenkező ujjait széttárva, tenyérrel felfelé tenyerembe fektettem.

– Elfogadom a kihívást! – néztem körül nagyképzően. – Ez a kéz fogja megszégyeníteni önt, fiatal barátom, egyedül azért, mert bosszant a tudatlanság üres nevetése! Kedves házigazdánk bizonyára hajlandó lesz műhelyét rendelkezésünkre bocsátani a kísérlethez...

Anton Brüggendorf vadul fürge és szolgálatkész lett egyszerre. Sietett, ahogy kurta lába és hordóhasa engedte. Felnéztem. Különös, új pillantással nézett rám, amely megijesztett. Szemének smaragdlámpása kialudt. Hideg, Vízöld sötétség hallgatott benne.

Charlotte keze hideggé, nyirkossá vált tenyeremben.

– Fél tőlem? – súgtam aggódva. Keze kisiklott tenyeremből.

– Nem – mondta halkán. – Csak egészen más lett egyszerre...

– Más?

– Igen. Több! – lökte ki acélosan, azután száját szorosan összezárta, nehogy áruló mondatok toluljanak e tömör szó nyomába.

– Nem jól hallottam a nevét – hajolt hozzám édeskésen egy fehérre rizsporozott, petyhüdt arcú asszony, Charlotte valamelyik nagynénje. Bodros parókája alól izzadságpatakok futottak le a nyakába.

– Az én nevem ismeretlen ital címkéje, asszonyom. Még nem árul el semmit a palack tartalmából.

Az asszony fogatlan, száraz ajka széthúzódott; sivítő nevelése úgy tört elő, mint dohos huzat egy pincedűből.

– Milyen szellemes! Hát nem aranyos?!

– Ilyenformán... – mondta mellettem hátrahajtott fejjel Charlotte – ezt az ismeretlen italt mindjárt meg fogjuk ízlelni... odalent a műhelyben.

Szemérmetlen, kihívó nevetésétől maradék józanságomat is elvesztettem.

– Jöjjön – mondtam elfulladva. – Meg kell tanítanom rá, mi lesz a teendője a kísérletnél.

Nyugodtan felállt, és követett a hátsó kertbe, ott fürgén előresietett, és egy lugashoz vezetett, amely elrejtett bennünket a kíváncsi szemek elől. Magamhoz rántottam, és ő hozzám simult. Csókja olyan volt, mint egy éhes állat marása. Bennem már elindult a kék növekvő hullámverése, ő azonban

kirántotta magát ölelésemből, és távolabb leült. Megzavarodva, lihegve néztem kíváncsi pillantással rámtűző, gonosz szemét és összezárt ajkát.

– Charlotte... most ne... ne menj el tőlem... jaj, Charlotte... – dadogtam, és feléje nyúltam. Túrte, hogy görcsös markolással magamhoz húzzam. Újabb csókokkal, meghökkenítő, biztos fogásokkal korbácsolt fel az önkívületig, azután kisiklott. Izmos, ravasz volt, mint a kígyó. Újra és újra velem sodródott a beteljesülés küszöbéig, és ott megállt. Arca hűvösen, zárkózottan bukkant elő a csókok és örült szavak ködéből. Reszkettem a tehetetlen düttől.

– Boszorkány vagy! – löktem el megint hozzámtülekedő testét. Nyelve hegye kifényeltetett nevető szájából.

– Boszorkány vagyok... – duruzsolta. – Szeretem a soha ki nem elégülő ölelést. Csak azt szeretem...

– Szörnyeteg! – Két tenyerem közé szorítottam fájdalomtól lüktető fejemet. Szédülés, hányinger környék kezeit.

– Te is az vagy... – forró lehelete nyakamat borzongatta. – Azért vonzódom hozzád... azért osztom még veled ezt a legédesebb kint... csak veled...

A ház felől Anton Brüggendorf kövér torkából nevünk gurgulázott elő.

– Menjünk! – egyenesedett fel Charlotte.

– Nem megyek! – mondtam gyűlölködően. Egy ugrással a lugas kijáratához lendültem... és egyenesen beleszaladtam a polgármester karjába.

*

A mennyezetről lógó olajlámpás fénye sárga és fekete foltokkal szórta tele a várakozó arcokat: A sajátos környezet ránehezedett e köznapi lényekre, hangjukat halkabbá, félénkké tette, szemükbe várakozó szorongást csempészett. A tudatlanok hitetlensége csak megszokott tárgyaik, vaskos lényük kisugárzásában olyan harsányan biztos. Ott az alchimista műhelyben, a kitömött állatok és időtől borostyánfényűvé csiszolt csontváz közelében hideglelés kerülgette őket. Anton Brüggendorf elhízott vulkán gyanánt szorgoskodott a tűz körül. Melle erősebben zihált az óriási fűjtatónál, amely pattogó szikrákat zavart fel az izzó parázsról. A hőség szinte elviselhetetlenné vált a zárt, alacsony helyiségben. A falak barna faburkolatán ideges tűzárnnyak rángatództak piros köpenyükben.

Mennyire tele volt ez a műhely! A többiek csak érezték – én láttam. Megint láttam őket! Sóvár, előregörbedt indulatlények hajoltak a kemence fölé, szőrös, kígyózó végtagok hullóhideg fűrtjei kapaszkodtak póklábakként a gerendákba. Vártak ők is. Sűrű, förtelmes jelenlétük betöltötte a teret. Hosszú, mocsárzöld arcok lestek felém a buja feszültség és kaján rosszindulat változó

maszkjaiként. Testemhez a fojtó hőségben Charlotte gonosz, perverz alakja simult. A kemence tusszínű árnyékában rejtőzködtem hátul, hogy a viaszgolyót előkészítsem. Charlotte nem tágitott mellőlem, pedig gyűlöltem már. Hátat fordítottam neki. Vállamon át lesett ingem alatt kotorászó kezemre – s arca mögött démonarcok sora tükörterem végtelen számúvá sokszorozott alakjaihoz hasonlóan.

Anton Brüggendorf nagy csörömpöléssel felnyitotta a tégely tetejét. A szürke horganydarabok már ezüstös lávatömeeggé olvadtak a tűzön.

– Készen van, Magister! – szól felém a sötétben.

– Igen. – Előléptem, mert szabadulni akartam Charlotte forró közelségétől. Teste a démontestek egyikéhez vált hasonlóvá előttem attól a pillanattól kezdve, hogy újra megláttam az elementálokat, melyek méhkürtként vonultak vele, s úgy kormányozták lényének eleven indulatfogantyúin át, mint egy tehetetlen masinát. A félelem megöli a vágyat, és én megint csak félni tudtam.

Charlotte is mellettem termett a kemence piros varázskörében, és felém nyújtotta tenyerét. Ez a hegyes ujjú, apró kéz undorító ragadozó állatkának tűnt most; gyorsan beleejtettem a viaszgolyót, amelynek magja az isteni anyag egy csipetje volt – majd újra a kemence mögötti árnyékba húzódtam.

Charlotte a nyitott tégelyhez lépett, amelyben ezüstösen örvénylett az olvadt ólom, és beledobta a viaszgolyót. Anton Brüggendorf két fogóval visszahelyezte a tégely tetejét, azután új tüzelőtömeget rakott a kemencébe. Az éhesen izzó parázs sercegeve ölelte magához a szenet. Charlotte nagynénje ájuldozni kezdett a hőségben.

– Kimegyek – hápogta. – Ki kell mennem... a szívem...

– Nem lehet kimenni! – mordultak fel anélkül, hogy ránéztek volna. Az aranyvárás izgalma lehántotta mindenkiről az udvariasság vékony kérgét. Nem törődtek a szerencsétlennel. Egy ládára zuhant nehéz testével, parókája leesett, arca elsötétedett a vértolulástól. A hűtődézsza vizéből arcába loccsantottam egy keveset, és levegőt fújtattam rá. Talán ez mentette meg a hitvány, üres életnek, amelyet folytatott. Nem tudtam volna számot adni róla, miért segítettem rajta. Jóságból? Emberbarátságból? Nem. Nem voltam jó... De rossz sem, noha átestem egy gyilkosság eszeveszett, vadállati pillanatán. E pillanat előtt és után nem sokban különböztem az érzelmek útvesztőjében bolyongó többi embertől. Minden húr megvolt bennem, éppúgy mint bennük; sajnálkozást, meghatódást, vágyat és elragadtatást éreztem, pedig megöltem és kifosztottam egy védtelen, ártatlan öregembert.

Anton Brüggendorf megfordította a homokórát. Az idő letelt. A tégely vasrúdra fűzve a dézsába merült. A víz sercenne feljajdult a tüzes érintéstől.

Heinz remegő kézzel a tégely fölé húzta az olajlámpát. Szoros, fullasztó testgyűrű vette körül a dézsát. Lökték, tépték, taszították egymást, de vak

elmerültségükben tudomást sem vettek róla. Charlotte nagynénje rövid, sípoló lélegzettel lihegett a sarokban. Vedlett, sötét kóccal borított feje mellére csüggedt. Rosszullétében is azon erőlködött, hogy lábával szoknyája alá kotorja elgurult parókáját. Hirtelen úgy éreztem, ez az aranydűhtől megszállott társaság legfeljebb abban különbözik a körülöttem tolongó démoni lényektől, hogy testük állaga sűrűbb. Undorodtam tőlük.

A tülekedő embergyűrűn rés támadt egy pillanatra, és én beláttam a nyitott tégelyre, amelyben a közelhúzott lámpa csillogó, sárga felületet világított meg.

Tehát megtörtént.

Charlotte élesen, értelmetlenül felkacagott. Hangja nyomában remegő, csukló és ijesztően visszataszító hangok szakadtak fel a többiekől is a sírás és nevetés határán:

– Nézzétek... sárga!... A próbát... Szent Isten!... Mennyi!... Ha igaz...

Anton Brüggendorf szívósan, izzadtán dolgozott; nem hallott és nem látott a leghatalmasabb bálvány szolgálata közben. Mikor elkészült, kiegyenesítette görnyedő hátát; furcsa, sápadt, egészen feldúlt arca ma is előttem van még, ahogy mély, rekedt hangon áhítattal kinyilatkoztatta:

– Arany!... Valódi, színtiszta arany!

– Még egészen forró... – tört ki Charlotte-ból, mint a kék beteljesülésének buja kiáltása. Rólam egészen megfélemedtek. Az arany drága testét kifeszítették a tégelyből, mindenki fogni, simogatni, tapogatni akarta...

... én meg csendesen a műhely ajtajához osontam, és ki is jutottam rajta. De az ellenséges erők körülöttem nem akarták, hogy megmeneküljek. Pusztán azzal, hogy láttam őket, gúzsba kötöttek. A folyosó szuroksötét volt; az izgalomban úgy látszik megfélemedtek a fáklyagyújtásról. S a tapadó, nyirkos sötétség élessé rajzolta azoknak a körvonalait, akiknek a homály a megjelenési feltételük. Csillogtak, színesedtek, teltek a szörnyű idomok. Réveteg ködképek harsányan közelrohantak, szagok és hullőérintések nyomakodtak hozzám, hangok vijjogtak, kongtak, zúgtak, és sűrűvé, beszívhatatlanná mérgezték a levegőt. Légszomjam, páni rémületem teljesen összezavart. Nem tudtam tájékozódni. Hiába kapkodtam magamban a folyosókanyarulatok emlékéért, idegen, kaján biztatások irányítottak először neki a falnak, majd az ütődéstől elkábulva visszafelé, ahonnan jöttem, végül egy alsó pincehelyiségbe vezető hosszú lépcsősorhoz, amelyen lezuhantam. Szörnyű esés volt. Hans Burgner halandó teste, koponyája, gerince összetört volna tőle; de az elixír hatásának félelmetes szívóosságában és ruganyosságában csak lábam ficamodott ki. S hiába dolgozott szervezetemben a hullőerejű regeneráció. Néhány döntő napra tehetetlen fogollyá váltam, így gáncsolt el hiú ostobaságom és saját gyöngeségem.

Beteggel talán sohasem bántak gyengédebben, mint velem a polgármesterek. Charlotte cserélgette borogatásaimat. Mostohafia verseket olvasott fel ágyamnál, Anton Brüggendorf rakta tálcára ennivalómat, a nagynéni hordta az éjjeliedényt. Szobámból sohasem fogytak el a látogatók. Tudtam, ez is a démonok ingerkedése, lidércnyomás, amelyben farsangi maskarák táncolnak körül, valójában szívós kört fonnak körém, eltéphetetlen láncgyűrűt. Egyetlen pillanatig nem volt kétségem felőle, mi történik velem. Már hallottam a közelgő baj osonását, árnyéka rámvetődött, s éreztem, ahogy felemelte mindent összezúzó öklét.

A mágikus név

Harmadnap estefelé jött értem Brandenburg-Ausbach örgróf hintója és a "díszkíséret": egy egész lovaskülönítmény. Még orvost is küldött a kocsiban, aki minden tiltakozásom ellenére nyomban eret vágott rajtam. Anton Brüggendorf vigasztalhatatlannak mutatta magát, noha ugyancsak drágán mérhetett ki az örgrófnak. Látszott titkos elégtelenségén, amely minduntalan átütöközt ügyetlen szemforgatásán. Jóslatom íme saját rovásomra beteljesedett. Pénzhez, kitüntetéshez – és csaknem egy gyermekhez jutott általam.

Az örgróf úton volt a Dreisesselbergen lévő nyári pihenőhelyére. Brüggendorf valószínűleg követet küldött eléje a határra. Megalkudtak rajtam, és továbbadtak, mintha élettelen tárgy vagy fekete bőrű rabszolga lettem volna. Tehetetlen voltam. Lábam nem javult, feljajdultam, ha mozdítanom kellett. Nem is gondolhattam szökésre.

Búcsúzásnál Charlotte apró, láncon függő piros szívet csempészett tenyerembe. Bosszúból a polgármester kezébe nyomtam bele, mikor áradozva kezet rázott velem. Az egész piszkos ügyben először éreztem pillanatnyi örömet Charlotte ijedt elsápadása és Anton Brüggendorf mérhetetlenül bamba tekintete láttán. Igaz könnyeket talán csak a csúnya, vén nagynéni sírt utánam, akibe életet fújtattam lent a műhelyben.

Úgy vittek a kocsira, mint egy drága ereklyét. Térdemre nehéz brokáltakaró került, derekam mögé címeres selyempárna. Az örgróf már előrelovagolt kíséretével. A kopasz, róka arcú doktor mindent elkövetett, hogy ételben, italban ne szenvedjek hiányt, és amennyire lehetett, csökkentette az utazás kényelmetlenségét. Féltett és félt tőlem. Csüggesztően nagy felelősség voltam nyomorúságos szolgálényének. Biztonsága, jóléte neki is hajszálon függött,

mint a többi, udvarokban nyüzsgő élősködőknek. Tökéletlen, ijesztően szeszélyes központi nap körül keringtek mindnyájan, de ezekkel a koronás égitestekkel korántsem lehetett úgy számolni, mint a Kozmosz pontos, szorgalmas vándoraival. A királyok, uralkodóhercegek és tartományi grófok indulataik, hangulataik, testi állapotaik drótján rángatództak hatalmuk kisebb-nagyobb boszorkánykörén belül, s a fényudvarukba került bogarak rémülten kikerülték, leutánozták vagy utánuk csinálták e vitustánc beteg mozdulatait, míg szárnyuk meg nem perzselődött a centrum tűzmagján.

*

A várat, amelybe kerültem, bevehetetlen erődítménynek építették. A rácszott ablakok másfél méter vastagságú falak mély kútjából nyíltak, és a csipkézett oldalú, gyönyörűen ápoltság alatt sötét szakadék tátongott. Egy hétig utaztunk váltott lovakkal a hegyre kanyargó szerpentin utakon, és két éjszakát töltöttünk szabad ég alatt.

Ez a zord, sűrű, haragos erdők fölött emelkedő várkastély a külön természetű őrgróf nyári rezidenciája volt. Szögletesen felmeredő oldaltorony legfelső szobájában fektettek le. Ágyamból a széles, magas ablakon át leláttam a völgy piros tetejű játékházaira, derűs, színes veteménytáblákra, amelyek között csillogó ezüstszalagként kígyózott a folyó. Reggelenként tejszínű ködből varázsolódott elő a táj, és este mély árnyékba mosódott, mintha bűvész keze tüntette volna el lassan. Szép és borzasztó volt ez a tehetetlen rabság a szédítő magasan fekvő boszorkányvárban, amely úgy örködött a napsütötte, békés völgy felett, akár egy gonosz, vén saskeselyű.

Egyelőre nem háborgattak. A szolgálkon és az orvoson kívül senkit sem ismertem a vár lakói közül. Amíg betegnek tudtak, nem kezdhettek velem semmit, tehát nem is éltem nekik.

Első pillanattól kezdve éreztem és láttam: a várnak rossz aurája van. Sötét indulatok, félelmek, beteg gerjedelmek laknak benne mohó démonkíséretükkel. Kiontott vér, vigasztalan bánat, süket részvétlenségben elhangzott jaj szavak kísértet el bolyonganak a szobákban éjszakánként, s hatalmuk annyira erős, hogy nemcsak az én látóvá átkozott szemem és túlfeszült idegzetem vesz róluk tudomást. Bizonyos jelekből észrevettem, hogy a szolgálak, akik szobámat rendben tartották, de még a doktor is – féltek. Öreg, süppedt szemű ember hordta az étелеmet. Homloka lapos volt, mint egy majomé, füléből csomós szőr lógott ki. Ha felingerelték, félelmes lehetett. Vastag, piros ujjai, bunkós, hátrahajló hüvelykujja gyilkosságig fajuló vak indulatról árulkodott. De éppúgy bánni lehetett vele is, mint egy állattal. Szerette az italt. Az italtól pedig az összeszorított száj lazává lesz, és fecsegni

kezd. Ez az öreg, erőszakos szörnyeteg panaszkodó, vinnyogó kölyökké vált a bortól, amelyet adtam neki. Ő mesélte el nekem a kísértet-históriákat, amelyek a vár lakóit riasztgatták. Beszélte befalazott grófkisasszonyokról, ölelkező csontvázakról, a folyosók szüette szekrényeiről, amelyeknek régi, molyos, kriptaillatú ruhái közül szellemek suhannak elő hideg ködtestükkel.

Az öreg reszketett az éjszakától. Szobája a padlás alatt volt, s fölötte a pokol bálját tartották az ördögök minden holdtöltekor. Egy régi ládájában sokkarú, nyálkás szörnyeteg lakik. Ez az ő ellensége, aki a pincében van eltemetve a hetedik hordó alatt. Mikor élt – mert nemrégén élt még, és az őrgróf szolgálatában állott –, a borpincét kezelte itt. Szép, kövér, hangos ember volt. Csúfondáros. Folyton őrajta nyargalt. Kérdezgette, hány szeretője volt, mikor néz tükörbe, nem fél-e egy ágyban önmagával meg ilyeneket. Egyszer, mikor együtt mentek le borért, megfojtotta, éppen nevelés közben, hogy a torkában zötyögő hang egyszeribe hörgéssé változott. Ez nagyon jó volt. Persze megbánta már, mert azóta abból a ládából mindig hallja a nevetést és egy hulló testének gyűrűzését, csattogó, ragadós hangokat.

– És senki sem jött rá, hogy megölted?! – kérdeztem elképedve. Csúnya, felszívott végű, beteg nevetést hallatott:

– Ő tudja... Ő akarta...

– Kicsoda?

– A mi legkegyesebb urunk.

– Az őrgróf?... És... miért? – kérdeztem borzongva.

– Mert a pincemester... hihi... a pincemester kimondta előtte azt a nevet...

Azt...

– Milyen nevet?

Ocsmány arcán sunyi ravaszság villant fel:

– Megtanítlak rá, ha eltünteted ládából a nevetést! Te boszorkánymester vagy... tudom!

Meg kellett ismernem ezt a grófi rögeszmét, nehogy a nyakamba kerüljön.

– Rendben van – mondtam. – Eltüntetem a ládából a nevetést... Idehallgass! Vidd le a ládát a pincébe, tedd bele a holttest maradványait, és gurítsd le a szakadékba a sétány alatt. De azért folyton tiltó szóköveket kell utána hajigálnod, hogy teljesen megbénuljon. Hajolj a szakadék fölé minden este, és lassan, tagoltán kiáltsd le: megöltem a nevetést, nem fogom hallani többé!

– ...Megöltem a nevetést, nem fogom hallani többé... Értem. És meddig kell mondanom?

– Attól függ, mikor hallottad a nevetést a gyilkosság után.

– Először? Múlt évben... ilyenkor.

– Akkor egy teljes évig kell mondanod. Nos... melyik az a név, amelyért az őgróf megölette a pincemestert?

Az öreg szorosán hozzámhajt:

– Trismosin Salamon – tagolta arcomba halkan és mérhetetlen borzadással.

Igen. Valami felvijjogott ebben a névben. Erő, amely láthatatlan örvénylést indított el a kastély álló csendjében. De ezt a meglódult borzalmat nem Trismosinnak, a híres és halhatatlan alchimistának lényé sugározta, hanem az őgróf félelme, amely mágnessé tette a várat félelemtápláló démonok légiói számára.

– Ismerted Trismosint? – kérdeztem én is sűgva az öregtől.

Bólintott.

– Itt volt... – félősen körülnézett. – Itt, ebben a szobában. Sokáig. Legkegyelmesebb urunk őriztette. Akart tőle valamit... Aranyat is, meg... mindenféle mérget, ami távolba hat... Sok ellensége van... Trismosin megtagadta... A kínzókamrából tűnt el. Egyszerre eltűnt nyomtalanul... A falra ráírta saját vérével, hogy az ő neve meg fogja akadályozni a mi urunkat bűnök elkövetésében... Ha csak rágondol... igen... ha csak rágondol a nevére, akkor is... Bárhol van... itt vagy a városban... mindenütt... Aztán húzott egy kört, és abba külön beleírta a nevét... Vérrrel... Isten oltalmazza azt, aki kiejti ezt s nevet a mi urunk előtt. Az nem él tovább. A falról a nyomát is lekapartuk. De a hangosan kimondott név olyan, mint a nyitott ajtó. Beomlik rajta ő, és uralkodni kezd. Azért kell befogni a száját, amely kimondta. Örökre el kell némítani.

– Mit használ az, ha senki nem ejti ki a nevet, és az őgróf mégis rágondol? A falra írt szövegben az állt, hogy elég rágondolnia...

A szolga torz nevetéssel rámkacsintott:

– Látni fogod, micsoda garabonciás had követi mindenüvé. Csepűrágók, zenészek, szajhák, csodadoktorok; még a nyomorékokat is összevásárolja, hogy szórakozzék rajtuk. Két gazembernek csak azért fizet bért, hogy minden percére kitaláljanak valami cécót, amelybe megsiketülhet. Éjszaka sűrű, butító főzetekkel alszik, hogy ne legyen álma, aztán meg iszik is. Teremtöm, úgy vedeli a bort, mint a gödény. Tőled is biztosan orvosságot akar majd, ami kimarja az emlékezetéből azt, amit el akar felejteni...

– Tulajdonképpen mit tesz vele ez a név? Nem mer tőle megtenni valamit, amit szeretne?

– Megteszi... sok mindent megtett azóta... de ezek a tettek nem tágítanak mellőle... Egy ilyen hatalmas úr... tudod, hogy van náluk... félretesz valakit, aki útjában van, aki megsértette, vagy fenyegette... ez az ég által ráruházott joga. Halandónak nem tartozik felelősséggel azért, ha végrehajt egy ítéletet. Mégis... ez a Trismosin valahogy megbabonázta a mi urunkat. Mind ott

tolonganak körülötte, akikre lesújtott, és élőbbek, gyalázatosabbak, mint valaha. Rémitik, vádolják, gyötrik büntetlenül. A név aj táján jönnek be hozzá. Sokszor nyög, verejtékeznek az erőlködéstől, hogy kiszorítsa őket, torlaszt emel ellenük, de az ajtó újra meg újra kipattan; még senki sem tudta lezárni eddig. Nincs meg a kulcsa. Ha szerencsés vagy, te fogod odaadni neki, és akkor nem lesz többé gondod életedben...

Végre megtudtam, mi lesz a szerepem a dreisesselbergi várban. S megtudtam azt is, hogy itt egy hozzám hasonló nyomorult sül elevenen a félélem tüzes olajában, és sorsával szemben épp oly tehetetlen, mint én magam.

A kentaur

Brandenburg-Ausbach örgrófon legfeltűnőbb volt fölfelé szélesedő, fejtetőn lapos koponyája, amelyet ritkás, szőke pehely takart. Álla satnyán elkeskenyedett. Egymástól távol fekvő, kiduzzadó, vízkék szeme fölé nagy, domború, pilla nélküli szemhéj borult. Orra vékony volt, finom és érzékeny, mint egy nőé, felső ajka keskeny, lágy ívű. Telt alsó ajka lefittyedt, s arcát különös, duzzogó kifejezésűvé tette. Bőrét szeplők borították. Egészen beteges, satnya benyomást keltett; olyan emberét, aki szeszélyesen, tombolva tud kívánni valamit, de akarni és helytállni érte nem képes. Szerencsétlenségére kezében hatalom volt, és ezek a szeszélyes indulatok tetté válhattak szolgálai révén, amint kinyilvánította őket. Gyenge volt a jóhoz és gyenge a rosszhoz is, mert félté, és sokszor siratta áldozatait, elszörnyedt a beteljesedéstől, és lelkiismeret-furdalás marcangolta. Minden rossz állapotának bűnbak kellett, akit saját bűnéért büntetett. A visszavonhatatlan tettek száma nőttön-nőtt így, mint az eladósodott terhei, aki egyre újabb kölcsönökkel tömi be a szaporodó réseket. Trismosin Salamon tudta, hová írja a nevét. Ez a viaszpuha kentaur tehetetlen martaléka volt a nagy harcnak, amelyet az emberen belül örök idők óta vívnak egymással a sötét és a fénylő erők. Forrt a purgatórium tüzén, és mindkét táborban vártak a pecsenyére. Az alvilág óriási kísértő hadával szemben egy néma, vérrel falra írt név küzdött csak és én, ahogy megláttam, már tudtam, amit ő kétségbeesetten titkolt, hogy ez a név hatalmasabb minden sötét zsarnokságnál.

*

Az örgróf kegyesen fogadott öltözőtermében, ahol valami állatidomító éppen egy esküvőt mutatott be előtte. Kutya volt a menyasszony, a vőlegény

és a násznép. Az aranyozott kis hintót, amely elé négy fekete kutyát fogtak, cifra ruhás, fintorgó kis majom vezette. Az őrgrof olyan ártatlan gyönyörűséggel nevetett rajtuk, mint egy gyermek.

– Jöjjön, jöjjön... nézze csak, Magister! – nyújtotta felém a karját. – Milyen aranyosak!

A fátyolos kutyamenyasszony feltakart egy kosarat a hintóban, amelyben kis fehér kutyakölyök aludt édesen, azután pracliját szégyenlősen arca elé emelte. A vőlegényt láthatóan megrendítette a lelet, mert szűkölve körbefutkározott. Az őrgrof kikapta a kosárból az apró kutyust, és dédelgetve megcsókolta. A menet elvonult. Az őrgrof kiküldött mindenkit, egyedül maradtunk. A kiskutya álmosan elhelyezkedett az ölében. Az őrgrof bizonytalanságát abból is észrevettem, hogy ez a tartományának határai között korlátlan hatalmú úr milyen kapkodó félszegséggel kezdi a beszélgetést; zavartan kerülgeti a témát, amely mindennél jobban érdekli. Hogylétem iránt érdeklődik, s arról, hogy nem szenvedtem-e hiányt valamiben. Rövid hálálkodás után közepébe markoltam a lényegnek:

– Rossz légköre van ennek a várnak, legkegyelmesebb uram – mondtam átmenet nélkül. – Ellenséges, sötét erők törnek itt valaki ellen.

Megrezzent, egyik szeme körül a bőr rángatózni kezdett.

– Hogy... hm... észrevetted?... És miféle... ki ellen törnek? – hebegte elvörösödve.

Hallgattam.

– Beszélj! – ordította váratlan kitöréssel. Arca most egészen szürke lett, szeme kék gödrökbe süppedt.

– Az ön legmagasabb élete, lelki üdve, nyugalma ellen – mondtam nyugodtan.

Előrehajolt.

– Kicsoda?... Kiről beszélsz?... Hol van?!

– Nem fogható, teste nincs, ki nem mondható, láthatatlan, és mindenütt jelen van. Halált jelent, és halhatatlan.

Sápadtsága ijesztővé vált. Arca az iszonyat lárvája, a szem két kilobbanás előtt felizzott lámpásával. Azt hittem, elájul. Két válla előregörnyedt, teste összecsukszott, egészen besüppedt a magas támlájú székbe. Lila körmű, reszkető ujjai gépiesen markolászták az álmos kis kutya szőrét. De feszültsége nem eszméletlenségben, hanem sírásban oldódott fel. Vinnyogva, takaratlan arccal sírni kezdett előttem, és még mielőtt megakadályozhattam vagy felfoghattam volna, mi történik, odacsukszott eléem félig térdelve, félig guggolva. Hideg, reszkető keze úgy kapaszkodott ruhámba, akár a vízbe fülőé. Ajkáról eszelős könyörgés, örült ígéretek törtek elő. Borzasztó és szálnalmas viselkedése fölötti megrendülésemben azt sem tudtam, hogyan segítsem

talpra, mivel nyugtassam meg.

– Nem... ne... hagyj csak itt lent! – zihálta. – Földön a helyem, mint a férgeknek – összegömbült, elvonta magát segítő kezem elől. – Nem tudod, ki vagyok én! Bélpoklosok kereplője kellene énelém! Hagyj engem... vagy pusztíts el valami átkozott szerrel úgy, hogy egészen meghaljak... Por legyen és hamu! Oh, Irgalom Atyja! Misericordia! – verte a mellét. Felnézett rám. Szemgolyója körül szeme fehérje látszott, hangja fulladt és halk lett, ahogy arcomba súgta legszörnyűbb titkát, mert már én is mellette térdeltem a földön.

– Félek! Érted?! Félek! Félek élni és... félek meghalni. Ez a legirtózatosabb. Félek meghalni. Tudom, hogy akkor vége a boszorkánykörnek, a ráolvasásnak, a részegségnek és a farsangi csürhe lármájának... Már készítik a helyemet a kárhozottak poklában... Láttam. Én egyedül, láttam a lefelé fordított kereszt alatt a fekete abbé miséjén. Ott voltak velem szemben mind, akik... akiket én... és... akik élnek. – Hangja egészen sutgó lett. – Élnek. Azok, akikről cafatokban tépettem le a húst... akiknek csontjait péppé zúzta a kerék... – fülemhez hajolt, hangja lehelethalk volt, szájából erjedt alkoholszag áradt. – És itt vannak... Mindig... körülöttem... A mozdulataimat leutánozzák... fenyegetnek... A tükörben eltakarják az arcomat... és szentmise alatt, óh... – ajka hangtalanul motyogott már.

Felsegítettem a földről. Tehetetlenül tűrte. Ereje kivérzett a nagy fellobbanásban. Visszaomlott karosszékébe. S én még mindig hallgattam. Állapota elrémített, és megfertőzte idegeimet. Magam is kiszolgáltattott örültje voltam a félelemnek – mit mondhattam volna? Mit tettem volna érte, mikor magamon sem tudtam segíteni? Fénytelen, vérekes szemét rám emelte:

– Meg kell idézned őt – mondta halkan, fáradtan. – Ide kell hívnod. Akárhogy!... Minél mélyebbre temetem a nevét... annál hangosabb lesz bennem, ő győzött. Tehetetlen vagyok. Megadom magam... Csak Ő adhatja vissza a nyugalmat... A lelkem biztonságát... A zavartalan imádságot és tetteim bocsánatát... Csak Ő... Egy pap sem... Készülj... Menj... Ezért hozattalak ide... Számítsd ki az órát, én mindennek alávetem magam...

– Kit kell megidézni? – kérdeztem szorongva, noha tudtam, kire gondol, de reménykedtem, hátha nem jól értettem, mit kíván tőlem.

– Őt... – elhallgatott, ajka némán mozgott, majd betakarta szemét. – Majd... megírom... mindent megíratok neked... Ha készen vagy, jelentkezz!

*

Megidézni valakit, aki nem halt meg?

Megidézni valakit, aki olyan erők beavatottja, ami úrrá teszi három világ fölött? Hívni a Mágust, a Hatalom birtokosát egy bűnös, tudatlan,

szerencsétlen rabszolga ajkán keresztül? Pokolból mennyibe kiáltozni dőre parancsszavakat? Micsoda reményem lehetett a sikerre? Mégis meg kellett kísérelnem az őrgróf parancsára... és saját magamért. Nem lehetett kétségem felőle, mi vár rám, ha megtagadom a kísérletet. Az én szívós életem belém kapaszkodik majd a kínzókamrában is, mint véreb az áldozatába. Szenvedésem nem enyhülhet meg ájulásban és – akkor úgy hittem – a halálban sem...

*

Az őrgróf rendelkezésemre bocsátotta könyvtárát. Ebben a poros, sötét, hideg sarokteremben úgy gyakorolták évszázados uralmukat az asztrállények, mint lakatlan toronyban a denevérek. Ritka okkult gyűjtemény: málló, ősrégi kéziratok, tiltott könyvek a fekete mágiáról, alchimiáról, kabbaláról, vallásos munkák és kiátkozott profán papi írások halmozódtak a mennyezetig érő állványokon, szekrényekben és asztalokon.

A rossz huzatú, széles kandallóban nedves, vastag fahasábok sercegetek, inkább fojtó füstöt, mint meleget árasztva. Tüdőmet megfeküdte, szememet vörösre marta a füst, féloldalam merevvé fagyott a nyitott, hosszú ablakrésen bevágódó, jeges hegyi szélről. Az elmosódó, rossz kézírással írt sorokat alig tudtam kibetűzni a kovácsoltvas falikarokba tűzött szurokfáklyák lobogó fényében. Betegnek, nyomorultnak éreztem magamat, s a körülöttem tolongó túlvilági dögkeselyűk, amelyeket sötét formulák mágikus láncra kötött a régi könyvekhez, elviselhetetlenné fokozták rossz idegállapotomat! Abban, amit kerestem, bőven akadt választékom. Megtaláltam a híres "Clavicula Salomonis" vastag pergamenlapokra másolt kéziratát. A latin szöveg hemzsegett az iniciáléktól és szimbolikus ábráktól. Dr. Carter "Raziel könyve" is előkerült Ábrahám von Worms "Az ősi praktikák könyvé"-vel együtt. Békésen megfértek egy aranycsatos, elefántcsont táblája Ótestamentum alatt. Grimoir "Honorius varázskönyvé"-nek borzalmas és hírhedt kötetére maga a szörnyetegraj hívta fel figyelmemet. Vonagló polipkarjaik, jéghideg hullótestük és begörcbült karmaik valóságos fürtökben vették körül, s mikor érte nyúltam, egy boszorkányszombat lármájával vijjogtak fel dühükben és félelmükben. Akkor már rájöttem, hogy halálokat nem okozhatják, csak rémítgetnek, idegeimet tartják örök remegésben, fenyegetnek és összezavarnak. Megpróbáltam úgy tenni, mintha nem látnám őket, és ez néha sikerült is. Rövid, viszonylagos fegyverszünetek jöttek így létre közöttünk, amelyek veszedelmes tévedésbe ringattak: lebecsültem erejüket.

Könyveimmel és szörnyű kíséretemmel szobámba vonultam, hogy jegyzeteim alapján előkészítsem az idézést az őrgróf parancsára. Nem

részletezem félelmeimet, lidérces, őrült éjszakáimat és nappalaimat a földi és asztrálpokol örvényei közé taszítva, ősi formulák, démonidéző szavak, iszonyú, élő és hatalmas igék tüzes körébe zárva. Külsőm annyira elváltozott e semmihez sem hasonlítható megpróbáltatások alatt, hogy maga az örgróf is megrettent tőlem, amikor vizontlátott. Testem csonttá fagyott, szemem üregébe süppedt. Az örgróf félelmén tisztelet és a remény sóvár öröme ütközött át, ahogy megragadta karomat:

– Látom, olyan helyeken időztél, Magister, ahol a test elhamvad és a szellem fölszabadul... Beszélj!... Mire jutottál?!

Közöltem vele, hogy huszonegy napos előkészületnek kell alávetnie magát velem együtt. Ezenkívül kézművesekre, szövőasszonyokra lesz szükségem bizonyos tárgyak elkészítéséhez és a színhely felszereléséhez.

Türelmetlen, őrjöngő parancsok ömlöttek elő szájából, és rögtön meglódult körülötte minden.

Vak buzgalommal vetette magát a mágikus gyakorlatokba. Hűségesen böjtölt.

A sokféle előírás pontos betartása nekem is menekülés volt. Nem akartam az előkészület végére gondolni, magára a kísérletre, amely ijesztő, ismeretlen kijáratú alagútként meredt elém. De a rossz dátumok, amelyeket szorongással duzzasztunk elevenné, úgy rohannak felénk, mint a megvadult paripák.

Idézés

Elérkezett az idézés napja. Mindennel készen voltunk. A tiszta, már őszi es égbolton, nagy közeli csillagok között az újhold éles fényű karéja csillogott.

A toronyszoba ablaka, amelyet a kísérlethez kiválasztottunk, keletre nézett. A négy szembenéző falon négy zöldes fényű, keret nélküli homorú tükör függött. A szoba északi falánál állott a nagy, fehér márványoltár, amelyet magnetikus vaslánc kígyózott körül. A márványlapon a pentagramma vésett, aranyozott jele világított sápadt, sárga fénnel. A friss bárányirhán, amelyet az oltár elé feszítettem ki, ugyanez a jel villogott különféle színekben. Az oltáron háromlábú kis rézserpenyő állott széndarabokkal és száraz babérlevéllel töltve. Egy háromlábú asztalkára ugyancsak ilyen rézserpenyőt készítettem elő.

Hosszú, bő, patyolatfehér köntösökbe öltöztünk az örgróffal, amelynek anyagát külön e célra szőtték a szövőasszonyok. Fejünket aranylánccal összefogót verbénakoszorúval díszítettük. Az örgróf testén meghúztam a magnetikus vonásokat, hogy az éber álom különös középállapotába ejtsem, amelyben a szem észlelni tudja az asztrálfényt. A nagy Sabbatorgiák,

amelyekről annyi boszorkánymester beszélt az inkvizíció hivatalos kihallgatásai alatt, szintén ebben a féléber állapotban zajlottak le. Éreztem, hogy az őrgrof teste félelemtől remeg. Reménykedtem. Talán megtorpant. Talán utolsó pillanatban megfutamodik a nagy próba elől... De nem így történt. Szabadulás utáni vágya legyőzte gyengeségét.

Kigöngyöltem a pergamenlapot, amelyre az idézés szavait jegyeztem fel. Az odakészített szerszámokkal megélesztettem mindkét serpenyő tüzet, és olvasni kezdtem a formulákat először halk, elrekedő, majd egyre emeltebb hangon.

A tűz izzani kezdett a serpenyőben. Tömény, fűszeres füst emelkedett belőle, és lomhán szétterjedt a szobában. A parázs élő gyökeréből most hegyes, ideges lángok lobbantak fel, és vad, gonosz jeleket dobáltak a falra, majd hirtelen, mintha láthatatlan kéz pokrócot terített volna rájuk, a tüzes nyelvek fulladtan lehanyatlottak, az izzás elsötétedett, meglapult a pattanásig feszült várakozásban. Fehér füstfelhő emelkedett lassan a márványoltár fölé, és én elszörnyedve éreztem, hogy a szoba padozata megrendül alattam, mintha földrengés rázná. ...Fülemben belül harang mély hangja zúgott. Szívem vadul dobolt mellkasomban. A szertartás belémvésődött törvényei lendítettek tovább, mikor új szentömeget és füstölőszert dobtam a serpenyőkbe, majd beálltam egy körbe, melyet az oltár és a háromlábú asztal közé rajzoltam krétával a földre. Lehunyt szemmel, tagoltán, háromszor elkiáltottam Trismosin Salamon nevét. Szemem önmagától újra felpattant. Testemben rendkívüli jeges hidegség áradt el. A serpenyőkről elhúzódott a sötét nyomás, és a lángok újra élni kezdtek; hosszan, vágyakozva felnyúltak, s nyomasztó álmok vörös fényével világították be a szobát. Ebben a vészes, apokaliptikus fényben, természetfeletti, hatalmas öreg férfi alakját pillantottam meg s a tükrökben alakjának zöldesen derengő, megnyúlt négyszeresét. Minden forma megmerevedett. Minden mozgás és erő elernyed, minden hang elnémult mellette. A tűznyelvek magasan, mozdulatlanul álltak, a sarkok árnyékában tolongó asztrálcsurhe összezsugorodott a titáni lény jelenlétében. Én magam dermedt nyugalmat éreztem. A bizonyosság és megérkezés nyugalmat. Ilyen nyugalmat csak hosszú menekülés, rémült és reménytelen hajsza után érezhet a törvényen kívül bujkáló, mikor foglyul ejtik végre, és ott áll szemben a hűvös, könyörtelen törvénnyel. Éreztem, mindez előre elhatározott, logikus láncolat volt idáig, s a körülmények: sorsom terelő vérebei, amelyek behajszoltak ebbe a bűvös körbe. Az őrgrofról teljesen megfeledkeztem. Szemem rebbenés nélkül, megigézett figyelemmel kapcsolódott a jelenség rámfüggesztett jégkristály szemébe, és vártam. Ismertem ezt a pillantást. Félttem tőle, és sohasem értettem. Emléke egy másodpercre sem hagyott el azóta... Ott élt bennem tágra nyíltan, fürkésző nyugalommal a kétségbeesetten

összehordott torlaszok mögött, és szelíd hűvösségében átsütött minden anyagrétegen. Az arc lassan változott, alakult e szem körül most, hogy szembenéztem vele. Nem Rochard arca volt először, csak végtelenül hasonló hozzá. Az örgróf tompa felnyögését észleltem ugyan a közelemben, de nem fűződött bennem hozzá sem gondolat, sem érzelem. Azután ahogy Rochard alakja élni és uralkodni kezdett emlékezetemben, arca is felöltötte azt a formát, amelyet téglával véres, pépes hústömeggé zúztam össze egy perc önkívületében. A megadásnak, a tökéletes legyőzetésnek ebben a halálos csendjében, magános szólamként zendült meg bennem a felismerés: hogyan ölhettem volna meg valakit, aki örökkévaló? A forma szétzúzásával csak a tükröt törtem össze, amelyben az tükröződik, aki elpusztíthatatlan. Nem tudom, külső fül előtt hallhatóan szolt-e hozzám, vagy csak belül ömlött végig a hangja agyam és idegeim vezeték jen valahonnan túlról, ahol a tudás mag nincsen az egymásra következő szavak láncára fűzve. Megértettem: mindegy, hogy Trismosin Salamon, Flamel Miklós vagy Eduard Anselmus Rochard áll itt előttem a megmeredt lángok fényében. Ők már egyek a Nagy Transzmutáció után, amely a sokkból, a kifelé ágazó, széteső, múlandó sátánelemből egyetlen isteni lényeket sűrít.

A hívás elindult. Létrejött a kapcsolat az isteni beavatás föld feletti szférájával. A szó, amely Mercurius szférájába felhatolt, nem a bűnösé volt, akit tetteinek kövei és sűrű teste pokolba húznak, hanem a minden lényben változhatatlan isteni ÉN hívása, amely nem gyilkolhat, és meg nem ölhető.

Elmúlt és eljövendő életeim dúlt csatatere fölött egy pillanatra kigyúlt a Szellem napkorongja. A táj nem változott tőle. Az örültségek, gonosztettek, esztelen pusztítás nyomai mozdulatlanul üszkösödtek az éles fényben, és a végtelenbe vesző, szakadékos jövő út is ijesztő vigasztalansággal kanyargóit előttem. A fénylő napkorong megmutatta az alvadt vér gigászi birodalmát, amelyet rombolással építettem. Erőmmel táplálkozó áldozataimat, akiket megöltem, akiket gyűlöltem és félttem, ezért örök kísérorimmé, árnyékomká lettek. Feltárta a hínárszövevény, amely a formavilág hullakamráihoz kötődött, a vonzás bilincseit, amelyek az önzés tasztításából teremtődtek...

A Törvény itt volt előttem. Előttem? Nem. Bennem.

A rámfüggesztett, zöldeskék szem hieroglifája most átizzott, megvilágosodott a kinyilatkoztatás fenségében, amely így zengett bennem:

– Én megbocsátok. Én nem büntetlek. Magad vagy a gyilkos és az áldozat. Benned van a bűn és a megváltás. A föld asztrálóceánba tükröző sötét árnykép. Ebben a tükörben minden fordított. Tehát a rossz jó és a jó rossz. A rombolás: anyagépítés. A születés: halál. A szenvedés: törlesztés. A gyönyör: bukás. A gyűjtés: adósság. A mártírium: megváltás.

A legmélyebb mélység legalsó pontján vehetsz lendületet a legmagasabb Cél felé. A legsötétebb sötétség méhében benne szunnyad az Isteni Fény magja. Mikor a fordulat beáll és egyik irány felváltja a másikat, a különbség még észrevétlen. De megtörtént, aminek történnie kellett.

Emlékezz, meg kell fizetned az utolsó fillérig, s a szenvedés: törlesztés. A legnagyobb kín: a legmélyebb pont... Tehát kiindulás a legmagasabb Cél felé.

Újra hallottam a nyögést egészen távolról, s csak később eszméltem rá, hogy én voltam távol tőle, mélyen magamba merülve, a hangra figyelve, amely beszélt hozzám. Lassan jutottak el tudatomig az őrgrof lázas, összefüggéstelen szavai:

– A nevedet... vidd el a falról... a fejből és a lelkemből... Töröld le... nem akarom... nem bírom így... Jaj... hagyj engem...!

A láng most nyugtalan táncot lobogni kezdett, és a hatalmas hang már minden irányban hangzott visszaverődve, félelmetesen:

– A vért csak vér moshatja le. A nevemet vérrel írtam a falra!

Vad szélroham söpört végig a szobán. Az alak eltűnt. Sötétség tört elő a sarokból, mert a láng megfulladt mindkét serpenyőben, és fojtó, sűrű füstöt okádott, mintha két óriási kémény lett volna. A nyögést most már közlelről hallottam, aztán egy zuhanást, melyet csörömpölés követett. Az őrgrof eszméletlenül a földre esett, és magával rántotta a háromlábú asztalkát a rézserpenyővel.

Szédülten, félöntudattal kapkodtam tűzszerszám után, de közben halálos gyengeség lepett meg. Térdem reszketett. Egész testemet hideg, ragadós verejték borította el a fehér, hosszú lepel alatt. Le kellett ülnöm. Egyszerűen nem tudtam visszatalálni testi életem valóságai közé; tudatom minduntalan elmerült, mint egy vihar ostromolta apró sziget a tág, félelmetes szellemi táj óceánjában. Ezen a szigeten feküdt az őrgrof valahol ájultán vagy holtan egy füsttel, nehéz illatokkal telített, sötét toronyszobában, és valaki tőle távolabb egy támlátlan széken ült előrebukva, testén fehér lepellel, homloka körül fonnyadó verbénakoszorúval. Az egész képhez hiányzott a kapcsolat. Egyre távolodott, homályosodott és a viharos, bukólikus belső tájra is sötétség zuhant hirtelen. Nem tudom, mennyi idő telhetett el így, ebben az összefüggések, gondolatok és formák nélkül derengő, mégsem eszméletlen állapotban, amely – mikor már volt tapasztalatom róla, rájöttem – teljesen a halál és a születés közti állapothoz hasonlított.

Nagyon hideg, borús, piszkosszürke hajnal ömlött be a keskeny ablaknyíláson. Az ólmos fény nyúlós folyadékként kúszott végig a kihűlt oltáron, a felfordult, háromlábú asztalkán és az arcra borult, mozdulatlan testen, amelyre fehér lenvászon csavarodott. A verbénakoszorú hátracsúsztatva lebillent a beteg formájú koponyáról, és a sovány ujjú, bütykös kéz előrenyúlt

a padlón.

Kopogtak. Zavaros hangok morajlása hangzott. Lehetetlen volt megmozdítanom bémult testemet. Sem félni, sem menekülni nem tudtam a bekövetkezendő események elől.

A láрма erősödött az ajtó előtt. A kopogás erélyes dörömböléssé fokozódott.

Mikor betörték az ajtót, akkor sem mozdultam.

Az őrgórfót feltámogatták a földről, székre ültették. Az orvos verejtékes, ijedt képpel szorgoskodott körülötte; eret vágott, ecetet, ánizst szagoltatott vele. A komor, fekete csuhás pap, fráter Bertholdus, szenteltvizet szórt arcára és szívére.

Az őrgóf szeme kinyílt. Hályogos, értelmetlen pillantással nézett körül, de mikor engem meglátott, tekintetében mérhetetlen iszonyat gyűlt ki. Fráter Bertholdust görcsös kézzel magához hajlította, és a fülébe sugdosott.

Fráter Bertholdus szeme közben rajtam nyugodott. Sötét, kaján elégtételtől parázsló kifejezéséből megéreztem sorsomat.

"A legmélyebb mélység legalsó pontján"

Kábultan, tehetetlenül engedtem oda magamat az erőszakos, dühös kezeknek.

Gödörösre taposott lépcsőn vonszoltak le a vár alatti folyosóra. A kövek rései nyálkás, zöld pépet izzadtak a nedvességtől. Azt hittem, már célhoz értünk az egyik ablaktalan pincebörtönben, amelynek ajtaja rozsdás jajdulással nyílt ki a lobogó fáklyafényben – de tévedtem. A cella közepén vaskarika állt ki a földből. Láncot húztak át rajta, a mennyezet kampójába akasztották, és hárman ránehezdedve rángatni kezdték. Nagy csattanással vált ki a földből a kör alakú, fél méter vastag kőkorong. Dohos, rothadó szag csapott ki a nyílásból. Derekamra kötelet hurkoltak, és beletaszítottak az üregbe. Mikor a talaj elveszett lábam alól, akkor rohant meg újra a testi életöszön rémült eszmélete. Keskeny, csurgó falú sziklakútba engedtek lefelé kötélén. Amíg az éles kövekbe ütődve, véresre horzsolódva aláereszkedtem a mélységbe, azt hiszem, sok mindent levezekeltem. Tébolyodott félelem sikolyba fúló üvöltése tört fel a torkomból. Sokáig – nekem úgy tűnt, egy örökkévalóságig – tartott ez a pokolra szállás, míg lábam belemerült a jeges vízbe, amelynek dermesztő gyűrűje gyorsan utazott fel térdemen, derekamon, és ott megállt. Talajt értem. Vizes, csípős fájdalmat okozó csattanással zuhant fejemre az utánam dobott kötél. Hallottam a súlyos korong zuhanását, ahogy elzárták fent a nyílást.

Kezem síkos, moszatos köveket tapogatott körül. Az örgróf biztosabb helyen akart tudni, mint Trismosin Salamont. Innen senki sem menekülhetett. Mellehez kaptam. A szelence ott volt a helyén. A szelence... Az elixír... "Az örök élet elixírje..."

Reszketni kezdtem. Egy rántással letéptem nyakamról a bőrzacskót, és a vízbe hajítottam.

– Nem... – dideregtem. – Teremtőm... nem!... Istenem segíts meg... Istenem bocsáss meg... Csak azt ne...

Álltam és vártam elszörnyedve, mi következik rám. Sötétség és bűz vett körül. A kút köveiről víz csepegett lassú, egyenletes cseppekben. Semmi támpontom nem volt az időben. Számoltam a cseppeket, azután abbahagytam. Lábam egyre ólmosabb fáradsággal csukladozott, tagjaim a mélységbe húztak.

Aludni...

Elveszni...

Meghalni...

Istenem... meghalni!

Vak, öntudatlan csend... békeesség... szabadság...

Szabadság a félelemtől...

A vízgyűrű lassan utazott fel a mellemen, nyakamon és összecsapott a fejem felett. Poshadt víz tolult a számba, orromba. Fülemben zúgva, ordítva dobolt a vér.

Vártam.

A rémület dobott felszínre. Tüdőm feszülése elviselhetetlen fájdalmat okozott, fuldokoltam, hörögtem, éltem. Öngyilkossági kísérleteim mind testem szívósságai torpantak vissza. Megháttráltam a szenvedés elől, amelyet okoztak. Nem tudtam kivégezni elixírral életre átkozott testemet. Úgy kapaszkodott belém az élet, "mint a harapás közben görcsbe merevült vadállat".

Élnem kell tehát. Élnem itt is, a befalazott kriptában, fény, étel, pihenés és remény nélkül évekig, talán évszázadokig, amíg ittfelejtenek.

"A legmélyebb mélység legelső pontján."

Beleimet éhség marcangolta. Sírtam. Ordítottam. Átkoztam magamat, Rochard-t. Átkoztam Istent és az életemet. Aztán kegyelemért könyörögtem.

Csepegett a víz. Száz... ezer... tízezer... százezer csepp...

A sötétség hatalmaihoz és a démonokhoz imádkoztam.

Öklömet véresre vertem a köveken. Karomról lemarcangoltam a húst gyötrő éhségemben.

Csepegett a víz. Számoltam.

Reggel van? Dél van? Este van?

Hány napja vagyok itt?... Hány éve?... Hány száz éve sínylődom itt?!

Száz... ezer... tízezer... százezer vízcsepp.

A tombolás időszakait ólmos közöny, majd megint őrzöngés követte...

De a fásultság állapotai növekvő gyengeséggel egyre hosszabbak lettek.

Gonosz képekkel zsúfolt mély álomba zuhantam. Lábam már nem tartotta testemet. Izom, hús, bőr, minden lefoszlott rólam, összecsucsklott csontok között pislákkolt az élet erőlködő lángja.

Testemet ebben a teljes mozdulatlanságban, néma megadásban érte utol végre a halál.

Árnyak völgye

Sokáig nem vált tudatossá bennem, hogy kikerültem testemből. A képzet még fogva tartott, hogy kőlappal elzárt, mély kút alján görnyedek, szétzúzhatatlan csontok börtönrácsai között.

Azután egyszerre alattam lebegett a málladozó csontváz a rothadás foszforeszkáló fényében. Vonzott és taszított. Rémitett és magához kötött. Bizonytalan, tanácstalan körvonaltalanság kízó érzete fogott el. Nem volt súlypontom. Nem volt irányom.

Sivító, forró, vad erejű asztráláram sodort magával hirtelen. A kút eltűnt. Tudatom mélyén, valahol távol, ott lebegett még a foszforeszkáló holttest, de egyre homályosodott. Megpillantottam démonaimat. Velem sodródtak. Rámtapadtak, hozzámütödték, rángattak és löktek a könyörtelen elementáris erőzőnben. Szörnyű embrióként lebegtünk így hosszú, rejtélyes köldökzsinórokkal összefűzve. A lidércderengésben hozzám hasonló árnyak között úsztam el, akik tehetetlen, sötét napokként démonbolygók fürtjeit húzták magukkal, és falevélként szállongtak a föld indulatorkánjában.

Ki akartam kerülni onnan. Fény, szabadság, nyugalom után sóvárogtam. Ellenszegültem. Erőlködtem, hogy felbukkanjak egy sejtett és áhított tiszta felszínre, ritkább légkörbe, derús, tágas békességbe, ahol megpihenhetek... de szalmaszálat feszítettem tengerár ellen. A keringés, sodródás, küszködés és alábukás tovább folytatódott. Ez a mozgás hirtelen egyre szűkülő spirálalakot öltött. Kéjörvénybe kerültem, melyet üzekedő embertestek vonaglása kavart az asztrálanyagban. Hosszú gyönyörsikoly hasította át a káoszt. Az örvény magja kinyílt... és engem hatalmas rántással beszívott magába.

Fennakadtam egy újabb cölöpön – foglyul estem.

Vékony, hosszú, de szívós szál tartott kötve. Ez a szál hónapról hónapra erősödött és rövidült. Ott keringtem egy tömör anyagtest körül, amelynek méhében mohó asztrállények formálták, építették szennyes vérből – az

élettrágyából –, millió titokzatos anyagból és saját testeikből a kis életvárat, az én újabb menedéketem.

A marburgi professzor

Marburgban születtem meg újra egy szegény, luteránus fazekasmester hatodik gyermekeként, 1560. december másodikán.

Heinz Knoteknak hívtak.

Apám az iszákos, megvadult hitvitázók ellenszenves fajtájához tartozott. Ajkáról ömlött a vád és a malaszt, de családja és felebarátai nyugodtan felfordulhattak tőle az orra előtt.

Anyámat kisajtolta a baromi munka, nyomor és szülések. Hallgatag, áldozatos életű asszony volt, de testünk kiszolgálása annyi gondot okozott neki, hogy megsejteni sem volt ideje, kik azok, akik méhéből kiszakadtak.

A hatodik gyerek: hatodik ismétlődése valaminek, ami legfeljebb először kellemes esemény, de hatodszor már nyomasztó, nehezen elviselhető fölőslég egy olyan családban, ahol kevés a kenyér és hiányzik a békesség.

Az anya kisajtolta méhéből megszületik egy fonnyadt, vörös arcú, időtlen vénemberke, és ötszörösen elhordott rongyaiban észrevétlenül nekiindul az új életnek – de régi terheinek és a belé égett borzalmaknak teljes emlékezetével.

Míg a csecsemő, majd fejletlen gyermektést ösztönös funkcióit végezte, nem azonosultam vele teljesen. Heinz Knotek már betöltötte ötödik évét, mikor furcsa, félig testen kívüli állapotom megszűnt.

A népes család közönyében észrevétlen maradt a két tág, túlvilági borzalmakra nyitott szem, s a színtelen, örömtelen, koravén arcú gyermek zárkózott, elmerült hallgatása. Éjszakában felhangzó eszelős, elnyújtott sikoltása nem keltett kíváncsiságot. Egyik testvér dühös oldalba bökése rázta "ébremlétre" a múltba tévedt elkárhozottat, akinek tudatában összezavarodott az idő, és emlékezete visszazökkent a dreisesselbergi várbörtön kútjának mélyére.

*

Ötéves koromban, mikor teljesen egygyé lettem Heinz Knotek testével, a piszokban és marakodásban összefüledt családot elviselhetetlennek éreztem. Nagy, földes padlójú konyhában telt el egész életünk, szoros közelségben" egymás testi szükségleteivel, munkájával, lármájával, szagával. A nagy tűzhely öbléből ételek nehéz gőze szállt fel. A sarokban egy dézsában szennyes ruha ázott állandóan. Nappal még csak szétszéledtünk, ki erre, ki

arra, a nagyobb fiúk már a mesterséget tanulták a műhelyben, a legidősebb bátyám egy borbély segédje volt, és ez nevetségesen büszkévé tette. Családjával leereszkedően bánt, előkelő szavakat használt. Megbolondította, hogy reggeltől estig szemben állt önmagával egy hosszú, homályos tükör előtt. A tükörkép furcsa módon önálló életre kelt, s úgy tűnt, a vérből, húsból való alak bábszerűen majmolni kezdte mását. Idősebb nővérem a patikusnénál szolgált, fiatalabb nővérem a gazdag Hlavanák molnár teheneit őrizte.

Este összetorlódott mindenki a konyha fullasztó gőzében, még a tyúkok is belábatlankodtak ostoba pániklépteikkel, és káraivá ugráltak félre előlünk. Apám a lámpa alatt ült. A fény megvilágította hosszú, beesett arcát, lelógó, sárga bajuszát, italtól zavaros, düledt halszemét, vékony száját, amelynek két szeglete fitymáló kihívással, vitára éhesen lebiggyedt. Sápadt, beteg színe, horpadt melle volt. Sokat betegeskedett, szívét, bal karját, kezének ujjait fájlalta, s olyankor nem tudott dolgozni. Rossz szervezetét leginkább én örököltem, az utolsó, részegen nemzett gyerek.

Anyámat egyszer sem láttam ülni. Ételt is kapkodva, állva, mellékesen fogyasztotta el. Mindig tett valamit. Némán robotolt nagy csontú, nehéz alakjával. Nem magyarázott és nem kérdezett, csak felnyögött néha, ha a lábában szaggató fájdalom elővette. Erről is csak én tudtam. Többi gyereke sohasem érdeklődött sorsa iránt. Mikor megkérdeztem, fáj-e valamije, meglepődve rámbámult, aztán elmosolyodott. Ez a mosoly csodálatosan megszépítette, értelmes, finom, alázatos vonásokkal ékesítette fel arcát.

– A lábam szaggat... ne törődj vele, Heinz.

– Le kellene feküdnöd ilyenkor...

– Lefeküdni?... Óh... nincsen nekem időm arra... Szép is volna! Mit szólna apád?!... Majd a sírban, fiam... ott kipihenhetem magam!

Ez volt az egyetlen bizalmas beszélgetésünk, de ettől kezdve rámmosolygott néha, és ez mélyebb kapcsolat volt köztünk minden szónál. Ennek a mosolynak a titkát csak velem osztotta meg. A többiek között némán, tompa arccal súrolt, mosott, főzött, és összezárt szájjal, megkövesülten tűrte el részeg, ingerlékeny férje ütlegelt.

Apám viszont folyton beszélt. Élete minden mozzanatához bombasztikus közhelyek szentenciáit fűzte. Ha ellentmondtak neki, rögtön pulykaméregbe gurult, és gorombán személyeskedni kezdett. Mindenkibe belekötött. Amint valami árnyalatnyira eltért az ő véleményétől, szokásától vagy ízlésétől, nekitámadt, és megkísérelte saját torzképére átformálni. Annyira érzékeny volt, hogy még egy feltételezett gondolat sérelmét se tűrte el, de ő maga környezetének leggyöngébb pontjain taposott. Jaj volt annak, aki álmát megzavarta, ha azonban felébredt, akár az éjszaka közepén, mindenkit fellármázott. Mikor berúgott – s ez igen gyakran megtörtént – bőbeszédűsége

félelmetes arányokat öltött. Célbavett valakit, és azt végeláthatatlan, gyűlölködő prédikációk áradatával öntötte nyakon; kérdezett, felelt, helyette, megvádolta mind a hét főbűnnel, és egyenesen a pokolba utalta.

Emlékszem a tompa dühre, ami elfogott, mikor egyszer megláttam anyámat négykézlábra ereszkedve a feljáró széles, sáros kőkockáin, duzzadt, vörös, reggeli hidegtől felrepedezett kezében felmosóronggyal, ahogy felbámult apámra, aki szétterpesztett lábbal, borús, szigorú, öntelt arccal állt előtte, és komoran a vallás parancsaira oktatta. Anyám ezeket az előírásokat nem ért rá pontosan betartani. Apám tiltóan felemelte bütykös, durva két ujját, és összehúzott szemöldökkel, kimeredt szemmel, préselt hangon lökte ki magából a szavakat:

– Nem szabad a lelkedet kockára tenni, szerencsétlen! Azt hiszed, a mi vallásunkban is megvásárolhatod Isten kegyét holmi bűnbocsátó céduláscskákkal?! Itt cselekedni kell! Az ördög szüntelenül résen áll! Egy elmulasztott elmélkedés már rést nyit a pokol felé! Ott nem leszek melletted, hogy vigyázzak rád! Vesd ki a lelkedből a tunyaság gyalázatát, mert azon az utolsó napon hiába hívod az Urat, azt mondja majd: “Nem ismerlek téged!”

Előző este két társa hozta el a kocsmából. Vállánál és két lábánál cipelték, vonszolták a sáros trágyalétócsáktól bűzölgő köves úton. Anyám tisztába rakta, meghányatta, lefektette. Mikor reggel felébredt ólmos részegségéből, a ház tisztán kitakarítva, a reggeli az asztalra készítve várta. A gyerekek már mind munkába mentek, én egy széles szekrény tetején hasaltam lélegzet-visszafojtva, nehogy észrevegyen, és rámöntse kóválygó fejének zavaros váladékát. Nem maradt más senki, akin kilökhette volna csömörét, csak anyám. Odaállt tehát szegény, igavonó alakja fölé, és nem átallotta cselekedetről prédikálni neki.

*

Ha tehettem, elkóboroltam hazulról az ezüstzöld csillogással tovakanyargó Lahm füves, kövecses partjára. A mi házunk a folyó bal partján roskadozott, de eléggé messze tőle, egy trágyaszagú sikátorban. A jobb parton erdős, szelíden emelkedő, majd meredeken felrohanó hegy tetején régi kastély állt. Borzadtam ettől az épülettől, mert fekvése és égháttérbe rajzolódó kormos esti rajza a dreisesselbergi várra emlékeztetett. Ahogy rápillantottam, közel nyomult hozzám a várbörtön kútjának jeges vizében málladozó csontváz. Láttam és éreztem, mintha még mindig hozzám tartozott volna.

A Szent Erzsébet-templom nemes, szigorú gótikája Nürnberget idézte eléem, amelynek meredek, keskeny utcáin éhes kopóléptekkel sompolyogtam Rochard nyomában.

Kilencéves lehettem, mikor csatangolásaim közben, az egyetem utcájában megláttam a zollerni gróf könyvtárosának, Amadeus Bahrnak sovány varjúalakját. Hóna alatt csomagolatlan fehér cipőt szorongatott, ő volt az, kétségtelenül, Eduard Anselmus Rochard barátja, az életre támadott halott, akinek csodálatos gyógyulása elindította tragédiámat.

A találkozás meglepetése annyira erőt vett rajtam, hogy megfeledkeztem minden óvatosságról. Nem gondoltam rá, hogy utolsó együttlétünk óta külsőleg teljesen megváltoztam, s most egy kilencéves, szurtos utcagyerek testében menekülök tovább a sarkamba taposó következmények elől. Személytelenül, elvakultan megőrültem neki, mint az idegenbe szakadt, magányos száműzött honfitársának. Megszólítottam:

– Magister! Ön... hogy kerül ön ide?!

Szórakozott, örökké spekulációkba vesző pillantással nézett rám.

– Hó... hogy mi?... Mit akarsz kisfiam? Ki vagy te?!

A szó torkomra forrott. Hirtelen végignéztem magamon, aztán megzavarodva, riadtan elszaladtam. Hallottam utánam kiáltó, meglepett, rekedtes hangját:

– Várj!... Állj meg!... Hej! Ne szaladj, na, nem eszlek meg! Honnan...

De én egyre jobban futottam, lihegve, ahogy a lábam bírta, át a Lahm hosszú fahídján, végig az iszapos, csúszós utcán, és csak a házunk mögött lévő szerszámviskóban mertem megpihenni, mikor az ajtót magamra zártam.

“Ki vagy te?!” – hangzott bennem Amadeus Bahr kérdése.

Mit felelhettem volna? Mit kellett volna felelnem erre? – Hans Burgner vagyok! Egy szelíd, bölcs és védtelen öregember gyilkosa. Megöltem a Mágust, aki tudta, hogy végzek vele, de nem állt ellen. Szánakozott rajtam. Az áldozat megsiratta hóhérát. Óh, most már tudtam, miért! Megértettem, mert egyszer később, sok szenvedéssel később így szólt hozzám a bűvös krétakörben: "A föld asztrálóceánban tükröző, sötét árnykép. Ebben a tükörben minden fordított. Tehát a rossz: jó és a jó: rossz."

A tudat, hogy Amadeus Bahr a városban van, nem hagyott nyugodni. Tele voltam mohó kíváncsisággal. Vajon hogyan hatott rá a félelmetes Arkánum?! Öt is szerencsétlenné, szörnyű látomások rabjává tette, mint engem? S ha nem, miért történt ez így? Miért vált méreggá bennem az, ami valaki másnak életmentő gyógyszer lehetett?! Azután meg – szorongva és titokban, anélkül, hogy szavakba öltöztettem volna – azt reméltem, hogy ha valamiképpen, gyanúját elaltatva megközelítem, és szóba áll velem, talán beszélni fog Rochard-ról. Rochard sorsáról és azokról az eseményekről, amelyek szökésem után történtek.

Félelmem, hogy valami testi bántódás érhet, vagy felismernek, lecsillapodott. A földi igazságszolgáltatás elől teljes biztonságban voltam

Heinz Knotek testében. Arra még nem gondoltam, hogy a földi törvények mindig a szellemi törvények végrehajtói, akkor is, ha a jelenben úgy tűnik, ártatlanul sújtanak. Mert ártatlanul bűnhődő ember nincsen. Az embert mindig saját tettei érik utol, hiába ölti fel egy-egy újabb test álruháját a tett helyéről való menekülés közben.

*

Nem volt nehéz kipuhatolnom, hol dolgozik most Amadeus Bahr, hiszen összesen két hely kínálkozott ilyenfajta foglalkozásnak: az egyetem és a hesseni grófok kastélya. Meglepődésemre az egyetemen kapott tanszéket, mint a német irodalom professzora. Más nevet viselt, amin cseppet sem csodálkoztam. Régi nevét nyilván a szabályos életkor legvégső határán, óvatosságból levetette. Nagy tekintélyű, győzhetetlenül éles eszű hitvitázó volt, s ez Marburgban – amely még mindig az 1529-es Luther-Zwingli-vita forró hullámaiban élt – nagy elismerést szerzett neki. Ez a vita a várost a szellemi harc mágikus központjává tette, és negyven év után is állandó erjedésben tartotta. A legszegényebb iparosnak is életszükségletévé vált egy-egy elvont hittétel tisztázása, s hajlandó volt vérre menni saját nézetéért, ha emberére talált, aki ellentmondott neki.

Bahr lényre csak ilyen légkörben virágozhatott ki. Szellemének gazdagságával, villanó gyorsaságával és parázsló feszültségével nem mérkőzhetett senki. A gróf megtiszteltetésnek vette, ha asztalánál üdvözölhette, és okossága iránti hódolattal nézte el a csípős humorszikrákat, amelyek kimeríthetetlen tűzijátékként pattantak elő agyából, és nem kíméltek rangot, tekintélyt, szokást és dogmát. Ha az inkvizíció elérheti, régen halott már; így azonban megtalálta talaját egy születő, új korszakban, amely megrendült vakhitében, s ha Istenben nem is, de az ember mindenhatóságában már kételkedni mert.

Rochard barátját felfedezték. A penészes betűmolyból nagy tekintélyű professzor lett, akinek szellemes szónylait szétrepítette a hír. Jó társaságok mulattató! az ő kitételeivel ékesítették csevegésüket. Nevettek, szörnyülködtek rajta, és csodálták. Ő maga külsőleg semmit sem változott. Köpenye, mintha még mindig ugyanaz lett volna, mint amelyet a nürnbergi szabóműhely melletti odújában viselt. Szürkés haja most is a nyakába lapult hátul, és egyik cipőjéről hiányzott a vakult fémcsat. Ruháját pecsétek és pehely borította, de ezt is megbocsátották neki, mert szavaival eltüntette külsejét.

*

Addig settenkedtem szállása körül, míg néhány apró szolgálatot tehettem neki. Egy mézeskalács sütő felső szobáját bérelte. Ablaka az üzlet homlokzatának félkör alakú mélyedésébe állított Madonna-szobor fölött nyílt. Jó időben a szemközti ház lépcsősorának tetejéről beláthattam könyv fölé görnyedő alakjára. Néha felállt, és tétován körüljárt a szobában, megtorpant, türelmetlen, elhárító mozdulatot tett, beszélt magában. Ilyenkor azt hittem, őt is indulatok asztrálsürhéje ijeszti. Láttam, ahogy széles körben körülutolngták, de érthetetlen volt, miért nem közelítik meg jobban. Tiszta, fénylő tér feszült körülötte, mintha valami dzsungelben gyújtott tűz lett volna, amelyet tisztos távolból, morogva kerülgetnek a vadállatok. Később, mikor közelebről megismertem, rájöttem, sokkal elvontabb dolgokkal csatázik magányos ödöngéseiben; belső vitákat folytat, amelyekben az ellenfél is ő maga, tehát félelmetes érveket használ.

Néha megállt az ablaknál, magába vesző szemmel, hosszan nézte az utcát anélkül, hogy látta volna. Hiába ugráltam, kurjongattam, füttyültem, még annyit sem sikerült elérnem, hogy rámkialtson. Hetek múltak el, míg végre magamra vontam figyelmét, de akkor is inkább saját hiányérzete ébresztette fel elmerültségéből. Irt. Hosszú, szürke végű tollal sűrű sorokat rótt egymás alá. Órák óta dolgozott. Sötétedni kezdett. Egész nap nem evett egy falatot sem, s gyomra követelni kezdte részét. Úgy látszott, még sincs semmi kedve elszakadni témájától. Nyugtalan kereséssel tanácstalanul kihajolt az ablakon, és szeme találkozott az én pillantásommal. Nagyon megörült nekem, s talán az én feléje áradó kínálozásokom is sarkallta, mikor lekiáltott, hogy hozzak neki kenyeret és tejet. A pénzt lehajította az ablakból. Megértettem akkor, hogy az ember akarattal és türelemmel minden kívánságát kivárhatja.

*

Izgalomtól dobogó szívvel lépkedtem fel a széles falépcsőkön, hónom alatt a friss, sárga-piros héjú cipóval, amely kellemesen melegítette oldalamat és a csupor tejjel, amely még langyos és habos volt; előttem fejték ki a vörös foltos tehén duzzadó tőgyéből.

Tudtam, most kell megteremtenem a szorosabb kapcsolatot közöttünk. Tervem már volt rá.

Kopognom kellett, mert a kis ember újra a gondolatok tejútján cserkészett. Megkérdezte, ki az, mert közben azt is elfelejtette, hogy élek, és megbízott valamivel. Mikor rájött, miről van szó, a kulcsot nem találta. Végül is nagy nehezen bejutottam barátságosan és vadul rendetlen szobájába, ahol a használati tárgyak egészen meglepő helyeken bukkantak fel a sok fóliás, irattekeres és rojtos szélű, zöldesfekete sorokkal telerótt kéziratköteg között.

Gyertyát az ágy alól kotort elő, miközben felváltva zsémbelt, és kedvesen biztatott engem:

– Óh... hogy a... hova gurulhatott a nyomorult!... Rögtön fiacskám... csak egy kis világosságot gyújtok... (Istenem, Uram... ugyanígy kotorta elő a gyertyát azon a hajnalon, mikor Rochard levelét vittem el neki)... mindjárt adok valamit a fáradtságodért.

Az esti homályba veszett szoba sötétjét szemem megszokta lassan. A félhold behulló fényében láttam, amint vaksin és csodálkozva forgat a kezében egy ágy alól kihalászott barettet, amelyen régi toll csonkja meredezik. Mikor rájött, mi az, türelmetlenül eldobta, majd nyögve újra lehajolt, és ezúttal előhúzott egy gyertyát.

– Éjszaka mögéje esett – magyarázta. – Még nem volt időm kivenni. Pénzt akarsz inkább, vagy édességet?... Az is van nekem itt valahol.

Torkom kiszáradt az izgalomtól: most!

– Sem pénzt, sem édességet nem kérek, Magister... és... ha megengedi, szívesen hordom ide mindennap a kenyeret meg a tejet. A szobáját is rendben tartom. Elvégzek minden szolgálatot. Fát vágok, fütők, vizet hordok...

A gyertya fénye fellobbant, és fejem fölé emelkedett. A professzor a gyertyát magasra tartva csodálkozva nézett arcomba. Mélyen ülő, okos, éles kis madárszeme fürkészve kutatta végig alakomat, vonásaimat. Töprengve közelebb hajolt:

– Én már láttalak téged, ugye?

– Igen – mondtam halkán. – Az egyetem utcájában, aztán itt a ház előtt.

– Persze! Emlékszem... Nos, ki vele! Mit akarsz?... De el ne szaladj... Ki fia vagy?

– Apám fazekasmester. Mindig részeg, és mindig prédikál. A részegsége elviselhetőbb. Stepan Knoteknak hívják. Az én nevem Heinz Knotek. Kilencéves múltam. Még öt testvérem van. Azt hiszem, már nélkülem is túl sokan voltak otthon. Bár a körülményeim miatt nevetségesen hangzik, tanulni szeretnék, öntől szeretnék tanulni, Magister, azért kerülgetem, mióta meghallottam, hogy a városba érkezett.

Szándékosan beszéltem ilyen mondatfűzéssel, egy kilencéves gyermekhez képest megdöbbenően koraéretten,

A kis embert a csodálkozás szótlanná tette. Csak bámult rám, töprengett magában, és nem tudott hova sorozni. Könyörögve közelebb hajoltam, mert láttam, hogy szájalom és érdeklődés küzd benne valami kis idegenkedéssel:

– Kérem... nagyon kérem, Magister, foglalkozzék velem egy keveset... írni, olvasni tudok már...

– Hol tanultad?

– Egy... egy régi könyvből... Titokban és...

- Egyedül?
- I... igen. Óh... látom, nem hisz nekem!
- Nem. De meggyőzhetsz.

Lassan, szemét nehezen vonva el arcomról megfordult, asztalához ment, rátette a gyertyát, és előhúzott egy kötetet.

– Gyere ide! – mondta. Találomra fellapozott egy oldalt. – Ül le, és olvas! – Felszólítása komoly és szigorú volt.

Átvettem a könyvet, és közelebb húztam a gyertyát. Ünnepeyesek voltunk mindketten, mintha misztikus szertartást végeztünk volna. A helyzet valószínűtlen feszültségében szinte meghökkenve néztem vékony, soványságtól zöldesfehér, piszkos körmű gyermekkezemet, agyamban az öreg, fáradt öntudattal. Ujjamat a megjelölt lapok közé csúsztatva a kötet címére fordítottam. Az Ótestamentum apokrifjeinek és pszeudepigráfjainak második kötete volt; kézzel másolt, bőrbe kötött, ritka példány. A megjelölt lap Ezra első látomásának egy részletét tartalmazta. Lassan, tagoltán olvasni kezdtem a keskeny, díszes, gót betűket: “Elkövetkeznek majd napok, mikor a föld lakóit hatalmas rémület rázza meg.

Az Igazság területe rejtve marad,
s a hit országa nem hajt gyümölcsöt.

Az igazságtalanság megsokasodik, még jobban, mint ahogyan ma látod, s mint amelyről valaha is hallottál. Az ország azonban, amelyet ma uralkodni látsz, úttalan elhagyott pusztaság lesz akkor. Ha a Legmagasabb megengedi, hogy élj, látni fogod a hármasság után a káoszt.

A nap hirtelen beragyogja az éjszakát.
S a hold a nappalt.
A fákról vér csepeg majd, s a kövek kiáltoznak.
A népek lázadni fognak, s a dolgokból nem látszik kiút.

És uralomra kerül az, akit a föld lakói nem várnak. (Az Antikrisztus.)”

Vékony gyermekhangom úgy viselte a súlyos szavak terhét, mintha törekeny testemmel ezerkilós súlyokkal dobálódtam volna. A professzor szótlánul elvette a kezemből a könyvet, papírt, tollat, tust helyezett elém, és diktálni kezdett. Mialatt írtam, éreztem, hogy időnként fölém hajol, és nézi, mit csinálok.

“A madarak elvándorolnak. Sodom tengere halakat vet ki magából, és az éjszaka olyan hangon üvölt, amelyet sokan nem értenek, de mindenki meghall.

Sok helyen feltáruznak a szakadékok,
s hosszú időre előtör a tűz.

A vadállatok elhagyják rejtekeiket. Asszonyok szörnyeket szülnék. Az édesvízbe sós vegyül. Barátok hirtelen ellenségé lesznek.

Az értelem elrejtőzik.
A bölcsesség sírjába menekül;
sokan keresik és nem találják Őt."

Heinz Knotek gyöngé, gyakorlatlan keze eleinte nehézkesen, ügyetlenül közvetítette Hans Burgner írástudását, azután egyre jobban beletört. A betűk formásabbak lettek, a tempó gyorsult. Rendes sorközökkel, egyetlen hiba nélkül írtam végig a szöveget. Hirtelen a professzor rekedtes hangját hallottam:

– Elég, elég!

Felnéztem rá. Arcán megindultság tükröződött:

– Isten legyen hozzád irgalmas, fiam! Kívánom, hogy ez a képesség az Úrtól lett legyen és nem a gonosztól, mert a sötét tudás rosszabb minden tudatlanságnál! Akárhogyan is van, utamba akadtál, a sors valamilyen okból nekem címezett, és én elfogadlak. Holnap beszélék apáddal...

*

Így kerültem Rochard barátjának szolgálatába mint tanítványa és szolgája, én, aki Rochard gyilkosa voltam. – Borzasztóan hangzik, ugye? Megosztotta velem ételét, szobája mellett aludtam, s bár idegenkedése feltámadt néha furcsa, öreges megnyilvánulásaim miatt, sajnált, és magányos életének egész érzésfeleslegével megszeretett. Pedig e helyzet különlegessége csupán annyi volt, hogy én *tudtam*, ki vagyok, és *emlékeztem*. Egyébként emberek milliói kerülnek össze tudás és emlékezés nélkül, új testben, akik előző életükben megkínózták, kifosztották, halálra hajszolták, elátkozták és megölték egymást. Anyák megszülik legnagyobb ellenségüket, és közös ágyba fektetik testvérével, aki talán emennek hóhéra volt. Én már veszélytelenebb útitárs voltam egy-egy ilyen ámokfutónál, akiben a reváns bosszúja dermedten szunnyad, és önmaga előtt is váratlanul robban ki, lecsapva arra, aki adósa valamivel. Én már nem tudtam volna ölni, mert élővé lett bennem az Igazság egy szörnyű élményen át, hogy a gyilkossággal magamat ítéltém halálra. Nem tudtam volna rabolni, mert meggyőződtem róla, hogy a lopással magamat fosztottam ki a fejlődés rendes menetének szelíd ajándékaiból. Én már csak

szabadulni kívántam, rá akartam jönni a formulára, amellyel megválthatom magamat a pokolból.

A Magister és az ellensége

Apám nem okozott semmi nehézséget, sőt büszke volt rá, hogy fiát a neves professzor tanítványául fogadta. Szervezetem annyira rossz, betegségre hajló és törekeny volt, hogy mesterséget úgysem tanulhattam volna. Anyám pedig véghez vitte a csodát, amelynek titkát Krisztus az öt hal és két kenyér misztériumának véghezvitele után a robottól felmart tenyerű, meggörbült hátú, dagadt lábú anyákra hagyta áldott örökségül. Ezeknek az asszonyoknak kezében megnő a kenyér, a karajok száma megsokasodik, a fiókok mélyére étel- és ruhakincsek varázsolódnak a semmiből, és a sovány pénzeszacskók hasában megfiadzik a fillér, így került az én kis faládámba két váltásra való fehérnemű és a vastag, kézzel kötött harisnyák között némi pénz is, amikor elfoglaltam helyemet a professzor szobája mellett lévő ferde ablakos kis kamrában. Az ablak simára gyalult, behajtható fatábláin szív alakú nyílás engedte be a fényt, a szelet és hideget, ezért beragasztottam vastag papírral. Sötét, barátságatlan odú volt, ágyam fölé hajló kormos gerendákkal, hosszú szálon lengő, kövér pókokkal, arcomra simuló, poros, légy- és szúnyoghullás pókhálókkel a sarokban, de nekem mégis menedéket, támaszpontot jelentett céloom elérése felé.

*

A professzor hanyag, szórakozott és rendetlen külső élete mögött volt egy megingathatatlan belső rendszeresség. Tanulmányai, jegyzetei, töprengései voltak életének egyedüli valósága. Mindaz, ami az átlagember éveit kitölti – rang, tekintély, siker, élvezetek, javak – fölösleges, terhes mellékkörülményt, szükséges rosszat jelentettek neki. Később arra is rájöttem, hogy csípős nyelve, éles, száraz humora és szánakozó, mindenbe beleérező természete között óriási ellentét van. Ez a furcsa kétféleség szinte két leiekként harcolt benne egymás ellen. Szeme mindenütt észrevette a torzat, hiányosat, ostobát, elálcázottat. Agyában rögtön tüzes gondolatlángokká gyúlt a megfigyelés, és alkotóerejének dús forrása ellenállhatatlan formába öntötte e gondolatot. Ahová lecsapott tömény szóbombája, ott robbanás történt, s a torz vadhajtás megsemmisült. Őt azonban már nem tette boldoggá a siker, nevetés, taps, a tömegember alacsony káröröme. Nyugtalan lett és elégedetlen. Valójában megértette és sajnálta ellenfelét. A harc győztes erupciója csömört okozott

neki. Tudta, hogy a butaság szánnivaló betegség, s a gonoszság csak a vak ostobaság ragálytünete. Tudta, hogy az elveszettnek látszó ember belsejében is felszabadulásra várakozik az Isteni Lényeg, s az egész világot nehéz álomban botorkáló szerencsétlenek népesítik be.

– Árnnyakkal hadakoztam megint! – mondta egyszer fáradtan, mikor hazatért valamelyik ilyen “kicsapongásából”. Kollégáival volt együtt, s a teológia bigott, gyűlölködő professzorát szellemileg elevenen feltrancsírozta a társaság leplezetlen élvezete közben. Ott feküdt a nagy férfiú kiterítve, agyonvert érveinek hullái között, hápogva, szívében tehetetlen dühvel, és nem akadt ember, aki sajnálta volna. Mindenki belebotlott már zsarnoki, betegesen érzékeny, hatalmasra dagadt énjébe és hivalkodó nagyképűségébe. A professzor azonban megsajnálta hirtelen. A szokott módon, alattomosan rohanta meg a szánalom, fizikai fájdalomhoz hasonlóan. Kollégájának vörös gőzben úszó, téveteg szeme, kezének áruló reszketése, nehéz, ziháló légzése egy kiutat kereső, sarokba szorított patkányt juttatott eszébe, amelyet gyermekkorának társai halálra köveztek a szeme előtt.

– Olyan volt... egészen olyan volt, hidd el, Heinz! – mondta nekem fel-alá szaladgálva a szobájában. – Mindegy, hogy ostoba fajankó... az sem számít, hogy gondolatai, szavai kártékony rovarok... nem érti jobban! Más nem telik tőle. S én, aki tudom, hogy állapota múló jelenség, butasága átmeneti kórtünet, megkínóztam, kigúnyoltam, halálra hajszoztam! Vakot csúfoltam botladozásáért, félelemtől eszelőst ijesztgettem, torzszülöttet állítottam pellengérré, pfuj! Ha nem tudnám, mi rejlik a flagelláció mögött, legszívesebben megkorbácsolnám a testemet, de a nyomorult abból is csak élvezetet zsákmányolna magának! Krisztusom, miért is nem tudom megállni, hogy ne tegyek ilyet többé!

*

Kedvesen, félszegen jó volt hozzám. Ha valami nehezebb munkát bízott rám: egy kevés fát hozatott fel a kályhába, vagy ritka könyvet másoltatott velem, amelyet az egyetem könyvtárából kapott kölcsön, szemmel láthatóan lelkiismeret-furdalást érzett és mindenképpen kárpótolni akart.

– Eleget eszel, te fiú?! – kérdezte sokszor aggódva. – Szólj, ha kell valami, tudod, hogy tele van a fejem. Sápadt vagy. A szemed beesett. Tűzhelyet állítatok a kamrádba... Eredj csak, hozzád friss mézeslepényt a házigazdáéktól, jó lesz a csontjaidnak! Itt a pénz... Nem akarsz játszani menni a többi fiúval? Elengedlek...

– Nem, Magister. Köszönöm a jóságát. Itt akarok maradni Ön mellett. A többi fiú ostoba, vad és unalmas. A könyvek sokkal érdekesebbek és csendesekek, barátságosak.

– Úgy beszélsz, mintha nem tíz-, hanem százéves lennél...

– Lehet, hogy annál is több vagyok, Magister.

Szeme új meghökkenéssel pihent rajtam:

– Persze, hogy több vagy, de honnan tudod ezt gyerekfejjel?! – tört ki belőle. – Én lepkét kergettem ilyenkor, és fegyverkovács akartam lenni, mert irigyeltem az izmait meg a vastag hangját. A természet rendje az, hogy a testépítés ideje alatt homályos tükör a lélek, amelyen elmúlt árnyak visszfényeznek.

– A természet rendje... – mondtam lassan, és felnéztem rá az alacsony számlóról, amelyen az ablak közelében ültem, térdemen egy súlyos kéziratköteggel. – Ebben igaza van, Magister... De ki állíthatná, hogy nem élnek köztünk olyan teremtmények, akik kiléptek ebből a rendből, azért, mert nagyon fölötte vagy nagyon alatta állnak; a látás tiszta fényével áldottak vagy a sötét tudás terhével átkozottak?

Komoly, tünődő arccal nézett rám. Láttam, mint uralkodik el rajta megint az idegenkedő szorongás.

– Heinz, Heinz, nem értelek, és csak félteni tudlak! Kettőnk közül te tudod jobban, miért jöttél hozzám... nem mondanál többet erről? Ki vagy? Ki voltál? Mit tudsz valódi önmagadról? Mire emlékezel?

Másképp feleltem, mint ahogy akartam. Többet mondtam eddig is, mint kellett volna, de forró, fájdalmas hullámokkal feloldódás utáni vágy ömlött át rajtam, annak ellenére, hogy tudtam, nem vallhatok be neki semmit. Kitaszítottságom óta Ő volt az első lény, aki gondoskodott rólam, önzetlenül támogatott és segíteni akart rajtam.

– Sok mindenre emlékezem, amire szeretnék nem emlékezni, és olyan képeket őrzök, amelyeknek titkát nem oszthatom meg senkivel. Ha beszélhetnék, önnek beszélnék róla egyedül, Magister, de nem tehetem, pedig talán már a pusztá közlés is enyhítene állapotomon...

A professzor előrehajolt. Szeméből és hangjából mindent megértő részvét hője sugárzott:

– Könnyíts magadon! Akármit tettél, nem ítélek el... nincs olyan mélység, amelyből kiút ne volna...

– Az én pokloból nem vezet út kifelé, Bahr uram! Szeme hirtelen összeszűkül. Ijedtség hullámozott át rajtam.

– Itt születél, Marburgban, ugye?

– Igen – feleltem halkán.

– Voltál-e valaha a városon kívül... úgy értem, messzebb... mondjuk... Nürnbergben?! Hallgattam. Tanácstalanul.

– Felelj, fiam!

– Nem... nem jártam Nürnbergben, de... híres ember ön, Magister... Mikor a városba érkezett, mindenki önt emlegette és... – hadartam meggondolatlan zavarodottsággal.

– Tőlük hallottad, hogy engem Amadeus Bahrnak hívtak Nürnbergben?

– Igen! – szaladt ki a számon, aztán hirtelen egész testem elzsibbadt a rémülettől. Mielőtt kimondta volna, tudtam, mi következik:

– Amadeus Bahr, mivel a szent inkvizíció elfogató parancsot adott ki ellene, félelmében a folyóba ölte magát. Ez a tény kétségtelenné vált a parton hátrahagyott ruháiból és irataiból. Testét egy közeli falucska mellett kivetette a víz. Néhányan, köztük a zollerni gróf orvosa is felismerni vélte benne a néhai könyvtárost. Egy szabómester felesége pedig esküt tett rá, hogy a hulla azonos a bűnös öreg eretnekkal, így tehát holtta nyilvánították, mintegy tíz esztendővel ezelőtt...

– De ön... ön... mégis csak Amadeus Bahr!

– Kétségtelenül – hátradőlt. – Ezt aényt azonban rajtam és egy öreg barátomon kívül, akitől új nevemet, irataimat örököltem és aki meghalt, nem tudhatja más... Te mégis a nürnbergi könyvtáros nevéen szólítottál: Heinz... Lássuk csak... Valaki... egy nürnbergi ismerős, aki idekerült valamiképpen, megláthatott, és beszélt rólam a jelenlétedben... így volt?!

– Így! – kaptam rajta. – A... a Sebaldus fogadó tulajdonosa ismerőse apáméknak... Átutazott Marburgon örökségi ügyben... Az utcán látta meg messziről a Magistert és...

– Wilhelm Drumannról beszélsz?

– Igen.

– Tizenkét éve halott.

Szemén át két eleven, szinte fizikai érintésű gondolatcsáp tapogatta arcomat. Befűrödött agyamba, förtelmes titkom fészkébe. Vad belső riadalom, menekülési vágy vett erőt rajtam. Felálltam, és önkéntelen mozdulattal hátraléptem.

– Állj meg, fiam – mondta szilárd, csendes hangon. – Tőlem nem kell félned. Érzem, hogy határozott céllal szegődtél hozzám. Tudom, nem mérhetlek olyan mértékkel, mint a többi teremtményt. Valamit akarsz tőlem, amit talán csak én nyújthatok neked... miért nem vagy őszinte hozzám? Ahhoz, hogy segítsek rajtad, ismernem kell a problémádat. Honnan tudod, ki vagyok? Mikor voltál Nürnbergben? Hol találkoztunk ott? Ki voltál te, és hogy hívtak akkor?

Merőn szembenéztem vele. Bensőmet csaknem szétvetette a közlési vágy,

a feloldódás utáni sóvárgás, de néma maradtam. Ajkamat félelem, bizalmatlanság és tettemtől való irtózás zárta szorosra, mint egy börtönkaput.

– Valami nagyon nagy bűn terhel?

Lehajtottam a fejemet. Sírás vett erőt rajtam. Rohamszerű, fuldokló, egyre kétségbeesettebb zokogás. Úgy rázta Heinz Knotek vézna gyerekestét, akár gyöngö porcelánedényt a nagy tűzön felforrít víz. S ezt a testet már nem tartotta össze az elixír szívós ereje. Finom, terhelt idegrendszerében rövidzárlatot okozott a hatalmas megrázkódtatás, amelyet a lelepleztetéstől való rémület és a töredelmes vallomás utáni vágy elbírhatalatlan feszültsége okozott.

Amadeus Bahr félszeg, tehetetlen számalommal topogott körülöttem. Sovány, hideg kezével vállamat veregette, csitított, kérelt, vigasztalt:

– No, no... kisfiam... Az Istenért, hagyd abba már a sírást... Ha akarod, nem kérdezek többé... Ne sírj hát... Belebetegszel...

Akartam és nem tudtam megállítani a görcsös sírást. Tagjaim reszketni kezdtek. A zokogás csukló hörgései éles fájdalmat okoztak a mellemben. Mintha Hans Burgner bűnös, tragikus életének minden megbánása, reménytelen fájdalma Heinz Knotek törékeny testében oldódott volna könnyekké. Tehetetlenül, idegroham lázában rángatódzva türtem, hogy a Magister levetkőztessen, ágyba fektessen, és hideg borogatásokat rakjon a szívemre.

Tudatomban teljesen összezavarodtak az események a láz eszméletrabló kábulatában. Az idő lidérce a múltba csalogatott. Rochard-ral voltam együtt a düledező, lyukas tetejű csűrben. Előtte térdeltem, és erőszakos mohósággal sürgettem, kértem, követeltem az elixírt Heinz Knotek vékony, didergő gyermekhangján. Aztán mintha démonok forgatták volna egy ördögi kintorna végtelen tekercsén, verejtékben úszva, sírva, tiltakozva átéltem a gyilkosságot, újra és újra megismételtem pontosan úgy, ahogy lejátszódott.

... Mikor egyszer saját sikoltásomra visszazökkentem a jelenbe, Amadeus Bahr sápadt szorongó arcát láttam egészen közlől. Teljes erejével lefogta két karomat, mert ki akartam ugrani az ágyból... – de a tüzes lázhullámok megint visszalöktek a pállott levegőjű, nyirkos csűrbe, Rochard testének sötét tömege mellé. A két tág, zöldesszürke szem rámnyílt a szelíd, öreg arcból, s én e két fénypont közé sújtottam a téglával: ütöttem, ütöttem a megtörtént dolgok könyörtelen gépiességével, arcomba meleg, véres pép fröcskölt... – azután hirtelen újra előlől kezdődött az egész. Szellemem kétségbeesetten, elszörnyedve, őrtjögve tiltakozott a tett ellen. Heinz Knotek szegény gyerektorka eszelősen sikoltozott a marburgi padlásszoba ágyán. A láz piros levegőjén át, a múlt mély szakadékából hallottam a vékony, elrekedő hangot:

– Nem!... Nem akarom!... Könyörgöm... segítség!... Segítség!... Hagyják

abba!... A kezem... a kezemet le kell fogni... nem szabad ölni!... Engem üssenek... engem!... Üssenek le, mint egy veszett kutyát... nem értik?! A szemét csukja be... Rochard a szemét!... Ne nézzen rám többé... ne nézzen így... Flamel... Flamel nem halhat meg és nekem... újra és újra ölnöm kell... Istenem, segíts meg! Istenem, ne engedd!... Istenem, nem akarok gyilkolni!... Istenem, nem kell az elixír... így nem kell!... Legyen meg a Te akaratod... legyen meg... Segítség! Segítség!... Megint...

Mikor a rohamnak vége volt, vége volt Heinz Knotek életerejének is. De a halál előtti órákban visszatért, és megrögződött az öntudat: kétségbeesetten kapaszkodott a szakadozó szálba, amelyen át az élet még lüktetésben tartotta a kihagyó pulzust, hogy magába szívhassa a Magister utolsó szavait. A bölcs öreg ott virrasztott az ágy mellett, s virrasztásában meghallotta, megértette a titkot, amelyet Heinz Knotek száján át kiáltott ki Hans Burgner, Edward Anselmus Rochard gyilkosa.

A kozmikus oltás

Mikor a lázroham kialudt, és én ott feküdtem az ágyon sötét karikák közé süppedt, nyitott szemmel, rögtön megéreztem, hogy a Magister mindent tud. Láttam felindultságán.

– Bocsásson meg... – súgtam halkan, lihegő lélegzettel. Elhallgattatott.

– Ne szólj semmit... szegény fiam! Értelek... Nincs mit megbocsátanom... Ami él, az elpusztíthatatlan. Rochard él, de nem tükröződik többé az anyag tükrében. Te azonban szörnyű csapdába jutottál. Az életet akartad foglyul ejteni, és a halál ingoványába tévedtél. Tudom, miért jöttél hozzám. Most már tudom. Mindent tudok rólad, és segíteni akarok rajtad... amennyire egyik ember segíthet a másikon. Megmutatom az út kezdetét, elindulni azonban neked kell rajta. Elmondok mindent, amit veszély nélkül elmondhatok...

Mikor látta szememben a hálás öröm felcsillanását, és észrevette erőlködésemet, hogy szólni akarok, fejemre tette sovány kezét:

– Hallgass! Szükségem van az erődre. Azért nem hívatom ide a szülőidet sem... minden pillanat drága... vagy akarod, hogy elküldjek értük?

Hevesen megráztam a fejemet.

– Rendben van. Meg fogod érteni, hogy én csak utalásokat tehetek. A dolog, amelyet véghez kell vinned, nem lesz ezáltal könnyebb... A gyilkossággal szerzett elixír rabbá tett az indulatvilág legmélyebb pontján. Az elixír halálos méreggá lett benned. Ennek a méregnek egyetlen ellenszere: a transzmutáció. Végre kell hajtanod a transzmutációt, mindhárom síkon egyszerre. A transzmutáció a te megváltásod. Addig kell törekedned,

tanulnod, kísérletezned, míg rájössz a három kulcs titkára, amelyek egyszerre nyitnak. Ezt az operációt senki más nem végezheti el helyetted. Figyelj! Meg kell találnod a *Príma Matériát!* Rá kell jönnöd, melyik az az elsődleges anyag, amely magában foglalja a halált, rothadási és feltámadást. El kell jutnod a nagy, sötét anyáölig, amelyből előömlik az élet. Ez az anyagi sík legmélyebb pontja; s a kötést csak ezen a ponton lehet feloldani. Azért nem sikerülhet a két magasabb, az asztrális vagy mentális síkon, mert akkor az anyag kötve marad. Az asztrálisban és mentálisban nincs jelen az anyagi sík, de az anyagi síkon jelen van az asztrális és mentális sík. Mindez még érthetetlen és zavaros előtted, de beoltalak veled. Keresd az értelmét! Egész léted, minden tapasztalatod kezes rá, hogy értelem van mögötte. Csak az anyag lidérces világában lehetséges az egyidejűség. Egyik szobában imádkoznak, a másikban átkozódnak. Egyikben ölnék, a másikban nemzenek; azok ketten, akik az evangéliumi mezőn aratnak, s akik közül az egyik felvétetik, a másik otthagytatik... a mezőn, az anyag síkján egymás mellett állhatnak a test törvényei szerint. A földön van meg mindennek a lehetősége: az elkárhozásnak, de a feltámadásnak is. *A Kozmosz szellemi napjegyénlősége az ember. Benne metszi egymást mindennek a határvonala.*

– A transzmutációnak tehát egy időben kell létrejönnie, egyszerre mind a három síkon! Az operáció folyamata a létbe törekvéssel ellentétes mozgás, tehát ellentétes mozgás a vágy, nemzés, születés folyamatával. A születés: mozgás a matéria felé. A születés ellenpólusa a halál. A bölcsek és filozófusok mind a halál kapuján kopogtatnak, mert tudják, érzik, sejtik, hogy mögötte van minden titok megoldása, a szabadság és a feltámadás. Az alchimia adeptusa szerint: ahhoz, hogy valami feltámadjon, meg kell hálnia, el kell rothadnia előbb. A transzmutáció, fizikai síkon, ellentétes mozgás tehát a nemzessél és születéssel, de analóg veled, csak fordított sorrendben. Éppúgy szükséges hozzá a feminin és masculin princípium közvetítése, az úgynevezett *kémiai menyegző*.

– A Príma Matéria ősi ölében megtartott kémiai menyegzőn elhangzik az ellenállhatatlan Szó: az Idézés, amely összehívja a Mágus minden fizikai és asztrális erejét, a megteremtett anyagi és érzelmi formákat, azokat is, amelyek gólemként külön bolyonganak, azokat is, amelyek látenszen pihennek.

– A Príma Matéria a palack, amelybe, ha a transzmutáció sikerül, a teljes erejű Szellemet, az eddig szétszéledt, irány nélkül való teremtés-komplexumot bezárja a Mágus. És ez a szellem most neki szolgál. Minden kívánságát teljesíti. Erői visszatértek hozzá, ő uralkodik rajtuk. Hatalma határtalan. De a kísérlet sikerének előfeltétele volt, hogy megszüntesse magában a vágyat a hatalomra. Mert a Bölcsek Kövét egyedül az hozhatja létre, aki valóban bölcsességre használja, s a kulcsot látja is benne, amely kinyitja előtte a

szabadulás három kapuját.

A nagy óceán hulláma újra átcsapott rajtam, és letépett Heinz Knotek testének gyöngé kis cölöpjéről. A padlásszoba, az ágy fölé hajló sovány, áldott, öregember arca elmaradt a három dimenzióban. Piszkos, feketészöld asztrálsűrűben hányódtam megint, mint kivert, habos szájú ordasvezér, éhes, rémült és rémítő farkascsortával körülöttem. Akkor már tudtam, hogy a kíséretem, az apokaliptikus szörnyek és vészes ábrák – én magam vagyok. Hozzám tartoznak. Az én teremtményeim. Az én erőim, amelyek uralkodnak rajtam, míg meg nem szerzem a hatalmat fölöttük. Sodort, dobált a vad félelem és indulatorkán, ők pedig velem sodródtak" tehetetlenül száz és száz köldökzinórral hozzám, én pedig hozzájuk láncolva. Ha az emberek megértenék és megélnék e bizarr, elképesztő, gonosz és aljas formák keletkezésének, lényegének, életerejének ijesztő titkát, egyetlen ösztönös, kéjes, indulatos gondolatképüknek nem engednének utat többé; megfojtaná a szenvedélyeiket, mint ahogyan a kobra tojásait eltapossa az ember.

E halál és élet közötti állapotom annyiban különbözött a Heinz Knotek születése előtől, hogy terhessé lettem egy ideával. A transzmutáció eszméjének apró kis magja megfogant bennem. A szédítő hang és forma zavarában, a vonzó, erőszakos, beszívó erőörvények között kétségbeesetten kitarítottam céloom mellett. Belekapaszkodtam, mint egy viharban hányódó bójába, amely újra és újra felszínre bukkan a piszkos tajték alól. Akadtak a párosodó embertestek fölött kavargó piros kéjörvények között olyanok, amelyek szomjasan magukhoz rántottak, s én már sodródtam a sötét, szűk kapu felé – az idea azonban, amelyre minden erőmet és gondolatomat összpontosítottam, sajátos formává vált bennem, amely nem engedett át ezen a kapun. A transzmutáció mágikus eszméje specializált. Megváltoztatta összetételemet. Más feltételeket kívánt.

Egyáltalában nem volt könnyű dolog különös lélekterhességgel kikötnöm valahol. Ha olyan anyaméltre találtam, amely ideges, érzékeny, bizarr rokonregzésével megteremtette velem a kontaktust, nem bírt kihordani. Elvetélt, vagy nem tudott annyi életerőt összegyűjteni, hogy születésem után néhány hónapnál tovább életben maradhattam volna. Fárasztó, szörnyű kísérletek voltak ezek a fogantatás, embrionális fejlődés, a születés és halál megpróbáltatásai között, míg végre sikerült szilárd talajt fognom 1616. december 25-én Milánóban.

A Nap és a Hold

Apám után, aki már meglehetősen idős volt születésem idején, Giuseppe Francesco Borrinak neveztek. Borri, az alchimia történetében a hírhedt Burrhus néven szerepel. Életemnek külső világban lejátszódó része csupán egy rejtvény ábráját jelentette, amelynek megfejtése máshol volt. A Burrhus nevéhez fűzött jelzők rövidlátáson, korlátolt emberek szokatlan és érthetetlen dolgok fölött érzett ingerültségén alapultak. Burrhus korántsem volt "elkiismeretlen szélhámos, aki minden eszközt jónak talált célja, a kényelmes megélhetés biztosítására". Milyen távol voltam én már a puszta "kényelmes megélhetés" kívánásától! De mit is árulhattam volna el kortársaimnak valódi célomról? Kinek engedhettem volna betekintést kataklizmás, hajszolt, benső kozmoszomba? Melyik embernek beszélhettem volna bizarr kapcsolataimról és tragikus szövetségemről Homonculusszal?

*

Apám orvos volt és műkedvelő alchimista. Szelíd, vitáktól irtózó lényé visszarettent a szenvedélyes harcoktól, amelyek az alchimia körül dúltak, s megelégedett szerény részleteredményekkel. Ma bizonyára élettannal pepecselne valahol egy szürke kis intézetben Anyám beteges, túlérzékeny teremtés volt, s jóval fiatalabb a férjénél. Apám szegény, távoli rokonaként került a házba, hogy átvegye háztartása vezetését. Szelíd derű költözött vele apám életébe. Végtelenül megszerette a bájos, törekeny gyermeket, de arra, hogy feleségül vegye, nem is gondolt. Anyám akarta a házasságot. Szándékát mindenki érthetetlen szeszélynek tartotta, és lebeszélte őt arról, hogy életét egy huszonöt évvel idősebb férfihoz kösse; anyám azonban makacsul kitartott, és érveivel zavarba ejtette, meghatotta, elképesztette választottját, aki először maga is visszarettent e késői vihar felidézésétől. Már nem számított rá, hogy sorsában ilyen lehetőség felmerülhet, és nem is kívánta. Szerette a magány tűnődéseit, az egyedül alvás öreges nyugalalmát.

– Végig kereshetnénk a világot – érvelt anyám –, akkor sem találnánk még egy nőt vagy férfit, akivel ilyen békességben és barátságban átbeszélgethetnénk az életet! Én gyöngé vagyok ahhoz, hogy erős, heves fickók durva szenvedélyét elviseljem, te pedig már nem vagy elég fiatal hozzá, hogy olyan társat találj magadnak, aki mindennel ellát, megérti gondolataidat, munkádat, s amellet nem dúlja fel nyugalmadat ostoba állhatatlanságával. Egyikünk sem szeret egyedül lenni. Kitűnően érezzük magunkat egymás társaságában. Miért ne vennél el feleségül? Mert a világ helyteleníti? Mert nem szabályos dolog? Se te, se én nem vagyunk szabályos emberek, hála Istennek! Minden attól függ, hogy a fajánkók véleménye

ellenére rá merünk-e lépni az egyedül helyes útra... merünk-e boldogok lenni a magunk módján?!

Nem is annyira a fiatal test mágiája, mint inkább anyám elragadó, nagyvonalú, eredeti egyénisége győzte le apám vonakodását. Jelenlétemben is sokszor eltréfáltak egybekelésük körülményein, a minden másban passzív, engedékeny, fiatal leány erélyén, amellyel véghezvitte akaratát.

Házasságuk anyámat igazolta. Barátságosak, szenvedély nélkül végtelenül gyöngédek voltak egymáshoz. Éppen arra volt szükségük, amit egymástól kaptak. Anyám miszticizmusa, hallucinációi, álmai, halk "hangon előadott, sajátos történetei csodálattal töltötték el apámat. Tisztelte anyámban a szent dolgoktól megszállottat. Bele vonta munkájába, tanácsát kérte, vakon hitt minden szavában, megérzésében, alkalmazkodott ideges hangulataihoz, s vele szenvedett, ha fejfőrcs, szédülés, vagy női rosszullét nyűgözte le. Anyámat pedig kielégítette a feltétel nélkül való hit és elragadtatás, amellyel férje körülvette, s a szellemi vezetőszeret. Jellemük – hibáik és erényeik – úgy illettek össze, mint egy kettétört cseréptál szeszélyes törési vonala. Külön-külön furcsák, érthetetlenek, formátlanok voltak, de együtt kerek egészet alkottak.

Sajátosan alkalmas talaj volt ez nekem. Végre olyan környezetbe kerültem, amely rendkívüliségében, bizarrságában hasonlított hozzám. Úgy éreztem magamat, mint bujkáló állat a tökéletes mimikri védelmében. Nem kellett titkolnom szorongásomat, a másik világ állandó jelenlétét, mert apám meggyőződéssel hitte, anyám érezte, sőt néha látta is ezt a világot. Fejletlen kislányteste, a legkisebb hatásra megzengő idegrendszere csak áttetsző fátyol volt a szellembirodalom felé nyitott, figyelő, harmadik szeme előtt; esti ablakra akasztott tüllfüggönyhöz hasonló, amelyen át a holdas kert körvonalai derengenek.

*

Ha visszagondolok rájuk, sohasem tudom leküzdeni megrendülésemet: mennyire szerettek! Szeretetük határtalan volt és fáradhatatlan. Hányszor virrasztottak ágyamnál csecsemőkoromtól kezdve halk lélegzettel, egymás kezét fogva, rámfüggesztett pillantással, feszült figyellel, mikor lelkem az asztrávilág útvesztőjében bolyongott, vagy gyermektestemet az emlékezés verejtékében fürösztötte. Hánykolódásomból felriadva mindig ezzel a két szelíd és gyöngédségtől fénylő szempárral találkoztam.

Anyám érezte, mi van velem, és tudta, mit kell tennie. Az első asszony volt életemben, akinek áldott alakján keresztül megértettem a másik nem legmélyebb misztériumát. A kicsinyes, kapzsi, önző, szeszélyes, kéjelgő,

felületes nőstény pillanatlányek mögött benne láttam meg a hatalmas, szelíd Anya körvonalait. Mellette fogott el a sejtelem legelőszőr, hogy a dolgok megoldása ebben az őrző, virrasztó, mindent értő, gyógyító női lényben van.

Anyám volt az egyetlen, aki távol tudta tartani kízóimat. Vékony, hosszú ujjú, eres és csontos két kezét végighúzta testem fölött háromszor-négyszer. Ma is előttem van arcának feszült, befelé hallgatódzó kifejezése ilyenkor: nagy, domború, fényes szemhéja szemére borul, s nekem úgy tűnik, szemhéján át is látom csillogó, világosbarna, simogató szemét. Lassan vonja végig a kezét verejtékben úszó, görcsösen összehúzódott testem fölött. Nem érint meg, látom a távolságot tenyere és bőröm között, mégis langyos, édes érintés borzongat. A görcs felenged. A füledt asztrálközelség elhátrál. A bűzös, sűrű oszlásillat fölleben, és tudom tiszta levegővel telik meg. Tagjaim elpihennek. Fáradt, jó zsbongás uralkodik el rajtam, mintha hús szellő legyezne. Álmos vagyok. Ismétlődő kép siklat át az álomtalan, szelíd álomba: tükörsima, áttetsző víztükroön nesztelenül úszó csónakban fekszem hanyatt, félig hunyt szemmel. Valaki tompaszínű, hosszú, csuklyás köpenyben háttal áll felém a csónak orrában, és zajtalan, lassú mozdulatokkal evez. Körös-körül csendes víz, áttetsző levegő, tiszta ég, amely a vízben tükröződve körré zárul, így utazunk ketten, ismeretlen céllal a végtelen térben, míg fel nem szív bennünket a hús, békés fény kábulata...

Ha rólam volt szó, anyám találékonysága nem ismert határt. Addig ostromolta belső világát egy-egy segélykérő kívánsággal, míg áttörte a titkok kapuját. Egyedül, sokakat megelőzve, anélkül, hogy ez életében hallott volna róluk, rájött mély misztériumokra, ősi módszerekre, amelyek rejtett hagyományok pecsétjei alatt pihentek. Megoldásokat, válaszokat bányászott elő önmagából ezzel a befelé hallgatódzó sürgetéssel, amelyek valódi kulcsok voltak, így mikor látta üldözöttségemet, szüntelen félelmemet, amelyet mágikus vonásai csak rövid időre oldottak fel, megszerezte saját lelkének finom műszerén át, valahonnan az Akasából, a "védőköpeny" titkát. Minden este koncentrációból szőtt, láthatatlan védőköpenybe burkolt.

– Most betakarlak – mondta halkán, komoly, elmerült arccal az ágyam mellett. Csodálatos, érthetetlen színjáték játszódott le ezután. Éreztem, mint kanyarodik testem köré hús érintéssel valami láthatatlan, puha gyolcs tizenkétszer széleiben és tizenkétszer hosszában. Nyugalmas, csillapító érintés volt. Tudtam, áthatolhatatlan múmiaborításban fekszem. Dühös asztrálkarmok nem nyúlhatnak át rajta. Anyám lelkéből ömlött elő a szemén át; tiszta, sűrű gyolcs, erősebb minden bűnnél és szenvedélynél, mert lebírhatatlan szeretetből és akaratból szövődött körém.

Egyszer kihallgattam beszélgetésüket rólam. Tizenegy éves voltam. Bár sok mindent felfedtem magamról; azt, hogy emlékszem előző életeimre, nevemre, telteimre, még nem tudtam elárulni nekik. Koromnál jóval érettebb gondolkodásomat, sötét kapcsolatokat a másik világgal nem titkoltam el, de attól rettegettem, ha megismernék bűnömet, eliszonyodnának tőlem. Egy pillanatra nem szűnt meg bennem a bénító azonosság-tudat. A testet csak álruhának éreztem, s magamat benne a gyilkos és bűne elől menekülő Hans Burgnernak. Az idő és tér sorompói között lassan tovasodródó, kíváncsiskodó ember nem foghatja fel teljes jelentőségében az emlékezés hiányának, a minden új születéssel ajándékba kapott tabula rasának kegyelmét. Nem lehet elbírní mindent egyszerre. Ma az orvosok óvatos, hosszadalmas munkával próbálják egyetlen élet-tudat alá süllyedni sérüléseit, apró bűneit felszínre hozni és feloldozni. S ezek a víz alá merült, apró kavicsok is micsoda akadályokká lehetnek, mennyi bajt okozhatnak az idegzetben. Hogyan tudná elhordozni a félelmekkel terhelt, sebezhető, egyetlen emberöltő vékony, kifeszített drótján egyensúlyozó, labilis lelkű emberi lény életsorozatokat születéseinek, becsvágyainak és halálkínjainak milliós ólomtömbjeit?!

Anyám és apám a kis téglalakú belső kertben ültek. Ebben a fekete és fehér mozaiklapokkal kirakott udvarban különös békesség lakott. Közepén, apró medencében csillogó víz felszínén könnyű por fátyola rezgeti. Partján vörös foltos macskánk dorombolt, lábait maga alá húzva az öreg, szürkészöld, pókhálós ciprus alatt, amely egy szabadon hagyott, földes részből nyúlt fel terjengő, lapos ágaival. E fa alatt ült anyám is merev hátú karosszékében, és színes pamutszálakból virágokat hímzett egy darab lakkfényű selyemre. Mindig kék ruhában járt. Sötétkék bársony, magas nyakú, derekának puffos, hosszú ujjából világoskék, redős vászonablakok villogtak elő. Hamuszöke, apró csigákba csavart haját kék selyemháló tartotta össze. Mellén és ujján furcsa ábrájú régi ezüstékszert hordott: felfelé fordított háromszögbe zárt, lapos mellű, sovány, magas nőalak egy kígyó fejét tapossa el. Öreg apáca nagynénje hagyta rá; még akkor halt meg, mikor ő kisgyermek volt. Ez a kék zománcrivás, gótikus ezüstszűz és a kígyó sokat foglalkoztatott engem, de anyám nem akarta elárulni az értelmét. Mikor kérdeztem, nyugtalan és szomorú lett; csak később értettem meg, hogy miért. Apám fájós lábát zsámolyon nyugtatta – reumája lehetett –, és szemétől messze eltartva a pamutszálakat, színeket válogatott a hímzéshez. Magas, erős ember volt, kék, derűs gyerekszemmel. A nagy természetű emberek szelídsége sugárzott róla, jóindulat és esetlen készség arra, hogy másokat gyámolítson.

Könnyű lázam volt aznap, s ebéd után lefeküdtem aludni. Anyám kitűnő érzékkel üde, savanykás italt készített nekem láz ellen: mézzel és vízzel kevert

citromlevet. Mikor felébredve egyedül találtam magam a szobában, felkeltem, és posztótálpú házi cipőmben az udvar felé indultam, ahol szüléimet mindig találni szoktam ilyenkor. Már éppen félre akartam húzni az ajtófüggönyt, mikor meghallottam apám nyugtalan hangját:

– Francesco?!

– Igen – felelte anyám. – Francesco egy nagy bűn sebesültje!

– Csak tudnám, honnan veszel ilyeneket, Marietta?!

– Érzem.

– Ez egyszer tévedsz, kislányom! Francesco a légynek sem tudna véteni. Emlékezz csak, mennyire könyörgött az öreg Lénának, hogy el ne vágja a csirkének a nyakát!

– Ez is csak amellet bizonyít. A gyermekek általában kegyetlenek és vérengzők, mert születésükkor ittak a felejtés vizéből. Nem tudják, mi van a vér és a halálsikoly mögött. Francesco azonban tudja. Francesco emlékezik. De nem mer beszélni róla. Ha egyetlenegyszer megérezné láthatatlan környezetét, s bekapcsolódna minden gyermeki ijedezésénél hatalmasabb félelmeibe, megértenéd, miről beszélek.

– De hát mitől fél? Mire emlékezik?!

– Meg fogja mondani egyszer, mikor rájön, hogy bennünket semmi a világon el nem tántoríthat tőle.

– Ha úgy gondolod, hogy nem mer bevallani valamit, miért nem biztadod?

– Mert ugyanúgy egy fa elé is odaállhatnék tavasszal, és fiatal zöld rügeit arra biztathatnám, néhány óra alatt váljanak érett, piros gyümölcsökké. Francoscóban érnie kell még a bizalomnak, mert nagyon magányos, zárkózott és riadt, mint az üldözöttek általában...

– Marietta, Marietta! Egészen megzavarsz és nyugtalaná teszel – tört ki apámból.

– Már meg is bántam Giuseppe, de mit tegyek? Egyedül nem tudom elhordozni szomorúságom és aggodalmam terhét.

– Rémeket látsz, Mariettám! Miért üldöznék a mi szegény, félénk kis Francoscónkat? Alig mozdul ki a kertből... itt növekszik a szemünk előtt...

– Francesco bűne régi bűn, és nem ebben a testében követte el...

– Öli... hát erre gondolsz?!

– Igen.

– Uram Isten! Hiszen akkor minden kisgyerek angyalarca mögött gyilkost kellene keresnünk!

Anyám előrehajolt. Láttam a homályosodó szoba függönyrésén keresztül. Kezét apám kezére tette. Magas, tiszta homlokára súlyos gond ráncai torlódtak:

– Hallgass ide, és érts meg végre egészen. Francesco szenvedése nagyobb

minden más lény szenvedésénél, mert új testébe is áthozta tettének emlékét. Olyan ez, mintha egy embernek lemetszenék mindkét szemhéját, a nyitott, meredt szemmel örökké néznie és látnia kellene. Francescót így kerüli el a halál álmának, a születés és gyermekkor öntudatlanságának, s a felnőtt ember felületesen tovaömlő éveinek pihentető vaksága. Ha tudnád, mennyire fáradt, elgyötört, milyen végsőig feszítetten rémült! És én nem segíthetek rajta! Nem tehetek érte semmit! Néha szeretnék magam is halálba menekülni saját tehetetlenségem és kétségbeesésem elől! – hangja sírásba fült. Arcát két kezébe temetve, halkan, reménytelenül zokogott. Apám átnyúlt érte, és ölébe emelte, mint egy gyermeket. A kertet már ezüstös szürkület burkolta be, és alakjuk egyre elmosódottabbá vált a ciprus tömör árnyéka alatt. Ebből a gyöngyszínű ködből szűrődött elő apám csendes, vigaszos mormolása:

– Csillapodj, kedvesem... ne kínozd magadat... Csend... csend... Tudom, sohasem menekülnél el bűnös módon a szenvedés és felelősség elől... Isten szent tégléjében forrunk mindnyájan, s boldog az, akit átéget a szeretet gyötrő és gyönyörű tisztító tüze... Nem jobban szeretjük-e Francescót, mint saját életünket?... Ki értené, ki védené, ki vigasztalná, ha mi is megfutamodnánk? Élni fogunk, amíg Isten engedi, és mellette maradunk!... Ha bűnös, megostromoljuk az Eget bocsánatért, ha fáradt, ágyat vetünk neki gyöngédségünkben, ha rémült, saját testünkkel és lelkünkkel vonunk kordont köréje.

– Giuseppe... drágám... – hallottam anyám könnyektől rekedt hangját. A kertre már az este sötétsége borult. – ...Gyenge vagyok, olyan, mint a sápadt, erőtlen Hold. Hol lennék már a te állhatatos, életre támasztó napenergiád nélkül!

– Így van jól, Mariettám... A Nap és a Hold hatalmas, misztikus házaspár. Csak ott jöhet létre két lény igazi egyesülése, ahol egyik lélekben a Hold, másik lélekben a Nap tulajdonságai sugároznak egymás felé...

Anyám felállt. Feje bekerült így a félhold derengő fényébe. Arcát végigsimította tenyerével.

– Milyen sokáig alszik ma Francesco...

– A láz okozza.

Mire anyám gyertyával a kezében ágyamhoz érkezett, hanyatt fekvé talált, lehunyt szemmel. Ruháinak zizegéséből éreztem, fölém hajol. Könnyű ujjá nedves arcomhoz ért.

– Sirt... – mondta lélegzethalkan hátrafelé.

– Álmában...

Miért alakoskodtam előttük? Miért nem futottam ki a kertbe? Miért nem térdeltem eljük sírva, mellet verve? Mi tartott vissza? A bizalmatlanság? Nem. Tudtam, jobban bízhatom bennük, mint önmagamban. A félelem, hogy elveszítem szeretetüket? Tudtam, hogy szeretetük határtalan és feltétel nélküli. Miért feküdtem mégis vissza ágyamba, behunyt szemmel, összeszorított szájjal, némán, alvást hazudva, mikor soha még egyetlen alkalom nem tárulkozott így elém, nem hívott még az élő és gyógyító szeretetnek ekkora vonzásával? Egész bensőm égő felfordulásban igent kiáltott a hívásra. Minden sötét, borzalmas, megkövesült emlékem felfakadt, és feszíteni, torlódni kezdett az eszeveszett kívánczóságban, hogy kiömlhessen végre a szavak csatornáján át, de én néma maradtam. Egészen új érzés bénított meg: a szájalom. Ha csak magamra gondolok, mohón, könnyebbülést keresve rájuk gördítem súlyos terhetem; de emlékezetem óta először megtorpanzott egy gyöngéd, lenyűgöző, fájdalmasan édes kívánczóság: megkímélni valakit. Amadeus Bahrral szemben még mindig szégyen, félelem, zárkózott óvatosság tartott vissza a megnyilatkozástól. Ezúttal azonban én, egyedül én akartam elhordozni bűnöm súlyát és felelősségét. Éreztem, akármennyire aggódnak is értem a szüleim, mégis könnyebb elviselniük ezt az állapotot, mintha pontosan ismernék múltamat és következményeit.

Napokig, hetekig küzdött bennem a közlési vágy a meggondolással. Anyám, mintha érezte volna belső őrlődésemet és azt, hogy már nincs sok ideje hátra, kilépett tartózkodásából, és könnyek között sürgetni kezdett, könnyítsek magamon. Mikor távol voltam tőle, könnyeinek, szavainak emléke megtörte ellenállásomat, s legszívesebben hozzá rohantam volna, hogy bevallják mindent. Mikor azonban szemtől szembe álltam vele, beteges állapota, szenvedő külseje visszariasztott. Újra gyermeket várt. Ijesztően lesoványodott. Étél nem maradt meg a gyomrában, hátát fájlalta, alig volt jártányi ereje, s végül már felkelni sem tudóit. Apám maga is belerokkant az aggodalomba.

Egy éjszaka bekövetkezett, amitől rettegtünk. Nagy vérömléssel megindult a koraszülés. Embertelen fájdalmak téphették anyám gyenge testét, mert visszaterő ritmusú, artikulátlanságok szakadtak ki belőle fokozódó és lanyguló erővel, mint egy örült operaszerző hátborzongató áriái. Ez a megrendítő hang rémülettel, tehetetlen kétségbeeséssel töltötte meg a házat. Még most is átremeg rajtam a teljes érzelmi megzavarodottság, amelyben ide-oda botladoztam a riadt asszonyokkal, sivítő huzattal, halk sustorgással, vízcsobogással, gőzös, beteg szagokkal tele sötét szobákban. Idegenség, otthontalanság, a teljes elveszettség pánikja didergett bennem. Távoli helyiségekbe menekültem a kín tépő sikolyai elől, dadogva, vacogó foggal nyöszörögtem, összefüggéstelen szavakat kiáltoztam, imádkoztam,

szitkozódtam, az üres cselédágyakra vettem magamat, befogtam a fületem, eszelősen követelöztem:

– Nem! Neem! Nem akarom! Pizkos, gonosz, aljas dolog őt bántani! Ó jó! Te is tudod! Te is tudod, hogy mindenkinél jobb, és gyenge! Szegény kis gyenge asszonyt ne kínozd, érted?! Ne kínozd! Őt nem bánthatod! Isten!! Isten!! Azonnal segítsd meg! Azonnal! – a hang tovább víjjogott, kiistorozott a kertbe, de az aggodalom újra visszakergetett.

A sikolyok nem szüneteltek. Éles szíjhasogatással csattogtak testünkön, lelkünkön két napon és két éjszakán keresztül. Láttam, ahogy Maddalena, a bábaasszony kitámogatta apámat a szülőszobából a második napon; úgy vezette, mint egy gyereket. Apám takaratlan arccal sírt és rimánkodott:

– Ugye, nem hagyják őt meghalni, Maddalena? Az Isten szerelmére, ne hagyja elvérezni az én kislányomat! – Ingujjban volt, amelynél fehér vásznan vérfoltok sötétlettek. Keze reszketett, és tántorgott, mintha részeg lett volna. Maddalena egy székhez vezette.

– Bízsa csak ránk, Messer Borri. Amit lehet, megteszünk érte. Maga úgysem segíthet tovább. Leesik a lábáról a fáradságtól.

– Nem, nem... Vissza kell mennem... vissza kell mennem... – ismételte a szegény ember gépiesen. Szemhéja ólmosan le-lecsukódott. Néhány pillanatra álom ájult önkívülete nyugözte le, aztán hirtelen nagy rándulással magához tért, felugrott, és tántorgó léptekkel visszasiétt a szobába.

Saját testi szenvedéseim; a félelem, szégyen, büntudat tömény maró sava nem égetett bennem olyan tüzes sebet, mint a száanalom apám és anyám iránt.

Harmadnap elcsendesült minden. Elötte már érezni lehetett az el-eltöredező, gyermekivé vékonyodó hangon, hogy vége van anyám erejének. A ránkszakadó csend még borzasztóbb volt a tomboló sikoltozásnál. Az alkonyat és a halál árnyékaitól bénult, vadul rendetlen szobákban megdermedt minden élet. A zaklatott, fojtottan tevékeny lények is némává meredtek a feladott küzdelem komorságában. Aztán halk, csusszanó mozgás indult. Nagyon öregén, görnyedten hozzámlépett apám, és kézen fogott. Nyirkos tenyere jéghideg volt. Bevezetett közös hálószobájukba, amelynek dült ágyán anyám feküdt egy gigászi birközás leterített áldozataként. Közelebb léptünk. Meglepett a feltámasztott, csontos, idegen arc különös, örvendezően feszült kifejezése. Mintha lezárt szeme mögött hallgatódzott, messzire figyelt volna valahonnan átszűrődő fontos, reményteljes hangokra. Vértelenül kisimult, áttetsző kezén ott fénylett tompán az ezüstgyűrű a kígyó fejét eltaposó gótikus szüzzel, s e pillanatban úgy tűnt, anyám szelíd, sügó hangja szólalt meg bennem:

– Érted már?... Sohasem lett volna szabad ölelnem és szülnöm... A kígyó fejét el kell taposni a beavatottnak... Így szólt az üzenet Soror Beatricén, az

apácán keresztül... az üzenet a bukott, de esküjétől soha fel nem oldozott, örök... papnőnek... Isis papnői most az apácák... Óh. Isis... Isis...

Váratlanul a gondolattalan üres belső térben önálló szólamként hangzottak el ezek a mondatok. Összerezentem, és közelebb hajoltam anyámhoz, hogy ajkáról lessem a folytatást, de hideg szája örökre bezárult kapu volt már, s teste rom, amelyből kivonult a lakó. Mégis... szívem dobogni kezdett. Egyik szemhéja alatt megcsillant valami. A résnyire kinyílt szem üveges fénye mögül kikémlelt s búcsút intett nekem a tisztább síkok felé távolodó lélek, szinte derűs, cinkos mosollyal, mintha biztatott volna: – Francesco... élek!... Mindig is éltem... és örökké élni fogok! – E testetlen biztatástól felolvadt bennem a jéggé dermedt rémület. Furcsa, érthetetlen reménnyé változott. És e transzcendens örömtől elindultak végre a könnyeim is, amelyek a sötétség három napja alatt nem tudtak előtörni.

Visszfény

A közlés pillanata tehát elmúlt. Anyám meghalt s apám sírós, beteg aggastyán lett e csapástól. Értelme megindítóim összezavarodott. Minduntalan kiesett belőle anyám halálának ténye. Elszoruló szívvel láttam, ahogy beteg lábán elővánszorgott időnként a ciprus alól és szelíd, fénylő mosollyal beintegetett nekem az ablakon:

– Siess Francesco, drágám, hozd a kulcsot! Anyád mindjárt itt lesz a templomból.

– Igen, hozom, apa! – Ordítani tudtam volna a kétségbeeséstől, annyira ijesztő és szálnalmas volt ez a lelkendező öröm. Apám türelmetlenkedni kezdett:

– Hozd már, kérlek! Anya nem tud bejönni!

Mikor odanyújtottam neki amit kért mohón elkapta, a kapu felé sántikált, megfordította a kulcsot a zárban, szélesre tárta a kaput, és várt. Néha feszült, a következő boldog pillanatra készülő mosollyal kitekintett, majd kilépett az utcára. Szorongva követtem. Biztatón, de már bizonytalanul rám mosolygott:

– Mindjárt befordul a sarkon... – Reszkető fejjel, értelmetlenül bólongatott.

Ott álltunk ketten, ő beteg lába és fokozódó csüggedése miatt egyre súlyosabban rámnehezedve, ólmos, reménytelen várakozásban. Nem mertem szólni hozzá, nem mertem hívni, mert az ilyen emlékezetkiesések vége mindig ugyanaz lett. Arcán kialakult az együgyű, kedves, boldog gyermekmosoly és sötét, nagyon öreg, értelmes bánat árnyéka vetődött rá.

– Menjünk be – mondta halkán. – Szegény fiam... – erőltlenül, nehézkesen rámtámaszkodva engedte, hogy betámogassam a kertbe a ciprus alá, és

leültessem.

*

Maria Dora, egy pedáns, vallásos öreg leány vezette háztartásunkat. Anyám apai nagynénje volt, igazi mellékszereplője az életnek. Ő ápolta végig halálukig a család betegeit, ő dajkálta az újszülötteket, s mikor felnőttek és szárnya keltek, nem győzött keseregni hálátlanságuk fölött azért, mert elzárkóztak tőle, és visszautasították beleavatkozását aprólékos ügyeikbe. Jó volt és önfeláldozó, de különös módon legtöbbször ingerültséget aratott érte, és terhére vált annak, akit elhalmozott gondoskodásával. Mindig kellett neki valaki, akit dédelgessen, akit evésre, ivásra, pihenésre unszoljon, akkor, mikor annak legkevésbé sem volt kedve rá. Szerencsétlen érzékkel tudott tapintatlan lenni anélkül, hogy akarta vagy sejtette volna. Azt hiszem, titkos szükséglete, kielégülése, szenvedélye volt a keserű-édes, önkínzó könnyek hullatása különféle méltatlanságok fölött, amelyek ellentmondást nem tűrő jótetteiért érték.

Mi, apámmal együtt kapóra jöttünk neki, a bajok és gyász hivatalos gondanyójának. Búgva, repesve, forró buzgalommal szárnya alá vont bennünket; az eszehagyott, tehetetlen aggot és az anyátlan, vézna gyermeket. A méltánylás és hála mellett, amelyet éreztem, mérhetetlenül idegessé tett, nemcsak tapadó, szorgalmas jelenlétével, hanem az elvakult merevséggel is, ahogyan apámat kezelte. Maria Dora a maga bogaras, zárt egyéniségében hajlíthatatlan volt, mint a vas. Hogyan is követhette volna elviselhetetlen bánattól sújtott apámat a komor ráeszmélés és eszelős reménység két szélső birodalmába? Hogyan érezhetett volna bele ködös, eszméletlen küszködéseibe? Etette, itatta, öltöztette, fürdette, borogatta, pakolta, de amikor látta időben való tántorgását, az öröm rövid, hamis visszfényét az arcán, sóhajtvá, az angyali türelem részvétével leintette:

– Ugyan, Giuseppe! Tudod jól, hogy Marietta halott, meghalt gyermekágyban, nem fog hazajönni a templomból. Nyugodj meg, drágám! Soha-soha többé nem fog hazajönni! – érdes kezével fölényesen, nyugtatóan veregette apám vállát, és fájdalmas meglepődést érzett, mikor szelíd, tehetetlen betege sírórohamot kapott a megnyugtatótól, és szokatlan indulattal elkergette magától:

– Eredj innen, takarodj! Gyalázatos! Nem engeded hozzám, te zárod ki a házból!... Kint áll a kapu előtt... Fázik és fáradt!... Elloptad a kulcsait, az ágyát és szekrényeit. Segítség! Marietta, Marietta, egyetlenem!

Apám csak egy évvel élte túl anyám halálát.

Kijelölt gyámom, apám féltestvére öreg, munkával agyonterhelt selyemszövőmester volt, aki örült, hogy teljesen rábízhatott Maria Dorára. Csak temetés után láttam egy rövid időre. Üres pillantású, sárga ujjú, nyugtalan ember volt. Alig bírta kivárni, míg a végrendeletet felolvasták, szüntelenül izgett-mozgott és látszott, hogy az esemény és a ráruházott tisztség mennyire terhére van. Az utolsó szó elhangzása után felugrott, és hozzánk lépett. Maria Dora a gyász elégedett, győztes királynőjeként karolta át vállamat. Úgy tartott maga elé, mint egy pajzsot. Fekete fátylai, vörösre sírt szeme nem rejthette el belső emelkedettségét, azt aényt, hogy ugyancsak elemében van. Gyámom gondterhesen s úgy nézett rám, mintha romlott étel lettem volna, amelyet neki kell elfogyasztani.

– Így van ez – mondta savanyúan. – Giuseppe mindig könnyelmű volt. Már gyerekkorában elcserélte a lekváros lepényét egy zöld békára. Minek kellett neki vén fejjel megnősülni... most itt van ez a fiú...

– Arra magának ne legyen gondja! Ügyeljen, hogy megkapja, ami jár neki, a többi az én dolgom! – támadt rá Maria Dora pergő nyelvvel és olyan sértődött lendülettel, hogy gyámom hátratántorodott, és pislogni kezdett.

– Hát... hm... persze. Nekem igazán mindegy – s ebben maradtak. Feladatát rendesen ellátta, pénzküldeményeit minden hónapban megkaptuk, de nem mutatkozott többé.

Szerencsére Maria Dora megszerette kedves, tágas, régi házunkat, s így ott maradtunk a boldogtalanul szép, borús emlékek között. Anyagi gondok nem sürgettek bennünket. A szüleim után maradt kisebb birtok bérjövödelme fedezte szerény szükségleteinket.

Soha érdekesebb, védettebb ifjúságot nem töltöttem el, mint ott Milánóban a Catarana-csatorna mellett emelkedő öreg ház gyöngéd és tapintatos kísérteiéi között. Maria Dorát könnyű volt leszerelnem. Átláttam gyöngéin, és kiszolgáltam őket. Azt hitte, úgy történik minden, ahogy ő akarja, pedig az én pórázomon táncolt, és életében először elégedett volt. Ha rágondolok, miket képzelt rólam elfogult szeretetében, szégyenkezniem kell. Azt hitte – mert elhittem vele –, hogy roskadozom az erényektől: szívjóság, hála, vallásos istenfélelem, buzgó szorgalom tartanak örökké szárnyai alatt bent a házban, elvonult magányosságban.

Úgy nézett rám, mint felsőbbrendű lényre, különösen azóta, hogy dicséretemet hallotta zengeni Fra Niccolótól, a San Marco-kolostor egyik tanító-szerzetesétől, akit nyugalmam érdekében elfogadtam tanítóul. A korlátolt papocska elkábult persze gyors előmenetelemtől az írás, olvasás, számolás tudományában. Napi egy-két órával leráztam a jámbort, a többi idő

enyém volt azután valódi tanulásra, könyvekben való bűvárkodásra, kísérletezésre apám hiányos kis műhelyében.

A tanulmányok megkezdéséhez nem rendelkeztem egyébbel, mint mohó, kétségbeesett szorgalommal. Lesújtva jöttem rá, mennyire tájékozatlan vagyok. Nem tudtam, hogyan kezdjek hozzá, melyik úton kell elindulnom. Az alchimia lényege olyan összecsomósodott szálrengetegnek tűnt előttem, amelynek makacsul elrejtőzik gombolyítható vége. Külső megnyilvánulásairól, világ felé mutatkozó, rejtélyes pantomimjáról sokat tudtam. Ismertem a Mágust. Ott éltem a közelében, naponta megfigyelhettem. Csodáltam, és megöltem végül. Elragadtam tőle a Nagy Eszenciát, és ittam belőle. Szemem látóvá lett. Két világban éltem egyszerre. Végrehajtottam a transzmutációt egy dilettáns alchimista műhelyében. A dreisesselbergi kastély toronyszobájában négy zöld tükör között megidéztem a Beavatottat. Eleven öntudattal mentem át kétszer a halál és az élet kapuján, de semmit sem tudtam e dolgok lényegéről. Használtam őket, mint zárkózott hatalmas erőket, mint az ember ma a villamosságot. Egynémely szokásukra rájöttem, de belső szabályaikra, veszélyeikre nem, éppen ezért minden provokációmra másképpen reagáltak, mint vártam, ellenem fordultak, összezúztak és elsodortak a bennük rejlő, ismeretlen törvény szerint.

Homunculus

Hosszú volna elmondanom, hogyan jutottam el verejtékes munkával száz téves értelmezésen át az alchimia képes nyelvének részleges megfejtéséhez. Azért mondom részlegesnek, mert attól ugyancsak távol voltam, hogy konkrét útmutatást olvassak ki belőle. Mikor úgy véltem, megoldáshoz jutottam, izgatott, ügyetlen kísérleteimből siralmas fiaskók lettek. Elképzelhető, hogy mikor egyedül és tanácstalanul nekiültem Raymundus Lullus a Bölcsek Köve elkészítéséről szóló fejtegetésének, csüggedten megfogtam a fejemet, mintha lázálom összefüggéstelen képei táncoltak volna a szemem előtt, s úgy éreztem, percről percre kevesebbet értek belőle.

“A Kő úgy készül” – mondja Raymundus Lullus –, “hogyan a holdfű nedvét felfogod, és ennek izzadságát kicsiny, gyenge tűzön kivonod, és birtokodban lesz a mi higanyaink közül egy, a fehér víz alakjában és folyadékjában, amely a mi kövünknek és egész természetének lemosása és tisztítása. Az egyike a legfőbb titkoknak, és az első kapu. Ebben a folyadékban megtisztítatik a nagy sárkány is, kivettetik Arábia nagy sivatagjából, mert fekvése miatt közvetlenül megfulladna és elpusztulna a halott tengerben. Fordítsd meg tehát, és küldd Aethiopia királyságába, ahol természetszerűen született, mert azt mondjuk,

hogy hacsak nem fordítottak és nem helyezték el az ő földjében, eltávozik, és más vidékre megy. Ezért biztosan tudjad, hogy minden más klíma és más vidék kövünknek halált hoz, elrejtve a tudatlanok és hozzá nem értők előtt."

Basilius Valentinus a Vörös Oroszlánt háromszor keresztülhajtja a szürke farkason.

A nehézségeket fokozta, hogy minden nagy alchimista más és más állatnevekkel és természeti szimbólumokkal takarta el a különféle kémiai anyagok és folyamatok nevét. A Príma Matériát is százféleképpen nevezték: "Leo viridis"-nek, "Venenum"-nak, "nutrix"-nak, "ehaos"-nak, "Azoth"-nak, "Draco devorans caudam suam"-nak, sőt sokan "Mercuris Philosophorum"-nak is hívták. A legvilágosabb utalásokat Cornelius Agrippa von Nettesheim munkáiban találtam.

Mindenekelőtt szótárt készítettem, s egy-egy szó mellé odajegyeztem a rengeteg fedőkifejezést, amelyekkel a Mesterek dolgoztak. Eljutottam így a cineratio, putrefactio, corruptio, ablificatio, resurrectio folyamatainak ismeretéhez, de az alapot, amelyre építhettem volna, magát a Príma Matériát nem tudtam megtalálni.

Hány évig futottam a Príma Matéria lidérce után! Mi mindenben véltem felfedezni: vérben, tűzben, vízben, spermában, bélsárban, levegőben – s mikor Homonculus segítségével rájöttem végül a megoldás félelmetes egyszerűségére, mennyire korainak bizonyult a győzelem érzetének eszeveszett öröme. "Terra virginea" – írtam be szótáramba a Príma Matéria többi elnevezése mellé.

Be kell ismernem: Homonculus nélkül sohasem jutottam volna el a Príma Matériához.

Szinte bátortalanság fog el, mikor beszélnem kell végre róla is, életem egyik legfurcsább és legörültebb kalandjáról. Hogyan is írjam körül ezt a szárnalmas, borzasztó fantomot, amely annyi megszállott alchimistát inspirált esztelen kísérletekre, s annyi érzékeny szervezet álmát terhelte meg jeges árnyékával?! A mesterséges emberrel való hírhedt, középkori kísérletek mögött mindig Homonculus démonalakja gubbasztott; belőle áradt a kiútkereső akarat, hogy testet zsákmányolhasson magának erőszakosan, mivel a világrend törvényei nem nyitottak kaput neki törvényes születésre. Ezek az ő médiumai azonban csak a "falón át" érintkezhetek vele, a mindennapi ember tökéletlen "áthallása" útján, tétova álmok, zavaros sejtelmek derengésében. Egyik sem látta őt. Egyik sem beszélt vele, s egyikkel sem kötött szövetséget – csak velem.

Évezredekken át keresett, próbálkozott a szerencsétlen, míg eljutott hozzám, a másik fogolyhoz, akivel végre közvetlenül érintkezhetett, s akit felhasználhatott tehetetlen bénaságában. Homonculus helyzete bizonyos

mértékig hasonlított az enyémhez, de sokkal rosszabb volt nála. Én a fizikai és asztrálbirodalom börtönében lettem rabbá az ösztönök, indulatok, szenvedélyek, félelmek örvénylő lávakitörései között, de e vad erupciók spirálmozgásukkal egyre tovább görgettek, magukkal sodortak az élet és halál váltakozásain, tapasztalatok szenvedésein át a konzekvenciák hűsebb, szabadabb, csendesebb vizei felé. Homonculus azonban a terméketlen, bölcsesség nélkül való értelem dermedt jégvilágában vesztegelt asztrálsíkon túl és mentálsíkon innen, a "külső sötétség" középbirodalmában. Sehova nem tudott odakapcsolódni. Szikkadt volt és érzelem nélkül való, mint egy üres szofizma. Kéj nem vonzotta, és indulat nem borította el. Az asztrálörvény kilökte magából, mint más rezgésszámú erőkomplexumot, s a mentálsík napos, fenséges elvontsága nem fogadhatta be a halott betűtömegből, amely kuszán és emésztetlenül halmozódott benne hatalmas jégtorlaszként, a teljes körű elkülönülés örökké fagypon alatti hőmérsékletében. Ő volt a "nihil" a lét és látens dermedés közötti senkiföldjén.

Mikor még ember volt egy egészen másfajta, ősi, úgynevezett mágikus kultúra virágzásának idején, mesterművet alkotott egy megrendítően igazul és cáfolhatatlanul hangzó elmélettel, amelynek láncszemeként egymásba kulcsolódó okfejtésével tagadásba vette saját szellemét. A harmadik szem, vagyis a szellemi látás elhomályosulásakor történt ez, mikor a képlátó, szimbólumolvasó szem helyett kifejlődött a nagy agyvelő, a vak tapogató ujjaihoz hasonlóan, amellyel az ember már nem egyszerre és plasztikusan látta át az igazságot, hanem részletenként, az ok és okozat eltagjain át tapogatta ki tévetegeten, tökéletlenül és szubjektívan. Homonculus a vakok világának sötét beteljesedését ünnepelte e labirintusba csavarodó kauzális kísértetvár felépítésével, amelynek folyosói elvezették végül a betévedt embert a koporsóig, amelyből nincsen feltámadás Ez a kultúra lehanyatlott, elsüllyedt, kataklizmákban elpusztult azóta; s azok a lények, akik benne éltek, más bolygókon, szubtilisabb vagy sűrűbb anyagi feltételek között ütöttek tanyát. Homonculus azonban, akinek szelleme csapdájába annyi gyenge lélekmadár akadt fogva, kivetetten és kárhozottan visszamaradt a halál fikciójában.

Homonculus meggyőződésbe fagyott rögeszmével tagadta az életet. Mindent szétboncolt, porrá őrölt, ami hő, fény, mozgás és hit volt, anélkül, hogy támasztékot, vagy menedéket szerzett volna magának helyette. Hallatlan kitarással és zsenialitással így ölte meg magában a fizikai és asztrális sík erőit Ha nyoma marad benne a két alsóbb síknak, bizonyosan a fizikai lét legmélyére süllyed, és tompa, kemény közetté válik; így azonban, e két sík nedvei, feszülő erői, terelő szenvedélyei és szenvedései nélkül kivetetten vesztegelt, mint egy poros, kusza, rozsdás értelemdrótváz, amelyről lemállott minden más anyag. Ott kísértett a szelleme feltámadás bezárt kapuja előtt.

Furcsa, ijesztő együttléteink alatt sikerült kibányásznom belőle, miképpen jutott el a mesterséges embertest kudarcától a felismerésig, hogy az ő szabadulásának is csak egy módja van: a mindhárom síkon egyszerre végrehajtott transzmutáció. Arra is rájött nyilván, hogy ezt a nagy kísérletet csak *ember* hajthatja végre. Homonculus, a béna fantom, soha!

Magános töprengéseim és a poros alchimista műhely olajlámpásának sárga fényköre vonzotta hozzám az örökké éber elkárhozottat. Hosszú időn át figyelt, mielőtt kísérletet tett volna rá, hogy érintkezést találjon velem.

Első találkozásunk megrendülése ma is elevenen él bennem.

Hónapok munkája után ismét súlyos fiaskóhoz érkeztem el. Vérrel kísérleteztem legyőzve iszonyomat, és vállalva rettentő környezetem fokozott rohamát. Mert ez a szomjas indulatlégió, mint az olajjal felizzított tűz, erős, mámoros és harsány lett a vér láthatatlan párájától. A vért szűrtem, hevítettem, sűrítettem, hígítottam, fagyasztottam, beszárítottam és párologtattam, de csak egyre szorosabb kötés lett belőle rajtam. Fáradtság nyugózott le. Sikertelenség üressége kongott bennem. Már túljutottam a lázadáson és kétségbeesésen. Letargikus voltam. A műhelyt előzőleg megtisztítottam a véres lombikoktól, hogy nyugtom legyen az asztrálordasoktól. S valóban, a sivár éjszakai csendben, elmos, rideg környezetben ők is elpihentek rövid időre, mint hamvazószerdán a részeg farsangolók. Betegnek éreztem magamat. Amíg a munka láza tartott, nem vettem tudomást fájó keresztcsontomról, virrasztásról, megerőltetéstől égő, könnyező szememről, de most minden nyomorúság egyszerre támadt rám. Fáztam. Megzsarolt ereim nem fűtöttek eléggé, mert a vért legnagyobbreszt saját testemből szereztem. Ez a leromlott, indulat és érzelem nélkül való, sivár állapot felelt meg leginkább Homonculusnak; ebben tudta a közénk épülő híd első kötelét átdobni hozzám.

Éjfél után egy óra lehetett.

Lámpám elsötétedésével kezdődött. Azt hittem, kifogyott belőle az olaj, vagy a lámpabél lett kormos. Gépiesen megigazítottam. Semmi értelme nem volt már fennmaradásomnak ezen az éjszakán; de annyi erőt sem éreztem magamban, hogy ágyamhoz menjek. Görbe, sajtó háttal ültem szétszórt feljegyzéseim között. Nyitott szemmel, didergő, kényelmetlen pózban, valami félrövidféltébe merültem, melyben a fizikai érzékek megbénulnak, és a lélek védtelenül tántorog a nagy, sötét középbirodalomban.

Nyitott szemem újra észlelte a lámpa elsötétedését. Egy-két tétova gondolatkavics gördült le bennem az észlelet után: – Most töltöttem tele olajjal... a lámpabelet lecsiptem és kihúztam... Mégis olyan a fénye, mintha valami hideg, nyirkos tárgy fullasztaná...

Az összeszűkülő láng sercegett, füstölt. Lassan tudatára ébredtem, hogy fényét már nem körbeveti, hanem a fizika minden szabálya ellenére

keskenyen, hosszan elnyúlik a szoba bal sarka felé, kitolja, végtelenné mossa ott a falat, és a sárga fénysugár végén, szörnyű, süket messzeségben áll valami... vagy valaki.

Nehéz leírni Homonculus megjelenési formáját. Csaknem lehetetlen. Léte inkább negatív lét. Kialudt kozmikus ködök, úgynevezett szeneszszakok színe és állaga lehet ennyire sűrű, halálosan fekete. Olyan fekete, amelynek tömegében nem fedezhető fel körvonal, mégis fenyegető szakadékok, pokolba vivő, végtelen alagutak érződnek benne. Ez a feketeség minden emberszem által felfogható sötétségtől elválnék még sok árnyalattal, éles elkülönüléssel, így állt ott az ernyedten szétvált anyagi és asztrálformákon túl hatalmas, tusszínű árnyékával Homonculus. Olyan volt, mint egy kínai festő által rajzolt, bizarr, alvilági barlangkapu, de körvonalai szüntelenül változtak; más és más helyen tûhegyes csúcsok, görbületek tolultak ki belőle, horgok és kampós, vonagló csápok Alakja felnyúlt, elvékonyodott, majd lefelé örvénylő spirállal, zuhanásszerűen összetömörült. Ezek voltak az ő gondolatformái, fantomlényének működése, mert benne is, mint minden élő szervezetben, mozgás volt. Tompán, belső visszhang nélkül elmerültem alakjának szemléletébe. Egy idő múlva valami sürgető, követelő fokozódás arra ösztökélt, hogy önmagamba figyeljek, egy idegen, lármás, betolakodó hangra, amely agyamban dörömbölt.

– Látsz engem?! – hallottam olyan visszaverődő, öblös erővel, mintha hatalmas, üres teremben ordították volna. Belül hangzott, és mégis teljes bizonyossággal tudtam: a süket messzeségben örvénylő titáni valaki szól hozzám.

– Igen! – hangom furcsa, rekedt színnel tört a műhely poros csendjébe, és darabokra zúzta a varázslatot. Felriasztott keselyűrajként vijjogott fel körülöttem az asztrálszenny. Szívem meglódult, és kihagyó ütemű, vad dobogásba kezdett. Verejték öntött el, de fáztam közben. Ágyamhoz vándorogtam, és ruhástól beástam magamat a takarók alá.

Mi volt ez?!

Reszketésem nem akart csillapodni. Homunculus dermesztő, távoli árnyéka hevesebben megrázott minden eddigi átélésemnél, mert ő volt tökéletes ellentéte a Fénynek, amelyből még a legszörnyűbb asztráldémonban is rejtőzött egy szikra. Homonculus elnyelte és megfojtotta magában a fényt. Homonculus maga a Sötétség volt: “az ördög”.

*

Hetek múltak el, míg újra érintkezést tudott létrehozni velem. Állandóan ott súlyosodott rajtam figyelő, sürgető, hívó akarata – át- meg átsivított rajtam,

mint tárt ajtajú-ablakú szobán a kísérletes őszi huzat. Ha féltem vagy fáradt voltam, erősebben éreztem. Szinte hálás lehettem most az asztrálörvénynek, amely farsangi körtáncként eltakart előle.

December volt. Gyorsan és fakón múltó nappalok sietve elkotródtak, hogy helyet adjanak a hosszú, borús éjszakáknak. Hideg falak ontották a telet. A faszérspernyő parazsa alig egy méterre sugárzott. Folyosónkon csontig ható szél rohant, és belesírt a kéménybe.

Erős hűlés vert le a lábamról. Míg a láz tombolása tartott, nem volt semmi baj; de hőmérsékletem azután zuhanni kezdett. Izzadástól legyengült, kihűlt testemben létrejött az az állapot, amelyben Homonculus újra megjelenhetett. Megint ott állt a lámpa meggyúlt fényvonalának végén. Mély, súlyos hangja nagy, boltozatos teremben visszhangzóit belül az agyamban.

– Látsz engem?!

– Igen... – a felelet most halk, didergő gondolatként szállt fel bennem. – Mit... kívánsz...?

– Szövetséget veled!

Minden érzékemből, ösztönömből és érzéseimből vad tiltakozáshullámok ömlöttek agyam felé, de Homonculus parancsoló hangja eltömte a feltörő áradatot:

– Várj! Ostoba! Azt hiszed, vérrel, bélsárral pepecselve eljuthatsz valaha a Prima Matériáig?! Egyedül sohasem találod meg... Csak Homonculusszal!

A híd létrejött közöttünk. Egész lényem fókusza ez a probléma volt. Minden más háttérbe szorult; eltűnt a félelem, meggondolás, taszítás vészjelzése, csak a mágikus szó égett közöttünk vakító kristálylényel:

– *A Prima Matéria!*

Az első lépés. Az alap, amelyre a transzmutáció Kozmikus Temploma felépül, A Nagy Magisterium bölcsője. A szent, ősi anyaméh, amelyben szabadulásom megfogandhat.

Ezúttal megelégedő izgalmam, mohó kívánczóságom mosta el kapcsolatunkat. Most azonban én futottam kétségbeesett vágyakozással a hatalmas lény után, akinek látása szélesebb horizontot ölel fel, és aki tud... én meg csak tapogatózom, mint a többi emberféreg. Segíteni akar. Szövetséget ajánlott fel. Kiválasztott magának. Hogy ennek a szövetségnek ára van? Mindegy. Meg fogom fizetni.

Minél hevesebben akartam, minél szenvedélyesebben vágyakoztam egy új találkozás után, annál kevésbé sikerült létrehoznom. Sejteni kezdtem, hogy a Homonculusszal való érintkezéshez sajátos, hűvös nyugalmi állapot szükséges, melyben az érzelmek, indulatok, fizikai erők elpihennek, mintegy kikapcsolódnak. Megkíséréltem felidézni első találkozásunk félrévületét; de zaklatott, dekoncentrált gondolataim, érzéseim hisztériás kíséretükkel együtt

úgy támadtak szándékom ellen, mint éhes, acsarkodó fenevadak. Nem voltam képes üres teret létrehozni bensőmben, legfeljebb pillanatokra. Hosszú erőlködés után egyszer sikerült Homonculust újra megpillantanom, és töredékes szavaiból összeállítanom azt a tanácsot, amellyel – hónapok nehéz munkája után – megteremthettem az állandó érintkezést vele.

Egy bizonyos légzést és ülési módot kellett megtanulnom, később füstölőszert is igénybevettem, amelyet Homonculus receptje szerint állítottam össze. Azt gondolom, ő ugyancsak erőfeszítéseket tett és gyakorolt; legalább feleúton élém jött ezeken a találkozásokon, mert mikor kapcsolatunk megszakadt, nem tudtam többé létrehozni, a klauzúrát, amely kettőnkön kívülre zárta a fizikai és asztrális világ nyugtalan áramlását.

*

Csaknem egy egész esztendő telt el, míg összeköttetésünk állandósult.

Az éjszaka mécsfényű, csendes órái voltak legalkalmasabbak titkos érintkezésünkre. Ezek az infernális szeánszok különös erjedésbe hozták gondolatvilágomat, és életemet újra kilódították békés kikötőjéből.

Homonculus úgy hatott gondolkodásomra, mint köszörűkő a késre. Tőle tanultam meg, sok más részletismeret mellett, az elvont spekulációnak rétegről rétegre, a dolgok magjáig hatoló módszerét, a pusztító kérdések bűvöletét, amelyek mindent meghazudtolnak és megölnek végül anélkül, hogy valahol, valamiben nyugvópontra jutnának. Homonculus nem tagadta Istent, hanem bebizonyította, hogy nincsen; éppen úgy, ahogy az örök életről frappáns érvekkel állította, hogy fikció. – Spekulációsora megtámadhatatlan volt, rés nélkül való; csak éppen ő maga élt, test nélkül, immár évezredek óta, szüntelen öntudattal egy tökéletes, mégis egészen hibás elmélet zsákutcájában, amelyre a valóság misztikus módon rácáfolt. Vitáink mérhetetlenül különösek voltak, bár nem tartottak hosszú időn keresztül. Érveimet úgy Toppantotta szét hatalmas, üresen őrlő gondolatmechanizmusával mint kiéhezett oroszlán a ketrecébe tévedt egeret. Mindig azt hittem, a hiúság forró érzélem, asztrális szenvedély, amely korbácsol és öl. De Homonculusban sokkal hihetlenebb formáját ismertem meg; egy mágikus hiúságmúmiát, amely vele együtt balzsamozódott évezredek életre, és ott kísértett száradt, de szívós alakjával e tragikus intellektusban. Ez a gondolatszörny meg akart nyilatkozni. Mutatkozni kívánt ijesztő teljesítményeivel, ezért nem maradhatott titokban. Homonculus nem tűrte, hogy rejtve maradjon, vagy munkássága engem díszítsen. *Kellett* beszélnem róla. Követelte, hogy hivatkozzam rá. Máskülönben soha nem ejtettem volna egyetlen szót róla. Meglepődtem, milyen nagy, komor elégtétellel töltötte el a fajánkók meghökkenése és

lenyűgözöttsége.

– Megvetem őket – sugározta belém. – De csodálatuk jár nekem, mint királynak az adó; noha az uralkodó és az alattvaló viszonya felettébb törpe valami a közöttünk lévő viszonylathoz képest!

Elmélete szerint a világmindenség egy ostoba, lomha, múlandó test, amelynek agya éppen úgy nem tud a testében kínlódó, foglyul ejtett sejtekről, mint bármelyik földi számáré; csak élete nem az ember időmértéke szerint telik. Ezt a tudatlan, vak titánt meg kell ölni, hogy lassan múló életének évrilliós börtönéből kiszabadulhassanak a szenvedő parányok, és visszahullhassanak a sötét semmi békéjébe. A szabadító: Homonculus. Az örök Halál Megváltója. A gyilkos tör a transzmutáció. A fehér mágus a Nagy Magisterium birtokában az életet szövö tovább, mert a gigászi testben finomabb sejtté vált – agysejtté –, és önmagán keresztül Istenné emeli a központot, amelyet éltet, és amely általa nyilatkozik meg. De Homonculus kezében a Hatalom a fő ütőeret nyitja majd meg, amelyen át előmlik a kegyetlen, ostoba Makrokozmosz vére. A Titán meghal. A mozgás megáll. Az anyag feloszlik, megsemmisül és vele a matéria, a láthatatlan lényeggé finomult matéria váladéka: a szellem fikciója is.

*

Senki sem ismerte jobban a dolgok szerkezetét, összetételét nála; olyan volt, mint a boncoló orvos, csak mérhetetlenül szubtilisabb anyagot boncolt, a redukciónak szinte határtalan mélységéig. Az emberi lest működéséről, vegykonyhájának titkairól, a mirigyektől a vérkeringésig, a génektől az asztráltest érzékeny és zseniális rezgésszerkezetéig levetköztette az életet, s olyan távlatokat nyitott meg előttem már akkor, 1633-ban, amelyeket mai orvostudományunk még csak meg sem sejtett.

Mikor spekulációjában rájött, hogy a nagy művelet végrehajtásához mindhárom síkon jelen kell lennie; sziszifuszi kísérletezésbe kezdett néhány alchimista agyán át a mesterséges emberrel. A kísérletek, szerinte, "a mocskos, rosszfajta agyszűrőn" buktak meg: eltorzítva hatoltak keresztül rajta az utasítások. Ezt az eszmét azután végképpen elvetette, mert általam könnyebb megoldás kínálkozott neki. Az én szervezetem készen állott mindhárom síkon a kísérletre, csak bele kellett költöznie saját zsenijével a nyitott kapun át, amelyet misztikus bűnömmel kifeszítettem a másik világ felé. Nem volt fal közöttünk. Láttam őt, és a közös módszer megteremtésével sikerült állandó, közvetlen összeköttetést fenntartanunk egymással.

A munka megalapozásához az is szükséges volt szerinte, hogy engem "átcsiszoljon". Agyamban "rendet" teremtsen. A zavaros, tisztátalan

fogalmakat "kitakarítsa", és gondolkodóképességemet "élessé", védhetetlenebbé tegye, mint a legfinomabb pengét. Vitáink erre szolgáltak. A takarítás alapos volt, és kezdett kihatni nappali életemre is. A belémoltott romboló szkepszis, amellyel szétverte a tisztázatlan, gyöngéd és félénk érzésekből kevert metafizikai habarcsot a fejemben, fennhéjázóvá, türelmetlenül provokálóvá telt. Már szó sem lehetett arról, hogy eltűrjem Maria Dora jámbor dogmatizmusát. Vitatkoztam vele, és gúnyra ingerelt. Fra Niccolo, a korlátolt, szelíd papocska egyenesen félni kezdett tőlem. Kérdéseim Istenre, a teremtésre, bűnre, bukásra, szabad akaratra vonatkozólag csak árnyékai voltak Homonculus kérdéseinek, mégis izzadni kezdett tőlük, majd néhány eldadogott, siralmas érv után rémült kiáltásban tört ki: "Apage Satanas!" –, és vetni kezdte magára a keresztek. Ezeket a kérdéseket később a XIX. század vallásromboló materializmusa vetette fel újra, és éppen olyan részeg büszkeséggel hitte, hogy sikerült "a metafizikai hazugsághidra" minden fejét lemetszenie, akár én hittem akkor. Kétségkívül nem volt okos dolog így viselkednem, de erőt vett rajtam meggyőződésem láza. Ez az állapot minden esetben és minden embernél bekövetkezik, ha egy új hit tüze vet lángcsóvát rá. Ma már nyilvánvaló, hogy az ateizmus és a materializmus éppen olyan szenvedélyes, dogmatikus hit, mint az ellenkezője.

*

Szegény jó Maria Dora csaknem belebetegedett megváltozásomba. Mikor Fra Niccolo közölte vele, hogy a világ minden aranyáért sem vállalja tanításomat sírva kérlelt, térjek eszemre. Viselkedésem nemcsak lelkem üdvét veszélyezteti, hanem testi épségemet is. A városban máris híre terjedt, hogy eladtam lelkemet az ördögnek, s a vásárt elhalt anyám közvetítette, aki boszorkány volt. A szerződés nyilván kikötötte, hogy minden lehetséges alkalommal szembehelyezkedjem az egyház tanításaival, a jámborokat megzavarjam, és minél több bárányt térítsek el az igaz útról. Ezt a szándékot bizonyítják sátáni ravaszsággal feltett kérdéseim, amelyek csak a pokolban foganhattak, különben tisztességes, vallásos ember rögtön válaszolni tudna rájuk. Egyedül az ördög fonhat ilyen hurkot Isten együgyű galambjainak.

Tudtam, hogy ez a sértődött, bárgyú és alattomos érvelés nagyrészt a San Marco-kolostorból gyűrűzik szét Milánóban, és komoly veszélyeket rejt. Szívesen továbbálltam volna, de Homonculus maradásra intett azzal, hogy nemsokára úgyis indulnom kell. Apám műhelye túl hiányos és szegényes a nagy kísérlet lefolytatásához, tanulmányaim azonban még nem teljesek. Pénzre, összeköttetésre ne legyen gondom. Homonculus ismeri a fogantyúkat, amelyek megindítják az emberi ostobaság és hiszékenység gépezetét.

Az események mégis úgy alakultak, hogy előbb kellett elmennem, mint Homonculus akarta. A folyamatot Maria Dora indította meg szerető aggodalmában, s ahogy ez már lenni szokott nála, megint csak kellemetlenségbe döntötte azt, akit meg akart menteni. Bizonyos például, hogy a jámborságában és még inkább hiúságában sértett Fra Niccolo mellett ő maga volt az, aki istentelenségemet szétsírta ismerős öregasszonyok, pattanásos apácák, szörnyülködő papok között. Nem kellett rá soká várni, a szentencia hamarosan megszületett: ki kell üzni belőlem az ördögöt!

Az ördögűzés nagy és ünnepélyes szertartás. Szent félelemmel és kíváncsisággal tolong a nép a menny és pokol fizetett szakembere nyomában, aki füstölőt lóbál, szenteltvizet fröcsköl, és jámbor szavak lángpallosával diadalmas harcot vív a gonosszal.

Az én ördögöm azonban makacsnak és elutasítónak bizonyult. Meg se nyikkant a szenteltvízre, és a füstölőtől mindössze bosszúsan eltüsszentette magát. A vallásos borzadással egymáshoz préselődő asszonyok, Fra Niccolo borús, képmutató majomábrázata, Maria Dora piros daganattá sirt arca, s egy piszkos mezítlábas gyerek, aki beszivárgott valahogy, és egész idő alatt hevesen túrta az orrát humorosan és egyben felháborítóan hatott rám. Váratlanul törtek be a békés műhelybe. Trimosin: Aureum Vellus című könyvét kitépték a kezemből, gyorsan felfüstölték, és irtózással megöntözték, mint valami döglött patkányt, aztán engem locsoltak végig, de hiába. Az én ördögöm nem ment ki. Sőt. Nevetni, gúnyolódni kezdett kielégületlen mérgében és csiklandó jókedvében; elevenebb, ravaszabb gonosszággal vitakozott, mint valaha, végül kizavarta az egész társaságot.

Még jó, hogy egyszerű száműzetéssel megúsztam a dolgot. Igaz, csak azért, mert mire elcsíphetek volna, már messze jártam szülővárosomtól.

A kedves, öreg házban eltöltött utolsó órákban derült ki, hogy mégis több szál köt oda, mint forrongó, hideglázás szellemi állapotomban hittem. Anyám szelíd, kék ruhás emlékalakja suhant szobáról szobára. A falak pórusaiba régi susogások ivódtak, s az ebédlő kihült fényű bútorai elmúlt testek hajlatait őrizték. A búcsúzás halálízű perceiben minden múlt jelenné váltán tétovázott a küszöb előtt, s úgy éreztem, csak szólnom kell, máris becsoszog szórakozott tekintetű apám, kéntől sárgára mart ujjai között erős illatú agyagcsuporral. Az ágyak takarói feltornyosultak, mintha feküdt volna alattuk valaki. A véres szülés sikolyai, didergő, ijedt motozás, beteg gőz és sivító huzat, mind ott kísértettek körülöttem, magánnyal, gyásszal és vágyódó gyöngédséggel telítve bensőmet. A tárgyak beszéltek hozzám, és utánam nyúltak, mert sok év erős

érzéseivel és gondolataival életre keltettem őket. A poros, tömör ciprus a kis medence vizében visszatükröződve elmondhatatlan dolgokat közölt velem alázatosan terjengő körvonalaiival. A fehér-fekete kőkockák erezte, lépteim visszaverődő kongása, a virágos függönyök sápadt, napszitta mintái, olajosan megbámult festmények, az ebédlő- és ruhásszekrényekből kiáradó illat, mind külön fájtak, mintha idegszálakkal átszőtt részeim lettek volna.

1636-ot írtunk.

Alkonyat volt, mikor sietősen elhagytam a házat, sötét köpenyben, kis csomaggal a kezemben, Maria Dora halk, csukló zokogásától és saját kietlen érzéseimtől kísérve. Sokáig nem mertem visszanézni. Görcsösen bámultam a lábam alatt sodródó vizes, hervadt leveleket. Október eleji, ideges, vénlányos szél fűjt, és libabőrössé borzolta a délutáni eső után maradt tócsákat. A csatorna vize haragos volt, és rothadó szag párologt belőle.

Egy pillanatig arra gondoltam, kimegyek szüleim sírjához a temetőbe, de a szándék rögtön elernyedett bennem: minek? Nincsenek ott. Azok a sírok üresek. Levetett, málló testruhák porladnak bennük; éppen olyan romvárak, mint az öreg ház a Catarana-csatorna mellett. Azután megálltam a Viale dei Collin, a Dombok útján, és visszanéztem a házra. Borús ég háttérében emelkedett kialudt ablakszemekkel, öreg volt és örökre elhagyott. Felzokogtam. Olyan ijesztő erővel rohant meg a bizonyosság: anyám nélkül elveszett vagyok, hogy hangosan kiáltottam a nevét.

*

Száműzetésem után néhány év meddő vándorlással telt el fél Európán keresztül. Kalandos, zavaros, mulatságos és szomorú mozaikokkal tele időszak volt ez, kevés valódi munkával és ismeretgyűjtéssel, noha Homonculus cinkosságával meglehetősen nagy hírre vergődtem mint alchimista, boszorkánymester és csodadoktor, anélkül, hogy ennek a nimbusznak keserves következményei utolértek volna. Mikor a talaj átforrósodott a lábam alatt, Homonculus jelt adott az indulásra, és én továbbálltam, hol gyalogosan, hol egylovas, de néha négylovas hintón, drágán szerszámozott lovakkal, aszerint, milyen áldozatra akadtam, pártfogóm mennyire volt bőkezű. Homonculus valóban értett az aranycsináláshoz, de ő is csak az emberi butaságból transzmutálta egyelőre.

A mód, amellyel meggyőztem a legcinikusabb kételkedőt is, nem egyszerű kóklерkedés volt, hanem az események logikájának pontos felismerése, rejtett összefüggések, s a természet törvényeinek mélyreható tudása. Ezekkel a képességekkel persze nem én, hanem Homonculus rendelkezett. Megjósolta, sőt, fenyegetésül használtatta velem az időjárás változásait a jövőben, az

áradásokat, földrengéseket, sőt a politikai feszültségeket, háborúkat is. De a járványok, állatvétszék éppen úgy bekövetkeztek az általa megjósolt időben, mint különféle betegségek jobbra vagy rosszabbra fordulása. Diagnózisai csalhatatlanok voltak. Egyetlen esetben nem tévedett a halál időpontjában. Teljesítményeire, mini már mondtam, hiú volt a maga száraz, kísérteties módján, de nem tűrte nálam a kialakuló mítoszt körülötte: – “Ez csak tudás következtetés, szerzett képesség; évezredes megfigyelés által összehordott ismeret. Sikerült kilesnem az anyag egészen rejtett tulajdonságait is, mégpedig nem specializálódva, hanem a Makrokozmosznak mint összefüggő egésznek szintéziséből kiindulva. Tudom például, hogy ha a napon foltok mutatkoznak, hogyan reagálnak rá a földparány sejtjei, éppen úgy, ahogy egy valamirevaló orvosnak tudnia illenék, hogy a rossz veseműködéstől megdagad a láb.”

*

Homunculusnak mindenben igaza volt, ami a fizikai világra vonatkozott vagy akár a legszubtilisabb matéria alkatelemeire és működésére – mégis súlyosan, alapvetően tévedett a lényegét illetően. Hiába volt minden számítása pontos és megtámadhatatlan. A matematika igazat adott neki, a misztikus Élet azonban nem.

De erről később.

Az asszonyember

Hosszabb tartózkodásra, alapos, érdekes kísérletekre végre Hasenburbán nyílt alkalmam, Krisztina svéd királynő pártfogása alatt.

Erről a furcsa asszonyemberről rengeteget írtak azóta is. Megrajzolták romantikusnak, tragikusnak, zseniálisnak, örültnek, betegnek, romlottnak és szentnek. Valójában egyik se s egy kevéssé mindegyik igaz.

Kétségtelenül férfi volt. Mohó, okos és perverz kíváncsisága ejtette foglyul női testben, amelyet olyan szenvedélyesen imádóit, hogy eggyé kívánt lenni vele; nemcsak a kék rövid önkívületében, hanem hosszan, átkutatva idegzetének, agyának, sejtelmeinek, vérének és húsának sajátos titkát, belülről hallgatódéva szervezetében. Át akarta élni hangulatait, elhallgatott álmait, komiszságát és egzaltált jóságát úgy, ahogy férfi sohasem ismerhet meg asszonyt, hiába szakadt ki anyja méhéből, hiába szívta dajkája mellét, préselte testéhez ágyasát, és hatolt be ölébe. A másik pólus mégis örökre idegen bolygó maradt fényévek távolságában.

E furcsa kettősségből eredt rendkívüli, külső szem előtt érthetetlen meghasonlottsága. A férfi psziché és a női test sajátos törvényszerűségéből fakadó ösztönvilág egyszerre volt jelen benne, de szüntelen harcban egymással és váltakozó beerősődéssel. Mint férfi mérlegelő, ismeretszomjas, betűvándor és szkeptikus, gyakran önkínzó aszkéta, máskor enervált költő, gáláns szerelmes, néha bővérű ivópartner, fűszeres ételek és fülledten dús asszonyi bájak habzsolója volt. Mint asszony egzaltált és szeszélyes, máskor templomos, csendes, imádkozó, de legtöbbször kiszámíthatatlan, hisztérikusan tomboló, tetszelgő, kegyetlen nőstény, aki a testéből, érzékeiből, idegeiből feltörő minden érzéshullámnak gáttalanul odaengedte magát. Környezetének hallatlanul nehéz volt a helyzete. Senki sem tudhatta, melyik lényt dobja felszínre benne a következő pillanat. Amit az egyik épített, a másik lerombolta. Amit az egyik szeretett, a másik gyűlölte. Amit az egyik szégyellt, azzal a másik büszkélkedett. Sohasem láttam tragikusabb kettősséget – és biztosabb bukást Krisztina királynő bukásánál.

A hatalmat gyöngébbik, ösztönös és asszonyos természetével akarta. A férfinak húsába vajt a hatalom és felelősség. Fojtogatta. A férfi lázadó volt, és szabadságért kiáltott. Aranyat is a puha, babonás, élvezetvágyó, hiú nő akart szerezni a hataloméért.

Krisztinának arany kellett, homonculusnak és nekem gazdagon felszerelt műhely, óriási könyvtár, zavartalan munkalehetőség, így Hasenburg vált hosszú időn keresztül kísérleteink izgalmas színterévé. A királynő sokat harcolt zavartalan munkánk érdekében. Pozíciót féltő, irigy és egyes, talán valóban jóakarátú udvaroncainak joggal féltették befolyásomtól. Krisztinán azonban – éppen úgy, mint rajtam – erőt vett a láz, amelyet jó! ismer minden kutató, aki ösvényt vág egy felderítetlen tudomány-földrészen. Őt az arany is csalogatta, bár a kísérlet érdekessége néha önmagáért gyűjtotta fel.

Én a magam megváltásáért és Homonculus rögeszméjéért küzdöttem. Az arany továbbra sem érdekelt.

Sok-sok délutánt, estét és éjszakát töltöttünk el együtt az óriási, színes kőkockákkal kirakott csarnokban, amelynek gerendáiról drága borszeszégők csüngtek alá, erős fényt árasztva az égetett agyagtégelyek, víztartó üstök, földtárolók, keverők, tűzcsíptetők, savtartó edények, vasparral, cinóberrel teli fazekak, gőzvezető csövek, fűjtatok rendetlen zürzavarára a széles, gyalult tetejű asztalon és körbefutó állványokon.

Egyszerre több, úgynevezett örökéggő kemencével dolgoztunk és nem erős, hanem szívós, egyenletes tűzzel. Alkalmaztuk a már akkor Valentinus óta elavultnak mondott trágyát is a rothadási folyamat következtében keletkező hő felhasználására. A széles, vasfedeles, vörös téglából rakott kemencék tégelyében

úgy pihent a bonyolult eljárásokkal áttisztított, szűrt, finomított, szűzföld közé ágyazott konyhasó, kén és higany, mint anyaméhben a magzat.

A tégelyt állandóan nedvesen tartott tehéntrágya vette körül, s alatta, lyukacsos téglák válaszfalán át egyenletesen izzó faszénparázs szűrt melege jutott fel az "embrióhoz"; mint ahogy a nap érlelő heve szűrődik a föld mélyében nyugvó maghoz.

Minden kemencében és minden tégelyben más és más eljárással előkészített, különböző összetételű és különféle hőfokon tartott anyag pihent, és várta, hogy tizenhárom hónap múlva megszülethessek.

A királynő bámulatosan személytelen és fáradhatatlan famulusnak bizonyult. Mindenből részt akart, még a testi munkából, a kádak emelgetéséből, fűjtatásából is. Izmai, ereje és ügyessége örömmel töltötte el, ugyanakkor a kemencéknek, e "terhes anyáknak" misztériuma szinte gyöngéd, nőies izgalmat táplált benne, mintha ő maga lett volna várandós egy királyi gyermekkel. Persze csak annyit tudhatott és láthatott, amennyit Homonculus szükségesnek tartott: az egészen durva, fizikai síkon történő operációkat. Semmit sem sejthetett azonban az időpont fontosságáról, amelyben a "fogantatásnak" történnie kellett a megfelelő kozmikus hatások, konstellációk között. Nem gyanította, mi az összefüggés tisztán növényi táplálékra szorítkozott, aszkétikus életmódom és az operáció között, s nem tudott nehéz koncentrációs gyakorlataimról, amelyeket napkeltekor végeztem szobám magányában, Homonculus irányítása mellett. Nyugtalan szelleme megérzett valamit abból, hogy titkolódzóm előtte, mert tele volt kérdésekkel. Feleleteim sohasem elégitették ki teljesen, de azért fegyelmezetten alávetette magát a szabályoknak, amelyeket a kísérletekben való részvétel feltételül állítottam.

*

Mennyi remény indult el minden fogantatással! És mennyi várakozó izgalom hője forrósodott tizenhárom hónapon át a kemencék piros teste körül! Csak ezerféle apró foglalatosság a műhelyben, motozás a tűzzel, trágyával, fűjtatókkal, a szinte dajkái gondoskodás enyhítette a lassan vánszorgó hetek, hónapok szűrő lámpalázát.

A fogantatás után beáll a csend és az elernyedés...

Kialszanak a méregdrága, nehezen táplálható borszeszégők...

A boltíves, széles ablaknyíláshoz a csillagporos égbolt sötét selyme tapad. A kemencék felől sugárzó hővel észak búskomor hűvössége küszködik, s a boltív nyitott színpadtermében megjelenik az újhold. Nőni kezd. Nedvduzzasztó, idegkorbácsoló teleholddá feszül, majd elfogy lassan.

Elmúlt egy hónap.

*

Az első komoly, nagy kísérletek idején Homonculus biztonsága rám is átragadt. Annyira lehetetlennek tartottam, hogy valamelyik tégelyben ne szülessék meg az "isteni gyermek", mint ahogy lehetetlen volt, hogy télre ne tavasz következzen. Homonculus kiszámította. A kizárás elvének alapos, lassú hajtóvadászatával körülkerítette és leszűkítette a lehetőségeket négy változatra, s ez a négy változat ott erjedt, alakult a négy kemencében. Valamelyik az igazi. Valamelyik a megoldás.

*

Az első tégely kinyitása nem is okozott csalódást. Miért éppen az elsőben rejtőzött volna?

Négy hónap és két nap múlva a második tégely meddősége már halvány szorongást ébresztett bennem. Homonculus rendíthetetlen volt.

– Az egész világmindenségben nincs egyetlen érv, amely megcáfolhatna – sugározta belém sötét biztonsággal. – Négy vagy nyolc hónap múlva célnál leszünk!

Nem voltunk célnál.

Az egész világmindenségben nem volt érv, amely Homonculust megcáfolhatta volna, de a transzmutáció nem jött létre, a tényezők nem olvadtak össze, és nem alakultak át úgy, ahogy a természet műhelyének mágikus kemencéjében telték pillanatonként minden erőfeszítés nélkül, hanem makacsul elkülönültek, és elzárkóztak. A világmindenség, úgy látszik, nem csupán tézisére, antitézisére és szintézisére épül, nem csupán kauzális tényekre, hanem valami másra is, amivel nem számoltunk.

Egyelőre persze – minden keserű csalódás mellett is – csak hiányosságról lehetett szó, valamiről, amit még nem tudunk, de tudni fogunk, mert kikutatjuk az eddiginél is szívósabb, élesebb elemzéssel, önmegtágadással, türelemmel és kitartással. Egy árnyalat hiányozhat mindössze, elenyészően kicsi, mégis dühítően fontos hajszálrugója a konstrukciónak. Elvesztegettünk huszonnégy hónapot. Sebaj! Előlről fogjuk kezdeni.

És kezdtük előlről.

A kísérletek persze pénzbe kerültek. Rengeteg pénzbe. A sikertelenséget pedig ritkán kíséri türelem. Krisztina királynő – belső és külső válságait tekintve – elég sokáig kitartott. Rágalmazó, intrikus, nyílt és titkos ellenség bőven akadt körülötte, akikkel a férfiénje gögösen harcolt, de az asszony megrettent tőlük és dús, kapkodó ajándékokkal kenyerezte le a sértődött

gyűlölködőket. A kemény és meggondolt uralkodó sohasem érte utol a szertelen nőt; s noha győztes háborúk bonyolódtak körülötte, az ország gazdag területekkel gyarapodott, bőséges hadisarc ömlött a kincstárba, az arany mindig csak átutazóban volt a királynő ládájában. A bajokra, megszorultságra, felbillenéssel fenyegető egyensúlytalanságra persze itt volt a bűnbak: a hírhedt Burrhus, az ő fogoly ördögével.

Az államtanács döntő állásfoglalást sürgetett, s gondoskodott róla, hogy követelése a nép gyúrható nyersanyagán át jusson el a királynőhöz: "el a boszorkánymesterrel!" – követelte a fellázított tömeg.

Évekig tartott a harc Oxenstierna, a nép és a királynő között. Végül is a dac, a gyűlölet olyan fullasztóvá és veszedelmessé vált, hogy Homonculus elérkezettnek látta az időt a távozásra, különben erőszaktól kellett volna tartanom.

A királynő – bár keserű, tomboló kitöréseiben azzal vádolt, hogy kifosztottam és cserbenhagytam őt – alapjában örült, hogy véget vethet a harcnak, amelyből nem látszott kiút. Régen szerette volna abbahagyni, de nem tudta, hogyan táncoljon vissza hiúsága sérelme nélkül. Elkedvetlenedett. A tégelyek újra és újra megcsaltak bennünket. Méhükben nem megváltás, hanem bizalmatlanság fogant. Semmiféle folyamat nem indult meg bennük, még az első fázisú "caput corvi" fekete testéhez sem sikerült eljutnunk Hasenburgban.

– Svédország levegője hűt és elernyeszt. Tele van gáttal és asztrálerőket ölő sugárzással – közölte szuggesztív meggyőződéssel Homonculus. – Továbbmegyünk. A kör egyre szűkül. Tökéletesebb körülmények kellenek. Megkíséreljük salétrom és timsó hozzáadásával. Más szublimációt alkalmazunk. Nem hagyjuk ki a purifikált vékony aranylemezeket sem. Ezenkívül olyan pártfogóra van szükségünk, aki elég gazdag és hatalmas ahhoz, hogy teljes védelmet nyújtson. Tehát férfitestben férfire. Fontos, hogy megszerezzük feltétel nélkül való, engedelmes, szívós vakhitét, amelyet nem kezdhet ki türelmetlenség vagy bizalmatlanság, ha késnek az eredmények.

Mind e feltételekei megtaláltuk III. Frigyes dán királyban.

A király barátja

A talajt jól előkészítette félig-meddig szökésem a svéd királyi udvarból. A svédekkel örök és utóbb egyre szerencsétlenebb háborúba bonyolódó dánoknál ez már magábanvéve jogcím volt rá, hogy befogadjanak. Krisztina svéd királynővel való kapcsolatom régóta beszéd tárgya volt Európában; alaposan kiszínezték, botrányossá duzzasztották, és sok piszkos részletet költöttek az egyszerű és gyökeréig személytelen viszonyhoz, amely hozzá

fűzött. A vesztes dánokban – akik a roeskieldei és koppenhágai békekötésben összes birtokaikat a Sundon túl kénytelenek voltak átengedni Svédországnak – a tehetetlen megrövidítettnek minden dekadens indulata benne erjedt. Győzni nem tudtak, tehát összeesküvéseket szőttek, intrikáltak, vádakot kovácsoltak, s tetterejük terméketlen marakodásokba ömlött el. A hanyatlás jellegzetes tüneteként az ország kisebb-nagyobb, egymás ellen acsarkodó klikkekre hullott széjjel. Titkos társaságok alakultak a németek ellen Schleswig elvesztése miatt. A svédek elleni gyűlölet állandó fehérizzásában éltek, ugyanakkor sajátos perverzióképpen a nemesség, különösen a fiatalabb nemzedék, majmolta a svéd divatot, kozmopolita eszméket hangoztatott, és esküdött a nemzetek feletti individuális szabadságra, amely ez esetben annyit jelentett, hogy a közjó érdekében minden áldozatot megtagadott, gúnyolta a királyt, de önmagát is; természetellenes mulatozásokban vagy értelmetlen aszkézisben, szakadár vallási túlzásokban élte ki belső nyugtalanságát, s kihívta a polgárság és a papság felháborodását. Ez az egységes felháborodás végre szövetekezést és tettet hozott: az 1665. november 14-i királyi törvény a "Lex regia" kimondta, hogy a szerencsétlen kezű, vesztes uralkodó, akinek gyenge ujjai közölt szétesett a dán birodalom, tartozik az evangélikus vallást követni, az ország egységét, a királyi törvényt fenntartani; különben pedig tetteiért csak Istennek felelős. A birodalmi tanácsot eltörölték. A kormánytól függő hivatalnoki hierarchia és megbízható katonaság lettek az abszolút királyság támaszai.

És az abszolút királyság abszolút királya III. Frigyes.

Aki tetteiért csak Istennek tartozott felelősséggel.

*

Sokszor úgy hatott rám, mint egy csapnivalóan rossz, protekciós színész, aki mindenki és önmaga megpróbáltatására főszerepet játszik valami súlyos drámában; lötyögő, dús jelmezben ágál, verejtékezik, nem találja e! a hangot, és nem hisz önmagában. Bizonytalan jellemű köznapi embernek is szenvedés, ha rögtön és végérvényesen döntést várnak tőle. III. Frigyesnek szüntelenül döntenie és tennie kellett, pedig nem tudott döntenie, és nem tudott tenni, mert egy ruha kiválasztásánál ezer skrupulus kötötte gúzsba. Befolyásolhatósága nem segített rajta. Tanácsadók, kegyencek, csillagászok, vándorfilozófusok, szélhámosok és valódi tudósok hemzsegték körülötte, mindegyiket meghallgatta, de egyik tanácsában sem tudott megnyugodni. Szerencsétlen, őrlődő jellem volt, akiben az önmagában és minden dologban való kétkedés határtalan becsvágygal és beteges érzékenységgel párosult. Kudarcai nélkül is csupa seb és titkos sérelem volt belül, de sorozatos megaláztatásai szinte

mániakussá tették. Minden szó mögött gúnyt sejtett, minden mosoly mögött vérig sértő lekicsinylést, s hogy ezt megelőzze, "ő mondta ki előbb". Környezetét állandóan kétségbeejtette azzal, hogy helyettük beszélt. Elmondta feltételezett becsmérő gondolataikat. Az érintettek tiltakozása persze érhetően túlzó vagy zavartan dadogó volt, s ez még gyanakvóbbá, vadabbá tette. Ezer szeme volt, és ezer felé villant. Apró, rezzenésszerű jelekből kombinált. Megfigyelései néha félelmetesen élesek és pontosak voltak, így nyomozott folyton a fegyverek után, amelyek őt magát sebeztek vérig – és ezek a sebek sohasem gyógyultak be. Minden szemem keresztül saját eltorzított szörnyalakját akarta szemlélni utálkozva és szenvedve, s ilyenformán állandóan függésben volt, s ugyanakkor gyűlölködő harcban állt az emberekkel. Környezetében nem tartózkodott olyan élőlény, akinek ne "tartozott" volna valamivel. Az összességnek, a ködös tömeggé olvadt titánnak pedig magával a Csimborasszóval volt adósa, amellyel majd egy csapásra megváltoztat, áthangol és lehangol minden lekicsinylő véleményt. Persze, hogy a leghatalmasabb, leggazdagabb király akart lenni: hódító, híres és hírhedt. Félelmetes, zord, erős és erőszakos. Történelemformáló óriás, akiről hősi énekek szólnak. III. Frigyes nemcsak aranyat kívánt, hanem a Mágus erejét is. A valósággal való összeütközéseiben szerzett sérülések és kudarcok kiszorították lassan a földről a fantázia síkjára. Érthető, hogy Homonculus őt választotta áldozatául és pártfogóul, de még inkább pácienséül; mert e sajátos egyesülésből nemcsak mi profitáltunk. A királynak is célt adott. Elviselhetővé tette addig tűrhetetlen életét, s amit sohasem tudott azelőtt: bízott, remélt és hitt egészen haláláig.

*

Mindhárman teljes lelkünkkel komolyan vettük azt, amit csináltunk. Nem akartuk becsapni egymást. A királynak, ennek a saját belsejében kínpadra vont szegény, boldogtalan örültnek sok, megfizethetetlen órát szereztünk, amely alatt elfelejtkezett fájdalmas állapotáról. Homonculus sokkal többet kiszolgáltattott neki titkaiból, mint a szeszélyes Krisztinának, sőt egy ízben, hosszú előkészület után, lehetővé tette, hogy lássa őt. A király belebetegedett az élménybe, de a meggyőződés teljes volt. Vakon bízott bennünk és ügyünk sikerében. Sok évvel később rájöttem, mi hatott rá olyan erősen Homonculusban. Halványan, puhán és árnyékszerűen ő is hasonlított hozzá. Legbelül egyképűek voltak. A király intellektusa ugyanolyan lefelé örvénylő spirál volt, mint Homonculusé. Benne is szétbontott mindent a terméketlen, nihilbe vesző kétely, amely csak cáfol, és semmit sem állít, utolsó rétegig lehántja a dolgokat, míg el nem tűnnek előle véglegesen, így örölt fel maga

körül a király barátságot, szerelmet, rokoni köteléket, alattvalói ragaszkodást. Beléjük cseppentette saját mérgét: a gyanakvó rosszhiszeműséget, a aztán belevájt a szeptikus masszába: "Ilyen vagy! Ezek vagytok! Ennyit értek!" Végül valóban "csak az ördög maradt meg neki az egész világból"; tehát Homonculus – és én.

*

A legtalálhatóbb jellemzést egy magát Hyacinthusnak nevező, öreg, beteges hajlamú csirkefogó adta a királyról. Hyacinthust kitiltották minden nagyobb európai országból. Egy tucat börtönben ült már lopásért, kerítésért, különféle nemi kicsapongásokért, pornografikus rajzok terjesztéséért, rágalmazásért, de III. Frigyes önmaga és mások iránti gúnyos kárörömmel menedéket adott neki, mert példátlanul mocskos szájjal hajmeresztő pletykákat adott elő Európa hatalmasságainak gyengéiről, magánéletéről, hálószoatitkairól, és annyira rothadt volt kívül-belül, hogy a királynak titkos elégtételül szolgált.

Hyacinthus jósnak és filozófusnak mondta magát. Azt gyanítom, írni sem tudott rendesen. Műveit "fejében hordta egyetlen példányban", Kövéres testű, olajosan piszkos bőrű közepmagas férfi volt, nőies kebellel. Magas fejhagyon beszélt. Nyomott, ferde koponyáját ritkás haj röpködtte körül. Véeres sárga szeme alatt a túlhajtott bujálkodás lila táskái duzzadtak. Kezének vizes nyoma minden rajta maradt, amihez hozzányúlt. Undorító volt, mint egy állott osztriga. Szemtelensége nem ismert határt; de eredetisége meghökkentett néha.

Hyacinthus ösztönös emberismeretében nyíltan gúnyolta a királyt. Tudta, hogy ezzel a többi, ijedt, tapintatos udvaronc fölé kerül. Tudta, hogy merheti. A király, a maga szánalmas, ijesztő módján a többi alattvalóját *is* erre unszolta szüntelenül, de az emberek nem hitték el neki, hogy valóban ilyesmit akar hallani tőlük – és igazuk volt. A király azt kívánta, bárcsak meggyőznék tévedéséről, de úgy tett, mint a féltékeny örült, aki imádotyjából a szerető nevét örli, tapossa ki, attól rettegve, hogy az végül is vallani fog.

Hyacinthus vallott, és a király kétségbeesetten, halálosan gyűlölte érte, de ott tartotta az udvarnál, és minden pimaszsága után gazdagon megajándékozta mindenki előtt.

Hyacinthus terjesztette el a királyról, hogy azért nem csókol többé asszonyt, mert az első lehunyta a szemét csók közben az utálattól, a másik kinyitotta, hogy lássa, mennyire visszataszító és nevetséges, a harmadik összehúzta szempilláit az iszonyodástól; de mindhárom egyformán azt hazudta, hogy a csók jól esett neki. Mindhárom asszony szerette a királyt, de ő addig vallatta őket éjjelnappal, míg a fáradtságtól összeomlottak, és mindent

ráhagytak. Akkor sírni, őrjöngeni kezdett, elkergette őket, és kijelentette: örökre csalódott a nőkben.

Ezt a kis mesét Hyacinthus a király jelenlétében is feltálalta, aki erőltetett, kongó hangon nevetett rajta, és hamis vidámsággal hangoskodott:

– Nagyon jó! Kitűnő! Csak tudnám, melyik ártatlan lilium fizetett meg busásabban a három közül, hogy pártját fogd előttem... vagy mindháromtól sápot húzol, vén kerítő?!

– Körülbelül így is van, felség! – nézett szembe a királlyal Hyacinthus arcátlanul.

Feszengő némaság uralkodott el a teremben. A levegő foghatóan hideggé, nyirkossá vált a kínos hangulattól. Mindenki ismerte a dámákat, akikről szó lehetett, akik rövidebb-hosszabb ideig uralták a király érzelmeit, s azután alámerültek az udvari süllyesztőben, amelynek nincs kijárata a felszínre.

– Távolságra legyen tőlem, hogy megbotránkoztassak valakit a hölgyek és urak közül! – fordult az ellenséges és tanácstalan társasághoz, amely még a halk társalgás látszatához sem folyamodott megdöbbenésében.

– Azt a három hölgyet, akiről beszéltem – folytatta Hyacinthus zavartalanul – csak a látszat mutatja három ismert személynek. Valójában csak a mi felséges urunk három változata, három jelmeze... Igen, igen! Mindjárt megértik, mire gondolok. A mi kegyes és csak Istennek alávetett királyunk egyetlen hatalmas szellemhez hasonló, amely betölti nemcsak egész országát, hanem külön-külön minden alattvalóját, hódolóját, kedvesét, barátját is. Minden ember szemén át önmagát szemléli. Mindenki agyában önmagát gondolja, s mi, vak férgek, akármit állítunk, Ő nemcsak a vesénkbe lát, de bennünk van, kiszorítja szellemünket; különben hogyan volna lehetséges, hogy helyettünk beszél, dicséretünket, hűségünket, szerelmünket megcáfolja, és kimondja azt, amit ő gondol, érez és lát a mi testünkkel, szemünkkel és lelkünkkel. Azok a dámák szerették és kívánták a királyt, de a mi felséges urunk kedvesei szemén át nézve nem szerette és nem kívánta önmagát, mert a királynak csak egyetlen ellensége, gyilkos gúnyolója, engesztelhetetlen vetélytársa, hűtlen szerelmese és áruló barátja van: önmaga. Azt pedig igazán hiába is tagadnám, hogy nemcsak szellemi, de anyagi jólétem fényes éltető napkorongja a mi hatalmas, bölcs és jóságos uralkodónk, Isten tartsa meg őt egy örök életen át mindnyájunk üdvére! – fejezte be meghökkentő tirádáját kenetteljesen.

*

Munkánk lassú, alapos és költséges volt, de nem kellett félnünk, hogy bajunk támadhat miatta. A király bőkezűen fedezett mindent. Mi lettünk

életének középpontja. Homonculus mindig odavetett neki egy-egy játékszert, csillapító koncot, amellyel áthidalhatta a természetes folyamatok hosszadalmasságát másoló kísérleteink őrlő várakozását. Hálóterme, dolgozószobája tele volt aggatva különféle színű festett táblákkal, amelyekről nagy, erőszakos betűkkel szuggesztív mondatok kiabáltak:

“Ne kívülről nézz önmagadra,
hanem belülről nézz kifelé!”

“Az emberek véleménye értéktelen!”

“Aki mindenki fölé akar emelkedni,
az egyedül van, és csak önmagához hű.
Mindenkét felhasznál,
de senkiben sem bíz!”

Ilyen és ehhez hasonló varázsigékkel támasztgatta alá és drótozta összes széteső lényét. Órákat töltött előttük összeráncolt homlokkal, szorosra zárt szájjal, kezével karosszéke támláját markolva; s oly kimerült volt utána, mintha követ tört volna. Sokszor elaludt a táblák előtt, és álmokat látott, amelyeket nekem kellett megfejtennem. Folyton üdözték ezekben az álmokban; kapuboltozatokba lapult, végtelen csigalépcsőn futott felfelé, kormos, sötét kandallók belsejébe kapaszkodott, míg alatta tüzet gyújtottak. Egyetlen kellemes, visszatérő álma volt a bölcső, amelyben tehetetlen és ernyedten szunnyadó kisgyermekként feküdt. Sötét ruhás, tejszagú, dúskeblű asszony ringatta; időnként föléje hajolt, és lerugdosott takaróját felhúzta az álláig.

Csak a sorsirányító, titokzatos erők tudták, miért tették királlyá ezt a szegény, gyöngye, középszerű embert. Feladatai túlhaladták képességeit. Míg Homonculus és én fel nem bukkantunk környezetében, leírhatatlanul szenvedett meghasonlottságában. Egyenes úton volt a megzavarodás és öngyilkosság felé. Mi levezettük feszültségét, narkotizáltuk, bizonyos mértékig visszaadtuk önbizalmát, és hozzájuttattuk a szellemi fensőbbség elégtételének balzsamához. A boldogságot nőkben, barátokban, rokonokban, gyermekekben sohasem ízlelte meg. Mindig saját alacsonyrendűségi érzetének gátlásaival küzdött. Egyedül. "ni tudtuk percekre, órákra, sőt hetekre is boldoggá tenni egy-egy rábizott, különleges gyakorlattal, tanulmánnyal vagy kézműves munkával, amelyet "csak ő" tudott elvégezni, senki más a világon. S mialatt e tennivalókkal pepecselt, megfeledkezett csupa seb önmagáról; s alámerült a gyogyító, felszabadító személytelenség nirvánájába.

*

Homonculus úgy látta jónak, hogy elég messze a palotától rendezzük be munkahelyünket egy négy méter magas, fekvő ember szélességű fallal körülvett, eléggé sivár, kényelmetlen házban. Földszintjét és pincéjét azonban minden eddiginél tökéletesebben felszerelhetjük a király jóvoltából, aki hatalmas összeget és számtalan munkást bocsátott rendelkezésünkre. Tapasztalataink alapján az első években lehetőleg nem mutatkoztam a palotában, csak a király különleges kívánságára, vagy ha beteg volt. El akartam bújni a kémlelő, gyanúsító, irigy és gyűlölködő szemek elől. Később ez már sehogy sem sikerült, mert a király nem tudott meglenni nélkülem, s akaratom ellenére egyre jobban belevont mindennapi ügyeibe.

*

Ott-tartózkodásom első három évében kellemes és zárkózott életet éltem Homonculusszal a palotától és a várostól távol eső kis erődünkben. Egyedül a királynak volt szabad bejárása hozzánk. Rendszerint alkonyat felé jött át kocsiján, és kíséretét, minden könyörgés és tiltakozás ellenére, házon kívül táboroztatta. Saját személyzetéből engedett át szolgálatomra egy öreg házaspárt, akik közönyös, alvajáró alázattal végezték dolgukat, s annyira sem voltak kíváncsi természetűek, mint a kövek az udvaron.

Az emelet tátongóan nagy, magas és hideg szobáit rendezték be nekem lakásul: királyi bútor-, szőnyeg-, ezüst- és képállományból, de ez a súlyos, sötét tónusú pompa semmit sem enyhített a lakás komorságán. A kandalló maga is kisebbfajta terem volt. Hiába égett benne hatalmas farakás eleven, magasra nyúló lánggal, a szél kihúzta a meleget a mohó, tág torkú kéményen át. Ablakaimból – melyeket a királyi kegy méregdrága, kovácsoltvas keretes ólomüveggel csináltatott meg, elhanyagolt parkra láttam. Két öreg szolgám nem értett a kertészkedéshez, én meg nem akartam más, kíváncsi szemeket a műhely körül. Sötét olaj zölden burjánzóit a fű a nedves talajon és gumós testű, ráncos, vén fák hajlottak össze a gazzal benőtt ösvények mellett. Akkor kezdtem meglátni az analógiát a dermedt ábrák és az asztrálvilág mozgó, áramló erővonalai között. Rádöbentem, mennyire jelen vannak ezek a hieroglifák fizikai életünkben is, csak nem tudjuk elolvasni értelmüket. A fák ágazatában, hajló törzsében ugyanazokat az indulatokat, szenvedélyeket, néma, könyörgő feljajdulásokat láttam s hallottam belül, mint tomboló asztrálkörnyezetem vonaglálásában, csak hogy amazok itt a földön titokzatosan megmeredtek; elátkozottan álltak a fizikai lét sűrű lenyűgözöttségében, az idő

és tér varázslatának fogságában, hogy azután, idejük lejártá után tovább folytassák vad örvénylésüket. Azóta vált hangossá előttem a fizikai sík néma természete is; s azóta értem a fákat. Vannak köztük fiatal, izmos lázadók, vannak szertelenül örvendezők, amelyek ódát kiáltanak a nap felé egyetlen, hosszú ujjongásban. Vannak gyöngé, önérzet nélkül való, tétova fák s koldusok, amelyek megtörtén nyújtják ágtenyerüket fényalamizsnáért. Vannak sunyi gáncsvetők, csavaros, buktató intrikusok; kényurak, amelyek más testén keresztül terjeszkednek, makacs, gögös puritánok és szelíd, anyásan gyámkodók. Vannak remeté, amelyek lehánytak magukról minden dísz; görcsösen, száradtan vezekelnek. Vannak szerelmes, játékos, költői fák és vannak békésen tündöklő bölcsek, amelyek mindent értenek, és mindig mosolyognak. Vannak terebélyes, dús gyümölcsű polgárosszonyok, nehézkes idomú, tagbaszakadt parasztok és borús, magányos, filozofáló férfizsenik. De érteni a virágok millió arcának sokszínű kifejezéseit is. A vizeket, szakadékokat, a komor, gyűlölködő, szerencsétlen, ezerélű köveket, amelyek az útszélen hevernek, és az okkult ábrákra hasadó kristályok kinyilatkoztatásait. Látom vonalaikat, és vonalaikon át beszélnek hozzám. Elmondják lényegüket, természetüket, állapotukat, szenvedéseiket, ahogy ma egy grafológusnak szemébe kiáltják titkaikat az írás néma vonalai.

*

A pompásan felszerelt műhely megint csak sorozatos kudarcok színhelyévé vált. Homonculus évezredek át esszenciává sűrített, makacs rögeszméje kellett hozzá, hogy életben tartsa az én kitartásomat. De nem is a kitartással volt baj. Kezdett eláradni és felerősödni bennem a sejtelem, hogy Homonculus zsákutcában vesztegel. Ezen az úton sohasem érhetünk el semmit. Indokaim, érveim nem voltak hatalmas, legyőzhetetlenül okos szövetségesem ellen. Mert én csak "sejtettem" logikán, érvelésen túl. "Éreztem" – ma intuíciónak nevezném –, tehát csupa olyan dologra hivatkozhattam volna, amelyeket Homonculus egész száradt, következetes lényével elszántan tagadott.

Tovább dolgoztam utasításai szerint. Pontosan véghezvittem mindent, egyre fogyó meggyőződéssel és erősödő bizonyossággal: hiábavaló munkát végzek, az időt fecsérelem, és a király pénzét füstté változtatom, amely a kéményeken át elszáll. Testem is kezdett fellázadni lakásom nyirkos, embertelen hidege ellen. Megfáztam. Légcsőhurut és reuma kínozott. Ötvennégy éves elmúltam. A király sem volt már fiatal. Rendíthetetlen kitartása meghatott. Barátsága már nem függött az aranytól, amelyet sehogy sem tudtam létrehozni. Szüksége volt rám, bizott bennem és hálás volt

viszonylagos gyógyulásáért. Tudta, hogy ezt jórészt Homonculusnak köszönheti, de tőle csak félt; engem szeretett. Baráti érzéseit őszinte szívvel viszonztam. Sajnáltam tragikus elhagyatottságában.

Betegeskedésem megijesztette a királyt. Gyámoltalanul kérelt, vigyázzak magamra. Szánalmasan kedves szemhunyorítással tudtomra adta, ő akar előbb meghalni. Nem mozdult ágyam mellől és mikor jéghideg lábbal, kipirosodott orral tüsszögni kezdett a kandallótűz lobogó fényében, tréfásan menekülésre intettem, nehogy sorsomra jusson ebben az elátkozott jégkamrában. Akkor kapott észbe. Vádolta magát, hogy ő az oka betegségemnek, és haladéktalanul intézkedni kezdett.

Híres és hírhedt eset volt. 1670-ben történt. Homonculus csak úgy egyezett bele elköltözésünkbe, ha a műhely érintetlen és ugyanaz marad. A király tehát a szó szoros értelmében az egész házat felemeltette gépezetekkel, és új felállítási helyére vitette közel a palotához, amelyben kényelmes, jól fűthető lakrészt foglaltam el. Ezeket a szobákat folyosó kötötte össze a laboratóriummal. Az átszállítás egy csomó építőmestert, tömérdek munkást foglalkoztatott. Előkészülete hónapokig tartott, és egy egész vagyont emésztett fel. Elképzelhető, hogyan vélekedett róla Dánia ellenséges, gyanakvó nemessége, puritán polgársága és megrendült papsága. Európa fejedelmi udvaraiban is sokat derültek az ügyön, s a nép között gúnyversek születtek róla. Én akkor már gyűlöltem az egész komédiát. Szégyelltem magamat a király helyett, és legszívesebben megszöktem volna, de nem akartam cserbenhagyni azt az embert, aki – noha a nevetségességtől rettegett legjobban a világon – még ennek a kockázatát is vállalta, csak hogy mindent kedvünkre tegyen.

A néhány év, amelyet még a kedves és szerencsétlen ember mellett töltöttem, szánalom sugallta szolgálat volt. Szereplésem Koppenhágában, a király utolsó lélegzetvételével véget ért.

*

Alkonyattájt indultam útnak, mint akkor, Milánóból; s megint szöknöm kellett. Az idő, a visszatérő dolgok mágiájával az októberi szeles, nyirkos napot idézte fel, mikor elhagytam szülővárosomat. Lassú eső szemezett; s ott északon mérhetetlen, idegölő rosszkedv, reménytelenség árad az esős, őszi napokból. Néhány órával előbb még a király erőtlén, sovány keze kaparászott karomon, és lázas, nedvességben úszó szeme kegyelemért esdeklített nekem a szobát fojtóan megtöltő, halálára leső családtagjaitól és udvari méltóságoktól:

– Ne... ne bántsátok... Nekem ő... mindent... mindennél többet... Nem akarom... megtiltom, hogy... parancsolom... – zihálta.

Szegény. Mikor egészséges volt, akkor sem vették komolyan.

Rokonsága és az összehívott előkelőségek hűvös kíváncsisággal figyelték haláltusáját; eltorzult, verejtékező arcát. Latolgatva hallgatták lélegzésének küszködő, szörcsögő zaját, hogy vajon közel van-e a perc, mikor az orvos kimondja az e helyen és ilyenkor kötelező szöveget.

A királyt nem szánta és nem szeretete senki. Fölösleges volt már. Átnéztek rajta az új hatalom felé. Tele volt a szoba emberekkel, és ő tudta, hogy egyedül van Velem. Elfordult a konok, könyörtelen, bezárult arcoktól hozzám, aki sajnáltam, értettem, és szerettem. Hangja már alig suttogott. Erőtlen szájáról olvastam le a nehezen kiformált szöveget:

– Menj... menekülj... én már nem tudlak megvédeni... siess...

Tágra nyílt szemébe félelmetes, idegen kifejezés mélyült; így tartotta fogva az én pillantásomat egészen közélről. Legbelülre, szakadékos, ijesztő pokolba figyelt bennem tiszta, látó tekintettel, amelyben már nem volt semmi emberi. Éles, magas hangon szólalt meg utoljára!

– *Hagyd el őt! Hagyd el őt!... Tudd meg a nevet! Az igazit!...* Isten irgalmazzon neked!

*

Ezt a mondatot és ezt a képet vittem magammal az esőtől csúszós, sötétedő utcán.

A két alázatos öreg szolga tette meg halott urának az utolsó szolgálatot megmentéssel. A palota főkapujánál, számtalan oldalkijáratánál és a laboratórium ajtajánál már vártak rám azok, akik a halottasszobát mégsem találták megfelelő színhelynek elfogatásomhoz. Tudtam ezt, és közönyös voltam iránta. A király halála és búcsúszavai fölött való megrendülésem elnyomtak bennem minden érdeklődést további sorsom iránt. Idős és fáradt voltam. Egész életemet hiábavaló erőfeszítésekkel pazaroltam el, célomhoz nem jutottam közelebb, sőt, távolabb voltam tőle, mint valaha. Francesco Borri testét elnyúttnek éreztem új nekiinduláshoz. Most már tudtam azt is, hogy Homunculusszal való szövetségem félelmetes teherként rajtam. Vele együtt nem tudok tovább jutni. A király szavai róla szóltak. Biztos voltam benne. De hogyan hagyhatnám el őt, ha ő nem akarja? Szüksége van rám. Eszközévé formált. A híd kiépült közöttünk. A szolgálja, megszállottja, foglya vagyok.

“Tudd meg a nevét! Az igazit!” – újra és újra visszatértem a haldokló utolsó szavaira, amelyekből a küszöbön átlépők mindentudásának villámfénye csapott ki...

Lépteim idegenül, árulón kongtak utánam a palota visszhangos folyosóján és széles, árnyékoktól csikozott lépcsőzetén.

... A kapuban nagyképű fontoskodók várnak rám, hogy börtönbe vessenek – gondoltam. – Mindegy. Súlyosabb börtön az, amely belül szorít, ha szabadon járok is...

“Tudd meg a nevét! Az igazit!”

De hiszen tudom a nevét. Mi lehetne más, mint...

Az oszlopsor legelső oszlopától görnyedt, sovány alak vált el és intett. Követtem. Utunk levezetett a palota alvilágába. A börtönfolyosón haladtunk át, ott, ahová másképpen akartak lehurcolni ellenségeim. A penészes levegő, surrogó nesz a csepegő kövek repedései között, amelyet elfutó patkányok okoztak egy másik börtönt idézett emlékezetembe...

Mikor közel a város végéhez, szabad levegőre bukkantam a város alatt kanyargó, föld alatti folyosóból, egy pillanatra megőrültem az esőnek is, amely arcomat verte.

“A ház amelynek nincsen kapuja”

Törökországba akartam jutni – megint csak Homonculus irányítására. Pénzem volt elég; magammal tudtam menteni egy nagyobb összeget a király ajándékából. Közben azonban bosszantó kaland ért, amely megváltoztatta útirányomat. A Nádasdy-Frangepán-összeesküvés gyanúhulláma ért el Bécs határában. Mindenki gyanús volt akkoriban, különösen egy “idegen átutazó” – hiszen annyian beleszédültek ebbe a tragikus ügybe; hívők, lángoló hazafiak, fantaszták és kalandéhes rajongók. Hírvivő kémet sejtettek bennem, és fegyveres kísérettel Bécsbe vittek. A motozás, vallatás fanyar bocsánatkéréssel ért véget, sőt, Homonculus újra mesterfogást csinált. Felhívta figyelmemet Sinzendorf gróf pénzügyminiszterre, aki titkos hívője volt az alchimiának. Sikerült nála kihallgatást nyernem, melynek eredményeképpen szolgálatába fogadott.

Ezzel az új helyzettel Homonculus elégedett volt, én azonban nem. Irtóztam a műhely berendezésétől, a meddő kísérletek újratekintésétől, amelyekhez egy pénzsóvár nagyúr és egy rögeszmés fantom asszisztálnak. Elegem volt! Türelmetlenség, csüggedt kétségbeesés fogott el. Hogyan szabaduljak ki ebből a csapdából? Homonculustól a halál sem válthat meg. Más módot kell találnom a menekülésre.

Homonculus éberem figyelte rám. Látta, mi megy végbe bennem, de lázongással, hitetlenséggel nem sokat törődött. Nyugodt volt hatalmában fölöttem.

Munkámat nehézkesen, kedvetlenül végeztem, s mikor sürgetett, ellenkeztem. Megfenyegetett.

– Mi lesz, ha abba hagyom az egészet?! – törtem ki elkeseredetten.

– Átkerülsz ide, ahol én vagyok – sugározta belém. – Az én erőm nagyobb, mint az asztrálc sürhéé körülötted. Az én kreatúrám vagy. Az intellektusod, fogalmaid az én teremtetem. Az enyém. A horog mélyen akadt beléd. A kötés fennáll, és ha a test lemállik rólad, megrántom a halászzsinórt. Fogoly leszel te is, velem együtt... örökre.

Megértettem egész nyomorúságomat.

Homonculus e közlése után visszahúzódott, magamra hagyott lesújtottságomban, hogy engedelmességem megérjen neki. Akarta, hogy teljes mélységben átértem: nincs visszaút. Ellöktem magamat a parttól, e vagy átúszom, vagy beleveszek a misztériumok sötét folyamába.

*

E megzavarodott, csüggedt, boldogtalan lelkiállapotban ért az a változás, amely megint kívülről nyúlt bele sorsomba, s keresztülhúzta Homonculus pontos számítását; mint ahogy mindig ez a megtagadott, láthatatlan, gondolatláncba nem fonható tényező volt az, amely elgáncsolta érvekkel meg nem cáfolható zsenialitását.

*

Róma már régóta figyelte működésemet, de mind ez ideig nem kerültem hatósugarába. Bécsben végre utolértek.

Sinzendorf gróf közel egy évig harcolt értem, de végül is a pápai nuncius közbelépésére kiadtak a pápának.

Az utat Rómába erős fegyveres kísérettel tettem meg. Nem vártam semmi jót, de nem féltem. Törődött öregember voltam már, és mérhetetlenül szerencsétlen. A bebörtönzés, kínzás, kivégeztetés fenyegetése eltörpült Homonculus rámsúlyosodó árnyéka mellett.

Az Angyalvárba zártak. Egyelőre nem hallgattak ki. Hallomásból ismerve a szokásokat, hozzákészültem a hosszú, egyhangú fogsághoz. Kényszerű tétlenségem kedvemrevaló volt; bár a sötét cella magánya újra egészen közel engedte hozzám a másik világot. Napokat, heteket töltöttem így egy lidércnyomásos álom nyomasztó örvénylésében, eltorzult arcok, fenyegető ábrák, apokaliptikus szörnyek, féktelen indulattestek között. Menekülési vágyam Homonculustól lassanként kilazította a gátakat, amelyet szövetségesemmel együtt ellenük emeltem; de beözönlő szennyes tömegük

eltorlaszolta a hidat is Homonculus és köztem. Csak néha, pillanatokra tört át sötét alakja a piszkos asztráltajtékon. Szólított, parancsolt, én azonban vonakodtam elvégezni a gyakorlatokat, amelyek kapcsolatunkat újra megszilárdíthatták volna. Akkor ő kezdett el közeledni hozzám erőit megfeszítve, s én éreztem, mint nyomul felém dermesztő lénye lecsöndesítve, széttépve, messzire taszítva a körülöttem örvénylő, forró érzelmiséghurkot.

Megadtam magamat. Jó. Folytassuk a kísérleteket. De hol? Szabadságomtól megfosztottak, s ha perem eldől, talán életemet is elveszik.

E tekintetben megnyugtatott. S nemsokára észlelhettem: nem maradt tétlen.

Egyik éjszaka látogatót kaptam. Amint fekete csuklyáját hátravetette, láttam, hogy előkelő főpap. Nevének hangzása nem volt ismeretlen előttem. A pápai udvar legügyesebb diplomatájának tartották. Egyike volt az óvatosan kíváncsi elméknek. Minden irányba tapogatózva, mindenütt fedezte magát. Szónoklatai elkápráztatták az embereket, jóllehet utólag rá kellett jönniök, csillogó szódíszek pompája alatt a semmit közölte velük. Soha senkihez sem kötötte le magát egészen, de a végletekig alkalmazkodott. Síkos, hajlékony angolna módjára kígyózott a kiszögellő, sűrű, önmagukban meghatározott dolgok között a politikai áramlatok veszélyes mélyvizében.

Ez az okos, hidegen önző és alapjában értéktelen ember lett új pártfogóm; amint titkos gondolataiból lecsapoltam, nem is annyira saját, mint inkább egy nála sokkal magasabban álló személy érdeklődése alapján. Nem lett volna lehetséges különben, hogy annyi enyhítést élvezzek a hírhedt börtönben. Kényelmes ágyat, bőséges kosztot kaptam, szabadon mozoghattam, és laboratóriumot bocsátottak rendelkezésemre; alapos ismeretek alapján, fényűzően berendezett, komoly alchimista műhelyt.

Elindult a szokásos folyamat, amely az utóbbi években egyre fokozódó közönnyel töltött el. Gépiesen elvégeztem a Homonculus által rámrótt feladatokat. Más és más variációkban összeállítottam az anyagot, tápláltam a tüzet az anyaméh fikciója alatt, s előre tudtam, ebben a méhben ezúttal sem történt fogantatás.

Megváltásom Homonculustól mégis az általa választott pártfogón és az új műhelyen át jutott el hozzám. Csendesesen, alig észrevehetően közelített meg; mint ahogy a hatalmas dolgok mindig apró, porszemnyi rezzenésekből emelkednek mindent elborító hullámözönné.

*

Famulusomnak – aki a fát, szenet hordta, edényeket Öblítette, sepert és a lámpákat kezelte – volt egy tizenhárom éves kislánya. Az emberek általában nem tartották épelméjűnek a beteges gyermeket, de a sánta Alessandrónak

szeme fénye volt. A kislány anyja belehalt a szülésbe. Sokszor megtörtént, hogy kísérleteim a kora alkonyati óráktól késő éjszakáig is elhúzódtak, s Alessandrónak a közelben kellett maradnia, hátha szükségem lesz valamire. Ilyenkor a kis Marietta hozta fel a vacsoráját. Csendesen surrant be, mint egy kis egér. Eleinte nem is tudtam róla, mert Alessandro a kísérletek alatt nem tartózkodhatott a műhelyben; a raktárban várta utasításaimat. Egyik este – jóval tíz óra után lehetett – Marietta bejött hozzám a műhelybe. Először azt hittem, kíváncsiság vonzotta be. Piros, démonikus tűzfény rángatózott a falakon. Én a borszeszlángon a tizenkétszer átmosott homokról vizet párologtattam. Nem vettem rögtön észre, hogy belépett. Némán, tágra nyílt szemmel állt az ajtóban, és figyelte munkámat. Alessandro elaludt bő vacsorája után, az ajtót meg nyitva felejtettem; így történhetett, hogy a kislány bejutott a tilos helyiségbe. Vékony, szelíd, éneklő hangja rezzentett fel elmerültségemből:

– Ugye, ez a pokol, messer Burrhus?

Haja két sötét farkocsban vállára omlott. Hosszú, kék ruhájának derekára simuló felső része leleplezte fejletlen, törpe testének ijesztő soványságát. Arca beesett és öreges volt; szeme különösen nagy, kék és megszállottan fénylő. Két sárgás kezét mellén összekulcsolta, úgy várta válaszomat. A meglepetés elnémított. Volt valami a leányka külsejében, ami megijesztett és meghatott. Féltettem a tégelyt, és ráirányítottam a borszeszegő fényét

– Hát te ki vagy... Hogy kerülsz ide?!

– Én vagyok a Marietta... Alessandro Combatti Mariettája, ő a te szolgád.

– Óh... Alessandro kislánya vagy?

– Igen. Én hordom a vacsoráját. Már régen be akartam jönni ide, mert beszélnem kell veled, de apám, ha ébren van, nem engedi. Most elaludt.

Közelebb léptem hozzá, leültem, és magam elé vontam őt, hogy a lámpafény továbbra is bevilágítsa különleges arcát. Nem ellenkezett. Mosolytalanul, fénylő, nyugtalanító szemmel állt két térdem között, és felnézett rám.

Marietta...

Szíven ütött ez a név, mely anyám neve volt, s mint egy felszakadt seb, vérezni kezdett bennem. Ez a kislány semmiben sem hasonlított hozzá, csak a neve volt ugyanaz; mégis az ő emléke áradt lelkembe, bánatot, reménytelen vágyakozást keltve tiszta alakja után.

– Igen... – mondtam halkán. – Eltaláltad, kis Marietta. Ez a pokol... Miről akarsz beszélni velem?

– Itt nem lehet... Az egy üzenet. Most a legerősebb a hangok között, mióta te itt vagy.

– Milyen hangok között?

– Amiket hallok – mondta komolyan, magától értetődően. – Egy Madonna a lelkekre kötötte, át kell adnom az üzenetet messer Francesco Borrinak, akit most Burrhusnak neveznek. De nem a pokol közelében, mert ott baj érhet téged és engem is egy ördögtől, aki nagyon erős, és vigyáz, ki ne kerülhess a hatalmából...

Alessandro rémült, bocsánatért esdeklő arca bukkant fel az ajtónyílásban. Elrántotta mellőlem a kislányt:

– Marietta, Marietta! Nem megtiltottam neked?!... Bocsásson meg, Messer!... A Szent Szűzre esküszöm, nem fog előfordulni többé... Szegény Mariettám eszelős... Nem tudja, mit beszél...

– Minden rendben van, Alessandro... ne óbégass annyit! Nem is tudtam, hogy ilyen okos kislányod van. Nagyon jól megértjük egymást... Eredj csak ki, és aludj tovább – mondtam tréfálkozó hangon, de belül remegtem a türelmetlenségtől és aggodalomtól, hátha valami vagy Valaki megakadályozza, hogy ez az üzenet, amelynek fontossága megrázott egész valómban, eljusson hozzám. Anyám távoli suttogását hallottam benne; anyámét, aki nem tudott közvetlenül hozzámférti – mint ahogy az illanó, hófehér pára nem tud a sűrű, vastag földréteg alá hatolni –, mégis segíteni akar... menteni a pokol kénbűzös, rettentő szakadékából, amelybe belezuhantam. A kis Marietta gyöngé, áttetsző, tiszta teste kellett eszközül, hogy szólhasson hozzám... Mennyi szívós kitartás, milyen égő, áldozatos szeretet kellett hozzá, hogy megtalálja és kiharcolja az utat ideig...

Alessandro elkotródott, és én kézen fogtam a kislányt:

– Menjünk ki innen, Marietta... most rögtön meg kell mondanod az üzenetet, különben sohasem mondhatod meg többé.

A lámpa fénye elsárgult, s a kemencék sugárzó tüze ellenére dermesztővé hűlt a műhely levegője. Már láttam a sarok felé elnyúló sugarat; egész testemben és lelkeemben éreztem a szörnyeteg erőszakos közelségét. Marietta vékony keze is megremegett a tenyeremben. Felrántottam az udvarba vezető ajtót...

Kis, kör alakú, kövezett udvar volt, közepén játszadozó gyermekeket ábrázoló kőkúttal. Világos, tiszta éjszaka fogadott kint. Árnyékunkat az éles holdfény lábunk elé vetette. Éreztem, Marietta reszket. Gyöngéden felemeltem súlytalan testét, hogy ajka fülem magasságáig érjen:

– Mondd el... ne félj, drágám... A Madonna vigyáz rád...

... És Marietta fülembé súgta anyám üzenetét...

A kislányt Alessandróval együtt hazabocsátottam, és visszatértem a műhelybe.

Anyám síron átzenő, szelíd hangja zúgott bennem fénnel, imádsággal telítve; varázslatba vont, erőt adott hozzá, hogy bemenjek a vörös és fekete árnyakkal zsúfolt, néma helyiségbe, amelyben Homonculus dermesztő, halálos dühbe merevült szörnyalakja várakozott a leszámolásra. A levegő tapadóan sűrű, nyirkos volt ellenséges jelenlététől. Éles karmokkal nyúlt felém a rémület, amelynek szele, ha nehéz álmokban, szorongásos, beteg sejtelmekben megéri a halandó embert, összeroppan tőle.

Homonculus koncentrált minden hatalmát és erejét, hogy maga alá gyűrjön, összezúzzon sötét tudásának pörölyével.

A kemencék villódzó tüze megsötétedett, összeszűkül, és fekete, kénzagú füstöt okádott. Az éjszaka langyos volt odakint, de a fűtött műhelyben kriptaillatú fagy eredt valahonnan egy hullahideg központból; áradt jegyre jegesebben, mint a síkos hullótest, spirál alakban körülkígyózott, arcomra tapadt, ruhám alá bújt, áttört a bőrömön, és csontjaimat ostromolta. Úgy éreztem, jéggé kell dermednem, mert ez a bénító hideg egyre mélyebbre nyomult bennem, kioltja a lángot, amelyet anyám üzenete gyújtott; s ha ez a csillogó hőpont kihuny lelkemben, teljesen elborít a pánik. Tudtam, ellene kell feszülnöm minden hitemmel és emlékezetemmel...

Az asztalra támaszkodva előrehajoltam. Sarok felé nyúlt végtelen fénysáv vonalán ömlött végig a hangom élesen, idegen eréllyel, falakról visszacsengve:

– Ismerlek! Nem árthatsz nekem, mert nem félek tőled!

Orkán furcsa, vijjogó vészhangja sírt fel a teremben. A borszeszégő kristálygömbje nagy roppanással megrepedt, és a cserepek vad zajjal a kőre hulltak. A polcokon meginogtak, koccanva összeütődtek a tégelyek, ide-oda topogtak egy ideig, mintha el akartak volna futni helyükről. Egyik kemencéből fülledt dobbanással koromtömeg robbant ki. Kezem, arcom, ruhám fekete lett, szemem elhomályosult, szájamban a korom pépes, undorító ízét éreztem, testi állapotom hajszott, elcsigázott, nyomorúságos volt, de mint a halálveszélybe került állat, szembefordultam támadómmal és süketen, vakon kitörtem:

– *Tudom a nevedet! Te vagy a ház, amelynek nincsen kapuja! Semmi dolgom veled többé! A kötést elvágtam, a vonzást megszüntettem. Eredj tőlem, Leviathan, tűnj el örökre, akarom!*

Vad erővel, s olyan hangosan kiáltottam ezt előregörbült testtel, görcsös kézzel az asztalba kapaszkodva, hogy utána zsidadt gyengeség fogott el. Verejtékezni kezdtem. Térdem megcsuklott, s reszkető testtel leereszkedtem az asztal mellé a földre.

Tagjaim boszorkánytánca csak lassan csillapult. Idegzetemen újra és újra

átömlött a borzalom. Nem tudom, meddig tarthatott ez a zúzott önkívület. Mikor reszketésem alábbhagyott, s szemem kikönnyezte a kormot, furcsa változást észleltem a műhelyben. Bőrömet langyos, szelíd meleg simogatta. A borszeszlámpa meztelen lángja éles, fehér lobogással égett; derűs, sietős zümmögéssel felfelé lobogott. A kemencék izzottak. Az ablakon át a csillagporos éjszakából tücskök álmos altatódala szárnyalt be, és akkor, egy rövid időre ott, koromtól szennyesen, gyengeségtől és a kiállót megrázkódtatástól földre sújtva olyan örömet ízleltem, amelyet sohasem ismertem meg addig. Nevetni, kiáltozni szerettem volna, és sírtam, dadogva imádkoztam. Térdeltem, majd feltápászkodtam, összefüggéstelen szavakat motyogtam Istenről, anyámról; hálálkodtam és fogadkoztam, körülántorogtam a teremben, kihajoltam az ablakon, és megáldottam a tücsköket...

*

Szabad voltam. De mit jelent ez a szó? Talán a halálraitélt, akinek utolsó pillanatban megkegyelmeznek, érzi halvány visszfényét annak, amit én éreztem, mikor a misztikus kárpit lezuhant köztem és Homonculus között. Egy kivégzés brutális ténye azonban teljesen eltölpül a megfoghatatlan, végtelen és reménytelen nyomorúság mellett, amelyet Homonculus megosztott sorsa jelentett volna, mert minden testi halálból végül feltámadás, megváltás fakad.

Homonculus börtöne megint becsapódott, és ő magára maradt terméketlen rögeszméjével újabb évezredekre. Annyira borzadtam tőle, hogy akkor még nem tudtára szánni. Ma már tudom.

*

Az ilyen fukarul osztott pillanatok azok, amelyek beoltják a legszerencsétlenebb lényt is kiapadhatatlan reménnyel, el nem mosható emlékezéssel a teljes, boldog beérkezésre. Ezek az ízek nem múlnak el soha. Mint kagylóba a porszem, beleágyazódnak a vér és hús belsejébe a legkeményebb kéreg alá, s kínban, könnyben igazgyönggyé érnek. Mindegy, hány élet alatt. Mindegy, milyen nevek, emlékek, átmeneti címkék alatt. Attól az időtől kezdve, hogy az átélés megtörtént, megtörtént a fogantatás, s azontúl már minden test és minden körülmény ennek a parányiségében hatalmas lényeknek burkolata, őrzője, fejlesztője: alchimista kemencéje.

*

Horronculusszal való szakításom után már nem sok időm maradt hátra. A hírhedt Burrhus halálát siettetten ez az utolsó, nagy megrázkódtatás. Már arra sem volt erőm, hogy megtegyem napi sétámat a bástyán; a várból nem mehettek ki. Egyébként figyelem és bőség vett körül.

Megkaptam, amit csak kívántam. Látogatókat is fogadhattam. Ezzel a joggal nem óhajtottam élni, bár személyem érdekessé, ismertté vált hosszú, kalandos életem alatt, és ez sok kíváncsit vonzott körém. Gyakran felkeresett pártfogóm is, aki munkám eredménye iránt érdeklődött. Nem titkoltam előtte kudarcomat. Sem kedvem, sem meggyőződése nem volt már a hazudozáshoz. Szemrehányásokat tett, elégedetlenkedett, s alighanem rosszul végeztem volna hamarosan, ha nem sikerül egy jó eredménnyel alkalmazott főzettel és étrenddel a nála hatalmasabb urat bélbajából kigyógyítanom, így nem háborgattak, s nagy örömmel, lassanként megfélelkeztek rólam. Csak Alessandro és Marietta tartottak ki mellettem hűségesen. Mikor ágynak estem, volt famulusom gondozott, s Marietta kedves, furcsa jelenléte törte át néhány órára az újra szorosan körémszűkült boszorkánykört.

Marietta megható módon ragaszkodott hozzám. Én isi nagyon megszerettem, és örültem látogatásainak, bár soha többé nem hallotta anyám hangját. Ez a hús megnémult a gazdag hangáradatban, amely szüntelenül körülzúgta. Marietta nem *látott*, csak *hallott*. Átutazó, tanácstalan lelkek, tűnődve a hús világa felé kérdezők vagy veszélyt látó, tehetetlen segíteni vágyók kiáltottak át különös hallóterén; messziről és közlőről fülébe súgtak, kértek, üzentek, sírtak, jajgattak, azután fülledt torlódásban elsodorták egymást. Hangjuk távolodott, elhalkult, ahogy továbbrohantak sorsuk kiszabott pályáján, és helyet adtak az újonnan jöttéknek.

Milyen reménytelen dolog volt a hús alvajároi közötti egy ilyen kis nyitott ablakocska a másik világ vastag kőfalán! Senki se állt meg, hogy átnézzen rajta. Mereven, elfordított fejjel mentek el mellette; süketen és vakon, míg az ablakon túl zokogó, kérő és figyelmeztető hangok kiáltoztak utánuk elköltözött kedveseik lelkéből.

Mariettát mindenki eszelősnek tartotta, csak Alessandro, aki vele élt sejtette, hogy kiválasztott, de nem mert beszélni róla senkinek. Félt, hogy boszorkánysággal vádolnák meg, és perbe fognák. Inkább buzgón terjesztette a kislánya jámbor örülségéről szóló mesét, és amennyire lehetett, elzárta a külvilágtól. Tőlem már nem tartott. Boldog volt, hogy magányos, kigúnyolt gyermeke szerető pártfogót talált, aki megértette és tisztelte különös képességét.

Szánandó, megdöbbenő, bizarr párbeszédet hallgattam ki Marietta száján keresztül. Előfordult, hogy furcsa, egzotikus nyelveket betűzött nehezen, összeráncolt homlokkal a hangokra figyelve, amelyeket nem értettem – majd saját környezetem indulatos, vad kiáltásait, vádjait és sürgetését közvetítette nyugtalanná válva:

– Ezek rosszak és kínoznak téged, messer Burrhus... miért nem kergeted el őket?

Keserűen ismertem be előtte, hogy tehetetlen vagyok ellenük, és mohón sürgettem, próbáljon ebben is segíteni nekem. Hátha elfog egy olyan hangot megint, amely útmutatást adhat. Kérésemre semmi válasz nem érkezett. Honnan is érkezhett volna? Kívülről? Amennyit önmagamon kívül tudnom lehetett, már megtudtam Amadeus Bahrtól. És én Marietta mellett még mindig abban reménykedtem, hátha készen kaphatom, úgynevezett "kegyelemképpen" a transzmutáció titkát. Első csalódásom ebben Homonculus volt, aki a fizikai síkon ostromolta meg a problémát. Második – minden szeretetem és hálám mellett – Marietta, bár ő csak hosszú sorát nyitotta meg a nagyszámú kísérletnek, amelyet később a sejtelmek, megérzések, különös látások, próféciaák, misztifikációk fanatikus, megejtő, zavaros, veszélyes asztrálbírodalmában végeztem.

Kétségtelenül Marietta volt az, aki beoltott egy új lehetőség izgalmas reményével és kíváncsiságával. Ezt vittem magammal Giuseppe Francesco Borri hosszú, küzdelmes, különös életéből, amely néhány heti ágyban fekvés után befejeződött végre.

Hetvenkilenc évet töltöttem a már alaposan elrongyolt testben. Éreztem, mint válik rajtam egyre tompuló, jegesedő holttestté; megváltás volt kiszabadulni belőle.

Pénzemet és a néhány ékszert, amellyel III. Frigyes megajándékozott, Alessandróra és Mariettára hagytam. Tudom, keservesen megsirattak, Félénk, kedves szigetlakók voltak ők, akik társtalanul, kirekesztve éltek a tömegtengerben azért, mert nagyon különböztek a többi embertől. Az ilyen megjelöltek, ha sorsuk összehozza őket, felismerik és testvérként üdvözlük egymást.

Marietta és Alessandro egyképű testvérüket siratták meg bennem.

*

Mielőtt elszakadtam volna az Angyalvár kísértetes árnyékától, Marietta kitárt lelkének kis jelzőfénye mellett időztem egy keveset. E nyugodt, szelíd menedék körül a kétségbeesett testetlenek tülekedtek, akik át akartak szólni –

kiáltozni, könyörögni vagy átkozódni – a másik partra szeretteiknek és ellenségeiknek.

Ez a fény azonban ma engem hívott, Marietta anyagtalan, gyöngé vágya megidézett: nevemen szólított. Nem azon, amelyet földi életemben aggattak rám; egy olyan néven, amely egyedül az enyém minden lény között. Nem tudom, honnan nyerte el a beavatást, de halálommal birtokába került. Hatalmat nyert egyéniségem belső magja fölött, és ellenállhatatlan vonzást gyakorolt rám.

Nem akart sokáig feltartóztatni, csak egy rövid búcsúra, s azután utamra engedett... Isten e titkokat csak olyanoknak szolgáltatja ki, akik nem élnek vissza vele...